

tim4pinmagazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

2023

10

Planiranje

Porez na
kuće za odmor

Rad na
daljinu

NPOO

Dragi naši čitatelji!

U želji da vam ponudimo uvijek aktualne teme te sadržajem našeg magazina u korak pratimo vaše potrebe, pitamo upravo vas:

Koje teme želite pročitati u našem časopisu?

U kojim područjima vašeg rada možemo dodatno pomoći našim stručnim člancima?

Smatrate da možemo poboljšati sadržaj magazina?

Pošaljite nam vaš cijenjeni prijedlog na jednu od naših e-mail adresa...

jer tu smo samo zbog vas!

Uskoro očekujte našu ponudu za nastavak pretplate u 2024. godini!

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

Zakoračili smo u još jednu jesen i posljednji kvartal godine. Dinamičan promet našim autocestama, posebice vikendima, ukazuje da je turistička posezona jednako dobra kao i netom prošla, glavna sezona. Tome svakako pridonose još uvijek povoljne vremenske prilike „babljeg ljeta“ uz znatno niže cijene turističkih usluga koje su proteklog ljeta „eksplodirale“. I dalje prisutna nemala inflacija i uspješna turistička sezona imaju odličan učinak na naš državni proračun u koji se ove godine slijevaju visoki prihodi od PDV-a. Kada se tome pridodaju i vrlo značajna sredstva iz raznih fondova EU može se zaključiti da je situacija u javnim financijama središnje države konačno prilično „komotna“. Obnova potresima oštećenih područja i visoka potražnja za nekretninama snažno su mobilizirali građevinsku industriju. To se izravno odražava i na rast ukupne industrijske proizvodnje i naš BDP. Istodobno, kao i u najvećem dijelu Europe došlo je do snažnog rasta cijena nekretnina. Kod nas posebice, ulazak u „Schengen“ i uvođenje eura, uz ljepote naše zemlje, privuklo je brojne strance da postanu vlasnicima nekretnina u našim najatraktivnijim područjima. Zanimljivo je primijetiti da brojni strani ulagači potječu iz država istočne Europe iz koje su nam do prije dvadesetak godina dolazili samo kao turisti skromnih potrošačkih mogućnosti. Ne treba podcijeniti ni „bijeg“ od viška novca koji je beskamatno ležao na računima ili kućnim trezorima pa je uloženi u nekretnine da bi se sačuvala vrijednost osobnog kapitala. Veliki dio njih zjapi prazan. Sve to s druge strane rezultira „dužničkim ropstvom“ ili pak potpuno nemoćnošću rješavanja stambenog pitanja najvećeg dijela mladih. Logično je stoga ipak očekivati smanjenje potražnje, a time i „povratni val“ koji će cijene spustiti na širem tržištu prihvatljivu razinu.

Na međunarodnoj sceni malo je toga što bi se iz nama dostupnih javnih medija moglo istaknuti kao dobra vijest. Uz već ustaljena ratna izvješća iz Ukrajine, aktualne su i napetosti na Kosovu, sukobi u Gornjem Karabahu, egzodus Armenaca, neredi i paleži u Francuskoj, masovne pljačke u SAD-u, pucnjava u Nizozemskoj, nesmanjeno nadiranje ilegalnih migranata prema Europi...

Našu političku scenu obilježavaju predizborne pripreme i aktivnosti. Kao i uvijek, tada se intenziviraju verbalni sukobi pretendena na vlast u idućem mandatnom razdoblju. Karakteriziraju ih potpuno suprotna stajališta o istoj stvari. Jedni je predstavljaju u superlativu, a drugi zasipaju „drvijem i kamenjem“. Iz iskustva znamo da je istina u pravilu negdje između. Tako je i s upravo donesenim paketom poreznih promjena. Njihova primjena u budućnosti pokazat će stvarne učinke i dugoročnu održivost. Na nama koji ih operativno primjenjujemo zadaća je prilagoditi se i implementirati ih svakodnevnu provedbu. U aktualnom procesu izrade proračuna i finansijskih planova za iduće trogodišnje razdoblje to svakako znači dodatne izazove, posebice u supstituiranju ili kompenziranju ustaljenih javnih prihoda na lokalnim razinama. Ne treba sumnjati da će to biti provedeno uspješno i da se ukupna razina lokalnih prihoda neće smanjiti jer to nužno iziskuje i smanjenje javnih rashoda što je, posebice u predizbornom vrijeme, vrlo nepopularno.

Kao i uvijek, nakon prethodnog kratkog osvrtu na okruženje u kojemu živimo i radimo, ostaje nam da vas pozdravimo sa željama da uspješno obavite svoje radne zadaće i pritom uspostavite i njegujete životnu ravnotežu između privatnog i poslovnog.

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN
Časopis Centra za razvoj
javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Zagreb, Gajeva ulica 51/1
tel: 01/5531 755

E-pošta: centar@tim4pin.hr
OIB 83718300522; MBS 2929236;
www.tim4pin.hr

Adresa uredništva:

Ulica kneza Trpimira 7, Zagreb

Glavni urednik:

prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:

Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:

Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne;
doc.dr.sc. Ivan Čevizović; doc.dr.sc. Josip Čičak;
prof.dr.sc. Saša Drezgic; dr.sc. Damir Juričić;
mr.sc. Mirjana Mahović-Komljenović; Ivana
Pajković, mag.oec.; Ante Loboja, mag.iur.;
doc.dr.sc. Brankica Remenarić; mr.sc. Nediljka
Rogošić; mr.sc. Gorana Roje; dr.sc. Desanka
Sarvan; doc.dr.sc. Ana Marija Sikirić; Danijela
Stepić, mag.oec.; Ivana Vargašević Čonka,
dipl.oec.; prof.dr.sc. Vesna Vašiček;
Hana Zoričić, dipl.oec.

Lektura i korektura:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Slike: TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Grafička priprema:

Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,

Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

Sadržaj

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

Specifičnosti planiranja proračuna i izrade financijskih planova na lokalnoj i regionalnoj razini za razdoblje 2024.-2026.godine

3 Danijela Stepić

Osvrt na novine u izradi prijedloga državnog proračuna za razdoblje 2024. - 2026.

10 Ana Michieli Pavuna
Hana Zoričić

RAČUNOVODSTVO

Devetomjesečni financijski izvještaji i aktualna računovodstvena pitanja u sustavu proračuna

15 Martina Štefković
Katarina Nesterović

POREZI I DOPRINOSI

Porez na kuće za odmor

21 Mirjana Mahović - Komljenović

FISKALNA ODGOVORNOST I FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

Novine u sustavu fiskalne odgovornosti

29 Davor Kozina

PRAVO

Pravne posljedice zapošljavanja umirovljenika u sustavu mirovinskog osiguranja

33 Sanja Rotim

Rad na izdvojenom mjestu rada i rad na daljinu

40 Gordana Muraja

Zakonska obveza provedbe preventivnog pregleda vida

43 Alan Vajda

JAVNA NABAVA

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

47

Obvezne osnove za isključenje stranih ponuditelja

49 Kristina Rihtar

LOKALNA SAMOUPRAVA

Dvojbe u radu lokalnog predstavničkog tijela

55 Željka Tropina

Obveze JLP/R/S kod prirodnih nepogoda

61 Bernard Iljazović

POSLOVANJE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Obavljanje gospodarskih djelatnosti od strane udruga

65 Dragan Zlatović

EUROPSKA UNIJA I FONDOVI

NPOO - isplata od 700 milijuna eura bespovratnih sredstava

69 Željko Dominis

76 ODGOVORI NA PITANJA

TIM4PIN INFO

Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

79

81 Naknade korisnika državnog proračuna

83 Plaće

86 Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

87 Drugi dohodak

88 Primici izuzeti od ovrhe

89 Financijske obavijesti

90 Ostale informacije

IMATE
PITANJE?

pitajcentar@tim4pin.hr

Specifičnosti planiranja proračuna i izrade financijskih planova na lokalnoj i regionalnoj razini za razdoblje 2024.-2026.godine

Danijela Stepić*

U prošlom broju časopisa podsjetili smo na odredbe Zakona o proračunu¹ i obveze koje iz njih proizlaze za proračune te proračunske i izvanproračunske korisnike na lokalnoj i regionalnoj razini u vezi izrade proračuna za razdoblje 2024. - 2026. U međuvremenu, Ministarstvo financija objavilo je na mrežnim stranicama Upute za izradu proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2024.-2026.² U nastavku pročitajte više o određenim specifičnostima značajnim za izradu proračuna i financijskih planova na lokalnoj i regionalnoj razini za razdoblje 2024.-2026.

1. Planiranje rashoda u sklopu decentraliziranih funkcija – novosti za funkciju zdravstva

Tijela državne uprave koja su nadležna za decentralizirane funkcije, u suradnji s nositeljima decentraliziranih funkcija, odnosno županijama, Gradom Zagrebom, gradovima i općinama, te u skladu s potrebama krajnjih korisnika (ustanova), određuju raspodjelu sredstava unutar zadanih limita za svaku pojedinu decentraliziranu funkciju.

Sredstva pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije u 2024. godini, kao i prethodnih godina, bit će osigurana u državnom proračunu Republike Hrvatske na razdjelu tijela (ministarstva i/ili drugog tijela državne uprave) nadležnog za određenu decentraliziranu funkciju. Radi se o sredstvima namijenjenima nositeljima decentraliziranih funkcija (županijama, Gradu Zagrebu, gradovima i općinama) koje iz namjenskog udjela poreza na dohodak ostvare manje sredstava nego im je potrebno za dostizanje minimalnih financijskih standarda te imaju pravo na pomoć izravnjanja.

Na temelju odredbi Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave Vlada donosi, na godišnjoj razini, uredbu o načinu financiranja decentraliziranih funkcija te izračuna iznosa pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za proračunsku godinu. Vlada navedenom uredbom i svojim odlukama o minimalnim financijskim standardima utvrđuje bilančna prava, odnosno sredstva potrebna za osiguranje minimalnih financijskih

standarda preuzetih decentraliziranih funkcija te način izračuna i doznake iznosa pomoći izravnjanja. Odluke o minimalnim financijskim standardima Vlada donosi, također na godišnjoj razini, na temelju odredaba posebnih zakona.

U procesu planiranja za razdoblje 2024. – 2026. vezano za decentralizirane funkcije najznačajnija novost odnosi se na decentraliziranu funkciju zdravstva.

Naime, sukladno odredbama članka 86. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti³, od 1. siječnja 2024. godine, **jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb prestaju biti osnivači općih bolnica, a osnivač postaje Republika Hrvatska.**

Statusne promjene kojima se mijenjaju osnivačka prava, time što se sa regionalne (područne) razine prenose na Republiku Hrvatsku, odnose se na 22 ustanove u zdravstvu:

1. Opća bolnica Gospić,
2. Opća županijska bolnica Pakrac i bolnica hrvatskih veterana,
3. Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ Knin,
4. Opća bolnica „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar,
5. Županijska bolnica Čakovec,
6. Opća bolnica Dubrovnik,
7. Opća bolnica Karlovac,
8. Opća bolnica Dr. Tomislav Bardek Koprivnica,
9. Opća županijska bolnica Našice,
10. Opća bolnica Nova Gradiška,
11. Opća bolnica i bolnica branitelja Domovinskog rata Ogulin,
12. Opća županijska bolnica Požega,
13. Opća bolnica Pula - Ospedale Generale di Pola,
14. Opća bolnica „Dr. Ivo Pedišić“ Sisak,

* Danijela Stepić, univ.spec.oec., Glavna državna rizničarka, Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ NN, br. 144/21

² [https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/drzavna-riznica/pri-lozi-za-izradu-financijskih-planova//Upute%20za%20izradu%20prora%C4%8Duna%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20\(regionalne\)%20samouprave%20za%20razdoblje%202024.%20-%202026.pdf](https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/drzavna-riznica/pri-lozi-za-izradu-financijskih-planova//Upute%20za%20izradu%20prora%C4%8Duna%20jedinica%20lokalne%20i%20podru%C4%8Dne%20(regionalne)%20samouprave%20za%20razdoblje%202024.%20-%202026.pdf)

³ NN, br. 33/23

15. Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“, Slavonski Brod,
16. Opća bolnica Šibensko-kninske županije,
17. Opća bolnica Varaždin,
18. Opća županijska bolnica Vinkovci,
19. Opća bolnica Virovitica,
20. Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana,
21. Opća bolnica Zadar,
22. Klinička bolnica Sveti Duh

S danom 1. siječnja 2024. godine, navedene bolnice prestaju biti proračunski korisnici jedinica područne (regionalne) samouprave i postaju proračunski korisnici državnog proračuna, a njihovi ukupni prihodi i primici, rashodi i izdaci uključuju se u državni proračun.

Slijedom navedenog financijski planovi navedenih ustanova u zdravstvu za proračunski ciklus 2024. -2026. pripremaju se u skladu s metodologijom i u rokovima koji su određeni za proračunske korisnike državnog proračuna. Uputa za izradu Prijedloga državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje 2024. - 2026. dostupna je na mrežnim stranicama Ministarstva financija⁴

Ostale zdravstvene ustanove: specijalne bolnice, domovi zdravlja, zavodi za javno zdravstvo, zavodi za hitnu medicinu, ustanove za njegu u kući i specijalizirane poliklinike ostaju u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno županija.

Važno je istaći da su županije i do sada mogle samostalno odlučivati o tome kojoj zdravstvenoj ustanovi dodijeliti koji iznos sredstava, a to pravo imaju i nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama zakona zdravstvenoj zaštiti za one zdravstvene ustanove kojima su županije osnivači i koje se financiraju iz decentraliziranih sredstava.

S obzirom na navedene zakonske izmjene, ukupan iznos sredstava koji je potreban za osiguranje minimalnih financijskih standarda (bilančnih prava) u 2024. godini bit će umanjen za iznos koji će od 1. siječnja 2024. biti planiran u državnom proračunu na pozicijama zdravstvenih ustanova (RKP glavama).

Za ukupan iznos sredstava potrebnih za osiguranje minimalnih financijskih standarda (bilančnih prava) u 2024. godini (iznos iz 2023. umanjen za rashode za 22 zdravstvene ustanove koje preuzima Republika Hrvatska) planira se rast za 3% u odnosu na prethodnu 2023. godinu.

2. Postupanje s viškovima u sklopu decentraliziranih funkcija

Sukladno odredbama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uredbom o načinu financiranja decentraliziranih funkcija te izračuna iznosa pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za proračunsku godinu propisano je da se sredstva za pokriće rashoda za decentralizirane funkcije osnovnog i srednjeg školstva,

socijalne skrbi, zdravstva i vatrogastva, koje se prema posebnom zakonu prenose na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, osiguravaju iz:

- udjela u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije i
- pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije u iznosu koji im je potreban za dostizanje minimalnih financijskih standarda za pojedinu decentraliziranu funkciju.

Ako se iz udjela u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije ostvari manje sredstava od iznosa utvrđenog u odlukama Vlade o minimalnim financijskim standardima, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pravo na pomoć izravnjanja za decentralizirane funkcije u iznosu koji im je potreban za dostizanje minimalnih financijskih standarda za pojedinu decentraliziranu funkciju, utvrđenih odlukama Vlade o minimalnim financijskim standardima. Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije su sredstva planirana u državnom proračunu Republike Hrvatske, na razdjelima ministarstava i drugih tijela državne uprave nadležnih za preuzete decentralizirane funkcije (osnovno i srednje školstvo, socijalnu skrb, zdravstvo i vatrogastvo).

U slučajevima kada jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje financiraju decentralizirane funkcije:

1. **ostvare više sredstava iz dodatnog udjela u porezu na dohodak** nego je to utvrđeno u odlukama Vlade o minimalnim financijskim standardima, tada taj **višak sredstava mogu koristiti za financiranje decentraliziranih funkcija koje su preuzele.**
2. **ostvare više sredstava iz pomoći izravnjanja** nego je to utvrđeno u odlukama Vlade o minimalnim financijskim standardima tada su taj **višak sredstava dužne uplatiti na račun državnog proračuna Republike Hrvatske u roku utvrđenom u uredbi** o načinu financiranja decentraliziranih funkcija te izračuna iznosa pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koju donosi Vlada za svaku proračunsku godinu.
3. **ostvare više sredstava nego što je stvoreno obveza po rashodima** koji se financiraju na temelju odluka o minimalnim financijskim standardima za određenu proračunsku godinu, a najviše do iznosa utvrđenog u odlukama o minimalnim financijskim standardima, koje Vlada donosi za svaku proračunsku godinu, tada taj **višak sredstava mogu koristiti u sljedećoj proračunskoj godini za financiranje decentraliziranih funkcija koje su preuzele.**

Primjerice, minimalni standard utvrđen u odlukama Vlade o minimalnim financijskim standardima je 100 eura.

Slučaj 1.

Ako jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz dodatnog udjela u porezu na dohodak ostvari 105 eura, a iz pomoći izravnjanja 10 eura, znači da je ostvarila iznos od 115 eura sredstava za osiguranje minimalnih financijskih standarda, odnosno 15 eura iznad minimalnog

⁴ <https://mf.in.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/drzavna-riznica/pri-lozi-za-izradu-financijskih-planova/Upute%20za%20izradu%20prora%C4%8Duna%20za%20razdoblje%202024.%20-%202026.pdf>

financijskog standarda. U tom slučaju treba vratiti svih 10 eura iz pomoći izravnjanja, a 5 eura iz dodatnog udjela u porezu na dohodak može zadržati i koristiti za financiranje decentraliziranih funkcija koje je preuzela. Ovih 5 eura ulazi u rezultat koji planira u proračunu i iskazuje u izvještaju o izvršenju proračuna. Za 10 eura jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u svojoj glavnoj knjizi treba umanjiti prihod iz državnog proračuna u okviru podskupine 635 *Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije* i evidentirati obvezu za povrat na osnovnom računu 23954 *Ostale nespomenute obveze*. O tome treba obavijestiti nadležno ministarstvo kako bi u državnom proračunu umanjilo rashod iskazan u okviru podskupine 363 *Pomoći unutar općeg proračuna* te evidentiralo potraživanje na osnovnom računu 12921 *Ostala nespomenuta potraživanja*.

U proračunu za sljedeću proračunsku godinu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iskazat će planirani prihod u okviru skupine 63 *Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna* u iznosu koji očekuje naplatiti iz državnog proračuna u sljedećoj proračunskoj godini, a najviše do iznosa sredstva utvrđenih u odlukama o minimalnim financijskim standardima.

Slučaj 2.

Ako jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz dodatnog udjela u porezu na dohodak ostvari 98 eura, a iz pomoći izravnjanja 10 eura, znači da je ostvarila 8 eura iznad minimalnog financijskog standarda (ukupno 108 eura). U tom slučaju treba, na račun državnog proračuna Republike Hrvatske u roku utvrđenom u uredbi, uplatiti 8 eura. Za tih 8 eura jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u svojoj glavnoj knjizi treba umanjiti prihod iz državnog proračuna u okviru podskupine 635 *Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije* i evidentirati obvezu za povrat na osnovnom računu 23954 *Ostale nespomenute obveze*. O tome će obavijestiti nadležno ministarstvo kako bi u državnom proračunu umanjilo rashod iskazan u okviru podskupine 363 *Pomoći unutar općeg proračuna* te evidentiralo potraživanje na osnovnom računu 12921 *Ostala nespomenuta potraživanja*.

I u ovom slučaju u proračunu za sljedeću proračunsku godinu planirani prihod iskazat će u okviru skupine 63 *Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna* u iznosu koji očekuje naplatiti iz državnog proračuna u sljedećoj proračunskoj godini, a najviše do iznosa utvrđenih sredstava u odlukama o minimalnim financijskim standardima.

Slučaj 3.

Kada su stvoreni rashodi jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave manji od utvrđenog minimalnog financijskog standarda, tada jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima pravo na ostvareni prihod najviše do iznosa utvrđenog u odlukama o minimalnim financijskim standardima. Primjerice, bez obzira na to što su stvoreni rashodi 98 eura, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima pravo na 100 eura.

Ako je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ostvarila prihod do visine utvrđene u odlukama o minimalnim financijskim standardima u tom slučaju ostvarila je višak prihoda nad rashodima (2 eura). Taj višak se prenosi u sljedeću proračunsku godinu preko planiranog rezultata. S obzirom na neizvjesnost ovakvog ostvarenja, plan se može uskladiti s izvršenjem tek u izmjenama i dopunama proračuna sljedeće godine.

Ako nadležno ministarstvo u tekućoj godini nije isplatilo cijeli iznos sredstava do visine utvrđene u odlukama o minimalnim financijskim standardima, tu razliku jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u svojoj glavnoj knjizi treba iskazati zaduženjem osnovnog računa u okviru odjeljka 1635 *Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije* uz odobrenje osnovnog računa u okviru odjeljka 9635 *Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije*.

U izvještaju o izvršenju proračuna za tekuću proračunsku godinu treba iskazati prihod na podskupini 635 *Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije* u iznosu koji je naplaćen, a u proračunu za sljedeću proračunsku godinu treba povećati plan na skupini 63 za iznos koji treba naplatiti u toj sljedećoj proračunskoj godini. Budući da u vrijeme izrade proračuna za sljedeću proračunsku godinu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ne zna hoće li ostvariti ukupna sredstva do visine utvrđene u odlukama o minimalnim financijskim standardima, za iznos koji će naplatiti u sljedećoj proračunskoj godini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave treba povećati plan prihoda u izmjenama i dopunama proračuna sljedeće proračunske godine.

3. Planiranje protestiranih jamstava

Jamstvo je instrument osiguranja kojim davatelj jamstva jamči za ispunjenje obveza za koje se daje jamstvo. Prema ugovorima o izdavanju jamstava koji se sklapaju s tražiteljima jamstava, ukoliko dođe do plaćanja po jamstvu iz sredstava proračuna, tako isplaćeni iznos smatra se dospjelim potraživanjem, a tražitelj jamstva je obavezan odmah nakon izvršenog plaćanja vratiti sredstva u proračun, uvećano za zakonsku zateznu kamatu i pripadajuće troškove.

Sukladno odredbama Zakona o proračunu jedinica područne (regionalne) samouprave može dati jamstvo za dugoročno zaduživanje jedinici lokalne samouprave na svojem području uz prethodno dobivenu suglasnost ministra financija. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može dati jamstvo za dugoročno zaduživanje proračunskom i izvanproračunskom korisniku jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnoj osobi u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ustanovi čiji je osnivač, uz prethodno dobivenu suglasnost ministra financija, za ispunjenje obveza pravne osobe i ustanove. Pod pojmom „obveza“ podrazumijevaju se obveze nastale dugoročnim zaduživanjem temeljem Zakona o proračunu.

Od 2021. godine plaćanja na temelju protestiranih jamstava klasificiraju se kao rashod, a ne kao izdatak, a sukladno

tome, povrati po plaćenim protestiranim jamstvima klasificiraju se kao prihod.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su davatelji jamstava dužne su procijeniti rizike koji mogu nastati u slučaju da korisnici zajmova, za koje će biti izdana jamstva, neće biti u mogućnosti izvršavati svoje obveze, te na temelju toga, a radi osiguranja plaćanja potencijalnih obveza koje mogu nastati temeljem izdanih jamstava, planirati sredstva u okviru proračuna.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u proračunu za razdoblje od 2024. - 2026. očekivana plaćanja po protestiranim jamstvima, ovisno o krajnjem korisniku jamstva, trebaju planirati na računima razreda 3 *Rashodi poslovanja* u okviru skupina:

- **36 Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna** (planira županija ako je primatelj grad, općina ili izvanproračunski korisnik, odnosno planira županija, grad, općina ako je primatelj proračunski korisnik),

- **38 Ostali rashodi** (planira županija, grad, općina, ako je primatelj ustanova, neprofitna organizacija čiji je osnivač, primjerice: lučka uprava; odnosno planira županija, grad, općina, ako je primatelj pravna osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)

Slijedom navedenog, očekivane povrate po plaćenim protestiranim jamstvima potrebno je planirati na odgovarajućim računima razreda 6 *Prihodi poslovanja*, u okviru skupina:

- **63 Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna**
- **66 Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga, prihodi od donacija te povrati po protestiranim jamstvima.**

U *Tablici 1.* daje se prikaz skupina na kojima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao **davatelj jamstva** treba iskazati planirana sredstva te odjeljaka na kojima će iskazati izvršenje za očekivana plaćanja te očekivane povrate po protestiranim jamstvima:

Tablica 1. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao davatelj jamstva

Davatelj	Primatelj	Plan	Izvršenje
županija	grad, općina	36	3635 Pomoći unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima
županija, grad, općina	proračunski korisnik	36	3663 Pomoći proračunskim korisnicima po protestiranim jamstvima
županija, grad, općina	neprofitna organizacija	38	3824 Donacije neprofitnim organizacijama, građanima i kućanstvima u tuzemstvu po protestiranim jamstvima
županija, grad, općina	trgovačko društvo	38	3865 Kapitalne pomoći trgovačkim društvima i obrtnicima po protestiranim jamstvima
županija	grad, općina	63	6372 Povrat pomoći danih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima
županija, grad, općina	neprofitna organizacija	66	6633 Povrat donacija danih neprofitnim organizacijama, građanima i kućanstvima u tuzemstvu po protestiranim jamstvima
županija, grad, općina	trgovačko društvo	66	6634 Povrat kapitalnih pomoći danih trgovačkim društvima i obrtnicima po protestiranim jamstvima

Ako jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao primatelj jamstva, očekuje da tijekom proračunske godine neće na vrijeme platiti obvezu po kreditu za koji je Republika Hrvatska ili jedinica područne (regionalne) samouprave dala jamstvo, u proračunu za 2024. i projekcijama za 2025. i 2026. treba iskazati planirani prihod u okviru skupine 63 *Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna*, dok planirane povrate tih sredstava treba iskazati u okviru skupine 36 *Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna*.

U *Tablici 2.* daje se prikaz skupina na kojima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao **primatelj jamstva** treba iskazati planirana sredstva te odjeljaka na kojima će iskazati izvršenje za očekivana plaćanja te očekivane povrate po protestiranim jamstvima:

Tablica 2. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao primatelj jamstva

Davatelj	Primatelj	Plan	Izvršenje
Republika Hrvatska, županija	županija, grad, općina	63	6371 Pomoći primljene unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima
Republika Hrvatska, županija	županija, grad, općina	36	3636 Povrat pomoći primljenih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima

4. Planiranje povrata duga s osnova beskamratnog zajma iz državnog proračuna dodijeljenog JLP®S

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave s potresom pogođenih područja koje su tijekom 2021. godine temeljem Naputka o dopuni Naputka o načinu isplate beskamratnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (Narodne novine, br. 5/21) dostavile zahtjev za odgodom preostalog dijela beskamratnog zajma preostali iznos duga s osnove beskamratnog zajma vraćaju u roku do tri godine, počevši od 2022. godine. Navedene jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave preostali dug po osnovi odgođenog, odnosno obročnog plaćanja poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, povrata poreza na dohodak temeljem utvrđenog godišnjeg obračuna za 2019. godinu te oslobođenja od plaćanja poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak dužne su u cijelosti vratiti do kraja 2024. godine.

Jedinice na potresom pogođenim područjima koje su dostavile zahtjev za odgodom povrata beskamratnog zajma, povrat preostalog duga prema državnom proračunu planiraju u 2024. godini, u okviru izdataka, prema dinamici i u iznosu koje same odrede.

Sukladno odlukama Vlade Republike Hrvatske i to Odluci o dodjeli beskamratnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije za sanaciju šteta od potresa (Narodne novine, br. 101/21) te Odluci o dodjeli beskamratnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije za sanaciju šteta od potresa (Narodne novine, br. 12/22, 46/22, 55/22 i 85/22) isplaćen je beskamratni zajam jedinicama s potresom pogođenih područja za podmirivanje troškova vezanih uz sanaciju posljedica potresa na navedenim područjima. Sredstva beskamratnog zajma dodijeljena na temelju spomenutih Odluka jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave će vraćati u roku do tri godine, počevši od 2024. godine, u kvartalnim obrocima, s dospijanjem prvog obroka na dan 31. ožujka 2024.

Jedinice korisnice beskamratnog zajma s osnove sanacije posljedica potresa dužne su u 2024., 2025. i 2026. godini u okviru izdataka, planirati povrat duga prema državnom proračunu.

U slučaju da jedinice ostvare refundaciju iz Fonda solidarnosti Europske unije, za troškove koji su prethodno podmireni iz sredstava beskamratnog zajma dodijeljenog u skladu sa spomenutim Odlukama, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su u roku od 30

radnih dana od dana refundacije troškova sredstva uplatiti u državni proračun Republike Hrvatske na ime povrata beskamratnog zajma.

Jedinice korisnice beskamratnog zajma koje ostvare refundaciju troškova iz Fonda solidarnosti Europske unije za troškove koji su podmireni iz sredstava beskamratnog zajma prema prethodno navedenim Odlukama, dužne su za iznos refundacije planirati u financijskom planu u okviru izdataka povrat duga prema državnom proračunu u godini u kojoj se refundacija ostvaruje.

Nadalje, temeljem Odluke o dodjeli beskamratnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave uslijed pada prihoda (Narodne novine, br. 136/21) jedinicama je u prosincu 2021. godine, a na njihov zahtjev, isplaćen beskamratni zajam ako su u razdoblju od 1. siječnja do 30. rujna 2021. imale pad prihoda, propisanih spomenutom Odlukom, u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. Sredstva zajma isplaćena jedinicama u skladu s odredbama ove Odluke iste su dužne vratiti na jedinstveni račun državnog proračuna najkasnije u roku od tri godine od dana isplate sredstava zajma iz državnog proračuna.

Povrat sredstava beskamratnog zajma s osnove pada prihoda iz 2021. jedinice planiraju do kraja 2024. godine, odnosno u 2024. godini prema dinamici i u iznosu koje same odrede.

U proračunskom razdoblju od 2024. do 2026. jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koje su u razdoblju od 2020. - 2022. zatražile i dobile iz državnog proračuna beskamratni zajam, sukladno spomenutim Naputcima i Odlukama, sredstva za povrat zajmova planiraju u skladu s propisanim rokovima za povrat zajmova, a planirana sredstva za povrat iskazuju na skupini 54 Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova.

5. Sredstva namirena korištena za povrat poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu za 2022. godinu

Sukladno Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini⁵ glavi VIII. ZAJEDNIČKE ODREDBE, točki 9. Povrat i preknjiženje javnih prihoda, podtočki 9.2.1., Fina izvršava naloge za povrat odnosno preknjiženje sa zajedničkih računa za uplatu prihoda od poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, a ako na računu zajedničkog prihoda nema dovoljno sredstava za izvršenje povrata, nedostajuća sredstva namiruju se na teret računa državnog proračuna. Navedenim Naputkom propisano je da se nedostajuća sredstva za povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak u razdoblju od 2. svibnja do 31. prosinca 2023. namiruju iz državnog proračuna, a povrat tih sredstava na račun državnog pro-

⁵ NN, br. 13/23 i 46/23

računa sa zajedničkog računa provodi se od 1. kolovoza do 31. prosinca 2023., u visini 25% raspoloživih sredstava na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. **Ako se do 31. prosinca 2023. ne vrate sva sredstva namirenja, sredstva se vraćaju, počevši od siječnja 2024. godine, u četiri jednaka obroka, na način propisan spomenutim Naputkom.**

Obveza za povrat namirenja iz državnog proračuna za povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjoj prijavi za 2022. godinu **je kratkoročna.**

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje na dan 31. prosinca 2023. imaju dug po osnovi namirenja iz državnog proračuna za povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjoj prijavi za 2022. godinu, u izvještaju o izvršenju proračuna za 2023. godinu, **za iznos duga iskazuju primitak na odjeljku 8471 Primljeni zajmovi od državnog proračuna. Također, u financijskom planu za 2024. godinu planiraju povrat duga u okviru izdataka, na skupini 54 Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova.**

Ministarstvo financija objavljuje dva puta mjesečno na mrežnoj stranici Ministarstva financija na poveznici <https://mfina.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/beskamatni-zajmovi-jedinicama-lokalne-i-podrucne-regionalne-samouprave-u-2020-2023-godini/3219> stanje duga po pojedinoj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave i osnovi isplate sredstava beskamatnog zajma i namirenja.

6. Proračunska sredstva za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u proračunima za razdoblje od 2024. do 2026. sredstva za rad vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina planirati će kao i prethodnih godina, u skladu s obrazloženjima koja su iznijeta u Uputama za prethodno razdoblje.

Iznose proračunskih sredstava koje će jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave planirati za rad vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u proračunu za 2024. i projekcijama za 2025. i 2026., jedinice će odrediti u skladu s financijskim mogućnostima na isti način i po istim kriterijima kako su u dosadašnjem razdoblju određivale ukupne limite vijećima, koordinacijama vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina za izradu njihovih financijskih planova.

Vijeća, koordinacije vijeća i predstavnici nacionalnih manjina izradit će financijske planove za razdoblje 2024. - 2026., u okviru limita koje odredi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao proračunski korisnici. Financijski planovi vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina uključit će se u proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2024. - 2026. Prihodi i rashodi vijeća u financijskom planu trebaju biti iskazani po prirodnim vrstama (za plaće,

za materijalne rashode, za nabavu imovine). Sredstva se osiguravaju u skladu s financijskim mogućnostima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a limiti određuju po kriterijima koje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odredi Odlukom ili Zaključkom o kriterijima za osiguranje sredstava.

Vijeća, koordinacije vijeća i predstavnici nacionalnih manjina (ako posluju preko vlastitog računa) ostaju u obvezi dostaviti financijske izvještaje za godine na koje se odnosi proračun za razdoblje 2024. - 2026. nadležnoj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave za potrebe konsolidacije i kontrola kao proračunski korisnici. Ako vijeće nema račun nego posluje preko računa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nema obvezu sastavljati zasebne financijske izvještaje za navedeno razdoblje, već će jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iskazati prihode i rashode vijeća u svojoj glavnoj knjizi.

7. Sudjelovanje građana u procesu planiranja proračuna JLP/R/S

Kao i prijašnjih godina, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovi proračunski korisnici, po usvajanju proračuna od strane predstavničkog tijela, proračune i financijske planove dužni su objaviti na svojim mrežnim stranicama. Prilikom izrade proračuna za razdoblje 2024. - 2026. jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave trebaju razmotriti komentare koje su zapimile na usvojen i po usvajanju objavljen proračun za razdoblje 2023. - 2025. I ove godine, a kako bi se građanima i ostaloj zainteresiranoj javnosti omogućilo aktivnije sudjelovanje u procesu izrade proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz ostale već prisutne načine sudjelovanja, preporuka je da jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguraju zainteresiranoj javnosti mogućnost on-line dostave komentara, preporuka i prijedloga na usvojeni proračun za razdoblje 2024. - 2026., a kako bi se zaprimljeni komentari mogli razmotriti prilikom izrade proračuna za razdoblje 2025. - 2027. U Prilogu Uputa za izradu proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sadržan je i ogleđni primjerak za on-line Obrazac.

8. Dostava proračunskih dokumenata Ministarstvu financija i Državnom uredu za reviziju

Sukladno odredbama članka 43. Zakona o proračunu, načelnik, gradonačelnik i župan obvezni su dostaviti Ministarstvu financija sljedeće akte:

- proračun za proračunsku godinu i projekcije za sljedeće dvije godine,
- odluku o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- izmjene i dopune proračuna te
- izmjene i dopune odluke o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Načelnik, gradonačelnik i župan su navedene akte, sukladno navedenim zakonskim odredbama, obvezni dostaviti

Ministarstvu financija u roku od 15 dana od dana njihova stupanja na snagu.

Jedinice su u obvezi na adresu e-pošte Ministarstva financija lokalni.proracuni@mfin.hr poslati link na navedene dokumente objavljene u službenom glasilu, u roku od 15 dana od dana njihova stupanja na snagu.

Sukladno odredbama članka 90. Zakona o proračunu, godišnji izvještaj o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dostavljaju Ministarstvu financija i Državnom uredu za reviziju u roku od 15 dana nakon što ga donese predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Iznimno, ako predstavničko tijelo ne donese izvještaj o izvršenju proračuna jedinice, u tom slučaju se izvještaj o izvršenju proračuna jedinice dostavlja Ministarstvu financija i Državnom uredu za reviziju u roku od 60 dana od dana podnošenja predstavničkom tijelu.

Jedinice su u obvezi na adresu e-pošte Ministarstva financija lokalni.proracuni@mfin.hr poslati link na mrežnu stranicu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na kojoj je objavljen godišnji izvještaj o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, u roku od 15 dana nakon donošenja.

Godišnje izvještaje o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nije potrebno dostavljati u papirnatom obliku ni Ministarstvu financija niti Državnom uredu za reviziju.

Državnom uredu za reviziju podatak o linku potrebno je dostaviti na e-mail Državnog ureda za reviziju i to:

- Grad Zagreb na e-mail Središnjeg ureda Državnog ureda za reviziju,
- dok su druge jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezne dostaviti link izvještaja na e-mail područnog ureda Državnog ureda za reviziju na čijem području je sjedište jedinice.

Sve e-mail adrese su objavljene na mrežnoj stranici Državnog ureda za reviziju <https://www.revizija.hr/kontakti/12>

9. Dostava proračunskih dokumenata Ministarstvu financija radi nadzora zakonitosti

Ministarstvo financija nadležno je za nadzor zakonitosti općih akata iz područja financija i to:

1. Proračuna za tekuću proračunsku godinu i projekcije za sljedeće dvije proračunske godine,
2. Odluke o izvršavanju Proračuna jedinica lokalne i područne regionalne samouprave, te izmjene i dopune navedene odluke,
3. Izmjena i dopuna Proračuna,
4. Odluke o privremenom financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i
5. Odluke o porezima.

Nadzor zakonitosti akata od rednog broja 1. do 4. provodi Sektor za financijski i proračunski nadzor, dok nadzor zakonitosti akta pod rednim brojem 5. provodi Porezna uprava te se stoga opći akt pod točkom 5. dostavlja Ministarstvu financija, Porezna uprava, Boškovićeva 5.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u obvezi su proračun, odluku o izvršavanju proračuna, kao i izmjene i dopune proračuna te izmjene i dopune odluke o izvršavanju proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dostaviti Ministarstvu financija u roku od 15 dana od dana njihova stupanja na snagu **na adresu e-pošte nadzor.zakonitosti@mfin.hr u PDF formatu s potpisom odgovorne osobe i pečatom.**

Važno je za naglasiti da se ne dostavlja link na stranicu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave već isključivo prethodno navedene proračunske dokumente.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u obvezi su dostaviti radi nadzora zakonitosti općih akata Ministarstvu financija samo opće akte navedene pod rednim brojevima 1. do 5. te se skreće pozornost da ne dostavljaju i druge akte, izuzev navedenih.

tim4pin magazin

Narudžbenicu za pretplatu na časopis možete pronaći na našoj internet stranici www.tim4pin.hr

www.tim4pin.hr

Osvrt na novine u izradi prijedloga državnog proračuna za razdoblje 2024. – 2026.

Ana Michieli Pavuna
Hana Zoričić*

Uputom za izradu prijedloga državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje 2024. – 2026. (dalje u tekstu: Uputa) na osnovi koje se izrađuju prijedlozi financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika za razdoblje 2024. – 2026., između ostaloga, dan je i pregled novina u ovogodišnjem proračunskom ciklusu. U članku ih autorice dodatno pojašnjavaju i ističu.

1. Uvod

Odredbama Zakona o proračunu (Narodne novine, broj 144/2021) predviđeno je donošenje više podzakonskih akata s ciljem unapređenja svih proračunskih procesa: pripreme i izrade financijskih planova i proračuna; izvršenja financijskih planova i proračuna; izvještavanja o izvršenju financijskih planova i proračuna; računovodstvenog evidentiranja i financijskog izvještavanja i to za cjelokupni obuhvat opće države. U Ministarstvu financija, trenutno se pripremaju podzakonski propisi u skladu s odredbama Zakona o proračunu s ciljem daljnjeg unapređenja svih proračunskih procesa. Neki od njih su već doneseni, a neki se očekuju do kraja ove godine. Do donošenja novog podzakonskog propisa iz djelokruga pripreme državnog proračuna izrada prijedloga državnog proračuna i financijskih planova proračunskih korisnika za razdoblje 2024. – 2026. izrađuje se u skladu sa Zakonom o proračunu te na osnovi Upute za izradu prijedloga državnog proračuna za razdoblje 2024. – 2026.

U nastavku se daje pregled novina u ovogodišnjem proračunskom ciklusu u odnosu na prethodne proračunske cikluse.

2. Metodologija izrade financijskog plana

Metodologija za izradu financijskog plana proračunskih korisnika propisana je Zakonom o proračunu i podzakonskim aktima kojima se regulira provedba navedenoga Zakona. Do donošenja novih podzakonskih akata i u ovom proračunskom ciklusu koriste se postojeći Pravilnik o proračunskim klasifikacijama (Narodne novine, br. 26/10, 120/12 i 1/20) i Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine, br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20).

Prijedlog financijskog plana proračunskih korisnika državnog proračuna za razdoblje 2024. – 2026. sastoji se od plana za proračunsku godinu i projekcija za sljedeće dvije

godine, a sadrži opći i posebni dio te obrazloženje općeg i posebnog dijela financijskog plana.

Obvezu izrade financijskog plana imaju svi proračunski korisnici koji imaju RKP broj. Dakle, financijski plan izrađuju proračunski korisnici na drugoj razini organizacijske klasifikacije (u državnom proračunu vidljivi kao glave ili RKP brojevi), kao i proračunski korisnici treće razine koji nisu pojedinačno vidljivi u državnom proračunu, već se njihovi financijski planovi iskazuju objedinjeno u okviru zajedničke glave. Obveza izrade financijskog plana ne odnosi se na zajedničke glave (npr. glava 05535 i 05540) i „fiktivne“ glave (npr. glava 05565) te razdjel.

Proračunski korisnici su sukladno Uputi za izradu prijedloga Državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2025. u općem dijelu financijskog plana prihode i rashode odnosno primitke i izdatke iskazivali koristeći ekonomsku klasifikaciju i izvore financiranja objedinjeno, a plan rashoda dodatno i prema funkcijskoj klasifikaciji.

Međutim, od ovog proračunskog ciklusa plan prihoda i rashoda odnosno primitaka i izdataka iskazuje se prema proračunskim klasifikacijama na sljedeći način:

- plan prihoda i rashoda odnosno primitaka i izdataka prema ekonomskoj klasifikaciji
- plan prihoda i rashoda odnosno primitaka i izdataka prema izvorima financiranja
- plan rashoda prema funkcijskoj klasifikaciji.

Također, od ovog proračunskog ciklusa u Sažetku računa financiranja iskazuje se razlika između ukupnih primitaka i izdataka.

Naime, u srpnju 2023. ministar financija donio je Pravilnik o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana (Narodne novine, broj 85/2023) kojim se između ostalog propisuje izgled i sadržaj izvještaja o izvršenju financijskog plana. Kako bi forma i sadržaj financijskog plana bile jednake prilikom izrade plana i izvještavanja izvršenju istog od ovog proračunskog ciklusa financijski plan izrađuje se na prethodno naveden način.

* Ana Michieli Pavuna, mag.oec. i Hana Zoričić, mag.oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

- **Proračunski korisnici državnog proračuna koji posluju putem SAP sustava državne riznice** izvještaje Općeg dijela financijskog plana mogu preuzeti iz SAP sustava Državne riznice.
- **Proračunski korisnici koji ne posluju putem SAP sustava** samostalno će izraditi opći i posebni dio financijskog plana na način koji je dan ovom Uputom te će ih kao sastavni dio uključiti u svoj financijski plan koji usvaja upravljačko tijelo.

Zbog dodatne transparentnosti preporuka Ministarstva financija je da, iako ne postoji zakonska obveza, svako ministarstvo na svojim internetskim stranicama, uz objavu općeg i posebnog dijela financijskog plana za glavu 05, objavi i objedinjeni opći i posebni dio financijskog plana cijelog razdjela.

Detaljan prikaz sadržaja financijskog plana proračunskog korisnika dan je u Tablici u nastavku:

FINANCIJSKI PLAN PRORAČUNSKOG KORISNIKA ZA RAZDOBLJE 2024. – 2026.

SADRŽAJ	ELEMENT	OPIS ELEMENTA
Opći dio financijskog plana	Sažetak Računa prihoda i rashoda	– prihodi poslovanja i prihodi od prodaje nefinancijske imovine, rashodi poslovanja i rashodi za nabavu nefinancijske imovine – razlika između ukupnih prihoda i rashoda
	Sažetak Računa financiranja	– primici od financijske imovine i zaduživanja i izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova – razlika između ukupnih primitaka i izdataka NOVO – ako ukupni prihodi i primici nisu jednaki ukupnim rashodima i izdacima, financijski plan sadrži i prijenos sredstava iz prethodne godine (donos) i prijenos sredstava u sljedeću godinu (odnos)
	Račun prihoda i rashoda	– prihodi i rashodi iskazani prema ekonomskoj klasifikaciji NOVO – prihodi i rashodi iskazani prema izvorima financiranja NOVO – rashodi iskazani prema funkcijskoj klasifikaciji NOVO
	Račun financiranja	– primici i izdaci iskazani prema ekonomskoj klasifikaciji NOVO – primici i izdaci iskazani prema izvorima financiranja NOVO
Posebni dio financijskog plana	Plan rashoda i izdataka proračunskih korisnika	– rashodi i izdaci iskazani po izvorima financiranja i ekonomskoj klasifikaciji, raspoređeni u programe koji se sastoje od aktivnosti i projekata
Obrazloženje financijskog plana	Obrazloženje općeg dijela financijskog plana	– obrazloženje prihoda i primitaka, rashoda i izdataka – obrazloženje prijenosa sredstava iz prethodne i u sljedeću godinu – prikaz stanja ukupnih i dospjelih obveza
	Obrazloženje posebnog dijela financijskog plana	– obrazloženja programa koje se daje kroz obrazloženje aktivnosti i projekata zajedno s ciljevima i pokazateljima uspješnosti iz akata strateškog planiranja i godišnjeg plana rada

Sukladno prošlogodišnjoj Uputi proračunski korisnici su u općem dijelu financijskog plana bili dužni iskazati i prihode iz izvora financiranja 1 Opći prihodi i primici na skupini računa 67 Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza. Korisnici ove prihode nisu unosili u SAP sustav, već se njihov plan prihoda automatski generirao u visini unesenih rashoda i izdataka na drugoj razini organizacijske klasifikacije (glava/RKP) u okviru izvora financiranja 1 Opći prihodi i primici na skupinu računa 67 Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza.

Međutim, od ovog proračunskog ciklusa proračunski korisnici dužni su planirati prihode iz izvora 1 Opći prihodi i primici i unositi iste direktno u SAP sustav.

Napominjemo kako je pri unosu plana ovih prihoda potrebno voditi računa o izvoru financiranja i koji će se rashodi i izdaci financirati iz istih. Dakle, prihod je potrebno planirati:

- prema izvoru financiranja (11 Opći prihodi i primici, 12 Sredstva učešća za pomoći i 13 Sredstva učešća za zajmove) i
- prema stavkama (6711 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda poslovanja, 6712 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda za nabavu nefinancijske imovine i 6714 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje izdataka za financijsku imovinu i otplatu zajmova)

Nadležna ministarstva dužna su uključiti vlastite i namjenske prihode i primitke koje njihovi proračunski korisnici planiraju ostvariti u razdoblju 2024. – 2026. u financijski plan razdjela, odnosno Državni proračun Republike Hrvatske za 2024. godinu i projekcije za 2025. i 2026. godinu, bez obzira uplaćuju li korisnici navedene prihode na jedinstveni račun državnog proračuna. Kao i prethodne godine, neutrošeni vlastiti, namjenski prihodi i primici unose se u SAP sustav državne riznice koristeći kategorije

- donosa – prijenosa neutrošenih prihoda iz prethodne fiskalne godine i
- odnosa – prijenosa neutrošenih prihoda u sljedeću fiskalnu godinu.

Rashode i izdatke za razdoblje 2024. – 2026. nadležna ministarstva, odnosno tijela nadležna za korisnike proračuna (područne riznice) unose u SAP sustav državne riznice na razini odjeljka računskog plana (četvrta razina ekonomske klasifikacije) po izvorima financiranja, dok se Državni proračun Republike Hrvatske za 2024. godinu i projekcije za 2025. i 2026. godinu usvajaju na razini skupine računskog plana (druga razina ekonomske klasifikacije) na kojoj je i postavljena kontrola izvršavanja.

3. Novine vezane uz ciklus planiranja 2024. – 2026.

3.1. Planiranje međusobnih prijenosa sredstava između proračunskih korisnika državnog proračuna

Uputama za izradu prijedloga državnog proračuna iz ranijih godina, proračunskim korisnicima je objašnjeno na koji

način trebaju planirati prijenose sredstava drugim proračunskim korisnicima iz nadležnosti istog proračuna.

Ministarstvo financija je Uputama iz ranijih godina redovito napominjalo proračunskim korisnicima da se ovakvi prijenosi planiraju iznimno i samo u slučaju kada je poznat proračunski korisnik koji je primatelj sredstava. Nadalje, davatelj sredstava bio je dužan primatelja sredstava pisano obavijestiti o namjeri planiranja sredstava na podskupini 369, a kako bi proračunski korisnik koji je primatelj sredstava ista planirao na prihodovnoj strani u okviru podskupine 639. Ministarstvu financija bilo je potrebno dostaviti dokaze o dostavi navedenih obavijesti.

Ukoliko proračunski korisnici državnog proračuna pravilno planiraju međusobne prijenose sredstava, ukupno planirani rashodi u okviru podskupine 369, trebaju biti jednaki ukupno planiranim prihodima u okviru podskupine 639.

Međutim, u svim dosadašnjim proračunima planirana sredstva na podskupinama 369 i 639 nisu bila jednaka o čemu je Državni ured za reviziju redovito upozoravao u svojim izvješćima.

Slijedom navedenog, prilikom planiranja ovakvih prijenosa sredstava, davatelj sredstava je, kao i do sada, dužan pisano obavijestiti primatelja sredstava. Međutim, **od ovog proračunskog ciklusa davatelj sredstava podskupinu 369 može planirati tek po primitku pisane obavijesti primatelja sredstava kojom isti potvrđuje da će u svom financijskom planu planirati podskupinu 639 u istom iznosu.** Ministarstvu financija potrebno je dostaviti dokaze o dostavi navedenih obavijesti.

Podsjećamo, kako je svake godine zakonom o izvršavanju državnog proračuna omogućena fleksibilnost na podskupini 369 na način da ako se tijekom proračunske godine utvrdi kako sredstva u okviru podskupine 369 nisu planirana u potrebnom iznosu, ista se mogu, uz suglasnost Ministarstva financija, preraspodjeljivati i to bez ograničenja unutar aktivnosti s kojih se sredstva dodjeljuju. Dakle, sredstva za koja se zna da će biti isplaćena drugom proračunskom korisniku, ali u trenutku planiranja proračuna primatelj nije poznat, planiraju se na nekoj drugoj podskupini u okviru aktivnosti s koje će se sredstva isplatiti, dok će se podskupina 369 po potrebi otvoriti naknadno sukladno navedenoj zakonskoj osnovi.

3.2. Planiranje prihoda na izvoru financiranja 55 Refundacije iz pomoći EU

Sukladno dosadašnjim Veznim tablicama proračunski korisnici su prihode na izvoru financiranja 55 Refundacije iz pomoći EU planirali u okviru skupine 63 Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna. Međutim, **pri izradi državnog proračuna za razdoblje 2024. – 2026. ovi prihodi planirat će se u okviru skupine 67 Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza.** U Veznim tablicama koje su dane u Prilogu 1. ove Upute detaljno su razrađene stavke prihoda po svim podizvorima unutar izvora 55.

Naime, prihod od refundacija iz pomoći EU prihod je državnog proračuna i kao takav iskazuje se u proračunu države kao prihod skupine 63 Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna. Stoga je ispravno da proračunski korisnici isti iskazuju na skupini 67 Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza. Proračunski korisnici ovakav način iskazivanja već koriste prilikom izrade financijskih izvještaja.

3.3. Ustanove u zdravstvu koje od 1. siječnja postaju proračunski korisnici državnog proračuna

Temeljem članka 86. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine, br. 33/23), jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb od 1. siječnja 2024. prestaju biti osnivači općih bolnica. Osnivačka prava nad općim bolnicama se od 1. siječnja 2024. s jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba prenose na Republiku Hrvatsku, a to znači da se sredstva za financiranje općih bolnica više ne planiraju u proračunu jedinice područne (regionalne) samouprave već u državnom proračunu.

Također, sukladno članku 10. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine, br. 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22. i 33/23), financijska sredstva za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova dužan je osigurati osnivač. Budući da su se ta sredstva do sada osiguravala pretežno iz sredstava za decentralizirane funkcije zdravstvenih ustanova, dok su osnivači bile jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb, ista će se u 2024. godini, kada osnivačka prava prelaze na Republiku Hrvatsku, planirati u državnom proračunu u okviru izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici.

Ovim statusnim promjenama se za 22 zdravstvene ustanove (opće županijske bolnice), čiji popis se daje u tablici u nastavku, mijenjaju osnivačka prava, time što se prenose na Republiku Hrvatsku.

O.B. GOSPIĆ
O.Ž.B. PAKRAC
O.B. "HRVATSKI PONOS" KNIN
O.B. BJELOVAR
Ž.B. ČAKOVEC
O.B. DUBROVNIK
O.B. KARLOVAC
O.B. KOPRIVNICA
O.Ž.B. NAŠICE
O.Ž.B. NOVA GRADIŠKA
O.B. I BOL. BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA OGULIN
O.Ž.B. POŽEGA
O.B. PULA
O.B. SISAK
O.B. DR. J. BENČEVIĆ – SL. BROD
O.B. ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE
O.B. VARAŽDIN
O.Ž.B. VINKOVCI
O.B. VIROVITICA
O.B. ZABOK I BOLNICA HRVATSKIH VETERANA
O.B. ZADAR
K.B. SVETI DUH

Ostale zdravstvene ustanove: specijalne bolnice, domovi zdravlja, zavodi za javno zdravstvo, zavodi za hitnu medicinu, ustanove za njegu u kući i specijalizirane poliklinike ostaju u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno županija.

Slijedom navedenog, prihodi i primici te rashodi i izdaci prethodno navedenih ustanova u zdravstvu bit će uključeni u Državni proračun za 2024. godinu i projekcije za 2025. i 2026. sukladno ekonomskoj, programskoj, funkcijskoj, organizacijskoj, lokacijskoj klasifikaciji te izvorima financiranja u skladu s metodologijom i u rokovima koji su određeni za proračunske korisnike državnog proračuna.

Zdravstvene ustanove bit će prikazane kao pojedinačni RKP-ovi unutar glave 09620 *Zdravstvene ustanove u vlasništvu države* unutar razdjela Ministarstva zdravstva. Navedeno znači da **ustanove neće mijenjati postojeći RKP broj**, a u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika sa 2. siječnja promijenit će nadležni subjekt iz županija u Ministarstvo zdravstva.

Vezano za izvršavanje financijskih planova ustanova u zdravstvu od 1. siječnja 2024. ističemo kako će navedene ustanove, do ispunjenja tehničkih pretpostavki za njihovo uključivanje na jedinstveni račun državnog proračuna, nastaviti ostvarivati prihode i primitke na postojećim računima u poslovnim bankama te će sa tih računa izvršavati rashode i izdatke u visini odobrenog financijskog plana.

Postupak iskazivanja ostvarenja i trošenja vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka korisnika izuzetih od uplate tih sredstava u proračun provodi se putem Informatičkog sustava za evidencijske temeljnice (dalje u tekstu: EVT aplikacija). Vlastiti i namjenski prihodi i primici proračunskih korisnika izuzetih od uplate tih sredstava na jedinstveni račun proračuna dio su državnog proračuna, ali nisu dio novčanog tijeka sustava državne riznice.

3.4. Mehanizam za oporavak i otpornost

Proračunski korisnici državnog proračuna rashode koji se odnose na Nacionalni plan oporavka i otpornosti u financijskom planu za razdoblje 2024. – 2026. planiraju u okviru izvora financiranja 581 Mehanizam za oporavak i otpornost, a sukladno očekivanoj dinamici trošenja sredstava i pokazateljima utvrđenima u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti (u daljnjem tekstu: NPOO). Rashodi su prihvatljivi za financiranje od 1. veljače 2020., a rok korištenja sredstava, odnosno rok u kojem se moraju završiti reforme i ulaganja je 30. kolovoza 2026.

Napominjemo da će Republika Hrvatska u razdoblju od 2024. do 2026. koristiti **sredstva zajmova Europske komisije za financiranje reformi i ulaganja u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti**. Nadležna ministarstva, koja će ova sredstva koristiti za financiranje projekata, dužna su ih planirati u skladu s očekivanom dinamikom provedbe. **Ista je potrebno planirati u okviru novog podizvora financiranja 815 Namjenski primici-NPOO na posebnoj aktivnosti u državnom proračunu. Također napominjemo da će se svi ostali namjenski primici, koji**

su se do sada planirali u okviru izvora financiranja 81 Namjenski primici od zaduživanja, od 2024. planirati u okviru novog podizvora financiranja 810 Namjenski primici-ostali.

3.5. Nastavak provedbe projekata financiranih iz Fonda solidarnosti Europske unije (FSEU)

Republici Hrvatskoj od 2021. godine su na raspolaganju sredstva Fonda solidarnosti Europske unije. Navedena sredstva dodijeljena su kao pomoć za sanaciju šteta od potresa nastalih na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije. Sredstva FSEU Republici Hrvatskoj bila su na raspolaganju do 30. lipnja 2023. godine.

Budući da je bilo izvjesno da svi rashodi za projekte čije financiranje je bilo predviđeno iz FSEU neće moći biti plaćeni do roka korištenja sredstava FSEU Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 28. lipnja 2023. donijela Odluku o nastavku financiranja projekata započelih iz Fonda solidarnosti Europske unije iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske. Sukladno navedenoj Odluci oni projekti koji se ne odnose na projekte cjelovite obnove zgrada financirati će se iz sredstava državnog proračuna u onom dijelu koji je potreban za završetak projekta, a iznad iznosa osiguranog iz FSEU. Isto tako, projekti cjelovite obnove zgrada započeti iz FSEU za koje je u tijeku provođenje Ugovora o izvođenju radova financirat će se iz sredstava državnog proračuna u onom dijelu koji je potreban za završetak konstrukcijske obnove, odnosno za završetak radova koji predstavljaju vraćanja u ispravno radno stanje, iznad iznosa osiguranog iz sredstava FSEU. Iz sredstava Mehanizma za oporavak i otpornost (dalje u tekstu: MOO) financirat će se dio projekta koji se odnosi na poboljšice do cjelovite obnove.

Slijedom navedenog, **tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa kao i proračunski korisnici državnog proračuna koji izvršavaju projekte obnove dužni su sredstva potrebna za dovršetak istih, a za koje se financiranje nije u cijelosti provelo iz FSEU-a te za koje se procjenjuje da se neće moći u potpunosti financirati iz Mehanizma za oporavak i otpornost, planirati u okviru svojeg financijskog plana na izvoru financiranja 11 Opći prihodi i primici.**

Ponavljamo kako se u državnom proračunu sredstva planiraju i izvršavaju po modificiranom novčanom načelu, što znači da **se rashodi planiraju u trenutku kad se očekuje njihovo plaćanje, a ne u trenutku nastanka obveze.**

Dakle, sredstva potrebna za dovršetak ovih projekata moraju se planirati sukladno očekivanoj dinamici plaćanja faktura/situacija u razdoblju od 2024. do 2026. godine.

Rashode obnove potrebno je planirati prema ekonomskoj klasifikaciji na odgovarajućim osnovnim računima ovisno o vrsti subjekta koji je vlasnik imovine koja se obnavlja. Rashodi za troškove obnove objekata koji su u vlasništvu Republike Hrvatske planiraju se po prirodnoj vrsti troška.

Dakle, predmetne je troškove obnove od potresa potrebno planirati na sljedeći način:

- unutar skupine 32 Materijalni rashodi – rashodi za obnovu objekata u vlasništvu Republike Hrvatske po prirodnoj vrsti troška (komunalne usluge, tekuće i investicijsko održavanje, osobne i intelektualne usluge i slično),
- unutar skupine 35 Subvencije – rashodi za obnovu objekata u vlasništvu trgovačkih društava, zadruga, poljoprivrednika i obrtnika,
- unutar skupine 36 Pomoći dane u inozemstvu i unutar općeg proračuna – rashodi za obnovu objekata u vlasništvu subjekata unutar općeg proračuna (županijski, gradski i općinski proračuni te njihovi proračunski korisnici) te u vlasništvu izvanproračunskih korisnika,
- unutar skupine 37 Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade – rashodi za obnovu objekata u vlasništvu građana i kućanstava,
- unutar skupine 38 Ostali rashodi – rashodi za obnovu objekata u vlasništvu neprofitnih organizacija, vjerskih zajednica, nacionalnih zajednica i manjina te pravnih i fizičkih osoba,
- unutar skupine 42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine – rashodi za obnovu objekata u vlasništvu Republike Hrvatske kojima se financira nabava proizvedene dugotrajne nefinancijske imovine (građevinski objekti) sa svim zavisnim troškovima nabave predmetne dugotrajne nefinancijske imovine,
- unutar skupine 45 Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini – sredstva za obnovu objekata u vlasništvu Republike Hrvatske, gdje se tim objektima produžuje vijek upotrebe, povećava kapacitet, mijenja namjena ili znatno poboljšavaju funkcionalna svojstva (primjerice ulaganja u obnovu, rekonstrukciju ili povećanje nefinancijske imovine koja ne moraju biti uvjetovana stanjem imovine).

**SVEUČILIŠNA
TISKARA**

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr

Devetomjesečni financijski izvještaji i aktualna računovodstvena pitanja u sustavu proračuna

Martina Štefković
Katarina Nesterović*

Autorice u tekstu podsjećaju sve proračunske i izvanproračunske korisnike te same jedinice, na obvezu sastavljanja i dostave devetomjesečnih financijskih izvještaja. U nastavku teksta daje se kratak pregled obveznika sastavljanja, rokova predaje i ostale specifične informacije na koje je potrebno obratiti pozornost prilikom predaje financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2023.

1. Uvod

Za svako izvještajno razdoblje Ministarstvo financijska sastavlja te na svojim internetskim stranicama objavljuje Okružnicu o sastavljanju i predaji financijskih izvještaja proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna te proračunskih i izvanproračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima se podsjeća na ključne informacije te predstavljaju novosti koje su specifične za pojedino izvještajno razdoblje.

U Okružnici, uz upute koje se odnose na samo financijsko izvještavanje, donose se i metodologije, pravila i preporuke za knjigovodstvene evidencije koje direktno utječu na samu kvalitetu financijskih izvještaja. Također, navode se i rokovi predaje financijskih izvještaja po pojedinom izvještajnom razdoblju kao i vrste izvještaja koje svaka razina obveznika izvještavanja predaje te pregled specifičnih informacija i novina u proračunskom računovodstvu.

Sve Okružnice Ministarstva financija, koje su do sada objavljene, dostupne su na internetskoj stranici Ministarstva financija (<https://mfin.gov.hr/>) → Istaknute teme → Državna riznica → Računovodstvo → Financijsko izvještavanje → Okružnica o predaji i konsolidaciji financijskih izvještaja proračuna i proračunskih korisnika).

Obveza sastavljanja i predaje financijskih izvještaja propisana je Zakonom o proračunu¹, a razdoblja za koja se sastavljaju, obveza i rokovi podnošenja, kao i oblik te sadržaj financijskih izvještaja utvrđuju se Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu².

O rokovima, financijskim izvještajima i obveznicima sastavljanja i predaje financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2023. godine daje se pregled u nastavku članka.

2. Obveznici, obrasci i rokovi

Obveznici predaje financijskih izvještaja jesu oni subjekti koji su utvrđeni u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika (proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te proračunski i izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave).

Obrasci financijskih izvještaja preuzimaju se iz aplikacije Ministarstva financija *Financijsko izvještavanje u sustavu proračuna i Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika – RKPFI* (dalje u tekstu: **aplikacija**) u MS Excel predlošku. Obrasci se mogu preuzeti iz aplikacije tek nakon što se “otključa rok” odnosno tek nakon što Ministarstvo financija dozvoli preuzimanje financijskih izvještaja koji se odnose na izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2023. godine. U Excel datoteci postoje ugrađene matematičke i logičke kontrole po oznakama razine obveznika predaje financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji mogu biti zaprimljeni kao potpuni i točni samo ako su zadovoljene sve računске i logičke kontrole.

Nakon što se financijski izvještaji popune, učitavaju se u aplikaciju zajedno s Referentnom stranicom u PDF formatu koja se ovjerava potpisom odgovorne osobe i pečatom. Referentna stranica može biti ovjerena i elektronskim potpisom odgovorne osobe i kao takva u PDF formatu učitanu u aplikaciju.

Financijski izvještaji koji se sastavljaju za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2023. godine jesu:

- Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima na obrascu PR-RAS,
- Izvještaj o obvezama na obrascu OBVEZE,
- Bilješke.

www.tim4pin.hr

* Martina Štefković, mag. oec. i Katarina Nesterović, mag. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ Zakon o proračunu (Nar. nov., br. 144/21)

² Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (Nar. nov., br. 37/22)

Pregled financijskih izvještaja i rokova za predaju putem aplikacije RKPFI:

Obveznik unosa izvještaja u Aplikaciju RKPFI	Financijski izvještaji	Rok za predaju	Primatelj izvještaja u Aplikaciji RKPFI
proračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) 	do 10. listopada 2023.	Nadležni razdjel MFIN
razdjeli državnog proračuna	Konsolidirani izvještaj <ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) 	do 16. listopada 2023.	MFIN
proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) 	do 10. listopada 2023.	Nadležna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave MFIN
jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 10. listopada 2023.	MFIN
izvanproračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 20. listopada 2023.	MFIN
izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) 	do 20. listopada 2023.	Nadležna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave MFIN

Uz obrasce financijskih izvještaja i Referentnu stranicu, u aplikaciju se učitavaju i Bilješke uz financijske izvještaje. Bilješke se učitavaju u Word dokumentu, a predaju ih samo oni obveznici kojima je Pravilnikom propisana obveza sastavljanja Bilješki za pojedino izvještajno razdoblje.

Ako u vrijeme sastavljanja financijskih izvještaja nastanu izvanredni vanjski događaji koji se nisu mogli predvidjeti, spriječiti, otkloniti ili izbjeći, **proračuni, proračunski i izvanproračunski korisnici iznimno mogu predati financijske izvještaje nakon proteka navedenog roka temeljem prethodne suglasnosti Ministarstva financija.**

Ministarstvo financija suglasnost daje na temelju zahtjeva proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika, a koji mora biti dostavljen prije isteka roka za predaju jedinog financijskog izvještaja i koji je potpisan od strane čelnika tijela. U suglasnosti se za svaki pojedini zahtjev utvrđuje do kada se produžuje rok za predaju financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji predani izvan roka propisanog Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu, ali unutar roka danog u suglasnosti, smatraju se predanima na vrijeme. Navedeno naglašavamo zbog popunjavanja Upitnika o fiskalnoj odgovornosti koji je jedan od temelja za davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti, koja je propisana Zakonom o fiskalnoj odgovornosti³. Naime, u Upitniku o fiskalnoj odgovornosti pitanjem pod rednim brojem 59. provjerava se poštivanje rokova predaje financijskih izvještaja utvrđenih Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu. Ako su financijski izvještaji predani unutar rokova propisanih Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu odnosno unutar odgođenog roka danog u suglasnosti Ministarstva financija na pitanje broj 59. iz Upitnika odgovara se potvrdno.

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE	
IZVJEŠTAVANJE I OSTALO					
59.	Kod predaje financijskih izvještaja poštivali su se rokovi i način predaje utvrđeni Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (odgovaraju obveznici primjene proračunskog računovodstva)				preslike odnosno reference referentnih stranica financijskih izvještaja

3. Popunjavanje obrazaca i sastavljanje bilješki

Člankom 7. stavkom 5. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu propisano je da se podaci koji se odnose na novčane iznose u obrascima financijskih izvještaja iskazuju punim brojem sa dvije decimale u službenoj valuti Republike Hrvatske.

S obzirom na to je da je od 1. siječnja 2023. službena valuta u Republici Hrvatskoj euro, novčani iznosi u financijskim izvještajima koji se sastavljaju za izvještajna razdoblja počevši od 2023. godine, unose se u eurima i eurocentima.

Podaci koji se u financijske izvještaje unose u stupac „Ostvarena u izvještajnom razdoblju prethodne godine“ radi bolje usporedivosti podataka također se iskazuju u euru, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura.

Zaglavlje obrazaca financijskih izvještaja

U zaglavlju pojedinog obrasca financijskih izvještaja svakom subjektu bit će prikazan podatak o RKP broju i nazivu obveznika financijskog izvještavanja, razina financijskog izvještavanja te izvještajno razdoblje za koje se financijski izvještaj podnosi.

Obveznik: 99 - DRŽAVNI PRORAČUN	Razina: 13	Razdoblje: 2023-06
--	-------------------	---------------------------

³ Zakon o fiskalnoj odgovornosti (Nar. nov., broj 111/18)

Prilikom preuzimanja predložka financijskih izvještaja kroz aplikaciju RKPFI, podaci se automatski popunjavaju u zaglavlje onih obrazaca financijskih izvještaja ovisno o propisanoj obvezi predaje istih za pojedino izvještajno razdoblje. Primjerice, za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna zaglavlje će biti popunjeno na obrascima PR-RAS i OBVEZE.

Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima na obrascu PR-RAS

U Izvještaju za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2023. popunjavaju se oba stupca obrasca PR-RAS, odnosno popunjava se i stupac „Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine”. Iznimka su samo korisnici koji su osnovani nakon 30. rujna 2022., tijekom 2023. i korisnici koji su od 1. siječnja 2023. prešli iz neprofitnog u proračunski sustav.

Aplikacija RKPFI nadograđena je na način da su prilikom preuzimanja obrazaca financijskih izvještaja iz aplikacije podaci u stupcu „Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine” automatski popunjeni podacima iz obrazaca za isto izvještajno razdoblje prethodne godine koje su obveznici predali u aplikaciju RKPFI.

Obveznicima proračunskog računovodstva kod predaje financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2023. podaci u stupcu „Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine” bit će automatski popunjeni i to u novoj službenoj valuti euro. Dakle, za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2023. podaci u stupcu „Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine” će automatski biti uneseni već konvertirani u euro sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura.

Izvještaj o obvezama na obrascu OBVEZE

U **Izvještaju o obvezama**, u retku „Stanje obveza 1. siječnja” iskazuje se početno stanje obveza na dan 1. siječnja 2023., koje odgovara stanju obveza na kraju prosinca 2022. godine.

Uzimajući u obzir usklađivanje razlika između analitičkih i sintetičkih evidencija zbog preračunavanja iznosa iz kuna u eure i uspostavljanje bilančne ravnoteže sukladno uputi Ministarstva financija⁴ početno stanje obveza na dan 1. siječnja 2023. može se razlikovati od stanja obveza na kraju prosinca 2022. godine. Početno stanje obveza na dan 1. siječnja 2023. godine u Izvještaju o obvezama mora odgovarati stanju obveza na 1. siječnja 2023. u Bilanci. Eventualne razlike u stanju obveza na dan 1. siječnja 2023. u odnosu na 31. prosinca 2022. potrebno je obrazložiti u Bilješkama uz financijske izvještaje.

Navedeno početno stanje iskazivati će se u Izvještajima o obvezama za preostala izvještajna razdoblja u 2023. godini, uključujući i proračunsku godinu. Promjene u stanju obveza iskazuju se kumulativno od 1. siječnja 2023. godine.

Bilješke uz financijske izvještaje

Kao što je već prethodno spomenuto, oni obveznici kojima je Pravilnikom propisana obveza sastavljanja **Bilješki uz financijske izvještaje** trebaju ih i predati putem aplikacije. Bilješke se sastavljaju uz:

- **Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima** u kojima je potrebno navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja od ostvarenja u odnosi na ostvarenje prethodne godine, i
- **Izvještaj o obvezama** u kojima je potrebno navesti razloge koji su doveli do stanja dospjelih obveza na kraju izvještajnog razdoblja i prekoračenja rokova plaćanja obveza.

4. Napomene za specifične knjigovodstvene evidencije

4.1. Naknada za rad na izdvojenom radnom mjestu i radu na daljinu

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu (Narodne novine, br. 151/22) detaljnije je uređen način obavljanja rada na izdvojenom mjestu rada. Rad na izdvojenom mjestu rada je rad gdje radnik ugovoreni posao obavlja od kuće ili u drugom prostoru slične namjene koji je određen na temelju dogovora radnika i poslodavca, a koji nije prostor poslodavca. Također, Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (Narodne novine, br. 1/23) novčana paušalna naknada za podmirivanje troškova radnika za rad na izdvojenom mjestu rada smatra se neoporezivim primitkom.

Poslodavci u sustavu proračuna koji isplaćuju paušalnu naknadu za rad na izdvojenom radnom mjestu istu evidentiraju na osnovnom računu 32149 *Ostale naknade troškova zaposlenima*.

4.2. Sredstava za osiguranje fiskalne održivosti dječjih vrtića

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 21. rujna 2023. donijela Uredbu o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje iznosa sredstava za fiskalnu održivost dječjih vrtića.

Predmetnom Uredbom utvrđuju se kriteriji i mjerila te način izračuna iznosa sredstava za fiskalnu održivost dječjih vrtića. Sredstva za fiskalnu održivost osiguravaju se u državnom proračunu prema članku 50.a stavku 2. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju⁵, a doznave se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju mjerila i kriterija propisanih Uredbom. Odluku o dodjeli sredstava donosi Vlada Republike Hrvatske za svaku pedagošku godinu.

⁴ Uputa Ministarstva financija za *Knjigovodstvene evidencije na prijelazu godine u procesu prelaska na euro kao službene valute Republike Hrvatske* (<https://mfin.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/drzavna-riznica/racunovodstvo/upute-nalozi-ostalo/Knjigovodstvene%20evidencije%20na%20prijelazu%20godine.pdf>)

⁵ Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (Nar. nov., broj 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22 i 101/23)

U Državnom proračunu za 2023. godinu na pozicijama Ministarstva znanosti i obrazovanja (aktivnost K676071 Fiskalna održivost dječjih vrtića) u okviru podskupine 363 *Pomoći unutar općeg proračuna* osigurana su sredstva za financiranje fiskalne održivosti dječjih vrtića za pedagošku godinu 2023./2024.

JLP(R)S sredstva primljena iz državnog proračuna temeljem Uredbe evidentiraju na osnovnom računu 63311 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna*.

4.3. Pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 27. srpnja 2023. godine donijela Rješenje o odobrenju sredstava na teret Proračunske zalihe Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (KLASA: 400-06/23-02/03, URBROJ: 50301-05/27-23-2; dalje u tekstu: Rješenje) u iznosu od 20.000.000,00 eura za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život, nastale uslijed jakog olujnog nevremena od 19. do 21. srpnja 2023. godine u Brodsko-posavskoj, Karlovačkoj, Krapinsko-zagorskoj, Osječko-baranjskoj, Požeško-slavonskoj, Sisačko-moslavačkoj, Vukovarsko-srijemskoj i Zagrebačkoj županiji.

Županijama, kao primateljima sredstava, Ministarstvo financija je temeljem Rješenja isplatilo dodijeljena novčana sredstva temeljem kriterija za raspodjelu sredstava stradalim jedinicama lokalne samouprave utvrđenim od strane županija.

Knjigovodstvene evidencije kod Ministarstva financija

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Doznaka sredstava županijama za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Rješenja			
1. Doznaka sredstava Županijama	20.000.000	36611	11111

Knjigovodstvene evidencije kod županija

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva iz državnog proračuna za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Rješenja			
1.a Primljena sredstva na račun Županije A	1.200.000	11121	23955
1.b Primljena sredstva na račun Županije B	2.350.000		

U poslovnim knjigama županije se sredstva doznačena iz državnog proračuna na ime sanacije štete na stambenim objektima nužnima za život nastale uslijed olujnog nevremena evidentiraju zaduženjem računa novčanih sredstava 11121 *Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka* i odobrenjem računa obveza 23955 *Obveze za naplaćene tuđe prihode*. Isplata sredstava jedinicama lokalne samouprave evidentira se odobrenjem računa novčanih sredstava i zaduženjem računa obveza za naplaćene tuđe prihode.

Jedinice lokalne samouprave dobivena sredstva evidentiraju kao tekuću pomoć iz državnog proračuna na osnovnom računu 63311 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna*.

Knjigovodstvene evidencije kod jedinica lokalne samouprave

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva iz državnog proračuna za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Rješenja			
1. Primljena sredstva na račun Grada X	850.000	11121	63311

Odluka o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena osnova je za isplatu sredstava od strane jedinica lokalne samouprave na ime sanacije štete na stambenim objektima nužnima za život nastale uslijed olujnog nevremena.

Gradovi odnosno općine, sredstva za sanaciju štete mogu doznačiti:

- na račune građana čiji su stambeni objekti stradali u nevremenu,
- prodavateljima/isporučiteljima građevinskog materijala za robe/materijal koji su preuzeli građani.

1. Temeljem Odluke o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena jedinice lokalne samouprave isplaćuju sredstva građanima koji su ostvarili pravo na sredstva za sanaciju štete. Rashod se u glavnoj knjizi gradova odnosno općina evidentira osnovnom računu 37212 *Pomoć obiteljima i kućanstvima*.

Knjigovodstvene evidencije kod jedinica lokalne samouprave

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Isplaćena sredstva građanima za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Odluke o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena			
1.a Doneseno rješenje o isplati građaninu A.B.	1.300	37212	23721
1.b Podmirena obveza temeljem rješenja	1.300	23721	11121

2. U Odluci o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena jedinice lokalne samouprave definirale su prodavatelje/isporučitelje građevinskog materijala kod kojih građani mogu preuzeti građevinski materijal za hitne sanacije šteta, a građani između ponuđenih dobavljača materijala sami odabiru prodavatelja/isporučitelja kod kojeg će preuzeti građevinski materijal temeljem izdanih potvrda od strane gradova i općina svakom građaninu da može kod dobavljača preuzeti materijal za potrebe hitne sanacije šteta olujnog nevremena.

Prodavatelji/isporučitelji građevinskog materijala obvezni su ispostaviti račune koji glase na osobu koja je preuzela materijal, uz napomenu na računu da se račun dostavlja gradu, odnosno općini koja je izdala potvrdu da osoba može preuzeti materijal. Uz račun obvezno treba priložiti i navedenu potvrdu izdanu od grada, odnosno općine te potvrdu da je materijal isporučen i preuzet.

Sve prethodno navedeno osnova je za isplatu sredstava od strane općine, odnosno grada prodavateljima/isporučiteljima građevinskog materijala, a za ime i račun građana kojima je izdana potvrda da mogu preuzeti materijal, i koji su preuzeli materijal kod prodavatelja koga su izabrali između svih prodavatelja/isporučitelja definiranih Odlukom.

Općine, odnosno gradovi nakon što zaprimaju račune od prodavatelja/isporučitelja građevinskog materijala za izdan građevinski materijal građanima te obave suštinske i formalne kontrole računa, izvršavaju plaćanja isporučiteljima/prodavateljima građevinskog materijala.

Rashod po osnovi računa prodavatelja/isporučitelja građevinskog materijala se u glavnoj knjizi gradova odnosno općina evidentira osnovnom računu 37212 *Pomoć obiteljima i kućanstvima*.

Knjigovodstvene evidencije kod jedinica lokalne samouprave

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Isplaćena sredstva prodavatelju/isporučitelju građevinskog materijala za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima nužnima za život temeljem Odluke o dodjeli sredstava pomoći za hitnu sanaciju štete na stambenim objektima uslijed olujnog nevremena te potvrde od strane grada odnosno općine građaninu da može kod dobavljača preuzeti materijal za sanaciju			
1.a Primita faktura od prodavatelja/isporučitelja građevinskog materijala za izdan građevinski materijal građaninu B. D.	850	37212	23721
1.b Podmirena faktura	850	23721	11121

5. Napomene za ustanove u zdravstvu koje od 1. siječnja 2024. postaju proračunski korisnici državnog proračuna

Temeljem članka 86. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine, broj 33/23) jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb od 1. siječnja 2024. prestaju biti osnivači općih bolnica. Osnivačka prava nad općim bolnicama se od 1. siječnja 2024. s jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba prenose na Republiku Hrvatsku.

Opće bolnice nad kojima se mijenja nadležnost od 1. siječnja 2024. godine jesu:

RB	RKP broj	Naziv zdravstvene ustanove
1.	25968	Klinička bolnica Sveti Duh
2.	33933	Opća bolnica "Dr. Anđelko Višić" Bjelovar
3.	29244	Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić Sisak
4.	32336	Opća bolnica Dr. Josip Benčević, Slavonski Brod
5.	27773	Opća bolnica Dr. Tomislav Bardek, Koprivnica
6.	31528	Opća bolnica Dubrovnik
7.	26635	Opća bolnica Gospić
8.	27280	Opća bolnica i bolnica branitelja Domovinskog rata Ogulin
9.	27298	Opća bolnica Karlovac
10.	32352	Opća bolnica Nova Gradiška
11.	37068	Opća bolnica Pula - Ospedale generale Pola
12.	37847	Opća bolnica Šibensko-kninske županije
13.	32328	Opća bolnica Varaždin
14.	33185	Opća bolnica Virovitica
15.	37839	Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana
16.	34024	Opća bolnica Zadar
17.	43804	Opća i veteranska bolnica Hrvatski ponos Knin
18.	33739	Opća županijska bolnica Našice
19.	32481	Opća županijska bolnica Pakrac i bolnica hrvatskih veterana
20.	34717	Opća županijska bolnica Vinkovci
21.	32457	Opća županijska bolnica Požega
22.	32432	Županijska bolnica Čakovec

U organizacijskoj klasifikaciji državnog proračuna za 2024. godinu opće bolnice bit će prikazane kao pojedinačni RKP-ovi unutar glave 09620 *Zdravstvene ustanove u vlasništvu države* razdjela Ministarstva zdravstva.

Ostale zdravstvene ustanove: specijalne bolnice, domovi zdravlja, zavodi za javno zdravstvo, zavodi za hitnu medicinu, ustanove za njegu u kući i specijalizirane poliklinike ostaju u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno županija.

pitajcentar@tim4pin.hr

IMATE
PITANJE?

pitajcentar@tim4pin.hr

Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika

Bolnice zadržavaju postojeći dodijeljeni RKP broj, OIB i matični broj s obzirom na to da se radi isključivo o promjeni osnivača odnosno o promjeni u nadležnosti nad bolnicama.

Promjenu osnivača odnosno promjenu u nadležnosti, opće bolnice dužne su prijaviti u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika putem aplikacije RKPFI podnošenjem PRKP obrasca s prvim radnim danom u 2024. godini (2. siječnja 2024.).

Podatke koje je u aplikaciji RKPFI potrebno izmijeniti jesu:

- Razina financijskog izvještavanja** – iz razine 31 Proračunski korisnik proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave – decentralizirani u razinu 11 Proračunski korisnik državnog proračuna

Promjena podataka o razini korisnika

	STARI PODATAK	NOVI PODATAK
Razina:	31 - Proračunski korisnik jedinice lokalne i podr	11 - Proračunski korisnik državnog proraču
Šifra razdjela:		

- Nadležnost** – iz Županije „XY“ u nadležni razdjel: 096 – Ministarstvo zdravstva, nadležna glava: 09620 – Zdravstvene ustanove u vlasništvu države

Promjena podataka o nadležnosti

	STARI PODATAK	NOVI PODATAK
Nadležni razdjel:		096 - MINISTARSTVO ZDRAVSTVA
Nadležna glava:		09620 - Zdravstvene ustanove u vlasništvu
Nadležni proračun JLP(R)S:	ŽUPANIJA	

- Osnivač** – iz Županije „XY“ u Republika Hrvatska

Promjena podataka o osnivačima/vlasnicima

	STARI PODATAK	NOVI PODATAK
Osnivači:	1. ŽUPANIJA	1. REPUBLIKA HRVATSKA

Suglasnost na promjenu podatka o osnivaču odnosno nadležnosti nad bolnicom u aplikaciji RKPFI daje:

- jedinica područne (regionalne) samouprave u čijoj je nadležnosti bolnica bila do 31. prosinca 2023.,
- Ministarstvo zdravstva u čiju nadležnost bolnica prelazi s 1. siječnja 2024. te
- Ministarstvo financija.

Nakon što svaki od prethodno navedenih subjekata (jedinica područne (regionalne) samouprave, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo financija) daju suglasnost na podneseni PRKP obrazac, podatak se upisuje u Registar kao važeći.

Financijski izvještaji

Kako je prethodno navedeno, slijedom promjene osnivača opće bolnice mijenja se i razina financijskog izvještavanja iz 31 Proračunski korisnik proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave – decentralizirani u razinu 11 Proračunski korisnik državnog proračuna.

Do kraja 2023. opće bolnice predaju financijske izvještaje s oznakom razine 31, a počevši od 1. siječnja 2024. s oznakom razine 11.

Iako će promjena u nadležnosti u Registru biti provedena s danom 2. siječnja 2024., financijski izvještaji općih bolnica za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. bit će predani s oznakom razine 31 i u aplikaciji vidljivi županiji u čijoj nadležnosti je pojedina opća bolnica.

Pri izradi konsolidiranih financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. županije uključuju bolnicu koja je do kraja 2023. bila u njihovoj nadležnosti.

Ministarstvo zdravstva, u čiju nadležnost bolnice prelaze od 1. siječnja 2024., financijske izvještaje bolnica uključuje u svoje konsolidirane financijske izvještaje počevši od prvog izvještajnog razdoblja u 2024. odnosno od prvog kvartalnog izvještaja za 2024. godinu.

Evidentiranja ostvarenja i trošenja vlastitih i namjenskih sredstava putem EVT aplikacije

Prihodi i primici te rashodi i izdaci općih bolnica bit će uključeni u Državni proračun za 2024. godinu i projekcije za 2025. i 2026. sukladno ekonomskoj, programskoj, funkcijskoj, organizacijskoj, lokacijskoj klasifikaciji te izvorima financiranja.

Do ispunjenja tehničkih pretpostavki za uključivanje općih bolnica na jedinstveni račun državnog proračuna, naplatu prihoda

i primitaka pratit će na svojim računima u poslovnim bankama te će s istih tih poslovnih računa izvršavati rashode i izdatke sukladno financijskom planu.

Zbog sveobuhvatnosti državnog proračuna bolnice imaju obvezu iskazivanja u državnom proračunu ostvarenja i trošenja vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka jednom mjesečno putem evidencijskih naloga (EV naloga). Postupak iskazivanja ostvarenja i trošenja vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka korisnika izuzetih od uplate tih sredstava u proračun provodi se putem Informatičkog sustava za evidencijske temeljnice. Vlastiti i namjenski prihodi i primici proračunskih korisnika izuzetih od uplate tih sredstava na jedinstveni račun proračuna dio su državnog proračuna, ali nisu dio novčanog tijeka sustava državne riznice.

Porez na kuće za odmor

Mirjana Mahović – Komljenović*

U svojoj odluci, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može propisati plaćanje poreza na kuće za odmor. Obveznici plaćanja poreza na kuće za odmor su pravne i fizičke osobe koje su vlasnici kuća za odmor, a kriterij za utvrđivanje statusa kuće za odmor je njeno korištenje povremeno ili sezonski. Za 2023. godinu, porez na kuće za odmor plaća se od 0,66 eura do 1,99 eura /m² korisne površine, a porezno rješenje o obvezi plaćanja poreza, može donijeti upravno tijelo jedinica lokalne samouprave ili nadležna ispostava Porezne uprave, ako je općina ili grad, svojom odlukom prenijela na Poreznu upravu poslove utvrđivanja te naplatu poreza na kuće za odmor.

Međutim, prema prijedlogu izmjena Zakona o lokalnim porezima kojeg je u svibnju 2023. godine predstavila Vlada RH putem e-Savjetovanja, raspon plaćanja poreza na kuće za odmor trebao bi se povećati, te bi s primjenom od 1. siječnja 2024. godine, gradovi i općine mogli samostalno propisati porez na kuće za odmor u visini od 0,60 eura do 5,00 eura /m².

1. Uvod

Kao jedan od izvora za financiranje jedinica lokalne samouprave, sustav lokalnih poreza uređen je Zakonom o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 115/16. – 114/22. – dalje Zakon), koji je krajem 2022. godine, a s primjenom od 1. siječnja 2023. godine, prilagođen uvođenju eura.

Vrste lokalnih poreza koje mogu vlastitim odlukama propisivati jedinice lokalne samouprave – općine i gradovi, utvrđeni su čl. 20. st. 1. Zakona i to su:

1. prirez poreza na dohodak,
2. porez na potrošnju,
3. porez na kuće za odmor te
4. porez na korištenje javnih površina.

Svaka jedinica lokalne samouprave samostalno odlučuje o uvođenju obveze plaćanja lokalnih poreza te ih može, ali i ne mora uvesti.

Ako odluči uvesti neki od navedenih lokalnih poreza, porez na kuće za odmor te porez na korištenje javnih površina su godišnji porezi koji se utvrđuju periodički, odnosno u tekućoj godini za tu godinu, a za koje porezno tijelo donosi porezno rješenje. No, prirez porezu na dohodak i porez na potrošnju su vrste poreza koji se utvrđuju mjesečno podnošenjem propisanih obrazaca koje su porezni obveznici dužni u propisanim rokovima dostavljati ispostavi Porezne uprave (dalje: PU) prema sjedištu za pravne te prebivalištu ili uobičajenom boravištu za fizičke osobe ili poreznom tijelu općina ili gradova.

Posebno se napominje da je u svibnju 2023. godine Vlada RH predstavila porezni paket kojim se u šestom krugu porezne reforme mijenja 9 zakonskih propisa. U predloženom paketu su i izmjene Zakona o lokalnim porezima te izmjene Zakona o porezu na dohodak, kojim se predlaže

ukidanje prireza porezu na dohodak, o čemu je opširnije pisano u našem časopisu br 9/2023.

Naime, na temelju navedenih zakonskih odredbi, porez na dohodak i prirez porezu na dohodak se u pravilu utvrđuju i plaćaju istovremeno. Međutim, kako bi se pojednostavnio sustav i utvrdilo oporezivanje primjenom samo jedne porezne stope, na način da se dva javna davanja koja se ubiru zajedno, ujedine u jedno davanje, od 1. siječnja 2024. godine predlaže se ukidanje prireza koji se plaća na utvrđeni iznos poreza na dohodak. No istovremeno se jedinicama lokalne samouprave omogućuje određivanje niže i više stope poreza na dohodak na način da zadrže željenu razinu prihoda od poreza na dohodak u skladu s njihovim potrebama. Na taj način želi se povećati porezna autonomija lokalnih vlasti te smanjiti ovisnost gradova i općina o prijenosima sredstava od države.

2. Suglasnost za utvrđivanje lokalnih poreza

Prema čl. 41. Zakona, poslove utvrđivanja, nadzora i naplate poreza na kuće za odmor mogu obavljati tijela jedinica lokalne samouprave ili ispostave PU.

Naime, još od 1. siječnja 2017. godine u primjeni je Suglasnost (Nar. nov., br. 1/17.), koju je donio ministar financija na neodređeno vrijeme, a prema kojoj PU može obavljati poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe općinskih ili gradskih poreza, ako je predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave – općina ili grad, svojom odlukom prenijela na PU u cijelosti poslove utvrđivanja i naplate svih ili samo pojedinih lokalnih poreza. Pri tome i naknadu za obavljanje navedenih poslova koja pripada PU, propisuje pravilnikom ministar financija. Ako gradovi ili općine ne donesu odluku kojom poslove prenose na PU, smatra se da sami obavljaju poslove utvrđivanja i naplate lokalnih poreza.

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović, dipl. oec., Ministarstvo financija – Porezna uprava, PU Novi Zagreb

3. Rokovi za donošenje odluke o plaćanju gradskih poreza

Člankom 42. st. 2. i čl. 43. Zakona, utvrđeno je da se odluka općine odnosno grada kojom se propisuje plaćanje općinskih ili gradskih poreza, može mijenjati najkasnije do 15. prosinca tekuće godine, s primjenom od 1. siječnja iduće godine. Jedinice lokalne samouprave dužne su odluku svog predstavničkog tijela dostaviti Ministarstvu Financija, PU u roku od osam dana od dana njezina donošenja radi objave na mrežnim stranicama PU i radi preuzimanja ovlasti za utvrđivanje i naplatu poreza.

Jednako tako, u slučaju ako grad ili općina želi opozvati odluku kojom su poslovi evidentiranja, utvrđivanja, nadzora, naplate i ovrhe lokalnih poreza prenijete na PU, ovaj opoziv potrebno je dostaviti Središnjem uredu PU, pri čemu opoziv odluke mora biti donesen najkasnije do 31. prosinca tekuće godine, s primjenom od 1. siječnja iduće godine.

3.1. Primjer dijela odluke o gradskim porezima

Nastavno se daju primjeri dijela Odluke o gradskim porezima prema kojima poslove utvrđivanja i naplate poreza na kuće za odmor obavlja:

- a) vlastiti Upravni odjel za financije općine ili grada, te
- b) Ministarstvo financija, PU, a sukladno odluci i danju glasnosti, prema kojoj su poslovi prenijeti na PU.

Primjer 1. Dio odluke o gradskim porezima Grada A, prema kojoj poslove utvrđivanja obavlja Upravni odjel za financije Grada A.

članak 5.

Porez na kuće za odmor plaća se godišnje u svoti od 1,99 eura po četvornom metru korisne površine kuće za odmor.

*Obveznik poreza na kuće za odmor dostavlja **Upravnom odjelu za financija Grada A** podatke o poreznom obvezniku i podatke o kući za odmor, mjestu i adresi objekta te kvadraturi korisne površine.*

Tražene podatke potrebno je dostaviti do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje porez na kuće za odmor.

Poslove utvrđivanja naplate, ovrhe, nadzora i evidencije poreza na kuće za odmor obavlja Upravni odjel za financije Grada A.

Primjer 2. Dio odluke o gradskim porezima Grada A, prema kojoj poslove utvrđivanja i naplate poreza na kuće za odmor obavlja Ministarstvo financija, PU.

članak 5.

Porez na kuće za odmor plaća se godišnje u svoti od 1,99 eura po četvornom metru korisne površine kuće za odmor.

*Obveznik poreza na kuće za odmor dostavlja **Ministarstvu financija** podatke o poreznom obvezniku i podatke o kući za odmor, mjestu i adresi objekta te kvadraturi korisne površine.*

Tražene podatke potrebno je dostaviti do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje porez na kuće za odmor.

Poslove utvrđivanja naplate, ovrhe, nadzora i evidencije poreza na kuće za odmor obavlja Ministarstvo financija, Porezna uprava.

Naknada za obavljanje poslova utvrđuje se u svoti od 5% od ukupno naplaćenih prihoda. Daje se ovlast nadležnoj organizaciji platnog prometa zaduženoj za raspoređivanje uplaćenih prihoda korisnicima, da naknadu PU obračuna i uplati u državni proračun i to do zadnjeg dana u mjesecu za protekli mjesec.

4. Utvrđivanje lokalnih poreza u nadležnosti JLS

Odredbama čl. 42. st. 1. Zakona, propisano je da kada predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave odluči uvesti neki od lokalnih poreza, obvezno je u postupcima utvrđivanja i naplate lokalnih poreza na odgovarajući način primjenjivati Opći porezni zakon (Nar. nov., br. 115/16., do 114/22. – dalje OPZ), pri čemu svojom odlukom može utvrđivati slijedeće elemente lokalnih poreza, koji su prikazani u Tablici 1.

Tablica 1. Elementi za utvrđivanje lokalnih poreza

Red. br.	Opis	Elementi poreza prema odluci predstavničkog tijela lokalne samouprave
1.	Prirez poreza na dohodak	<ul style="list-style-type: none"> • visina stope prireza porezu na dohodak
2.	Porez na potrošnju	<ul style="list-style-type: none"> • visina stope poreza na potrošnju, • porezno tijelo koje je nadležno za utvrđivanje i naplatu poreza
3.	Poreza na kuće za odmor	<ul style="list-style-type: none"> • visina poreza na kuće za odmor (ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor) i • porezno tijelo koje je nadležno za utvrđivanje i naplatu poreza
4.	poreza na korištenje javnih površina	<ul style="list-style-type: none"> • što se smatra javnom površinom • visina, način i uvjeti plaćanja poreza na korištenje javnih površina i • porezno tijelo koje je nadležno za utvrđivanje i naplatu poreza

U vezi tumačenja odredbi članka 42. Zakona kojima su propisani rokovi za donošenje i početak primjene odluke predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave kojom se uređuje plaćanje lokalnih poreza, PU je 20. travnja 2020. godine izdala **mišljenje KLASA: 410-01/20-01/938, URBROJ: 513-07-21-01-20-2**, iz kojeg se navodi dio:

*„Obzirom na to da Opći porezni zakon predstavlja zajedničku osnovu poreznog sustava i uređuje odnos između poreznih obveznika i poreznih tijela koja primjenjuju propise o porezima i drugim javnim davanjima ako posebnim zakonima o pojedinim vrstama poreza i drugim javnim davanjima nije uređeno drukčije, **nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza na potrošnju, poreza na kuće za odmor i poreza na korištenje javnih površina je dužno u postupcima utvrđivanja i naplate navedenih poreza na odgovarajući način primjenjivati Opći porezni zakon.**“*

Posebno se napominje da odluke koje su jedinice lokalne samouprave donijele u skladu s čl. 42. st. 1. Zakona, ostaju na snazi do 31. prosinca 2023. godine. To znači da će se svi započeti postupci utvrđivanja i naplate poreza na kuće za odmor i dovršiti po odredbama tog Zakona.

4.1. Odredbe o utvrđivanju lokalnih poreza koje nisu u nadležnosti jedinica lokalne samouprave

U nadležnosti jedinica lokalne samouprave nije propisivanje odredbi o lokalnim porezima kojima se uređuje:

► tko su porezni obveznici, što čini poreznu osnovicu za plaćanje poreza, na koji se način obavlja obračun i provodi plaćanje lokalnih poreza, tko može biti oslobođen od plaćanja lokalnih poreza i kome se može odobriti olakšica, te koja dokazna sredstva u poreznom postupku mogu poreznom tijelu poslužiti pri utvrđivanju činjenica bitnih za oporezivanje. Svi navedeni elementi pri utvrđivanju lokalnih poreza uređeni su propisima više pravne razine i to u odredbama Zakona i OPZ-a.

Prema tome, nadležno porezno tijelo jedinica lokalne samouprave, za utvrđivanje i naplatu lokalnih poreza, dužno je pri donošenju odluke o lokalnim porezima primjenjivati elemente lokalnih poreza koji su izričito propisani odredbom čl. 42. st. 1. Zakona, te nema pravne osnove da jedinica lokalne samouprave u svojoj odluci definira i uređuje pitanja za koja nisu propisana ovlaštenja.

Jednako tako, Zakon ne predviđa donošenje više različitih odluka o plaćanju lokalnih poreza, već bi radi osiguranja transparentnosti te dostupnosti prema svim poreznim obveznicima, jedinice lokalne samouprave trebale donijeti jednu odluku kojom se uređuju sve odredbe vezane uz utvrđivanje i naplatu lokalnih poreza.

5. Podaci na osnovu kojih se utvrđuje porez

Kao osnovni kriterij za prosudbu radi li se o kući za odmor za koju treba plaćati godišnji porez na kuću za odmor, bitno je odrediti koristi li se kuća, zgrada, dio zgrade ili stan povremeno ili sezonski, odnosno služi li kuća za odmor za stalno stanovanje ili ne.

Obveza plaćanja poreza na kuće za odmor utvrđuje se poreznim rješenjem kojeg nadležna ispostava PU donosi na osnovi:

- podataka o vlasnicima kuća za odmor – pravnim i fizičkim osobama s kojima raspolaže a koji se vode u informacijskom sustavu PU u registru poreznih obveznika,
- podataka koje su za utvrđivanje poreza ispostavi PU dužne dostaviti nadležne općinske ili gradske službe,
- podataka koje su porezni obveznici dužni sami dostaviti prema odredbama:
  - čl. 49. Zakona kojim je propisano da obveznik poreza na kuće za odmor mora nadležnom poreznom tijelu do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje porez, dostaviti podatke o kući za odmor, i to mjestu gdje se nalazi taj objekt te korisna površinu,
  - čl. 68. OPZ-a kojim je propisano da je porezni obveznik dužan prijaviti sve činjenice bitne za utvrđivanje

porezne obveze, a osobito premještaj radionice ili stalne poslovne jedinice, početak obavljanja gospodarske djelatnosti, broj poslovnog računa koji ima izvan RH i druge činjenice čije je prijavljivanje propisano posebnim zakonom, a koje nisu dostupne poreznom tijelu kroz razmjenu podataka s drugim javnopravnim tijelima.

Stoga oni porezni obveznici koji su vlasnici kuća za odmor, a tijekom poreznog razdoblja, odnosno kalendarske godine, napravili su promjenu prijave prebivališta na adresi na kojoj se nalazi kuća za odmor, obvezni su navedenu promjenu prebivališta prijaviti nadležnom poreznom tijelu, kako bi se utvrdilo postoje li uvjeti za donošenje rješenja o obvezi plaćanja poreza na kuće za odmor ili ne.

Radi donošenja poreznog rješenja o plaćanju porezu na kuće za odmor za 2023. godinu, a koje se obavlja po odredbama Zakona koji se primjenjuje do 31. prosinca 2023. godine, prijavu s traženim podacima bili su dužni podnijeti i vlasnici novosagrađenih kuća za odmor kod kojih je od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2023. godine, promijenjen broj četvornih metara korisne površine, svi novi vlasnici kuća za odmor, kao i vlasnici kuća za odmor koji su u tom razdoblju promijenili adresu.

6. Obveznici plaćanja

Prema čl. 25. Zakona, obveznici plaćanja poreza na kuće za odmor su pravne i fizičke osobe – građani, koji su vlasnici kuća za odmor.

Međutim, definicija kuće za odmor dana je u čl. 2. st.1. točka 12. Zakona, prema kojim se odredbama kućom za odmor smatra, svaka zgrada ili dio zgrade ili stan koji se koriste povremeno ili sezonski. No, kućom za odmor se ne smatraju gospodarske zgrade koje služe za smještaj poljoprivrednih strojeva, oruđa i drugog pribora.

Prema čl. 26. Zakona, porez na kuće za odmor plaća se od 0,66 eura do 1,99 eura /m² korisne površine kuće za odmor, pri čemu visinu poreza na kuće za odmor propisuje svojom odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave.

Navedena svota poreza na kuće za odmor od 0,66 eura i 1,99 eura/m² izračunana je uz primjenu općih pravila za preračunavanje i primjenu fiksnog tečaja konverzije 1 euro = 7,53450 kn, prema Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u RH (Nar. nov., br. 57/22. i 88/22.), u odnosu na svote 5,00 kn i 15,00 kn/m² koje se u odredbama Zakona nisu mijenjale od 2001. godine.

Prema tome, porezni obveznici mogu plaćati porez na kuće za odmor u svoti čija je gornja granica poreza propisana Zakonom, dok njihovu stvarnu visinu utvrđuje općina ili grad svojom odlukom, koja ne može biti veća od Zakonom propisane gornje granice.

Osim oslobođenja i olakšica od plaćanja poreza što su utvrđeni Zakonom, iz gospodarstvenih i socijalnih razloga, općine i gradovi mogu u svojim odlukama propisivati i druge olakšice od plaćanja poreza na kuće za odmor, uzimajući u obzir starost objekta, njihovu opremljenost, lokaciju, stupanj izgrađenosti, stanje infrastrukture i sl.

Ako pravna ili fizička osoba – građanin, posjeduje dvije kuće ili dva stana, od kojih jednu koristi za stanovanje u mjestu gdje ima stalno prebivalište, a u drugom mjestu ima kuću ili stan koji se koristi povremeno tijekom godine, tada se ta druga kuća smatra kućom za odmor i podliježe plaćanju poreza na kuće za odmor.

Plaćanju poreza na kuće za odmor podliježu i sve naslijeđene kuće, kao i kuće koje su možda izgrađene bez građevinske dozvole, ako se koriste povremeno ili sezonski. Ako je kuća za odmor u izgradnji, porez se plaća samo na korisnu površinu dijela kuće koja se može koristiti. Postoje li dva ili više suvlasnika nad kućom za odmor, tada je svaki od njih porezni obveznik za dio kuće što je ima u vlasništvu i svaki osobno dobiva rješenje o razrezu poreza.

Iz navedenog proizlazi da bi pravna ili fizička osoba postala obveznikom plaćanja poreza na kuće za odmor, moraju biti ispunjene dvije pretpostavke – da je osoba vlasnik kuće za odmor te da takvu kuću koristi sezonski ili povremeno.

Tablica 2. Obveznici plaćanja i porezna osnovica za utvrđivanje poreza na kuće za odmor

vrsta poreza	obveznici plaćanja	porezna osnovica	visina poreza	podaci koje treba sadržavati obrazac prijave
1	2	3	4	5
kuće za odmor	pravne i fizičke osobe koje su vlasnici kuća za odmor	m ² korisne površine	od 0,66 eura do 1,99 eura ovisno o odluci Grada ili općine	- mjesto gdje se nalazi kuća za odmor - korisna površina kuće za odmor

7. Plaćanje poreza na kuće za odmor od 1. 1. 2024. godine

Prema predloženim izmjenama Zakona, a na zahtjev pojedinih jedinica lokalne samouprave, povećava se gornja granica za propisivanje visine poreza na kuće za odmor. Stoga se predlaže da od 1. siječnja 2024. godine, visinu poreza na kuće za odmor gradovi i općine mogu samostalno propisivati u proširenom rasponu **od 0,60 eura do 5,00 eura/m² korisne površine**. Prilikom predlaganja niže granice poreza na kuće za odmor od 0,60 eura/m², uzeo je u obzir načelo ekonomičnosti za provedbu poreznog postupka, dok je pri određivanju gornje granice od 5,00 eura/m², primijenjeno načelo pravednosti u određivanju visine poreza na kuće za odmor.

Gornja granica od 5,00 eura/m² prema kojoj će se plaćati porez na kuće za odmor u idućoj godini, nikako ne znači da će biti uveden novi porez iznajmljivačima, te da se proširuje ili mijenja način njegove primjene.

Vezano za predloženu izmjenu Zakona koji reguliraju oporezivanje kuća za odmor, MF je 12. rujna 2023. godine izdalo *Priopćenje* koje se može pronaći na mrežnim stranicama PU iz kojeg se izdvaja dio:

Netočni su navodi medijskih članaka koji najavljuju uvođenje „novog“ poreza iznajmljivačima te se radi istinitog informiranja javnosti daje sljedeće priopćenje:

Aktualnim izmjenama Zakona o lokalnim porezima (dalje: ZLP) ne uvodi se novi porez, niti se proširuje ili mijenja način njegove primjene.

Prema odredbama ZLP, porez na kuće za odmor je opcijski porez što znači da jedinice lokalne samouprave svojom Odlukom odlučuju uvode li porez na kuće za odmor. Uz donošenje odluke o uvođenju poreza na kuće za odmor, jedinice lokalne samouprave ovlaštene su propisati visinu poreza, u granicama određenim ZLP, ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor te nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza.

Ovim izmjenama ZLP, na zahtjev pojedinih jedinica lokalne samouprave, povećava se gornja granica za propisivanje visine ovog poreza te se preciziraju odredbe o utvrđivanju statusa kuće za odmor u slučaju kada se predmetna nekretnina koristi za iznajmljivanje u turizmu.

Naime, za utvrđivanje obveze poreza na kuće za odmor, kao jednog od oblika poreza na imovinu, bitno je utvrditi radi li se o zgradi ili dijelu zgrade ili stanu koji se koristi povremeno ili sezonski odnosno bitno je utvrditi da predmetna nekretnina nema namjenu trajnog korištenja (za stanovanje vlasnika ili druge osobe ili u drugu trajnu svrhu korištenja). Iznajmljivanje stanova, soba i postelja putnicima i turistima, koje se pruža prema posebnom propisu, je djelatnost koju obavlja fizička osoba te po osnovi djelatnosti za ostvarene prihode od djelatnosti propisana je obveza plaćanja poreza na dohodak prema odredbama Zakona o porezu na dohodak. Ako se djelatnost iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima pruža samo u dijelu kalendarske godine, razvidno je da se takva nekretnina koristi povremeno ili sezonski te bez obzira na obavljanje djelatnosti u predmetnoj nekretnina ista podliježe obvezi plaćanja poreza na kuće za odmor.

Porez na kuće za odmor i porez na dohodak koji plaćaju iznajmljivači porezni su oblici koji se utvrđuju neovisno jedan od drugoga, jer se radi o porezima koji se utvrđuju s različitim osnova. Porez na kuće za odmor utvrđuje se po osnovi vlasništva i načina korištenja određene nekretnine, dok se porez na dohodak utvrđuje po osnovi obavljanja djelatnosti prema ostvarenim prihodima ili po drugom kriteriju.

8. Korištenje kuće za odmor povremeno ili sezonski

Kućom za odmor smatra se svaka zgrada koja je dovršena toliko da se može koristiti povremeno ili sezonski, što minimalno podrazumijeva da je na objektu postavljena vanjska stolarija te da postoji sanitarni čvor.

Za utvrđivanje statusa kuće za odmor, važan je način korištenja objekta, a to je povremeno ili sezonski. Međutim, nekretnina koja služi vlasniku za trajno stanovanje, ne smatra se kućom za odmor ako vlasnik nekretnine sa prijavljenim prebivalištem te drugim činjenicama kao što su to: mjesto prebivališta uže obitelji, mjesto školovanja djece, odlazak na rad, visina potrošnje električne energije, troškova telefona, troškova odvoza smeća, izjave o izabranom liječniku i sl., dokaže korištenje nekretnine za stalno stanovanje.

Prema tome, koristi li se zgrada ili stan povremeno ili sezonski te podliježe li plaćanju poreza na kuće za odmor ili se koristi za trajno stanovanje, određuje se ne samo prema stvarnom prebivalištu vlasnika, već i prema drugim činjenicama iz kojih se može zaključiti da vlasnik kuće za odmor u nekretnini boravi samo privremeno.

Navedeno je i potvrđeno u stajalištu MF, KLASA: 410-15/22-01/13, URBROJ: 513-07-21-01-22-2, od 6. listopada 2022. godine, koje se može pronaći na mrežnim stranicama PU, a iz kojeg se navodi dio:

„Porez na kuće za odmor plaćaju vlasnici kuća za odmor, a kriterij za utvrđivanje statusa kuće za odmor je njeno korištenje povremeno ili sezonski. Nekretnina koja služi vlasniku za stalno stanovanje ne podliježe plaćanju poreza na kuće za odmor. Međutim, prijava prebivališta na adresi nekretnine, kao ni činjenica da se radi o jednoj nekretnini u vlasništvu poreznog obveznika na području Republike Hrvatske, sama po sebi ne znači da se nekretnina koristi za stalno stanovanje, već je tu činjenicu potrebno dokazati i drugim odgovarajućim dokazima, sve u skladu s odredbom članka 88. stavka 1. točke 2. Općeg poreznog zakona („Narodne novine“, br. 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20. i 114/22.) kojom je propisano da u poreznom postupku teret dokaza za činjenice koje smanjuju ili ukidaju porez snosi porezni obveznik.

Zaključno, ako je jedinica lokalne samouprave na području koje se nalazi kuća za odmor iskoristila svoje pravo iz Zakona o lokalnim porezima na uvođenje poreza na kuće za odmor, taj porez plaćaju vlasnici kuća za odmor (zgrade, dijela zgrade ili stana koji se koristi povremeno ili sezonski), u iznosu utvrđenom odlukom predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave.“

8.1. Prebivalište i uobičajeno boravište prema odredbama OPZ-a

U postupku utvrđivanja poreza, odredbe OPZ-a definiraju prebivalište i uobičajeno boravište slično propisima kao i u Zakonu o prebivalištu, pri čemu su za potrebe oporezivanja dodane odredbe o **središtu životnih interesa**.

Naime, prema čl. 43. st. 1. do 3. OPZ-a, propisano je da porezni obveznik ima prebivalište ondje gdje ima stan u

vlasništvu ili posjedu neprekidno najmanje 183 dana u jednoj ili u dvije kalendarske godine, pri čemu boravak u stanu nije obavezan. No, ako porezni obveznik u RH ima u vlasništvu ili posjedu više stanova, prebivalište mjerodavno za oporezivanje utvrđuje se prema mjestu prebivališta obitelji, a za poreznog obveznika samca prema mjestu u kojem se pretežno zadržava, odlazi na rad ili obavlja djelatnost. Ako porezni obveznik ima prebivalište u tuzemstvu i inozemstvu, smatra se da ima prebivalište u državi u kojoj je prebivalište obitelji, a za poreznog obveznika samca ili ako se prebivalište obitelji ne može utvrditi, smatra se da ima prebivalište u državi iz koje pretežito odlazi na rad ili obavljanje djelatnosti ili u kojoj se pretežito zadržava.

Prema čl. 43. st. 5. OPZ-a, uobičajeno boravište ima porezni obveznik u onome mjestu u kojem se zadržava pod okolnostima na temelju kojih se može zaključiti da on u tome mjestu ili na tom području ne boravi samo privremeno. Uobičajenim boravištem smatra se stalan ili vremenski povezan boravak u trajanju od najmanje 183 dana u jednoj ili u dvije kalendarske godine. Za određivanje uobičajenog boravišta nisu važni kratkotrajni prekidi boravka koji ne traju dulje od jedne godine.

8.2. Prebivalište i uobičajeno boravište prema Zakonu o prebivalištu

Osim u odredbama OPZ-a, pojmovi prebivališta i boravišta uređeni su i odredbama Zakona o prebivalištu (Nar. nov., br. 144/12. – 114/22.) prema kojem su građani dužni MUP-u (kao nadležnom tijelu koje vodi propisane evidencije i izdaje potvrde o prebivalištu, boravištu i promjeni adrese stanovanja), prijaviti:

- Prebivalište ► kojim se smatra mjesto i adresa u RH na kojoj se osoba trajno nastanila radi ostvarivanja svojih prava i obveza vezanih za životne interese kao što su obiteljski, profesionalni, ekonomski, socijalni, kulturni i drugi interesi, te
- Boravište ► kojim se smatra mjesto i adresa u RH gdje osoba privremeno boravi, ali se na toj adresi nije trajno nastanila. Boravište se prijavljuje ako traje dulje od 3 mjeseca ili je uvjetovano ostvarivanjem samo pojedinih prava i obveza vezanih za životne interese (zaposlenje, obrazovanje, dugotrajno liječenje i druge interese). Prema čl. 4. Zakona o prebivalištu, boravište se može prijaviti na razdoblje do godinu dana, a ako osoba u mjestu i na adresi prijavljenog boravišta namjerava boraviti i nakon isteka roka od godine dana, dužna je u roku od 15 dana od isteka toga roka produžiti prijavu boravišta, s time da boravište ne može trajati duže od dvije godine.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da odredbe OPZ-a različito propisuju utvrđivanje uobičajenog boravišta poreznog obveznika u odnosu na odredbe Zakona o prebivalištu kojeg primjenjuje MUP, stoga činjenica da MUP izdaje potvrdu boravka za građane, nikako ne može biti dostatna za ocjenu o mjestu uobičajenog boravišta u smislu odredbi čl. 43.st.5. OPZ-a.

Navedeno znači da **privremeno prijavljivanje boravišta na mjestu gdje se nalazi kuća za odmor ne oslobađa**

vlasnika od obveze plaćanja poreza na kuće za odmor, odnosno nije dokaz da se objekt koristi za stalno stanovanje.

8.3. Odluka upravnog suda RH o obvezi plaćanja poreza na kuće za odmor

Kod razrješenja dvojbe postoji li obveza plaćanja poreza na kuće za odmor na kojoj vlasnici imaju formalno prijavljeno prebivalište, potrebno je uvažavati pravno shvaćanje i odluku Upravnog suda RH pod brojem Us-5283/2009 od 14. rujna 2011. prema kojoj samo uvjerenje o prebivalištu nije relevantan dokaz o činjenici da se kuća za odmor koristi za stalno stanovanje, već je potrebno dokazati da se u kući za odmor uistinu i živi. U tu svrhu nadležna porezno tijelo može koristiti različita dokazna sredstva prema odredbama OPZ-a.

Navedeno potvrđuje stajalište MF, KLASA: 410-20/12-01/53, URBROJ:513-07-21-07/13-2 od 11.veljače 2013. godine iz kojeg se navodi dio:

...“porez na kuće za odmor plaćaju vlasnici kuća za odmor a kriterij za utvrđivanje statusa kuće za odmor je njeno korištenje povremeno ili sezonski. Nekretnina koja vlasniku služi za trajno stanovanje ne podliježe plaćanju poreza na kuće za odmor. U navedenom slučaju, sukladno članku 78. Općeg poreznog zakona, porezni obveznik snosi teret dokazivanja svih činjenica i okolnosti (prijavljenog prebivališta, visine režijskih troškova, mjesta zaposlenja, mjesta izabranog obiteljskog liječnika, mjesta školovanja djece, mjesta prebivališta uže obitelji i ostalih bitnih činjenica) prema kojima se utvrđuje korištenje nekretnine za stalno stanovanje.

U konkretnom slučaju, kada porezni obveznik na nekretnini ima formalno prijavljeno prebivalište a trajno radi i boravi u inozemstvu, sama prijava prebivališta ne oduzima kući status kuće za odmor te ista podliježe plaćanju poreza na kuće za odmor.“

8.4. Postupak dokazivanja trajnog stanovanja prema odredbama OPZ-a

U svojim odlukama, jedinice lokalne samouprave mogu propisivati samo visinu poreza na kuće za odmor te druga oslobođenja i olakšice ovisno od postavljenih gospodarskih ciljeva, ali ne i način dokazivanja služi li nekretnina vlasniku za trajno stanovanje u kojem slučaju ne podliježe plaćanju poreza na kuće za odmor. Koristi li se kuća za odmor povremeno ili sezonski može se utvrditi tek u postupku dokazivanja stalnog stanovanja kojeg nadležno tijelo za donošenje rješenja o plaćanju poreza na kuće za odmor, može provoditi prema odredbama čl. 88. OPZ-a, pri čemu teret dokazivanja svih činjenica i okolnosti koje smanjuju ili ukidaju porez snosi porezni obveznik.

9. Što se ne smatra kućom za odmor

Kućom za odmor ne smatraju se gospodarske zgrade koje nisu stambeni prostori, već služe isključivo za smještaj poljoprivrednih strojeva, odlaganja oruđa i drugog pribora, kao što su klijeti, ribarske kuće te druge građevine koje se

koriste za poljoprivrednu proizvodnju ili se podižu na kratko vrijeme i upotrebljavaju privremeno.

Ako se neka zgrada koristi i kao gospodarski objekt i kao zgrada za odmor, porez se utvrđuje samo za onaj dio zgrade koji se koristi za odmor.

10. Utvrđivanje korisne površine

Jedinice lokalne samouprave mogu u svojim odlukama samostalno propisati način utvrđivanja korisne površine kuće za odmor, a pri tome se mogu rukovoditi odredbama čl. 74.st.2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Nar. nov., br. 91/96. – 94/17.), kojim je propisano da je:

- korisna površina ukupna podna površina stana ili druge samostalne prostorije, umanjena za širinu zidova koji je prekidaju,
- prigodom izračunavanja korisne površine neće se uzeti u obzir podrumске i tavanske prostorije koje po svojoj opremi nisu prikladne za stambene ili poslovne svrhe, kao ni stubišta, otvoreni balkoni i terase, a isto vrijedi i za druge dijelove nekretnina koji pripadaju nekom stanu ili drugoj samostalnoj prostoriji u skladu s odredbom čl. 67. st.3 do 5 Zakona o vlasništvu,
- korisna se površina u pravilu izračunava prema glavnom projektu koji je sastavni dio građevinske dozvole ili koji je potvrđen po nadležnom tijelu. Ali, ako netko učini vjerojatnim da postoje znatnija odstupanja od tog projekta, korisna će se površina izračunati prema stvarnom stanju.

Prema tome, pod korisnom površinom na koju se plaća porez smatraju se samo stambene površine koje služe za odmor, dok se sve drugo što ne služi za stanovanje, kao što su podrumi, skloništa, stubišta, balkoni, lođe, nepokrivene terase, tavanski prostori i garaže, ne smatra korisnom površinom, radi čega i ne podliježu obvezi plaćanja poreza na kuće za odmor. Vežano za postupak utvrđivanja korisne površine kuće za odmor, koji u svojim odlukama mogu propisati gradovi i općine, očitivalo se MF, KLASA: 410-15/09-01/3, URBROJ: 513-07-21-01/10-2 od 8. siječnja 2010. iz kojeg se navodi dio:

“Porez na kuće za odmor utvrđuje se po četvornom metru korisne površine kuće za odmor. Odredbama Zakona o vlasništvu i drugim pravima propisana je definicija korisne površine stana ili druge samostalne prostorije. Postupak utvrđivanja korisne površine stambene ili druge prostorije u RH provodi se primjenom hrvatske norme HRN U:C2.100. te HRN ISO 9836:2002. Jedinice lokalne samouprave mogu svojim odlukama o gradskim i općinskim porezima, kojim određuju uvođenje poreza na kuće za odmor, propisati i način utvrđivanja korisne površine kuće za odmor.

Slijedom prethodno navedenog, odlukom o gradskim porezima kojom se određuje uvođenje poreza na kuće za odmor, grad može propisati utvrđivanje korisne površine kuće za odmor primjenom hrvatske norme HRN U.C2.100 odnosno na način na koji se utvrđuje korisna površina pri obračunu komunalne naknade.“

11. Oslobođenja i potrebna dokumentacija

Prema čl. 27. Zakona, porez na kuće za odmor ne plaća se na:

- kuće za odmor koje se ne mogu koristiti zbog ratnih razaranja i prirodnih nepogoda (poplava, požar, potres), starosti i trošnosti, te dok su u njima smješteni prognanici i izbjeglice.

Za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja poreza, vlasnici kuća za odmor dužni su tijelu nadležnom za razrez poreza kao dokaz priložiti kopiju zapisnika Komisije za popis i procjenu šteta te dokaze da se kuća za odmor ne može koristiti zbog starosti i trošnosti i dr.

Međutim, Zakonom nije predviđeno oslobođenje od plaćanja poreza na kuće za odmor koje su stare, ali se mogu koristiti, kao ni za kuće za odmor koje su spomenici kulture. Kako bi obveznici plaćanja poreza na kuće za odmor mogli koristiti propisano oslobođenje, isto oslobođenje mora biti predviđeno u Odluci jedinice lokalne samouprave. Navedeno je objašnjeno u stajalištu MF, KLASA: 410-20/05-01/78; URBROJ: 513-07-21-01/05-2 od 8. studenog 2005. godine.

- odmaralište u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja služe za smještaj djece u dobi do 15 godina života.

Gradskom odnosno općinskom odlukom, mogu se propisati i druga oslobođenja od plaćanja poreza iz gospodarstvenih i socijalnih razloga, a ovisno o mjestu gdje se nalazi kuća za odmor, starosti, stanju infrastrukture i sl.

12. Korištenje kuće za odmor za iznajmljivanje

Na upit porezne obveznice u vezi s plaćanjem poreza na dohodak ostvarenog obavljanjem djelatnosti iznajmljivanja i organiziranja smještaja u turizmu te poreza na kuće za odmor za isti objekt, odnosno ima li jedinica lokalne samouprave pravo naplatiti porez na kuće za odmor vlasniku kuće za odmor koji u toj kući pruža usluge iznajmljivanja i plaća paušalni porez po krevetu ili je kuću dao u najam/zakup i plaća porez po toj osnovi, objašnjeno je u stajalištu MF KLASA: 410-15/22-01/14; URBROJ: 513-07-21-01/22-2 od 11. studenog 2022. godine te stajalištu KLASA: 410-01/19-01/1603; URBROJ: 513-07-21-01/19-2 od 7. listopada 2019. godine koje se može pronaći na mrežnim stranicama PU.

U navedenim stajalištima se ističe da se za istu kuću za odmor mogu plaćati dva poreza i to:

- ▶ prema čl. 57. st. 2. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak ostvaren od imovine po osnovi iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima, i organiziranjem kampova, koji se može utvrđivati u paušalnom iznosu pod uvjetima i na način propisan čl. 61. i 82. Zakona o porezu na dohodak. Paušalno oporezivanje djelatnosti iznajmljivanja i organiziranja smještaja u turizmu dodatno je razrađeno Pravilnikom o paušalnom oporezivanju djelatnosti iznajmljivanja i organiziranja smještaja u turizmu, prema kojem su propisani

kriteriji po kojima će predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave svojim odlukama propisati visinu i način utvrđivanja, godišnjega paušalnog dohotka. Visina paušalnog poreza na dohodak po krevetu odnosno po smještajnoj jedinici po kampu i/ili kamp-odmorištu, ili smještajnoj jedinici u objektu za robinzonski smještaj, ne može iznositi manje od 150,00 kn niti više od 1.500,00 kn, a primjenjuju se neovisno o prebivalištu ili uobičajenom boravištu poreznog obveznika, te

- ▶ prema čl. 20. Zakona o lokalnim porezima kojim se vlasniku kuće za odmor utvrđuje obveza plaćanja poreza na kuće za odmor ako se nekretnina koristi povremeno ili sezonski, pri čemu je svakoj jedinici lokalne samouprave dana mogućnost da samostalno odlučuje o uvođenju poreza na kuću odmor. Budući čl. 27. Zakona nisu propisana druga oslobođenja od plaćanja poreza na kuće za odmor, (osim da se porez na kuće za odmor ne plaća na kuće za odmor koje se ne mogu koristiti zbog ratnih razaranja i prirodnih nepogoda (poplava, potres, požar), te starosti i trošnosti, za vrijeme dok su u njima smješteni prognanici i izbjeglice te odmarališta u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja služe za smještaj djece u dobi do 15 godina), proizlazi da porez na kuće za odmor plaćaju vlasnici kuća za odmor ako je jedinica lokalne samouprave na području koje se nekretnina nalazi, iskoristila svoje pravo propisano Zakonom te odlukom utvrdila obvezu plaćanja poreza na kuće za odmor. Pri tome, sama činjenica da se kuća za odmor koristi za iznajmljivanje nema utjecaja na utvrđivanje poreza na kuće za odmor.

Prema navedenom proizlazi da su porez na kuće za odmor i porez na dohodak u paušalnom iznosu po osnovi djelatnosti iznajmljivanja soba i postelja putnicima i turistima, dva različita poreza koji se utvrđuju s dvije različite osnove odnosno na temelju dva različita zakona. Stoga porezna obveznica protiv rješenja kojim joj je utvrđena obveza plaćanja porez na kuće za odmor, može podnijeti žalbu nadležnom drugostupanjskom tijelu, koje će razmotriti žalbene navode i odlučiti o istima donošenjem drugostupanjskog rješenja.

12.1. Sudska praksa pri utvrđivanju poreza na kuće za odmor

Na tužbe poreznih obveznika protiv poreznih rješenja kojima je utvrđena obveza plaćanja poreza na kuće za odmor, iako se ista nekretnina koristi i za iznajmljivanje putnicima i turistima, donesena je Odluka suda prema kojima se ne plaća porez na kuće za odmor ako se kuća za odmor iznajmljuje putnicima i turistima i služi za stjecanje dohotka ili dobiti.

Prema presudi Upravnog suda RH broj Usl-180/14 od 10. lipnja 2015. godine, a koja je u cijelosti objavljena u Poreznom vjesniku br. 10/2015., Instituta za javne financije, apartmani koji se iznajmljuju i koji služe za stjecanje dohotka ili dobiti, ne smatraju se kućama za odmor.

Naime, kuća za odmor u kojoj se obavlja registrirana ugostiteljska djelatnost iznajmljivanja apartmana, a koji su

sredstvo za stjecanje dohotka ili dobiti, ne mogu se prema Zakonu o lokalnim porezima tretirati kao kuća za odmor, budući je smisao zakonskih odredbi oporezivanje imovine – zgrade, dijela zgrade ili stana koji se koriste povremeno ili sezonski, ali ne i imovine kojom se obavlja djelatnost i koja služi za stjecanje dohotka, budući se takva imovina oporezuje po drugoj poreznoj osnovi.

Nastavno se navodi dio odluke Upravnog suda od 10. lipnja 2015. godine:

„Stav je Suda, kakav zastupa i Visoki upravni sud RH u brojnim odlukama, da apartmani što služe kao sredstvo za stjecanje dohotka, odnosno dobiti, sukladno Zakonu, nisu kuće za odmor, jer postojanje obveze plaćanja poreza na dohodak, odnosno dobiti, temeljem obavljanja djelatnosti iznajmljivanja isključuje mogućnost utvrđivanja obveze plaćanja poreza na kuće za odmor.“

Smisao je Zakona oporezivati imovinu što je se upotrebljuje povremeno i sezonski, ali ne i imovinu namijenjenu stjecanju dohotka odnosno dobiti. Stoga kako proizlazi i iz navedenih rješenja, tužiteljica u dva objekta obavlja ugostiteljske usluge smještaja u kućanstvu, pa se s te osnove za njih ne mora platiti porez na kuće za odmor za spornu godinu.“

13. Rok za uplatu poreza i obračun zateznih kamata

Porez na kuće za odmor plaća se u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju poreza, a u korist računa za redovno poslovanje proračuna grada/općine gdje se nalazi kuća za odmor, koristeći model uplate HR68, brojčanu oznaku vrste prihoda koji se uplaćuje – 1716, te OIB. Ako porez na kuće za odmor nije plaćen u propisanom roku, od 1. srpnja 2023. godine obračunavaju se zatezne kamate po stopi od **7,00 % godišnje**.

Tablica 3. Računi proračuna za uplatu poreza na kuće za odmor

Računi proračuna po IBAN konstrukciji	obveznici uplate	
	pravne i fizičke osobe	
	Model uplate	šifra vrste konta za porez na kuće za odmor
Grad Zagreb HR3423600001813300007	HR68	1716 – OIB
Grad Primošten HR3924070001835700004		
Grad Omiš HR2224070001830000008		

14. Zaključak

Svaka jedinica lokalne samouprave samostalno odlučuje o uvođenju poreza na kuću odmor. Porez na kuće za odmor plaća se po četvornom metru korisne površine, pod kojom se podrazumijeva ukupnu podna površinu stana ili druge samostalne prostorije, umanjenu za širinu zidova koji je prekidaju. Obveznici plaćanja poreza na kuće za odmor su pravne i fizičke osobe koje povremeno ili sezonski koriste kuću za odmor, a privremeno prijavljivanje boravišta na adresi gdje se nalazi kuća za odmor ne oslobađa vlasnika po obveze plaćanja poreza. Obveza plaćanja

poreza na kuće za odmor utvrđuje se poreznim rješenjem kojeg donosi nadležna ispostava PU ili upravno tijelo jedinice lokalne samouprave, prema mjestu gdje se nalazi kuća za odmor. Pravna i fizička osoba može podnijeti žalbu na rješenje kojim je utvrđena obveza plaćanja poreza na kuće za odmor ako nisu zadovoljni izrekom rješenja.

Iako će se započeti postupci utvrđivanja i naplate poreza na kuće za odmor u 2023. godini, dovršiti po odredbama „starog“ Zakona, prema prijedlogu izmjena Zakona o lokalnim porezima, odluke o lokalnim porezima jedinice lokalne samouprave dužne su uskladiti s predloženim odredbama „novog“ Zakona, do 15. prosinca 2023. godine. Prema predloženim izmjenama Zakona, visina poreza na kuće za odmor od 1. siječnja 2024. godine, propisana je u proširenom rasponu od 0,60 eura do 5,00 eura/m² korisne površine.

Pregledajte našu ponudu edukacija iz područja financija, računovodstva, revizije, prava i menadžmenta u javnom i neprofitnom sektoru na internet stranici

www.tim4pin.hr

IMATE PITANJE?

pitajcentar@tim4pin.hr

Novine u sustavu fiskalne odgovornosti

Davor Kozina *

U Narodnim novinama, broj 83/23 objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti kojima se unapređuje sustav javnih financija. Ključne novosti koje donose ove izmjene pojašnjavaju se u nastavku.

1. Uvod

Prvi Zakon o fiskalnoj odgovornosti (NN, br. 139/10., dalje u tekstu: **Zakon**) donesen je još 2010. godine. Njime su uvedena fiskalna pravila i pravila za jačanje fiskalne discipline, ali je uvedena i obveza davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti kao instrumenta samoprocjene sustava unutarnjih kontrola.

Pristupanjem u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je bila u obvezi prenijeti odredbe Direktive Vijeća 2011/85/EU (Službeni list EU L 306/41, 23.11.2011.) o zahtjevima za proračunske okvire država članica u nacionalno zakonodavstvo te time postići usklađenost s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu, zbog čega su usvojene izmjene Zakona u veljači 2014. godine (NN, br. 19/14.) Tim Zakonom ciljana vrijednost novog fiskalnog pravila postaje srednjoročni proračunski cilj koji će se ostvarivati prema planu prilagodbe, a po prvi puta formirano je stručno i neovisno tijelo kojemu je glavna zadaća pratiti primjenu fiskalnog pravila (**Povjerenstvo za fiskalnu politiku**).

U cilju potpune prilagodbe nacionalnog zakonodavstva odredbama Pakta o stabilnosti i rastu, te dobivenim Preporukama Vijeća EU u okviru Europskog semestra, 2018. godine pristupilo se izradi novog Zakona koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019. godine (NN, br. 111/18.). Njime su propisana numerička fiskalna pravila koja se odnose na pravilo strukturnog salda, pravilo rashoda i pravilo javnog duga te je dodatno ojačana neovisnost Povjerenstva za fiskalnu politiku, koje je tim Zakonom definirano kao stalno, neovisno i samostalno tijelo.

Ulaskom Republike Hrvatske u europodručje trebalo je uskladiti određene odredbe Direktive Vijeća EU, proširiti zadaće i dodatno jačati neovisnost članova Povjerenstva za fiskalnu politiku, uvažiti odredbe novog Zakona o proračunu te napraviti određene izmjene vezane uz sastavljanje i predaju Izjave o fiskalnoj odgovornosti, o čemu se detaljnije pojašnjava u nastavku.

2. Jačanje uloge povjerenstva za fiskalnu politiku

Izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti (dalje u tekstu: **Izmjene Zakona**) reguliraju se odredbe vezane uz makroekonomske i proračunske procedure te ekonomsko upravljanje u cjelini, neophodne za kvalitetno

funkcioniranje Republike Hrvatske kao punopravne članice europodručja od 1. siječnja 2023. godine. To se posebice odnosi na obvezu izrade makroekonomskih projekcija, koje treba procijeniti i potvrditi nezavisno tijelo, kao i njihovu ugradnju u program stabilnosti te nacrt proračunskog plana.

Proračunske projekcije treba odobriti Povjerenstvo za fiskalnu politiku po unaprijed utvrđenom terminskom planu. Novost je da se projekcije nakon odobranja dostavljaju i na ocjenu Europskoj komisiji te je njenu ocjenu i preporuke također nužno ugraditi u ekonomsku, odnosno proračunsku politiku RH.

Odobranje makroekonomskih projekcija od strane neovisnog tijela dio je obveze Republike Hrvatske kojom Direktivu Vijeća 2011/85/EU (SL L 306, 23. 11. 2011.) o proračunskim zahtjevima za proračunske okvire prema državama članicama prenosi u hrvatsko zakonodavstvo.

S tim u vezi, **proširuju se zadaće Povjerenstva za fiskalnu politiku** i dodatno jača neovisnost njezinih članova. Tako će zadaće Povjerenstva uz razmatranje i procjenu rizika primjene fiskalnih pravila u programu stabilnosti i u državnom proračunu i financijskim planovima izvanproračunskih korisnika za planiranu proračunsku godinu i projekcijama za sljedeće dvije godine, praćenje ispunjavanja preporuka Vijeća Europske unije u svrhu rješavanja stanja prekomjernog proračunskog manjka i javnog duga kao i davanje mišljenja Vladi Republike Hrvatske (dalje: Vlada RH) o privremenom odgađanju primjene fiskalnih pravila, uključivati i razmatranje i usporedbu makroekonomskih i proračunskih projekcija s ostvarenim vrijednostima u razdoblju od četiri uzastopne godine koji će se provoditi najmanje jednom u dvije godine kao i potvrđivanje makroekonomskih projekcija na kojima se temelji program stabilnosti i nacrt proračunskog plana u skladu sa Zakonom o proračunu.

U svrhu jačanja neovisnosti Povjerenstva, dodatno je propisano da za **predsjednika Povjerenstva i članove Povjerenstva može biti izabrana osoba** koja nije član političke stranke, nije bila član političke stranke posljednjih pet godina do dana kandidiranja za predsjednika ili člana Povjerenstva, niti je u tom razdoblju kao nezavisni kandidat obnašala dužnost u predstavničkim i izvršnim tijelima na državnoj razini, kao ni u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Do stjecanja uvjeta za obavljanje svih administrativnih i tehničkih poslova Ureda Povjerenstva za fiskalnu politiku,

* Davor Kozina, dipl.oec., Ministarstvo financija RH

te poslove će za Povjerenstvo obavljati Ured za opće poslove Hrvatskoga sabora i Vlade RH.

Osim preuzimanja u pravni poredak Republike Hrvatske Direktive Vijeća 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica, Izmjenama Zakona također se osiguravaju pretpostavke za provedbu Uredbe (EU) br. 473/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o zajedničkim odredbama za praćenje i procjenu nacrtu proračunskih planova i osiguranju smanjenja prekomjernog deficita država članica u europodručju (SL L 140, 27.5.2013.).

Nadalje, Izmjenama Zakona usklađen je izričaj Zakona s odredbama novog Zakona o proračunu (NN, br. 144/21.) i s terminologijom europske statističke metodologije ESA 2010.

Izmjenama Zakona **uvedeni su pojmovi opća država, izvanproračunski korisnici skupine I. i skupine II., manjak/višk opće države, program stabilnosti, nacrt proračunskog plana.**

Ulaskom Republike Hrvatske u europodručje *program stabilnosti* zamjenjuje dosadašnji *program konvergencije*. Program stabilnosti je dokument Vlade RH koji se izrađuje tijekom procesa unutar kojeg su sve države članice EU obvezne izvještavati i usklađivati svoju ekonomsku politiku sa zajedničkim definiranim ciljevima i odredbama EU, a to se usklađivanje i izvještavanje provodi u okviru godišnjih ciklusa Europskog semestra, kada do kraja travnja svake godine države članice predaju svoje strateške dokumente Europskoj komisiji, nakon čega slijedi ekonomski dijalog, izrada i usvajanje preporuka za pojedinačne države članice te njihova provedba u praksi.

Ulaskom u europodručje u proračunski proces uključena je i izrada nacrtu proračunskog plana, kako bi se osigurala koordinirana ekonomska politika država članica europodručja, koji je Vlada RH obvezna dostavljati Europskoj komisiji svake godine.

Nacrt proračunskog plana je akt Vlade RH koji se izrađuje na temelju Pakta o stabilnosti i rastu i u kojem se definira makroekonomski i fiskalni okvir pojedine države članice europodručja u idućoj proračunskoj godini. S tim u vezi, Vlada RH obvezna je **nacrt proračunskog plana dostavljati Europskoj komisiji svake godine, najkasnije do 15. listopada**. Sadržaj nacrtu proračunskog plana utvrđuje se sukladno pravnim odredbama Europske unije, a **mišljenje Europske komisije** o nacrtu proračunskog plana **uzima se u obzir prilikom pripreme i donošenja državnog proračuna i financijskih planova izvanproračunskih korisnika državnog proračuna za iduću proračunsku godinu**. Prvi takav dokument - **Nacrt proračunskog plana za 2023. godinu**¹ je poslan Europskoj komisiji u listopadu 2022. godine.

3. Novosti uz Izjavu o fiskalnoj odgovornosti

Zakonom o fiskalnoj odgovornosti iz 2010. uvedena je Izjava o fiskalnoj odgovornosti (dalje: **Izjava**) kao **instrument samoprocjene sustava unutarnjih kontrola**, koju je čelnik dužan sastaviti svake godine za prethodnu godinu, za razdoblje u kojem je obnašao dužnost. Izjavom o fiskalnoj odgovornosti čelnik potvrđuje:

- zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava
- učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola u okviru proračunom utvrđenih sredstava.

Dosadašnji obveznici sastavljanja i predaje Izjave o fiskalnoj odgovornosti su bili korisnici proračuna na državnoj i lokalnoj razini te trgovačka društva i druge pravne osobe kojima je RH i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **isključivi** osnivač/vlasnik.

Ovim Izmjenama Zakona proširuje se značajan broj novih obveznika sastavljanja i predaje Izjave.

Novost je da obveznici sastavljanja i predaje Izjave postaju **sve pravne osobe od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, koje Vlada utvrđuje odlukom**. U posljednjoj Odluci Vlade (NN, br. 147/21. i 78/23.) utvrđeno je ukupno 36 pravnih osoba od posebnog interesa, od kojih, ovim izmjenama Zakona, obveznici sastavljanja i predaje Izjave o fiskalnoj odgovornosti po prvi puta postaju i tvrtke ACI d.d., Croatia Airlines d.d., Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), Hrvatska poštanska banka d.d., INA – Industrija nafte d.d. i Jadranski naftovod d.d. (JANAF). Takva društva će svoju Izjavu dostavljati nadležnom ministarstvu.

Obveznici sastavljanja i predaje Izjave također postaju **sva trgovačka društva u kojima RH i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pojedinačno ili kumulativno većinsko vlasništvo/suvlasništvo**, a koja su upisana u Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti koji vodi Ministarstvo financija².

Obvezi podnošenja Izjave postaju i **trgovačka društva i druge pravne osobe nad kojima obveznici primjene Zakona** o fiskalnoj odgovornosti (upisani u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika i Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti) **imaju pojedinačno ili kumulativno većinsko vlasništvo/suvlasništvo ili su njihovi osnivači**.

To podrazumijeva da društva u većinskom vlasništvu, primjerice, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatske elektroprivrede d.d. ili Zagrebačkog holdinga d.d. također postaju obvezni sastavljati i predati Izjavu o fiskalnoj odgovornosti svom osnivaču odnosno većinskom vlasniku. Primjerice, Zagrebačke ceste, Čistoća i Gradska plinara postaju obveznici sastavljanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti koju će predati svom osnivaču - Zagrebačkom

¹ https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/hr_i_eu/eu_fondovi//Nacrt%20prora%C4%8Dunskog%20plana%20Republike%20Hrvatske%202023.pdf

² Ministarstvo financija Republike Hrvatske - Izjava o fiskalnoj odgovornosti

holdingu d.d.. Izmjenama Zakona je propisano da takve institucije dostavljaju Izjavu nadležnoj instituciji **do kraja veljače tekuće za prethodnu godinu.**

Uz navedeno, propisano je da **društva koja se nalaze u portfelju Centra za restrukturiranje i prodaju** (dalje u tekstu: CERP), a **koja su u većinskom vlasništvu RH**, svoju Izjavu dostavljaju nadležnom CERP-u, koji kontinuirano prati poslovanje takvih društava. Ta društva su, primjerice, Zrakoplovni tehnički centar, Plinacro, Agroduhan i ne nalaze se u odluci Vlade o pravnim osobama od posebnog interesa za RH. Izmjenama Zakona ostavljena je mogućnost da osim CERP-a i nadležna ministarstva (nadležna za djelatnost kojima se bave takva društva) mogu, u slučaju potrebe, zatražiti Izjavu od navedenih društava.

Treba istaknuti da su osim navedenih obveznika sastavljanja i predaje Izjave, kao obveznici ovoga Zakona, **ali samo u dijelu koji se odnosi na primjenu fiskalnih pravila** navedeni i **izvanproračunski korisnici iz skupine II.**, a koji su prema pravilima europske statističke metodologije ESA 2010 razvrstani u sektor opće države, a nisu uključeni u registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

Podsjećamo da su, sukladno odredbama Zakona o proračunu, izvanproračunski korisnici ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe koje nisu proračunski korisnici, a koji pojedinačno ili kumulativno ispunjavaju sljedeće uvjete:

- a) da im je isključivi osnivač ili vlasnik Republika Hrvatska i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, da u njima Republika Hrvatska odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima odlučujući utjecaj na upravljanje i da se u opći proračun uključuju s obzirom na način financiranja.
- b) da su prema pravilima statističke metodologije Europske unije (ESA 2010) razvrstani u sektor opće države.

Pravne osobe koje ispunjavaju oba navedena uvjeta svrstavaju se u prvu skupinu (skupina I.) izvanproračunskih korisnika, a pravne osobe koje ispunjavaju samo uvjet iz točke b) svrstavaju se u drugu skupinu izvanproračunskih korisnika (skupina II.).

Navedena je podjela važna i u kontekstu obveznika sastavljanja i predaje Izjave jer veći dio izvanproračunskih korisnika skupine II. (različite komore, vijeća nacionalnih manjina) nisu obveznici sastavljanja i predaje Izjave. S tim u vezi, samo one institucije upisane u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika i Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave koje vodi Ministarstvo financija bit će obveznici njezina sastavljanja i predaje. S obzirom na Izmjene Zakona, **Ministarstvo financija će u narednom razdoblju u suradnji s drugim ministarstvima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave ažurirati postojeći Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika sastavljanja i predaje Izjave.**

Nadalje, Izmjenama Zakona **pojašnjen je pojam formalne i suštinske provjere sadržaja Izjave i drugih akata koji se dostavljaju uz Izjavu.** Tako je definirano da **formalna**

provjera sadržaja obuhvaća provjeru njihove cjelovitosti i dostave u propisanom roku, a **suštinska provjera** obuhvaća provjeru njihovog sadržaja, a koja se očituje u provjeri vjerodostojnosti odgovora na odabranom uzorku pitanja iz Upitnika koji je sastavni dio odgovarajuće uredbe, provjeru provedbe aktivnosti iz dostavljenih izvješća o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine te provjeru usklađenosti s drugim izvješćima ili informacijama koje se odnose na obveznika Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

S tim u vezi **dodatno su razrađene prekršajne odredbe.** Tako je propisano da će se novčanom kaznom od 660,00 do 3.310,00 eura **kazniti za prekršaj čelnik:**

1. ako za prethodnu godinu, za razdoblje u kojem je obnašao dužnost, odnosno obavljao poslove čelnika, ne sastavi Izjavu o fiskalnoj odgovornosti (ovo se prvenstveno odnosi na slučajeve kada čelnik prilikom primopredaje dužnosti nije sastavio i predao Izjavu i pripadajuće priloge novom čelniku za razdoblje u kojem je obnašao dužnost čelnika)
2. ako u propisanom roku (do 28. veljače, odnosno do 31. ožujka tekuće godine) ne dostavi Izjavu i druge akte za prethodnu godinu
3. ako se po provedenim formalnim i suštinskim provjerama sadržaja Izjave i drugih akata utvrdi postojanje nepravilnosti.

Treba istaknuti da na temelju uočenih slabosti u provođenju formalne i suštinske kontrole zaprimljenih Izjava od strane nadležnih ministarstava, **Ministarstvo financija trenutno priprema uputu za nadležna ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u cilju ujednačenog pristupa provođenja formalnih i suštinskih kontrola Izjava institucija iz nadležnosti i kvalitetnijih analiza koje će dovesti do predlaganja mjera za poboljšanje sustava unutarnjih kontrola kod institucija iz nadležnosti.**

Važno je napomenuti da Ministarstvo financija trenutno provodi projekt „*Jačanje sustava fiskalne odgovornosti i sustava unutarnjih kontrola*“ koji se financira iz Europskog socijalnog fonda. U okviru projekta (koji završava 30. studenoga 2023.) **izrađeno je aplikativno rješenje** za sastavljanje i predaju Izjava o fiskalnoj odgovornosti i pripadajućih priloga, za sastavljanje i predaju strateških i godišnjih planova rada unutarnje revizije i fiskalnih učinaka provedenih preporuka unutarnje revizije, kao i za preglednije vođenje registra jedinica za unutarnju reviziju, registra ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru te registra trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika sastavljanja i predaje Izjave. Aplikativno rješenje namijenjeno je isključivo **korisnicima proračuna koji su obvezni do 31. ožujka svake godine predati Izjavu o fiskalnoj odgovornosti Ministarstvu financija** (korisnici državnog proračuna razine razdjela organizacijske klasifikacije te županije, gradovi i općine).

Navedeni obveznici će **po prvi puta putem ove aplikacije sastavljati Izjavu za 2023. godinu i predati ju Ministarstvu financija do 31. ožujka 2024.**

S tim u vezi, u okviru projekta tijekom rujna, listopada i studenoga 2023. organizirat će se posebne radionice namijenjene koordinatorima za sastavljanje i predaju Izjave o fiskalnoj odgovornosti te unutarnjim revizorima s državne i lokalne razine u vezi korištenja ove aplikacije. Ministarstvo financija će u narednom razdoblju razmotriti mogućnost pokretanja novog projekta kojim bi se aplikativno rješenje proširilo na sve obveznike sastavljanja i predaje Izjave o fiskalnoj odgovornosti, a do tada način sastavljanja i predaje Izjave nadležnoj instituciji ostaje isti.

Zaključno

Izmjenama Zakona o fiskalnoj odgovornosti dodatno se unapređuje sustav javnih financija. Ulaskom Republike Hrvatske u europodručje bilo je potrebno provesti završno usklađivanje s pravnom stečevinom EU vezano uz zahtjeve za proračunske okvire država članica i zajedničke odredbe za praćenje i procjenu nacрта proračunskih pla-

nova i osiguranju smanjenja prekomjernog deficita država članica u euro području.

Dodatno je uređen zakonodavni okvir za rad Povjerenstva za fiskalnu politiku kao supervizora nad primjenom Zakona, ali i nad provođenjem fiskalne politike države u cijelosti.

Također, značajno se proširuje broj novih obveznika sastavljanja i predaje Izjave o fiskalnoj odgovornosti. Uredbu o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (NN, br. 95/19.) s ovim Izmjenama Zakona Vlada RH će uskladiti najkasnije u roku od šest mjeseci od njegovog stupanja na snagu (do 29. siječnja 2024.). S obzirom na to da se donošenje izmjenne postojeće Uredbe očekuje početkom 2024., **obveznici sastavljanja i predaje Izjave o fiskalnoj odgovornosti će i za 2023. godinu sastavljati Izjavu na temelju trenutno važeće Uredbe.**

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr

Pravne posljedice zapošljavanja umirovljenika u sustavu mirovinskog osiguranja

Sanja Rotim*

U članku autorica piše o pravnim posljedicama zapošljavanja umirovljenika u sustavu mirovinskog osiguranja, s naglaskom na obveze poslodavaca pri uspostavi prijave za vođenje matične evidencije, u skladu s Pravilnikom za vođenje matične evidencije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

1. Uvod¹

Zakonom o mirovinskom osiguranju² regulirana je mogućnost rada umirovljenika, odnosno slučajevi u kojima korisnik mirovine može raditi, bez posljedice obustave isplate mirovine. Počevši od 1. siječnja 2019. u skladu s odredbom članka 99. stavka 3. ZOMO-a proširen je krug umirovljenika koji mogu raditi i primati mirovinu, bez posljedice obustave isplate mirovine, a počevši od 1. siječnja 2023. godine zadnjom izmjenom ZOMO-a omogućeno je zadržavanje isplate starosne mirovine u slučaju zaposlenja s punim ili do polovice punog radnog vremena i korisnicima prema prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama RH, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja, kao i propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca. Također, povećava se razina prava za korisnike starosne mirovine koji se ponovno zaposle, a čime se stimulira i nagrađuje ponovni ulazak u svijet rada i dulji ostanak u svijetu rada.

2. Tko se smatra umirovljenikom prema Zakonu o doprinosima?

Umirovljenikom se, sukladno odredbi članka 7. toč. 49. Zakona o doprinosima³ smatra fizička osoba koja je stekla pravo iz obveznoga mirovinskog osiguranja od tuzemnog ili inozemnog isplatelja mirovine sukladno propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međudržavnim ugovorima o socijalnom osiguranju, na: starosnu ili prijevremenu starosnu, obiteljsku, privremenu invalidsku mirovinu, invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ili invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, **pod uvjetom da nije zaposlena ili ne obavlja djelatnost** iz članka 7. toč. 1. do 5. ZD-a:

1. samostalnu, registriranu djelatnost obrta,
2. samostalnu, registriranu djelatnost trgovca pojedinca,
3. samostalnu, registriranu djelatnost slobodnog zanimanja,

4. samostalnu, registriranu djelatnost poljoprivrede i šumarstva i
5. ostale samostalne djelatnosti:
  - za čije obavljanje **nije propisano izdavanje odobrenja i registracije**,
  - djelatnosti osoba koje ostvaruju primitke od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, **utvrđuje drugi dohodak**, ali su **promijenile način utvrđivanja dohotka** pa prema tim primicima utvrđuju dohodak od samostalne djelatnosti ili dobit,
  - osoba koje **ostvaruju primitke od imovine i imovinskih prava** od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje dohodak od imovine i imovinskih prava, ali su **promijenile način utvrđivanja dohotka** pa prema tim primicima utvrđuju dohodak od samostalne djelatnosti ili dobit, te
  - **ostale djelatnosti upisane u registar obveznika poreza na dohodak (RPO)** po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti i po osnovi koje su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit.

Važno je naglasiti da se **korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, koji je zaposlen ili obavlja djelatnost iz članka 7. toč. 1. do 5. ZD-a, u smislu ZD-a, ne smatra umirovljenikom** (u odnosu na mirovinske propise, odredbom članka 7. toč. 49. ZD-a definicija umirovljenika je sužena).

3. Pravne posljedice radne aktivnosti umirovljenika

U pravilu, pravna posljedica umirovljenikova zapošljavanja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje u smislu odredaba ZOMO-a **postoji obveza osiguranja, je obustava isplate mirovine, uz propisane iznimke**. Prema odredbi članka 99. stavka 1. ZOMO-a korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja, isplata mirovine se obustavlja. Korisniku mirovine koji se zaposli u međunarodnoj organizaciji sa sjedištem u državi u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili u instituciji EU na koju se primjenjuje Zakon o prijenosu mirovinskih prava (NN, br. 117/17) odnosno zastupniku u Europskom parlamentu za razdoblje trajanja mandata obustavlja se isplata mirovine. U skladu s odredbom članka 99. stavka 3. ZOMO-a iznimke kada se korisniku mirovine unatoč zapošljavanju, **mirovina ne obustavlja**, odnose se na:

1. korisnika **starosne** mirovine koji je ostvario pravo na mirovinu prema odredbama članka 33. i 180. ZOMO-a, te **nastavi**

* Sanja Rotim, dipl.iur., HEP d.d., Zagreb

¹ NN, br. 159/13, 22/15, 57/15, 125/15, 19/17,22/19, 145/20 i 151/22 – u nastavku Pravilnik

² NN, br. 157/13,151/14,33/15,93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22 – na snazi od 1. siječnja 2023. – u nastavku ZOMO

³ NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 43/14, 115/16, 106/18 i 33/23- u nastavku ZD

- raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu,**
2. korisnika starosne mirovine koji je ostvario pravo na mirovinu prema odredbama članka 33. i 180. ZOMO-a, kao i korisniku starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario do stupanja na snagu ZOMO-a, te se **tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena,**
  3. korisniku mirovine koji je ostvario **starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika** prema članku 35. ZOMO-a i **nastavio raditi do polovice punog radnog vremena** uz izmijenjeni ugovor o radu,
  4. korisniku **starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika** prema članku 35. ZOMO-a koji se **tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena,**
  5. korisnika **invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad,** ostvarene do stupanja na snagu ZOMO-a,
  6. korisnika **invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti** ostvarene prema ZOMO,
  7. korisnika koji **obavlja sezonske poslove u poljoprivredi prema propisu kojim se uređuje tržište rada**⁴ i drugim propisima kojima je ovo pitanje uređeno na drugačiji način, odnosno izričito propisano da se isplata mirovine navedenim korisnicima ne obustavlja (članak 80. stavak 2. Zakona o tržištu rada),
  8. korisnika koji **ostvaruje drugi dohodak, odnosno obavlja drugu djelatnost** (npr. primitci prema ugovoru o djelu, primitci za rad članstva u skupštinama i nadzornim odborima i sl.), (članak 17. ZOMO-a),
  9. korisniku **starosne mirovine ostvarene prema posebnim propisima** o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama RH, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja ili propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca koji se **tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena**
  10. korisniku **starosne mirovine ostvarene prema posebnim propisima** o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama RH, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja ili propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca koji se **tijekom korištenja prava zaposli s punim radnim vremenom,**
  11. korisniku **prijevremene starosne mirovine** koji se **tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena,**
  12. korisniku **obiteljske mirovine ili dijela obiteljske mirovine** koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena.

Prateći izmjene odredbe članka 99. ZOMO-a, iznimka od obustave isplate mirovine u slučaju korisnikova obveznog mirovinskog osiguranja po osnovi radnog odnosa (i s njim izjednačenim

osnovama osiguranja), počevši od 1. siječnja 2019., uz korisnike starosne mirovine proširena je **na korisnike: prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika** (članak 35. ZOMO), i **starosne mirovine ostvarene prema posebnim propisima** (Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba⁵, te Zakonu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja⁶). Od 1. kolovoza 2021. godine iznimka od obustave isplate mirovine proširuje se i na korisnike **obiteljske mirovine** koji se tijekom korištenja prava zaposle do polovice punog radnog vremena, a **od 1. siječnja 2023. godine i na korisnike dijela obiteljske mirovine** u skladu s odredbom članka 74. a ZOMO-a. Dakle, odredbom članka 99. stavka 3. ZOMO-a mogućnost rada uz isplatu pune svote mirovine uvjetovana je prijavom dnevnog radnog vremena osiguranika **najviše do polovice punog radnog vremena**, uz iznimku korisnika starosne mirovine djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, te zaposlenika na poslovima razminiranja koji se mogu tijekom korištenja prava zaposliti i **s punim radnim vremenom**, u kojem slučaju im se isplaćuje 50% mirovine. Zbog navedenog, prilikom uspostave prijave o početku osiguranja (M-1P/eM-P), odnosno prijave o promjeni tijekom osiguranja (M-3P/eM-3P) za navedene korisnike mirovina, u Zavodu se evidencija prijava provodi uz automatske kontrole podatka o dnevnom radnom vremenu, budući je potrebno utvrditi, ovisno o prijavljenom tjednom radnom vremenu poslodavca (prijavom o početku poslovanja obveznika doprinosu – M-11P/eM-11P, odnosno prijavom o promjeni podatka obveznika doprinosu – M-13P/eM-13P), koliko iznosi polovica punog radnog vremena, odnosno puno radno vrijeme. Iznimno, kod korisnika invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvarene temeljem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji⁷, izuzimanje od obustave isplate mirovine uvjetovano je dnevnom radnim vremenom (manje od 3,5 sati), neovisno o tjednom radnom vremenu poslodavca. Što se tiče automatskih **kontrola radnog vremena**, dnevno radno vrijeme poslodavca (puno) izračunava se tako da se broj sati **tjednog radnog vremena poslodavca**, prijavljenog Zavodu prijavom M-11P/eM-11P, odnosno M-13P/eM-13P, podijeli s brojem radnih dana, (npr. 40 sati tjedno podijeljeno s 5 radnih dana je 8 sati dnevnog punog radnog vremena poslodavca, a 36 sati tjedno podijeljeno s 5 radnih dana je 7,2 sata dnevnog punog radnog vremena poslodavca). Kako bi se ustanovilo koliko iznosi polovica punog dnevnog radnog vremena poslodavca dobivena vrijednost dnevnog punog radnog vremena poslodavca dijeli se s 2, te uspoređuje s dnevnom radnim vremenom osiguranika koje je poslodavac prijavio prijavom o početku osiguranja – M-1P/eM-1P, odnosno prijavom o promjeni tijekom osiguranja – M-3P/eM-3P. Prosječno puno radno vrijeme poslodavca utvrđuje se na način da se dnevno radno vrijeme različitih poslodavaca zbroji i podijeli s brojem poslodavaca kod kojih je osiguranik zaposlen.

Primjer: Za osiguranika A. B. prijava M-1P/eM-1P uspostavljena je od dva poslodavca. Prvi poslodavac prijavom eM-11P prijavljuje tjedno radno vrijeme 40 sati tjedno, a drugi poslodavac 36 sati, pa puno dnevno radno vrijeme prvog poslodavca iznosi 8 sati, a drugog 7,2 sata dnevno. Prosječno tjedno radno vrijeme iznosi $38 \text{ sati } (40 + 36 = 76 : 2 = 38)$, dijeljeno s 5 radnih dana iznosi prosječno puno radno vrijeme poslodavaca = 7,6.

⁵ NN, br. 128/99, 16/01, 22/02, 41/08, 97/12 i 118/12

⁶ NN, br. 153/05 i 152/08.

⁷ NN, br. 121/2017, 98/19, 84/21.– u nastavku: ZOHBDR

⁴ Zakon o tržištu rada (NN, br. 118/18, 32/20 i 18/22.– na snazi od 17. veljače 2022. g.)

Polovica prosječnog punog radnog vremena iznosi 3,8 sati. Ako bi u navedenom primjeru zbroj radnog vremena na prijavi M-1P/eM-1P, odnosno M-3P/eM-3P iznosio više od 3,8 sati, budući nije ispunjen uvjet rada do polovice punog radnog vremena, uslijediti će automatska obustava isplate mirovine.

3.1. Korisnici starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika – u osiguranju (čl. 99. st. 3. t. 1., 2., 3. i 4. ZOMO-a)

Počevši od 1. siječnja 2019. pored korisnika **starosne mirovine** (kojima je to omogućeno od 1. siječnja 2014.), i korisnici **starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika** (čl. 35. ZOMO-a) mogu **nastaviti raditi** (uz izmijenjeni ugovor o radu) i **zaposliti se tijekom korištenja prava na mirovinu** (novi ugovor o radu) najviše **do polovice punog radnog vremena**, uz isplatu pune svote mirovine.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN br. 119/22), **počevši od 1. siječnja 2023. godine**, u cilju poticanja duljeg ostanka u svijetu rada, uvodi se **povećanje polaznog faktora (tzv. bonifikacija)** za umirovljenje nakon navršanih godina propisanih za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu korisniku koji ima navršanih 35 mirovinskog staža, s dosadašnjih 0,34 % na 0,45 % za svaki mjesec kasnijeg odlaska u mirovinu, a najviše za pet godina (čl. 85. st. 3. ZOMO). Također, a s obzirom na povećanje tzv. bonifikacije za kasnije ostvarivanje prava na mirovinu, povećava se polazni faktor za korisnika starosne mirovine kojemu je bila obustavljena isplata starosne mirovine za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, a koji ima 35 godina mirovinskog staža, tako da se polazni faktor na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina povećava za 0,25 % za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, umjesto za dosadašnjih 0,15 %, a može iznositi najviše 1,15 umjesto dosadašnjih 1,09 (čl. 100. st. 5. ZOMO). Člankom 85. stavkom 4. ZOMO-a propisuje se da se polazni faktor za određivanje starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji prvi puta stječe mirovinu nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja (u efektivnom trajanju) povećava za 0,15% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršanih propisanih godina života, a najviše za pet godina. Stavkom 5. istog članka propisano je da ako se radi o korisniku starosne mirovine koji prvi puta stječe mirovinu i koji je navršio 41 godinu staža osiguranja (u efektivnom trajanju) prije navršene starosne dobi propisane za stjecanje prava na starosnu mirovinu, povećava za 0,15% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršanih propisanih godina života za starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, a nakon navršanih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu povećava se za 0,45% po mjesecu i može iznositi najviše 1,27. Također, povećava se polazni faktor za korisnika starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika kojemu je bila obustavljena isplata starosne mirovine za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti za 0,15 % za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, a može iznositi najviše 1,09 te za onog koji je navršio uvjet godina života za starosnu mirovinu polazni faktor se povećava za 0,25 % po mjesecu, a može iznositi najviše 1,15 (čl. 100. st. 6. ZOMO).

3.1.1. Postupanje poslodavca

Odredbom članka 123. stavka 5. ZOMO-a propisano je da je tijekom postupka za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, **ako osiguranik nastavlja raditi do polovice punog radnog vremena poslodavac**, sukladno Pravilniku dužan Zavodu **dostaviti prijavu o promjeni nastaloj tijekom osiguranja** (tiskanica M-3P/

obrazac eM-3P), jer osiguranik ne prekida radni odnos, već nastavlja raditi uz izmijenjeni ugovor o radu. Ako korisnik starosne mirovine ne nastavlja raditi već se **zaposli tijekom korištenja prava na mirovinu, poslodavac treba uspostaviti prijavu o početku osiguranja** (tiskanicu M-1P/obrazac eM-1P), prema sklopljenom ugovoru o radu.

U slučaju **nastavka rada uz izmijenjeni ugovor o radu** – obveznik (poslodavac) obvezno uspostavlja **dvije prijave o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM-3P**:

1. **prijavu kojom prijavljuje promjenu dnevnog radnog vremena osiguranika u radno vrijeme najviše do polovice punog radnog vremena i podatak o ugovoru o radu sa nepunim radnim vremenom, te**
2. **prijavu kojom prijavljuje podatak o statusu korisnika mirovine u osiguranju, ali tek po ostvarivanju prava na mirovinu**, budući je evidentiranje podatka o statusu korisnika mirovine u osiguranju u Bazu osiguranika omogućeno samo za osiguranike koji su već ostvarili pravo na mirovinu.

3.1.1.1. Uspostavljanje prijave o promjeni tijekom osiguranja (M-3P/eM-3P)

Obzirom na obvezu uspostavljanja prijave M-3P/eM-3P u slučaju korisnika **starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika** koji sukladno članku 99. stavku 3. točki 1. i 4. ZOMO-a **nastavlja raditi** do polovice punog radnog vremena, nastavak rada moguć je **uz izmijenjeni ugovor o radu** (kojim se **radno vrijeme mijenja iz punog u nepuno radno vrijeme, najviše do polovice punog radnog vremena**, ili ako korisnik **već radi s nepunim radnim vremenom više od polovice punog radnog vremena**, pa **nastavi raditi, ali do polovice punog radnog vremena**). U oba slučaja poslodavac **ne uspostavlja prijavu o prestanku osiguranja (M-2P/eM-2P), već je obavezan uspostaviti dvije prijave M-3P/eM-3P**:

- prijavu kojom **mijenja podatak dnevnog radnog vremena** (obilježje br. 16.) u radno vrijeme najviše do polovice punog radnog vremena, uz navođenje **datuma promjene radnog vremena i podatak o sklopljenom ugovoru o radu** s nepunim radnim vremenom (obilježje br. 24.),
- po ostvarenom pravu na mirovinu, prijavu kojom prijavljuje **status korisnika mirovine u osiguranju** (obilježje br. 20. – Korisnik mirovine u osiguranju), uz navođenje **datuma promjene statusa**.

U skladu s odredbom članka 99. stavka 3. ZOMO-a i članka 1. Pravilnika **prijavom o promjeni tijekom osiguranja eM-3P pod obilježjem br. 20. – Korisnik mirovine u osiguranju vrijednost vrste mirovine moguće je u padajućem izborniku pod Starosna mirovina* odabrati: korisnik/ica starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, starosne mirovine ostvarene prema posebnim propisima**. Dakle, navedeno obilježje odnosi se na korisnike starosne mirovine priznate po ZOMO-u (starosna mirovina, prijevremena starosna mirovina, starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika) i posebnim propisima (Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba i Zakonu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja, te ZOHBDR-u). Tako u slučaju prijave nastavka rada korisnika mirovine u osiguranju, nakon ostvarenog prava na mirovinu, obveznik uspostave prijave – poslodavac na elektroničkoj prijavi eM-3P pod obilježjem Korisnik mirovine u osiguranju odabire oznaku DA i odgovarajuću vrstu mirovine (starosna, invalidska, obiteljska mirovina) odnosno na M-3P zaokružuje DA.

U slučaju da se **ugovor o radu ne mijenja** (osiguranik od ranije radi s radnim vremenom do polovice punog radnog vremena, pa i na dalje nastavi raditi s istim radnim vremenom), poslodavac je ipak obvezan s M-3P/eM-3P **prijaviti promjenu statusa korisnika starosne mirovine** u osiguranju te pod obilježjem br. 20. – Korisnik mirovine u osiguranju odabрати/zaokružiti DA i ponudenu vrijednost vrste mirovine, uz navođenje **datuma promjene statusa**, koji u slučaju nastavka rada **ne može biti raniji od datuma priznanja prava** na mirovinu.

Važno je naglasiti da je **unos podatka pod obilježjem br. 20. Korisnik mirovine u osiguranju na prijavi eM-3P/M-3P omogućen za osiguranike koji su ostvarili pravo na mirovinu**. Ako osiguranik u trenutku uspostave prijave M-3P/eM-3P još nije ostvario pravo na mirovinu, a obveznik je uspostavio prijavu M-3P/eM-3P s podatkom u obilježju Korisnik mirovine u osiguranju, radnik Zavoda će **prijavu odbiti**. U napomeni kao **razlog odbijanja prijave eM-3P** navesti će da je **prijavu potrebno uspostaviti tek po ostvarenom pravu osiguranika na mirovinu**.

3.1.1.2. Uspostavljanje prijave o početku osiguranja (M-1P/eM-1P)

Ako se korisnici **starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika tijekom korištenja prava zaposle** do polovice punog radnog vremena – obveznik je obvezan uspostaviti prijavu o početku osiguranja M-1P/eM-1P kojom između ostalog prijavljuje: osnovu osiguranja (obilježje br. 7.) – radni odnos i osnova osiguranja izjednačena s radnim odnosom, dnevno radno vrijeme osiguranika (obilježje br. 9.) najviše do polovice punog radnog vremena, podatak o statusu korisnika mirovine u osiguranju (obilježje br. 13.) podatak o ugovoru o radu sa nepunim radnim vremenom (obilježje br. 17.). Sukladno izmijenjenoj odredbi članka 99. stavka 3. ZOMO-a i članka 1. PID Pravilnika **prijavom o početku osiguranja eM-1P pod obilježjem br. 13. – Korisnik mirovine u osiguranju** moguće je u padajućem izborniku pod Starosna mirovina* **odabrati: korisnik/ica starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, starosne mirovine ostvarene prema posebnim propisima**. Tako u slučaju prijave zapošljavanja tijekom korištenja prava na elektroničkoj prijavi eM-1P pod obilježjem Korisnik mirovine u osiguranju obveznik uspostave prijave – poslodavac odabire oznaku DA i odgovarajuću vrijednost vrste mirovine, odnosno na M-1P zaokružuje DA.

U slučaju da u trenutku uspostavljanja prijave M-1P/eM-1P **osiguranik još nije ostvario pravo na mirovinu**, radnik Zavoda će **odbiti prijavu** M-1P/eM-1P u kojoj je popunjeno obilježje Korisnik mirovine u osiguranju. Kod uspostave eM-1P u napomeni će obrazložiti **razlog odbijanja**: „Nisu ispunjeni uvjeti za status korisnika mirovine u osiguranju (osiguranik još nije ostvario pravo na mirovinu), treba uspostaviti prijavu o početku osiguranja eM-1P bez podatka u obilježju Korisnik mirovine u osiguranju. Nakon što osiguranik ostvari pravo na mirovinu, treba uspostaviti prijavu o promjeni eM-3P s podatkom u obilježju Korisnik mirovine u osiguranju“.

U odnosu na obvezu uspostave prijave o promjeni M-3P/eM-3P uspostavljene prijave o početku osiguranja, moguće su sljedeće situacije:

- korisnik se zaposlio do polovice punog radnog vremena, pa mu se **naknadno mijenja neki od podataka, ali ta promjena ne utječe na status korisnika mirovine u osiguranju**, poslodavac je obvezan uspostaviti prijavu M-3P/eM-3P kojom **mijenja određeni podatak** (npr. podatak o radnom vremenu – poslodavac koji radi 40 sati tjedno uspostavi prijavu o pro-

mjeni M-3P/eM-3P sa tri sata dnevno na jedan sat dnevno i ugovorom o radu s nepunim radnim vremenom).

- korisnik se zaposlio do polovice punog radnog vremena, pa mu se **naknadno mijenja neki od podataka koji utječe na status korisnika mirovine u osiguranju**, poslodavac obvezno uspostavlja prijavu o promjeni M-3P/eM-3P kojom mijenja relevantni podatak, a posljedično se **isplata mirovine obustavlja**.

U slučaju da je **poslodavac propustio pri uspostavi prijave o početku osiguranja M-1P/eM1P prijaviti status korisnika mirovine u osiguranju**, treba po ostvarenom pravu na mirovinu uspostaviti prijavu o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM-3P u kojoj će popuniti navedeni podatak pod obilježjem br. 20., uz datum promjene. Uvijek kada poslodavac prijavljuje promjenu bilo kojeg podatka iz prijave **o početku osiguranja koji utječe na status korisnika mirovine u osiguranju** (datuma stjecanja svojstva osiguranika, radnog vremena, osnova osiguranja, ugovora o radu), sustav automatskim kontrolama relevantnih podataka prepoznaje da li je u pitanju **korisnik mirovine u osiguranju, odnosno da li zbog promjene bilo kojeg relevantnog podatka treba izgubiti status korisnika mirovine u osiguranju**.

3.1.2. Pravo na ponovno određivanje mirovine

Sukladno odredbi članka 100. stavka 1. i 3. ZOMO-a ako se korisnik starosne mirovine, odnosno korisnik starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, nakon što je stekao pravo na mirovinu zaposli i navrš **najmanje jednu godinu staža osiguranja**, nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je bio obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje, stječe **pravo na ponovno određivanje mirovine**. Dakle, ako korisnik starosne mirovine, odnosno korisnik starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika nastavi raditi ili se zaposli tijekom korištenja prava na mirovinu do polovice punog radnog vremena i navrš **najmanje jednu godinu staža osiguranja**, stječe **pravo na ponovno određivanje mirovine**. Tako primjerice, osiguranik koji se nakon što je stekao pravo na starosnu mirovinu zaposli s dnevnom radnim vremenom do polovice punog radnog vremena – 4 sata, da bi ispunio uvjet jedne godine staža osiguranja za ponovno određivanje mirovine, treba biti u osiguranju dvije godine.

3.2. Korisnici prijevremene starosne mirovine u osiguranju (čl. 99. st. 3. t. 11. ZOMO-a)

Važno je istaknuti da počevši od 1. siječnja 2019. u skladu s odredbom članka 99. stavka 3. točke 11. ZOMO-a korisnici **prijevremene starosne mirovine** da bi uz rad mogli primati mirovinu **ne mogu nastaviti raditi** (prema izmijenjenom ugovoru o radu), već se **tijekom korištenja prava na mirovinu mogu zaposliti do polovice punog radnog vremena** (sklapanjem novog ugovora o radu).

3.2.1. Postupanje poslodavca

Zbog navedenog, za osiguranika koji je korisnik prijevremene starosne mirovine, **obveznik (poslodavac) treba po prestanku radnog odnosa uspostaviti prijavu o prestanku osiguranja (M-2P/eM-2P), te na temelju novog ugovora o radu uspostaviti prijavu o početku osiguranja (M-1P/eM-1P)**, kojom između ostalog prijavljuje: dnevno radno vrijeme osiguranika najviše do polovice punog radnog vremena (obilježje br. 9.), podatak o statusu korisnika mirovine u osiguranju (obilježje br. 13.), te podatak o ugovoru o radu sa nepunim radnim vremenom (obilježje br. 17.). U slučaju da **u trenutku zapošljavanja** pokrenuti

postupak za ostvarivanje prava na mirovinu nije završen, odnosno **pravo nije ostvareno**, te u Bazi umirovljenika Zavoda za osiguranika još nisu evidentirani podaci o ostvarenom pravu na mirovinu, **podatak o statusu korisnika mirovine u osiguranju, poslodavac treba prijaviti naknadno, nakon što osiguranik ostvari pravo na mirovinu, uspostavom prijave o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM-3P. U protivnom će prijava M-1P/eM-1P uspostavljena s podatkom o statusu korisnika mirovine u osiguranju biti odbijena.**

3.2.2. Pravo na ponovno određivanje mirovine

Sukladno odredbi članka 100. stavka 1. ZOMO-a, korisnik prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja može nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje, ostvariti pravo na novu prijevremenu starosnu mirovinu, odnosno starosnu mirovinu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ako su ispunjeni uvjeti godina života i mirovinskog staža prema ZOMO-u. Dakle, ako se korisnik prijevremene starosne mirovine tijekom korištenja prava na mirovinu zaposli do polovice punog radnog vremena i navrši **najmanje jednu godinu staža osiguranja**, stječe **pravo na ponovno određivanje mirovine.**

3.3. Korisnici starosne mirovine – djelatne vojne osobe, policijski službenici, ovlaštene službene osobe i zaposlenici na poslovima razminiranja u osiguranju (čl. 99. st. 3. t. 9. i 10. ZOMO-a)

Korisnicima starosne mirovine djelatnim vojnim osobama, policijskim službenicima i ovlaštenim službenim osobama te zaposlenicima na poslovima razminiranja iznimno je omogućeno **samo u slučaju zapošljavanja tijekom korištenja prava**, (dakle ne i u slučaju nastavka rada prema izmijenjenom ugovoru o radu) do **polovice punog radnog vremena** primanje punog iznosa mirovine, kao i u slučaju **zapošljavanja tijekom korištenja prava s punim radnim vremenom**, kada im se isplaćuje 50% mirovine. Slijedom navedenog, iz odredbe članka 99. stavka 3. točke 9. i 10. ZOMO-a proizlazi da se za navedenu kategoriju korisnika u slučaju zapošljavanja tijekom korištenja prava sa radnim vremenom većim od polovice punog radnog vremena i manjim od punog radnog vremena (npr. u slučaju kada je tjedno radno vrijeme poslodavca 40 sati tjedno, a prijava o početku osiguranja uspostavljena sa dnevnim radnim vremenom 6 sati) isplata mirovine obustavlja. **Dakle, iznimkom od obustave isplate mirovine nisu obuhvaćeni korisnici koji se tijekom korištenja prava zaposle na vrijeme veće od polovice punog radnog vremena, a manje od punog radnog vremena.**

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 119/22), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2023. godine, omogućuje se zadržavanje isplate starosne mirovine korisniku koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena ili s punim radnim vremenom, **a ostvario je pravo na starosnu mirovinu prema prijašnjim propisima** o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih korisniku starosne vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama RH, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja ili propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca. Navedenim kategorijama

umirovljenika omogućava se rad do polovice punog radnog vremena uz isplatu starosne mirovine u iznosu od 100 % i rad u punom radnom vremenu uz isplatu mirovine u iznosu od 50 %.

3.3.1. Postupanje poslodavca

Budući navedeni korisnici **ne mogu nastaviti raditi, ali se tijekom korištenja prava na starosnu mirovinu mogu zaposliti do polovice punog radnog vremena, ili s punim radnim vremenom**, za osiguranika koji je korisnik navedene mirovine, **poslodavac treba uspostaviti prijavu o prestanku osiguranja (M-2P/eM-2P)**, zaključiti novi ugovor o radu, te na temelju novog ugovora o radu uspostaviti **prijavu o početku osiguranja (M-1P/eM-1P)**, kojom između ostalog prijavljuje: dnevno radno vrijeme osiguranika (obilježje br. 9.) najviše do polovice punog radnog vremena ili s punim radnim vremenom, podatak o statusu korisnika mirovine u osiguranju (obilježje br. 13.), te podatak o ugovoru o radu sa nepunim, ili s punim radnim vremenom (obilježje br. 17.). U slučaju da u trenutku zapošljavanja pravo nije ostvareno, podatak o statusu korisnika mirovine u osiguranju, poslodavac treba prijaviti uspostavom prijave o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM-3P, nakon što osiguranik ostvari pravo na mirovinu. U protivnom će radnik Zavoda prijavu M-1P/eM-1P odbiti.

3.3.2. Pravo na ponovno određivanje mirovine

Sukladno odredbi članka 100. stavka 7. ZOMO-a, ako se korisnik starosne mirovine prema posebnim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama RH, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja ili propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca, te zaposlenika na poslovima razminiranja nakon što je stekao pravo na mirovinu zaposli i po toj osnovi navrši **najmanje jednu godinu staža osiguranja**, po prestanku zaposlenja stječe **pravo na ponovno određivanje mirovine.** Tako pravo na ponovno određivanje mirovine ima korisnik navedene mirovine koji se zaposli do polovice punog radnog vremena ili s punim radnim vremenom, u skladu s odredbom članka 99. stavka 3. točke 9. i 10. ZOMO-a.

3.4. Korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti u osiguranju (čl. 99. st. 3. t. 5. i 6. ZOMO-a)

Institut „djelomičnog gubitka radne sposobnosti“, prema ZOMO-u (članak 39. stavak 3.), odnosi se na osiguranike kod kojih ne postoji potpuni gubitak radne sposobnosti, već smanjena radna sposobnost (kada se kod osiguranika, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost smanji za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja), koji s obzirom na svoju starosnu dob, zdravstveno stanje, naobrazbu i sposobnost mogu raditi na prilagođenim poslovima u odnosu na poslove koje su radili do smanjenja radne sposobnosti i za koje se ocjenjuje promjena u preostaloj radnoj sposobnosti, jer **moгу raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja, koji odgovaraju njihovim dosadašnjim poslovima.** Kao mogući uzroci smanjenja radne sposobnosti određeni su: bolest, ozljeda izvan rada,

ozljeda na radu ili profesionalna bolest. Pravilo obustave isplate mirovine **iznimno se ne odnosi na korisnike invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno djelomičnog gubitka radne sposobnosti** iz članka 39. stavka 3. ZOMO-a, jer za vrijeme korištenja mirovine mogu iznimno koristiti i mirovinu (u umanjenom iznosu) i biti u radnom odnosu, bilo prema ugovoru o radu s punim ili nepunim radnim vremenom, odnosno obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje. Tako se **korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno djelomičnog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli ili počne obavljati samostalnu djelatnost isplata mirovine ne obustavlja, ali se određuje nova svota mirovine koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti.** Visina mirovine ovoga korisnika ovisi o tome je li zaposlen ili nezaposlen (čl. 87. ZOMO-a). Ako se mirovina isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti mirovinski faktor iznosi 0,8 (puni iznos mirovine), a ako se isplaćuje za vrijeme zaposlenja odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, mirovina se isplaćuje u umanjenom iznosu: ako je djelomični gubitak radne sposobnosti uzrokovan bolešću ili ozljedom izvan rada, mirovinski faktor iznosi 0,5, a ako je uzrokovan ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, faktor iznosi 0,6667.

3.5. Korisnik koji obavlja sezonske poslove u poljoprivredi (čl. 99. st. 3. t. 7. ZOMO-a)

Pod sezonskim radnikom u poljoprivredi u smislu odredbe članka 78. stavka 3. Zakona o tržištu rada podrazumijeva se nezaposlena osoba, **korisnik mirovine** ili tražitelj zaposlenja, koji na temelju **ugovora o sezonskom radu** obavlja privremene, odnosno povremene sezonske poslove u poljoprivredi. Dakle, odredba se odnosi na **osobe sa statusom umirovljenika, a ne samo korisnike starosne mirovine.** Odredbom članka 80. stavka 2. Zakona o tržištu rada određeno je da se na sezonskog radnika u poljoprivredi koji ima sklopljen ugovor o sezonskom radu u poljoprivredi ne primjenjuju posebni propisi kojima je uređen prestanak isplate mirovine korisniku mirovine. Slijedom navedenog, **korisniku mirovine** koji sukladno odredbama članka 78. do 81. Zakona o tržištu rada **obavlja privremene odnosno povremene poslove u poljoprivredi, kako u slučaju sklapanja ugovora o sezonskom radu, tako i u slučaju kada nije obavezan sklopiti isti ugovor, za vrijeme obavljanja navedenih poslova ne obustavlja se isplata mirovine u skladu s odredbom članka 99. stavka 3. točke 7. ZOMO-a.**

3.6. Korisnik mirovine koji ostvaruje drugi dohodak odnosno obavlja drugu djelatnost (čl. 99. st. 3. t. 8. ZOMO-a)

Izmjenama ZD-a (NN, br. 115/16.), počevši od 1. siječnja 2017. ukinuta su oslobođenja od obveze doprinosa po osnovi primitaka od kojih se utvrđuje drugi dohodak, a koji se isplaćuju umirovljenicima (čl. 209. st. 1. ZD-a). Prema primitku od kojeg se utvrđuje drugi dohodak, od 1. siječnja 2017. plaćaju se dva obvezna doprinosa: doprinos za mirovinsko osiguranje – po stopi od 10% (za osobe osigurane u II stupu 7,5% + 2,5%) i doprinos za zdravstveno osiguranje – po stopi od 7,5%. Isplatiatelj drugog dohotka obveznik je doprinosa za zdravstveno osiguranje koji se plaća na osnovicu, a primatelj drugog dohotka obveznik je doprinosa za mirovinsko osiguranje koji se obračunava iz osnovice, te oba doprinosa obračunava isplatiatelj drugog dohotka i uplaćuje na propisane uplatne račune. Slijedom navedenog, korisnici mirovine za primitke po osnovi drugog dohotka za koje je uplaćen doprinos **stječu mirovinski staž, ali im se ipak iznimno isplata mirovine ne obustavlja sukladno odredbi članka**

99. st. 3. t. 8. ZOMO-a. Osobe koje obavljaju drugu djelatnost uz istovremeni radni odnos plaćaju iste doprinose kao kod drugog dohotka, jednom na godinu, nakon predaje godišnjih poreznih prijavi za tu godinu. Doprinosi se obračunavaju na godišnju osnovicu ostvarenog dohotka odnosno dobiti utvrđenog u godišnjoj poreznoj prijavi. Osobi koja obavlja drugu djelatnost doprinosi plaćeni od druge djelatnosti povećavaju osnovicu za ostvarivanje prava u sustavu mirovinskog osiguranja, ali se prema toj osnovici ne može ostvariti mirovinski staž. Što se tiče umirovljenika koji obavlja drugu djelatnost iz članka 7. točke 6. ZD-a, člankom 212. stavkom 3. ZD-a, propisano je da umirovljenik koji obavlja drugu djelatnost i prema toj djelatnosti plaća paušalni porez na dohodak, uz uvjet da je u skladu sa ZOMO-a zadržao status umirovljenika i tijekom razdoblja u kojemu obavlja tu djelatnost nije obveznik doprinosa prema iznosu paušalnog dohotka ostvarenog od obavljanja druge djelatnosti. Stavkom 4. istog članka propisano je da se umirovljenikom iz stavka 3. navedenoga članka ne smatra korisnik obiteljske mirovine u svojstvu djeteta, prema članku 69. stavku 1. ZOMO-a (dijete, i nakon navršene 15. godine života, ali najduže do 18. godine života). Sukladno odredbi članka 99. st. 3. t. 8. ZOMO-a, i korisniku mirovine koji obavlja drugu djelatnost također se **mirovina ne obustavlja.**

3.7. Korisnici invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad prema ZOMO

Korisniku invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad (zbog potpunog gubitka radne sposobnosti) ostvarene prema općem propisu (ZOMO-u) koji se **zaposli isplata mirovine se obustavlja** i podliježe obveznom kontrolnom pregledu. Potpuni gubitak radne sposobnosti je definiran je kao trajni gubitak sposobnosti za svaki rad, i kod kojega nema preostale radne sposobnosti. Dakle, u slučaju naknadnog ulaska u obvezno osiguranje, osim posljedice obustave isplate mirovine, ZOMO za navedene korisnike člankom 126. stavkom 2. propisuje obvezno podlijezanje kontrolnom pregledu. Ako se korisnik prava ne odazove na kontrolni pregled na koji je uredno pozvan, a za to nema opravdane razloge (bolest, smrt člana obitelji, neodgodivo putovanje i drugi opravdan razlog), obustavlja se isplata mirovine, s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja o obustavi isplate. Odredbom članka 99. stavka 5. ZOMO-a propisano je da iznimkom od obustave isplate mirovine **nisu obuhvaćeni korisnici invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad, odnosno zbog potpunog gubitka radne sposobnosti kojima je ista mirovina prevedena u starosnu mirovinu** sukladno odredbi članka 58. stavka 1. i članka 175. stavka 7. i 8. ZOMO-a, **ako se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, u kojem slučaju im se isplata mirovine obustavlja.** Dakle, **korisniku prevedene invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad na starosnu mirovinu također se obustavlja isplata mirovine.**

3.8. Korisnici mirovine ostvarene prema ZOHBDR u osiguranju

U skladu s odredbom članka 29. ZOHBDR-a, hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata korisnicima **starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine** koji su ostvarili pravo na istu mirovinu prema ZOHBDR ili ZOMO-u i **nastavili raditi do polovice punog radnog vremena** uz izmijenjeni ugovor o radu ili koji se **tijekom korištenja prava zaposle do polovice punog radnog vremena** isplata mirovine se **ne obustavlja niti se smanjuje** (mirovinski faktor za starosnu mirovinu koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena iznosi

1,0.). Člankom 37. stavkom 1. i 2. ZOHBDR-a propisano je da se hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata, korisnicima prava na **invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti** ostvarene temeljem ZOHBDR kod kojih je djelomični gubitak radne sposobnosti u **potpunosti** nastao kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, odnosno kod kojih je djelomični gubitak radne sposobnosti **djelomično prouzročen** ranjavanjem, ozljedom, zatočeništvom u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanjem bolesti odnosno pojavom bolesti zadobivenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a djelomično bolešću, ozljedom izvan rada, ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću izvan tih okolnosti, a **koji se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje – invalidska mirovina se ne obustavlja**. Za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje mirovina se isplaćuje u umanjenom iznosu (određuje uz primjenu mirovinskog faktora 0,6667). **Što se tiče iznimke od obustave isplate po ZOHBDR**, počevši od 1. siječnja 2019. je i korisnicima **invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti** ostvarene temeljem ZOHBDR-u omogućeno **zapošljavanje uz isplatu punog iznosa mirovine**. Do 31. prosinca 2018. navedenim korisnicima invalidska mirovina zbog opće nesposobnosti za rad se u slučaju ponovnog zaposlenja obustavljala bez obzira na radno vrijeme. Sukladno odredbi članka 37. stavka 4. i stavka 5. ZOHBDR hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata, korisnicima prava na **invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti** ostvarene temeljem ZOHBDR-a kod kojih je potpuni gubitak radne sposobnosti u **potpunosti ili djelomično** nastao kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, koji se zaposle sa dnevnim radnim vremenom **manjim od 3,5 sati dnevno** invalidska mirovina se **ne obustavlja, te se isplaćuje u punom iznosu** (uz primjenu mirovinskog faktora 1,0). Važno je naglasiti da ako se navedeni korisnici **zaposle sa radnim vremenom od 3,5 sata dnevno i više, isplata mirovine se obustavlja**. Korisnici iz članka 37. stavaka 1., 2., 4. i 5. ZOHBDR-a **ne podliježu kontrolnom pregledu** nakon zaposlenja ili početka obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje, kao ni nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje. Također, odredbom članka 99. stavka 4. ZOMO-a propisano je da se isplata mirovine ne obustavlja korisniku **invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti ili opće nesposobnosti** za rad prema posebnom propisu koji uređuje prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koji prema tom propisu za vrijeme obavljanja dužnosti upravitelja zadruge nije obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje, **kada poslove upravitelja zadruge obavlja bez plaće i naknade**.

3.8.1. Postupanje poslodavca

Za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata korisnike **starosne mirovine** (koji su ostvarili starosnu mirovinu prema ZOHBDR ili ZOMO-u) u slučaju **nastavka rada do polovice punog radnog vremena** uz izmijenjeni ugovor o radu ili u slučaju **zapošljavanja tijekom korištenja prava do polovice punog radnog vremena**, **poslodavac je obvezan uspostaviti prijavu M-3P/eM-3P, od-**

nosno M-1P/eM-1P, na način kako je to opisano za korisnike starosne mirovine po ZOMO-u (točka 3.1.1.).

Obzirom na novu kategoriju korisnika mirovine koja se od 1. siječnja 2019. u slučaju **zapošljavanja** (dakle ne i nastavka rada) izuzima od obustave isplate mirovine, ostvarene prema ZOHBDR – **korisnike invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti** (čl. 37. st.4. i 5. ZOHBDR), u skladu sa člankom 1. PID Pravilnika, **na prijavi o početku osiguranja M-1P/eM-1P (obilježje br. 13.), odnosno na prijavi o promjeni tijekom osiguranja M-3P/eM-3P (obilježje br. 20.) – Korisnik mirovine u osiguranju – prošireno je navedenom novom kategorijom korisnika mirovine u osiguranju. Tako je na prijavi eM-1P/eM-3P u padajućem izborniku, uz postojeće izbornike (Starosna mirovina, Invalidska mirovina zbog profesionalne nesposobnosti i Invalidska mirovina zbog djelomične nesposobnosti) omogućen izbornik – Korisnik invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti – ZOHBDR. U slučaju prijave zapošljavanja tijekom korištenja prava navedenih korisnika **invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti**, na elektroničkoj prijavi eM-1P pod obilježjem Korisnik mirovine u osiguranju obveznik uspostave prijave odabire oznaku DA i odgovarajuću vrijednost vrste mirovine, odnosno na M-1P zaokružuje DA, uz navođenje datuma promjene. Važno je naglasiti da u tom slučaju **podatak o radnom vremenu osiguranika (obilježje br. 9.) obvezno treba biti manji od 3,5 (najviše 3,4).****

3.8.2. Pravo na ponovno određivanje mirovine

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata korisnicima **starosne mirovine** koji su ostvarili starosnu mirovinu prema ZOHBDR ili ZOMO-u (članak 29. ZOHBDR-a) nakon prestanka zaposlenja može se odrediti novi iznos starosne mirovine, ako su navršile najmanje jednu godinu staža osiguranja po osnovi zaposlenja i ako su ispunjeni uvjeti za tu novu mirovinu propisani ZOHBDR-om ili ZOMO-om.

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata, korisnicima prava na **invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti** (čl. 37. st. 1. i 2. ZOHBDR), nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje, ako po toj osnovi **navrše najmanje jednu godinu staža osiguranja i ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje prava** na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ili prijevremenu starosnu mirovinu, može se priznati pravo na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ili prijevremenu starosnu mirovinu. U slučaju kada su navedene kategorije osiguranika korisnici prava na **invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti** (čl. 37. st. 4. i 5. ZOHBDR), razdoblje zaposlenja **ne uračunava se u mirovinski staž niti se nakon prestanka zaposlenja određuje novi iznos invalidske mirovine**.

IMATE
PITANJE?

pitajcentar@tim4pin.hr

Rad na izdvojenom mjestu rada i rad na daljinu

Gordana Muraja*

Zadnja izmjena Zakona o radu, koja je na snazi od početka ove godine, donijela je i detaljnije uređenje rada na izdvojenom mjestu rada i rada na daljinu. Uz osnovni prikaz zakonskog uređenja, ovaj se članak bavi i praktičnim pitanjima koja treba riješiti prije nego poslodavac i radnik mogu takav rad i ugovoriti.

1. Zakonsko uređenje

Iako je člankom 17. Zakona o radu (NN, br. 93/14., 127/17., 98/19. i 151/22., dalje u tekstu: ZR) bio uređen rad na izdvojenom mjestu rada, u pandemiji se pokazalo da samo jedna zakonska odredba ne uspijeva odgovoriti na sva pitanja koja se pojavljuju prilikom ugovaranja takvog rada. Istovremeno je i razvoj tehnologije doveo do mogućnosti da radnik radi na daljinu, koristeći svoju opremu i iz prostora koji izabere, no rad na daljinu ZR nije uopće uređivao. To su bili glavni razlozi zbog kojih je zadnjom izmjenom i dopunom ZR-a, objavljenom u Narodnim novinama br. 151 od 22.12.2022., koja je stupila na snagu 1. siječnja 2023., detaljnije uređuje rad na izdvojenom mjestu rada i rad na daljinu.

2. Rad na izdvojenom mjestu rada i rad na daljinu

Članak 17. Zakona o radu u stavku 1. utvrđuje da pojam *rad na izdvojenom mjestu rada* označava rad kod kojeg radnik, na temelju dogovora koji je postigao s poslodavcem, ugovoreni posao obavlja od kuće ili u drugom prostoru slične namjene, a koji nije prostor poslodavca. *Rad na daljinu*, čiju zakonsku definiciju daje stavak 2. članka 17. ZR-a, je rad koji se uvijek obavlja putem informacijsko-komunikacijske tehnologije, pri čemu poslodavac i radnik ugovaraju pravo radnika da samostalno određuje gdje će taj rad obavljati, što može biti promjenjivo i ovisiti o volji radnika, zbog čega se takav rad ne smatra radom na mjestu rada odnosno na izdvojenom mjestu rada u smislu propisa o zaštiti na radu. Oba oblika rada mogu se obavljati kao stalan, privremen ili povremen rad, naravno ako poslodavac i radnik ugovore takvu vrstu rada.

Radom na izdvojenom mjestu rada ni radom na daljinu ne mogu se obavljati poslovi utvrđeni kao poslovi s posebnim uvjetima rada, odnosno poslovi na kojima, ni uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja.

ZR također, u stavcima 5. i 6. članka 17. predviđa da u slučaju nastanka izvanrednih okolnosti radi nastavka poslovanja te zaštite zdravlja i sigurnosti radnika i drugih osoba

poslodavac može bez izmjene ugovora o radu s radnikom dogovoriti rad na izdvojenom mjestu rada. No ako bi rad na izdvojenom mjestu rada trajao duže od 30 dana, počevši od dana nastanka izvanredne okolnosti, poslodavac je radniku dužan ponuditi sklapanje ugovora o radu s obveznim sadržajem ugovora o radu u slučaju rada na izdvojenom mjestu rada.

3. Obavezni sadržaj ugovora o radu

Osim obaveznih sastojaka ugovora o radu koje utvrđuje članak 15. stavak 1. ZR-a, ugovor o radu na izdvojenom mjestu mora sadržavati i dodatne obavezne sastojke, koje uređuje članak 17.a ZR-a. Podaci su grupirani u šest točaka, a odnose se na organizaciji rada koja mora omogućavati dostupnost radnika, ali i radnikov neometani pristup poslovnom prostoru te informacijama i profesionalnoj komunikaciji s ostalim radnicima i poslodavcem, kao i trećima u poslovnom procesu; način evidentiranja radnog vremena; sredstvima rada koje je poslodavac dužan nabaviti, instalirati i održavati, odnosno uporabi vlastitih sredstava rada radnika ako ih koristi, te naknadi troškova u vezi s tim - naknadi troškova nastalih zbog obavljanja posla, koje je poslodavac dužan naknaditi radniku ako je rad ugovoren kao stalan ili kada razdoblje rada tijekom jednog kalendarskog mjeseca traje duže od sedam radnih dana, osim ako kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu nije ugovoreno povoljnije; načinu ostvarivanja prava na sudjelovanje radnika u odlučivanju, jednako kao i za ostale zaposlene kod toga poslodavca te trajanju rada, odnosno o načinu utvrđivanja trajanja takvog rada.

Ugovor o radu na daljinu, osim obaveznih sastojaka ugovora o radu koje utvrđuje članak 15. stavak 1. ZR-a, obavezno mora sadržavati i podatak o pravu radnika da slobodno određuje gdje će obavljati rad, podatke o organizaciji rada koja mora omogućavati dostupnost radnika, ali i njegov neometani pristup poslovnom prostoru te informacijama i profesionalnoj komunikaciji s ostalim radnicima i poslodavcem, kao i trećima u poslovnom procesu; načinu evidentiranja radnog vremena; načinu ostvarivanja prava na sudjelovanje radnika u odlučivanju, jednako kao i za ostale zaposlene kod toga poslodavca te trajanju rada odnosno o načinu utvrđivanja trajanja takvog rada. Odredbe stavka 1. točaka 3 i 4 koje se odnose na naknadu troškova

* Gordana Muraja, mag. iur., odvjetnica, Odvjetnički ured MURAJA, www.odvjetnik.muraja.com

u vezi s radom na daljinu nisu obavezni sastojci ugovora o radu na daljinu, ali ih poslodavac i radnik mogu ugovoriti.

Na ugovor o radu na izdvojenom mjestu rada i ugovor o radu na daljinu na odgovarajući se način primjenjuju i odredbe ZR-a o rasporedu radnog vremena, prekovremenom radu, preraspodjeli radnog vremena, noćnom radu i stanci, ali ta pitanja mogu biti i drukčije uređena samim ZR-om, posebnim propisom, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili ugovorom o radu.

4. Obveze i prava poslodavca

U članku 17.b ZR je na neki način prenormirao temu obveza poslodavca prema radniku. Teško je reći što je nagnalo zakonodavca da u tekst izmjena uđe, primjerice, utvrđenje iz stavka 1. ovog članka da plaća i druga materijalna prava radnika koji rade na izdvojenom mjestu rada ili na daljinu ne smije biti utvrđena u manjem iznosu od plaće radnika koji u prostoru poslodavca radi na istim ili sličnim poslovima, niti njihova druga prava iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom koja radnik ostvaruje smiju biti utvrđena u manjem opsegu od onoga koji je utvrđen za radnika koji u prostoru poslodavca radi na istim ili sličnim poslovima. Naime, ovdje se radi o načelu radnog prava, da svi radnici moraju biti u istom položaju prema poslodavcu. I zapravo je začudno da se ovakvim odredbama ponovno naglašava da poslodavac ne smije diskriminirati radnika ni na koji način i da svim radnicima, bez obzira na vrstu ugovora koji su zaključili, mora ponuditi iste uvjete.

Slično bi se moglo primijetiti i za uređenje stavka 2., da je poslodavac dužan prilagoditi količinu i rokove izvršenja poslova na način koji radniku na izdvojenom mjestu rada i na daljinu ne uskraćuje korištenje prava na dnevni, tjedni i godišnji odmor u utvrđenom opsegu. Pravo na odmor uređeno je ZR-om i također se jednako odnosi na sve radnike.

Da je članak 18.b u većem dijelu suvišno ponavljanje onoga što je već poznato vidljivo je i iz stavka 3., koji propisuje da je poslodavac radniku koji radi na izdvojenom mjestu rada dužan nadoknaditi troškove iz članka 17.a stavka 1. točke 4. ovoga Zakona u iznosu utvrđenom kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu. Naime, to isto propisuje i članak 17.a točka 4. ZR-a.

Stavak 4. članka 17.b otvara poslodavcu mogućnost da s radnikom ugovori pravo ulaska u privatni prostor radnika ili u neki drugi prostor koji nije prostor poslodavca radi održavanja opreme ili provođenja unaprijed utvrđenog nadzora vezanog uz uvjete rada radnika, ali samo u vrijeme koje je dogovorio s radnikom. Ova odredba je jedna od novih, koje do sada nisu postojale, i potrebna je. Naime, bez nje poslodavac ne bi imao pravo na ulazak u osobni prostor radnika, a i za odredbu da se vrijeme s radnikom mora dogovoriti se može reći da je potrebna.

Stavci 5. i 6. članka 17.b uređuju opseg obveza poslodavca prema vrsti rada, te ova dva načina rada ne uređuju na jednak način. Naime, za rad na izdvojenom mjestu rada

poslodavac je dužan osigurati radniku zaštitu privatnosti i rad na siguran način, kad je to na izdvojenom mjestu rada moguće. ZR ne propisuje što se događa ako na izdvojenom mjestu rada nije moguće osigurati rad na siguran način, no iz njegovog načina uređenja može se jasno pročitati da je poslodavac u obvezi *kad je to moguće osigurati*. Za razliku od toga, za rad na daljinu poslodavac je dužan osigurati zaštitu privatnosti radnika te pisane upute u vezi sa zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu.

5. Rad na izdvojenom mjestu rada zbog privatnih potreba

Potpuno novi institut uređio je članak 17.c ZR-a. Radnik koji radi u poslovnom prostoru poslodavca od poslodavca može zatražiti izmjenu ugovora o radu i ugovaranje rada na izdvojenom mjestu rada radi usklađivanja radnih i obiteljskih obveza te osobnih potreba. ZR u stavku 2. ovog članka utvrđuje da radnik takav zahtjev može postaviti poslodavcu ako je radniku takav način rada potreban radi zaštite zdravlja uslijed dijagnosticirane bolesti ili utvrđenog invaliditeta, trudnoće ili roditeljskih obveza prema djeci do navršene osme godine života ili pružanja osobne skrbi koja je, zbog ozbiljnog zdravstvenog razloga, potrebna članu uže obitelji ili je potrebna osobi koja s radnikom živi u istom kućanstvu.

Rad na izdvojenom mjestu rada u ovakvom se slučaju ugovara na određeno vrijeme, te je i ugovor i rad na promjenu mjesta rada za određeno vrijeme. Budući da se može dogoditi da radniku i prije isteka ugovorenog roka prestane potreba za radom na izdvojenom mjestu rada i da se želi vratiti na rad u poslovni prostor poslodavca, ZR obvezuje poslodavca da u takvom slučaju razmotri zahtjev radnika te radniku obrazloženim pisanim odgovorom odgovori u roku od 15 dana. Kad se radnik vrati na rad u poslovni prostor poslodavca, poslodavac i radnik će ponovno promijeniti ugovor o radu, kako propisuje članak 17.c u stavku 5. (I opet prenormirano, ako poslodavac i radnik ugovaraju izmjenu da bi radnik radio na izdvojenom mjestu rada, zar je potrebno posebno naglašavati da moraju ugovoriti i povratak na rad?)

6. Kako primijeniti u praksi

ZR kao opći propis o radu moguće je izravno primijeniti kad nalaže obvezu za koju nije potrebno dodatno uređenje. Iako je dao zakonodavni okvir, ZR ne rješava neka praktična pitanja koja je potrebno riješiti da bi se odredbe o radu na izdvojenom mjestu rada i radu na daljinu mogle primijeniti u praksi. Drugi razlog zbog kojeg je potrebno prvo normirati pa onda primijeniti je i u tome što je, na temelju članka 26. ZR-a, poslodavac koji zapošljava najmanje dvadeset radnika dužan donijeti i objaviti pravilnik o radu. ZR postavlja taj zahtjev zato da bi poslodavac osigurao jednake uvjete rade svim radnicima.

Poslodavci koji imaju manje od 20 radnika ove oblike rada mogu s radnikom urediti i dodatkom ugovoru o radu, no svakako se moraju pobrinuti da se uredi i sva praktična pitanja takvih vrsta rada. Ipak, izazov će biti vrsta poslova

koja se u takvom radu može obavljati. Naime, ne moraju sva radna mjesta biti pogodna za rad na izdvojenom mjestu rada. Zbog toga bi bilo dobro da poslodavac odredi svoju načelnu politiku prema tome za koje se poslove rad na izdvojenom mjestu rada uopće može ugovoriti.

Budući da ZR ne rješava pitanje naknade troškova za rad na izdvojenom mjestu rada, način vođenja evidencije o radu, a vjerojatno i neka druga pitanja koja se pojavljuju u radu pojedinih poslodavaca, poslodavac ne može izravno primijeniti ZR te se pokazuje da prije primjene mora urediti barem pitanje naknade troškova i prijevoza na posao i s posla. Treći razlog zbog kojeg poslodavci prvo moraju normirati obje vrste rada je u odredbi članka 65. Zakona o izmjenama i dopunama ZR-a, kojim je poslodavcima određen rok od šest mjeseci za usklađenje s izmjenom ZR-a.

7. Primjena u javnoj i državnoj službi

Dakle, za oba oblika rada primjena u praksi zavisi od općih akata poslodavca, zaključenog kolektivnog ugovora odnosno ugovora o radu.

Materijalna prava radnika u javnim službama uređuje Zakon o plaćama u javnim službama (NN, br. 27/01), koji u članku 3. utvrđuje da se na pitanje plaća i drugih naknada na osnovi rada službenika i namještenika u javnim službama koja nisu tim Zakonom uređena primjenjuju opći propisi o radu, odnosno u skladu s njima sklopljeni kolektivni ugovori.

No, kada se je pitanje rad od kuće ili rad na daljinu, ostaje nejasno kako će poslodavac osigurati primjenu istih mjerila za sve radnike, ako ta mjerila nisu normirana, odnosno ako nisu prošla cjelokupni postupak donošenja općeg akta u kojem razni dionici imaju pravo sudjelovati u određivanju načina uređenja bilo rada od kuće, bilo rada na daljinu.

Jedan od tih dionika je i poslodavac, Republika Hrvatska, koju u odnosima s javnim i državnim službama zastupa i predstavlja Vlada Republike Hrvatske. Odluka o normiranju sasvim sigurno ne može biti u području odgovornosti samih subjekata jer je ugovor o radu dvostrani pravni posao, u čijem oblikovanju imaju pravo i obvezu sudjelovati obje stranke.

Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama ne sadrži odredbe koje bi omogućile bilo uskratu naknade za prijevoz - jer TKU uopće ne razmatra ni rad od kuće ni rad na daljinu - a isplata naknade za prijevoz pritom je detaljno uređena i razrađena. Uskrata naknade moguća je jedino za dane u kojima radnik ne radi - što se za rad na daljinu ne bi moglo reći.

Upravo zbog brojnih otvorenih pitanja koja treba urediti prije nego se bilo kojem radniku može odobriti rad od kuće ili rad na daljinu, poslodavac, odnosno Republika Hrvatska, treba na jedinstveni način urediti sva pitanja koja je potrebno urediti kako bi javne i državne službe mogle odobravati rad od kuće ili rad na daljinu.

Sve dok kolektivni ugovori ne budu osiguravali jednaku primjenu odredbi o radu na izdvojenom mjestu rada i na daljinu svim radnicima, do normiranja pitanja koja treba normirati ne postoji prostor u kojem bi se pojedinom radniku mogao odobriti neki od ovih oblika rada. Pritom će situacija biti zahtjevna u svim slučajevima u kojima radnik ima pravo, na temelju članka 17.c ZR-a, zatražiti od poslodavca rad na udaljenom mjestu rada. No i ovo pravo radnik neće moći ostvariti ako važećim kolektivnim ugovorima nije ugovoren pravni okvir u kojem se neki od ovih oblika rada mogu s radnikom ugovoriti pa će, očito, biti potrebno da ovo pitanje što prije urediti, kako bi radnici mogli koristiti prava koja im jamči ZR.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Zakonska obveza provedbe preventivnog pregleda vida

Alan Vajda*

U članku autor obrađuje problematiku u svezi zakonske obveze provedbe preventivnog pregleda vida za radnike koji rade s računalom prema odredbama Pravilnika o zaštiti na radu radnika izloženih statodinamičkim, psihofiziološkim i drugim naporima na radu (Narodne novine, broj 73/21), te obveze ugovaranja obavljanja poslova medicine rada što se provodi prema Zakonu o zaštiti na radu (Narodne novine, broj 71/14, 118/14, 154/14, 94/18. i 96/18.) i Pravilniku o načinu i postupku izbora doktora specijaliste medicine rada (Narodne novine broj 12/14, 149/14, 53/17, 129/17. i 22/20.).

1. Uvod

S obzirom da je na temelju članka 17. stavka 7. Zakona o zaštiti na radu i članka 38. stavka 3. Zakona o sustavu državne uprave, uz prethodnu suglasnost ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i ministarstva vanjskih i europskih poslova, ministarstvo zdravstva donijelo navedeni Pravilnik, istim su propisane mjere, pravila, postupci i aktivnosti zaštite na radu radnika koji su izloženi statodinamičkim, psihofiziološkim i drugim naporima.

Također su s danom stupanja na snagu navedenog Pravilnika tj. 8. srpnja 2021. godine prestali važiti:

- 1) Pravilnik o zaštiti na radu pri ručnom prenošenju tereta (Narodne novine, broj 42/05)
- 2) Pravilnik o sigurnosti i zaštiti zdravlja pri radu s računalom (Narodne novine, broj 69/05).

2. Usklađivanje s pravnom stečevinom EU i temeljni pojmovi

Navedenim Pravilnikom se u pravni poredak Republike Hrvatske preuzima:

- Direktiva Vijeća 1990/270/EEZ od 29. svibnja 1990. o minimalnim zahtjevima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja pri radu sa računalima koja je objavljena u Službenom glasniku Europske unije broj L 156/14 od 29. svibnja 1990. godine.

Što se tiče osnovnih pojmova oni imaju značenje kako slijedi:

- naponi pri radu s računalom obuhvaćaju statički napor zbog dugotrajnog sjedenja, dinamički napor zbog ponavljajućih pokreta, napor vida zbog dugotrajnog rada sa zaslonom i psihofiziološki napor u slučaju povećanih organizacijskih zahtjeva posla
- drugi naponi obuhvaćaju napor pri radu s računalom, napor vida i govora te napor pri uporabi osobne zaštitne opreme
- zaslon je svaki računalni alfanumerički ili grafički zaslon bez obzira na način prikazivanja
- mjesto rada s računalom i drugom opremom obuhvaća: računalo sa zaslonom, tipkovnicu ili napravu za unošenje i pro-

gramsku opremu, koja predstavlja vezu između uređaja i radnika; dodatnu opremu; vanjske jedinice za pohranu podataka, telefon, modem, pisač itd.; držač za predloške; radni stolac; radni stol ili radnu površinu; okruženje koje ima neposredni utjecaj na mjesto rada i radne zadatke radnika

- radnik na računalo je osoba koja pri obavljanju poslova koristi računalo sa zaslonom ukupno četiri ili više sati tijekom radnog dana
- napor vida je opterećenje osjetila vida kojem su radnici izloženi zbog dugotrajnog pažljivog i usredotočenog gledanja u predmet ili sredstvo rada, kao npr. pri radu sa zaslonom, mikroskopom, urarskim poslovima, nekim poslovima kontrole kvalitete i sl.
- napor govora je opterećenje govornog aparata kojem su radnici izloženi zbog glasnog i jasnog govora veći dio radnog vremena, kao što su npr. odgajatelji, prosvjetni radnici, glumci, spikeri, pjevači i sl.

Pojam „služba medicine rada” označava službu kojoj su povjerene prvenstveno preventivne funkcije i koja je zadužena za davanje savjeta poslodavcima, radnicima i njihovim predstavnicima u pogledu:

- a) potrebnih uvjeta za stvaranje i održavanje sigurne i zdrave radne sredine koja omogućava optimalno fizičko i mentalno zdravlje na radu,
- b) prilagođavanje rada sposobnostima radnika imajući u vidu stanje njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja.

3. Pravilnik o zaštiti na radu radnika izloženih statodinamičkim, psihofiziološkim i drugim naporima na radu

Kako je iz navedenog Pravilnika izostavljen dio članka u svezi obavljanja poslova s malim rizicima, sukladno dosadašnjoj praksi, izrazito je malo poslova koji se mogu podvesti pod kategoriju poslova s malim rizikom, već su to isključivo poslovi sa srednjim ili velikim rizikom. Stoga se srednjim rizikom smatraju samo poslovi na kojima:

- a) radnik radi manje od četiri sata dnevno na osobnom računalo,
- b) radnik ne vozi koristi osobni automobil za odlazak i dolazak na posao kao i za službene potrebe uz provjeru ispravnosti ulja i antifrizna

* Alan Vajda, dipl.iur., Zagreb

- c) radnik ne održava auto opremu i čisti automobil od smrzavanja
- d) radnik ne koristi protuklizne cipele za automobil, topli prsluk i rukavice.

Nadalje, svi radnici koji rade na osobnom računalu duže od 4 sata dnevno dužni su biti osposobljeni za rad na siguran način s računalom a što uključuje teorijski i praktični dio.

4. Napori radnika pri radu s računalom

Odredbе člana 16. - 19. ovog Pravilnika o zaštiti na radu radnika izloženih statodinamičkim, psihofiziološkim i drugim naporima na radu u svezi napora pri radu s računalom ne primjenjuju se na:

- vozačke kabine i kabine iz kojih se upravlja vozilima ili strojevima
- računalne sustave u prijevoznim sredstvima
- računalne sustave koji su namijenjeni javnoj uporabi
- prijenosna računala koja nisu predviđena za stalni rad na mjestu rada
- računске strojeve, blagajne i opremu s malim zaslonom, koji prikazuju podatke ili rezultate mjerenja i koji su pomoćno sredstvo za određene radne operacije
- pisaće strojeve tradicionalnog dizajna s malim zaslonom.

Poslodavac je obavezan sukladno Pravilniku o izradi procjene rizika (Narodne novine, broj 112/14 i 129/19) procjenjivati razinu rizika za sve one poslove koji se obavljaju s računalom i drugom opremom, uzimajući u obzir rizik od narušavanja zdravlja radnika zbog vidnog, statodinamičkog i psihofiziološkog napora.

Međutim, on nema obvezu dokumentiranja procjene rizika za navedene poslove koje radnik povremeno obavlja na izdvojenom mjestu rada, za koje je prethodno procijenjen i dokumentiran mali rizik i koje radnik redovito obavlja u prostoru poslodavca.

Poslodavac je obavezan osigurati da su ispunjeni minimalni zahtjevi iz Priloga IV. Pravilnika, a to su oprema mjesta rada, radni okoliš i programska podrška koji ne smiju biti izvor opasnosti od ozljede ili oštećenja zdravlja radnika, s time da ista obuhvaća: zaslon, tipkovnicu, radni stol ili radnu površinu i radni stolac. Međutim, što se tiče radnog okoliša isti obuhvaća zahtjeve vezane za prostor, osvjetljenje, bliještanje i odsjaj, buku, mikroklimatske uvjete i zračenje.

Također, poslodavac je obavezan putem nadležnog specijaliste medicine rada/medicine rada i sporta osigurati obavješćivanje radnika o rizicima za zdravlje pri radu s računalom, važnosti provođenja vježbi i korištenja odmora, odnosno izradu programa vježbi za rasterećivanje opterećenih skupina mišića.

Poslodavac je dužan osigurati pregled vida radnika kod specijaliste medicine rada/ medicine rada i sporta:

- prije početka zapošljavanja na poslovima koji se obavljaju s računalom
- svakih pet godina do 45. godine života i svake tri godine nakon 45. godine života radnika
- na zahtjev radnika, zbog tegoba koje bi mogle biti posljedica rada s računalom, odnosno sa zaslonom.

Radnici imaju pravo na pregled vida kod specijaliste oftalmologije/oftalmologije i optometrije ako se pri pregledu utvrdi da je specijalistički pregled potreban, s time da potrebna financijska sredstva za provedbu mjera ne smiju ići na teret radnika.

5. Minimalni zahtjevi pri radu s računalom

1. Oprema

Oprema mjesta rada ne smije biti izvor opasnosti od ozljede ili oštećenja zdravlja radnika.

a) Zaslon

1. Udaljenost zaslona od očiju radnika ne smije biti manja od 500 mm, ali opet ne tolika da bi radniku stvarala teškoće pri čitanju podataka sa zaslona. Slika na zaslonu treba biti stabilna, bez treperenja ili drugih nestabilnosti. Postolje zaslona mora biti pomično i odvojeno od stola.
2. Znakovi na zaslonu moraju biti dovoljno veliki, oštri i tako oblikovani da ih se može razlikovati. Znakovi, razmaci između znakova i redova moraju biti dovoljno veliki, da ih je moguće razlikovati bez napora, ali ne preveliki kako bi tekst bio pregledan.
3. Osvjetljenost i kontrast na zaslonu moraju biti podesivi, tako da ih radnik bez teškoća može prilagođavati stanju u radnoj okolini.
4. Zaslon mora biti pomičan, tako da radnik njegov smjer i nagib može prilagoditi ergonomskim zahtjevima rada. Potrebno je osigurati mogućnost prilagođavanja visine zaslona visini očiju radnika, tako da oči radnika budu u visini gornjeg ruba zaslona, pravac gledanja u istoj ravnini ili ukošen prema dolje do 20°.
5. Na zaslonu ne smije biti odsjaja, jer on smanjuje čitljivost znakova i uzrokuje zamor očiju. Zaslon mora biti čist, kako bi slika na zaslonu bila jasna, a tekst čitljiv.

b) Tipkovnica

1. Srednja visina tipkovnice ne smije prelaziti 30 mm, kosina joj ne smije biti veća od 15°, a ako je njezin donji rub viši od 15 mm potreban je produžetak koji služi kao oslonac za šaku. Tipkovnica mora biti slobodno pokretna po cijeloj radnoj površini, tako da omogućuje radniku prirodno držanje tijela i ruku. Mogućnost pomicanja i prilagođavanja tipkovnice ne smije biti ograničena sredstvima za priključivanje ili dužinom kabela.
2. Na radnom stolu ili radnoj površini ispred tipaka mora biti najmanje 100 mm slobodne površine za smještaj ruku radnika.
3. Tipkovnica ne smije imati sjajnu površinu.
4. Razmještaj tipki na tipkovnici i karakteristike tipki moraju odgovarati ergonomskim zahtjevima.
5. Tipke i simboli na tipkama moraju biti jasno označeni i moraju biti lako raspoznatljivi i čitljivi.

c) Radni stol ili radna površina

1. Površina stola ili radna površina ne smiju blješati i moraju biti dovoljno prostrani da bude moguć primjeren razmještaj zaslona, tipkovnice, pisanih podloga i ostale opreme, te da ima dovoljno prostora za rukovanje mišem.
2. Ispod stola mora biti dovoljno slobodnog prostora za udobno sjedenje.

3. Radni stol ili radna površina moraju biti stabilni i, ako je to moguće, podesivi po visini.
4. Držalo za predloške mora biti stabilno i podesivo te izvedeno i postavljeno tako da ne opterećuje dodatno oči, vrat i/ili glavu.

d) Radni stolac

1. Radni stolac mora biti stabilan te mora radniku omogućiti udoban položaj i neometano pomicanje.
2. Visina sjedala radnog stolca mora biti podesiva.
3. Naslon mora biti oslonac za cijela leđa, podesiv po nagibu i visini.
4. Oslonac za noge mora biti osiguran svakom radniku koji to želi. Oslonac za noge mora biti dovoljno visok i stabilan, mora omogućiti udoban položaj stopala i nagib nogu i ne smije imati sklisku površinu.

2. Radni okoliš

a) Zahtjevi vezani za prostor

1. Zahtjevi vezani za radne prostorije utvrđuju se prema posebnom propisu.
2. Mjesto rada mora biti oblikovano tako da radnik ne radi u prisilnom položaju.
3. Na mjestu rada mora biti dovoljno slobodnog prostora da radnik može lako mijenjati svoj položaj i neometano obavljati potrebne pokrete pri radu.

b) Osvjetljenost

1. Prirodna ili umjetna rasvjeta mora osiguravati zadovoljavajuću osvjetljenost prema vrsti rada u skladu s normom HRN EN 12464-1:2012.
2. Ometajuće bliještanje i odsjaje na zaslonu potrebno je spriječiti odgovarajućim postavljanjem elemenata radnog mjesta u odnosu na razmještaj i tehničke karakteristike izvora svjetla.
3. Zaslon mora biti namješten i nagnut tako da ne dolazi do zrcaljenja svjetiljke na zaslonu. Svjetiljke u radnoj prostoriji moraju imati takve svjetlosne tehničke karakteristike da ne uzrokuju zrcaljenja na zaslonu.

c) Bliještanje i odsjaji

1. Mjesto rada mora biti tako oblikovano i postavljeno da izvori svjetlosti, prozori, drugi otvori ili svijetle površine ne uzrokuju neposredno bliještanje ili ometajuće zrcaljenje na zaslonu.
2. Prozori moraju imati odgovarajuće zastore (kapke) za sprječavanje ulaza sunčeve svjetlosti na mjesto rada (ili u prostor tako, da ne ometaju rad).
3. Zaslon ne smije biti okrenut prema izvoru ili od izvora svjetla, a u protivnom su potrebne posebne mjere protiv bliještanja i zrcaljenja.

d) Buka

Buka opreme i drugih izvora u prostoriji ne smije ometati rad ili komunikaciju.

e) Mikroklimatski uvjeti

1. Mikroklimatski uvjeti moraju odgovarati zahtjevima za toplinsku udobnost pri radu bez fizičkog naprezanja u skladu

s posebnim propisom koji uređuje zaštitu na radu za mjesto rada.

2. Ukoliko se koristi klima-uređaj, vlažnost i brzina strujanja zraka moraju biti primjereni, a u toplom razdoblju temperatura prostorije može biti najviše 7° C niža od vanjske temperature.
3. Mjesto rada mora biti oblikovano i postavljeno tako da strujanje zraka iz klima uređaja ne uzrokuje neugodu i smetnje radnika.

f) Zračenje

Sva elektromagnetska zračenja, osim vidljivog zračenja, sa stanovišta zaštite zdravlja radnika moraju biti u skladu s pozitivnim propisima.

3. Programska podrška

Pri oblikovanju, izboru, naručivanju i mijenjanju programske opreme i oblikovanju radnih zadataka pri radu s računalom, poslodavac mora uzeti u obzir sljedeća načela:

1. Programska podrška mora biti takva da se radni zadatak može izvršiti.
2. Programska podrška mora biti jednostavna za uporabu i prilagođena razini znanja i iskustvu radnika.
3. Sustav mora radniku davati povratne informacije o izvođenju njegovih radnih zadataka.
4. Oblik i brzina davanja informacija sustava moraju biti prilagođeni radniku.
5. Programska podrška mora ispunjavati ergonomske zahtjeve, posebice pri obradi podataka.
6. Programska podrška mora osiguravati, ako je moguće, na zaslonu tamne znakove na svijetloj pozadini.

Ukoliko se koristi zaslon u boji, moraju boje, a posebice pozadina, biti što manje izrazite, koliko god je to moguće s obzirom na zahtjeve rada.

6. Ugovaranje usluga specijalista medicine rada

Poslodavac je obavezan osigurati radnicima usluge medicine rada kako bi se osigurao zdravstveni nadzor primjeren opasnostima, štetnostima i naporima tijekom rada u svrhu očuvanja zdravlja radnika.

Nadalje, izbor doktora specijalista medicine rada (skraćeno: nadležni doktor SMR) obavljaju pravne i fizičke osobe (skraćeno: poslodavci) za svoje radnike odnosno osobe koje samostalno obavljaju djelatnost osobnim radom sami za sebe, u pravilu prema mjestu rada radnika.

Obzirom na navedeno, poslodavac ugovara usluge medicine rada sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi i to prema mjestu rada radnika za razdoblje od najmanje dvije godine. Nakon proteka razdoblja od dvije godine, od posljednjeg provedenog postupka izbora nadležnog doktora specijalista medicine rada, poslodavac ima pravo promijeniti prethodno izabranog doktora specijalista medicine rada.

Iznimno od navedenog, poslodavac ima pravo izbora drugog nadležnog SMR i prije isteka roka od dvije godine u slučaju:

- a) ako promjeni mjesto sjedišta odnosno mjesto rada obzirom na županiju odnosno grad

- b) ako nadležni doktor SMR prestane biti ugovorni subjekt Zavoda ili promjeni lokaciju rada
- c) ako ukaže na okolnosti koje upućuju na povredu ugovornih obveza od strane nadležnog doktora specijaliste medicine rada, a Zavod nakon provedenog postupka utvrdi da ukazane okolnosti predstavljaju povredu ugovornih obveza nadležnog doktora specijalista medicine rada
- d) u slučaju narušenih odnosa s nadležnim specijalistom medicine rada.

Nadalje, kod izbora nadležnog doktora specijaliste medicine rada, poslodavac se može opredijeliti samo za jednog doktora, specijalista medicine rada. Međutim, ako poslodavac ima ili osnuje poslovnu jedinicu izvan svog sjedišta, može odabrati nadležnog doktora specijaliste medicine rada prema mjestu te poslovne jedinice, kao i u slučajevima kada poslodavac ima prijavljeno gradilište sukladno propisima o građenju, odnosno radilište sukladno propisima o zaštiti na radu, kada može odabrati nadležnog doktora specijalistu medicine rada prema mjestu prijavljenog gradilišta odnosno radilišta.

7. Postupak izbora nadležnog doktora specijalista medicine rada

Izbor nadležnog doktora specijalista medicine rada poslodavac obavlja temeljem popunjavanja tiskanice »Izbor/promjena doktora specijaliste medicine rada« u četiri primjerka, koju je obvezan dostaviti regionalnom uredu odnosno područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, nadležnim prema sjedištu poslodavca na ovjeru.

Nakon toga, nadležni regionalni ured odnosno područna služba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje obvezna je na zahtjev podnositelja koji neposredno predaje navedenu tiskanicu i potvrditi primitak prijave stavljanjem otiska primnog štambilja na kopiju tiskanice ili poseban papir, kojim se potvrđuje datum zaprimanja tiskanice u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje.

Datum izbora/promjene doktora specijaliste medicine rada je datum ovjere naveden tiskanice od strane nadležnog regionalnog ureda odnosno područne službe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Ovjerenu tiskanicu nadležni regionalni ured odnosno područna služba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje obvezni su u roku od 8 dana od zaprimanja dostaviti poslodavcu i nadležnom doktoru specijalisti medicine rada, kao i dotadašnjem doktoru specijalisti medicine rada, a ako nisu suglasni s izborom, obvezni su u istom roku obavijestiti poslodavca o daljnjem postupanju.

Nakon zaprimanja ovjerene tiskanice dosadašnji doktor specijalista medicine rada obvezan je u roku od 8 dana od primitka te obavijesti novoizabranom doktoru specijalisti medicine rada predati svu zdravstvenu dokumentaciju o osiguranicima za koje je obavljena promjena doktora specijaliste medicine rada te sukladno propisima o vođenju i čuvanju medicinske dokumentacije pohraniti potpisanu izjavu o preuzetju medicinskoj dokumentaciji.

Nadležni doktor specijalista medicine rada može odbiti odabir poslodavca samo u slučaju da ima prijavljeno više od

maksimalnog broja radnika u timu od standarda utvrđenog općim aktom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, kao i uslijed narušenih odnosa s poslodavcem, u kojem slučaju može zatražiti promjenu prije isteka roka od godine dana putem pisanog zahtjeva upućenog Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje.

8. Poslovi medicine rada

Poslovi medicine rada, uključujući plan i program mjera zdravstvene zaštite, propisani su posebnim propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju, time da oni obuhvaćaju:

- 1) utvrđivanje i procjena rizika od štetnosti za zdravlje na mjestu rada,
- 2) praćenje čimbenika u radnom okolišu i radnom procesu koji mogu ugroziti zdravlje radnika, uključujući njihov smještaj i prehranu,
- 3) savjetovanje poslodavca o planiranju i organizaciji rada, uključujući oblikovanje radnog mjesta, o izboru, održavanju i stanju strojeva i uređaja te o kemikalijama i biološkim štetnostima kojima su radnici izloženi pri radu,
- 4) savjetovanje radnika o štetnosti fizikalnih štetnosti, kemikalija i bioloških štetnosti te opasnostima kojima su izloženi pri radu,
- 5) sudjelovanje u izradi programa unaprjeđivanja načina rada te u ispitivanju i procjeni nove opreme sa zdravstvenog stajališta,
- 6) savjetovanje poslodavca o unaprjeđivanju zaštite zdravlja, sigurnosti, zdravstvene ekologije, ergonomiji te osobnoj zaštitnoj opremi, kao i skupnim mjerama zaštite,
- 7) praćenje zdravstvenog stanja radnika u odnosu na rad, a posebno radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada te posebno osjetljivih skupina radnika,
- 8) davanje mišljenja o vrsti i težini ozljeda na radu,
- 9) trajno unaprjeđivanje prilagođenosti rada radnicima,
- 10) sudjelovanje u mjerama stručne rehabilitacije,
- 11) suradnja u obavješćivanju, stručnom osposobljavanju i obrazovanju iz područja medicine rada, higijene rada i ergonomije,
- 12) sudjelovanje u analizi nezgoda, ozljeda na radu i profesionalnih bolesti,
- 13) suradnja s nadležnim inspektorima i hrvatskim zavodom za javno zdravstvo radi provedbe prethodno navedenih poslova.

9. Zaključno

S obzirom da je Zakonom o zaštiti na radu i podzakonskim propisima propisana obveza provedbe preventivnog pregleda vida za radnike koji rade s računalom te ugovaranja obavljanja poslova medicine rada s odgovarajućom zdravstvenom ustanovom (domovi zdravlja, specijalističke zdravstvene ustanove koji posjeduju medicinu rada), često dolazi do situacije da ne samo da poslodavac kao odgovorna osoba uopće nema saznanja da navedeno predstavlja zakonsku obvezu, već se dodatno nepotrebno dovodi u rizik da bude izloženi obvezi plaćanja prekršajne kazne prilikom provedbe inspekcijskog nadzora od strane Državnog inspektorata Republike Hrvatske.

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Oslanjanje na sposobnost drugog subjekta¹

Popis glavnih usluga potvrđuje činjenicu da je subjekt P. d.o.o. uredno izvršio osporenu uslugu, pri čemu je stručnjak D.M. gosp. subjektu P. d.o.o. bio na raspolaganju prilikom njenog izvršenja

... u žalbi na Odluku o odabiru ponude žalitelj navodi da odabrana ZP dostavljanjem popisa izvršenih usluga od strane člana ZP P.d.o.o. nije dokazala da ispunjava uvjete tehničke i stručne sposobnosti. Navodi da je taj član zajednice, kao jedini dokaz naveo ugovor koji se odnosi na projekt izgradnje Instituta za respiratorne bolesti kod djece K. Taj projekt također je dokaz obrazovnih i stručnih kvalifikacija stručnjaka D.M. Žalitelj navodi da iz životopisa tog stručnjaka proizlazi da je u vrijeme realizacije tog projekta bio zaposlenik subjekta W. s. d.o.o., što znači, ističe žalitelj, da je P.d.o.o. neovlašteno upotrijebio referencu drugog gosp. subjekta.

Odabrana ZP navodi da je izvršila usluge upravljanja projektom gradnje Instituta za respiratorne bolesti, koje su podrazumijevale znanstvenoistraživački institut i bolnicu s laboratorijem u znanstvenom području biomedicine i zdravstva. U ažuriranim popratnim dokumentima dostavljen je popis usluga izvršenih od strane subjekta P.d.o.o., iz kojeg proizlazi da je odabrana ZP izvršila usluge navedene u ESPD obrascu. Odabrana ZP tijekom žalbenog postupka dostavlja i Izjavu o raspoloživosti stručnjaka D.M. od 4. srpnja 2012., kao dodatni dokaz kako je stručnjak bio raspoloživ gosp. subjektu P.d.o.o. na poziciji **voditelja projekta**, iako je u to vrijeme bio zaposlenik W. s. d.o.o.

Državna komisija je ocijenila da je naručitelj pravilno postupio kada je za ponudu odabrane ZP ocijenio da je dokazana tehnička i stručna sposobnost. Odabrana ZP je dostavila potvrdu druge ugovorne strane, kojom se potvrđuju navodi iz ESPD-a i naknadno dostavljenog popisa glavnih usluga. Dostavljeni dokaz također potvrđuje činjenicu da je subjekt P.d.o.o. uredno izvršio osporenu uslugu, pri čemu je stručnjak D.M. gosp. subjektu

P.d.o.o. bio na raspolaganju prilikom njenog izvršenja, u prilog čemu je dostavljena Izjava o raspoloživosti stručnjaka. Žalbeni navod je neosnovan.

Europska jedinstvena dokumentacija o nabavi²

Traženje naručitelja da se u ESPD-u, Dio II., Odjeljak B obvezno navode osobe koje su članovi upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela ili imaju ovlasti zastupanja, ... te da se za svaku od tih osoba mora upisati podatak o njihovu državljanstvu, u skladu je s obvezom iz članka 251. ZJN 2016

... u žalbi na dokumentaciju o nabavi žalitelj ističe da je naručitelj propisao da se u ESPD obrascu, Dio II., Odjeljak B moraju navesti sve osobe koje su članovi upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela ili imaju ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili nadzora gosp. subjekta (dalje: ovlaštene osobe) te se za svaku od tih osoba mora upisati podatak o njihovu državljanstvu. Smatra da je zahtjev nezakonit jer se predmetni dio ESPD-a popunjava samo ako ponuditelj ima ovlaštene osobe za potrebe konkretnog postupka koje su različite od osoba ovlaštenih po zakonu za zastupanje gosp. subjekta. Isto predstavlja neopravdano administrativno opterećenje gosp. subjekata i prepreku sudjelovanju u nadmetanju.

U odgovoru na žalbu naručitelj navodi da je SAFU u ranijoj ex ante kontroli neke druge dokumentacije sugerirao da se navedeni, a ovdje sporni podaci traže u ESPD-u, a ne u zasebnoj izjavi u ponudi, kako je to naručitelj ranije tražio. Smatra da je spornim odredbama administrativno rasteretio ponuditelje i sebi olakšao postupak pregleda i ocjene ponuda jer je podatak o državljanstvu osoba koje zastupaju gosp. subjekta bitan podatak za ocjenu osnova za isključenje i ne može se pribaviti kroz dohvat.

Toč. 3.3. dokumentacije propisano je da ponuditelji, kao preliminarni dokaz nepostojanja osnova za isključenje

¹ Rješenje Državne komisije: UP/II-034-02/19-01/187, od 17. travnja 2019.

² Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/23-01/377, od 1. rujna 2023.

iz toč. 3.1.1. dokumentacije trebaju popuniti obrazac ESPD, Dio III. Osnove za isključenje, Odjeljak A: Osnove povezane s kaznenim presudama, za sve gosp. subjekte u ponudi te da ponuditelj, u svrhu učinkovite provjere nepostojanja navedene osnove za isključenje, treba u Dijelu II., odjeljku B ESPD-a navesti sve navedene osobe te za svaku od tih osoba upisati podatak o državljanstvu.

Uvidom u ESPD obrazac koji je sastavni dio dokumentacije, utvrđeno je da se u Dijelu II., odjeljku B, ne predviđa unos podataka o svim ovlaštenim osobama, kao niti podatak o državljanstvu tih osoba. Državna komisija smatra da naručitelj nije povrijedio odredbe ZJN 2016. S obzirom na to da ZJN 2016 u članku 251. ZJN 2016 propisuje obvezu utvrđivanja (ne)kažnjavanja za sve navedene ovlaštene osobe, kako za državljane RH tako i za one koji to nisu, Državna komisija smatra da je navedeno traženje naručitelja u skladu s obvezom iz članka 251. ZJN 2016. Smatra da se u konkretnom slučaju pred ponuditelje ne stavlja neopravdano administrativno opterećenje, nego je naručitelj administrativno rasteretio postupak jer je propisao samo obvezu popunjavanja ESPD obrasca, a ne i dostavu nekih drugih dokumenata, a što bi primjerice administrativno opteretilo postupak, te je na taj način postignut cilj uvođenja ESPD obrasca. Žalbeni navod je neosnovan. (Klasa: UP/II-034-02/23-01/377, od 1. rujna 2023.)

za cjelokupnu grupu/e predmeta nabave, izraženu u EUR u apsolutnom iznosu na dvije decimale. Cijena je nepromjenjiva. U cijenu ponude bez PDV-a moraju biti uračunati svi troškovi i popusti FCA mjesto isporuke predmeta nabave, sve sukladno članku 13. Pravilnika o dokumentaciji te ponudi u postupcima javne nabave. PDV mora biti iskazan zasebno. Ako gospodarski subjekt nije u sustavu PDV-a ili je predmet nabave oslobođen PDV-a, u ponudbenom listu i troškovniku, na mjesto predviđeno za upis cijene ponude s PDV-om, upisuje se isti iznos kao što je upisan na mjestu predviđenom za upis ponude bez PDV-a, a mjesto predviđeno za upis iznosa PDV-a ostavlja se prazno. PDV se obračunava sukladno odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Nar. nov.“ br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16)“. Iz citiranih odredbi dokumentacije vidljivo je da se naručitelj u pogledu iskazivanja i obračunavanja PDV-a pozvao na Zakon o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov. br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14 i 115/16), ali ne i na njegove izmjene broj 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22 i 33/23.

Državna komisija navodi da nema osnove za zaključak da je dokumentacija u spornom dijelu suprotna ZJN 2016 s obzirom na to da žalitelj samo paušalno navodi da je dokumentaciju nezakonita, bez navođenja konkretnih razloga i odredbi ZJN 2016 koje su povrijeđene, niti upućuje na konkretnu povredu subjektivnih prava. Žalbeni navod je neosnovan.

Pozivanje na posebni propis u dokumentaciji o nabavi, uz manjkavo navođenje izmjena i dopuna³

Nema osnove za zaključak da je dokumentacija suprotna ZJN 2016 jer žalitelj samo paušalno navodi da je dokumentaciju nezakonita, bez navođenja konkretnih razloga i odredbi ZJN 2016 koje su povrijeđene, niti upućuje na konkretnu povredu subjektivnih prava

... u žalbi na dokumentaciju o nabavi žalitelj navodi da je naručitelj toč. 6.7. dokumentacije o nabavi propisao da se porez na dodanu vrijednost (PDV) iskazuje, odnosno obračunava sukladno Zakonu o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov. br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14 i 115/16), a da pri tome nije naveo i izmjene/dopune zakona objavljene u Nar. nov. br. 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22 i 33/23. Smatra da je dokumentacija u navedenom dijelu nezakonitom.

U odgovoru na žalbu naručitelj navodi da nenavođenje svih brojeva Narodnih novina ne utječe na zakonitost dokumentacije s obzirom da kroz izmjene Zakona o porezu na dodanu vrijednost, a koje se ne navode u dokumentaciji, nisu promijenjene obveze ponuditelja u pogledu obračuna i iskazivanja PDV-a.

Toč. 6.7. dokumentacije propisano je: "Gospodarski subjekt mora iskazati cijenu bez PDV-a i cijenu s PDV-om

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa Vašim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

³ Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/23-01/377, od 1. rujna 2023

Obvezne osnove za isključenje stranih ponuditelja

Kristina Rihtar*

Temeljni cilj ovog rada je prikazati specifičnosti u dokazivanju nepostojanja obveznih osnova za isključenje ponuditelja s poslovnim nastanom izvan Republike Hrvatske, kao i stranih državljana, kao osoba ovlaštenih za zastupanje pravnih osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj ili pravnih osoba sa sjedištem izvan Republike Hrvatske, u okviru odredbi propisanih ZJN-om 2016 i podzakonskih akata, te ustaljenih kroz praksu DKOM-a i VUS-a RH, u skoro šest godina njegove primjene.

1. Uvod

Zakonom o javnoj nabavi (NN, br.: 120/16, 144/22 – dalje u tekstu: ZJN 2016, implementirana je Direktiva o javnoj nabavi 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća EU od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ¹ (dalje u tekstu: Direktiva o javnoj nabavi), čime su u hrvatsko zakonodavstvo prenesene i odredbe o obveznim osnovama za isključenje. Obvezne osnove za isključenje propisane su ZJN-om 2016 u okviru kriterija za kvalitativni odabir gospodarskog subjekta. Obvezne osnove za isključenje mogle bi se definirati kao „kažnjavanost“ i „nepodmirena porezna i socijalna davanja“.

Razmatrajući odredbe koje se odnose na obvezne osnove za isključenje propisane u prijašnjem Zakonu o javnoj nabavi NN, br.: 90/11, 83/13, 143/13, 13/14), kao i načine dokazivanja, ZJN-om 2016 uvedene su novine koje su dovele do izmjene u postupanju prilikom dokazivanja nepostojanja obveznih osnova za isključenje. Ono što se dodatno promijenilo i pridonijelo složenosti dokazivanja su odredbe koje se odnose na vrijeme dostave dokaza o nepostojanju obveznih osnova za isključenje, institut pojašnjenja i/ili upotpunjavanja ponuda i same mogućnosti pojašnjavanja dokaza, uspostavljanje e-Certisa², dostava ažuriranih popratnih dokumenata te sudjelovanje sve većeg broja stranih ponuditelja. Također, promjene u postupanju naručitelja u pregledu i ocjeni ponuda, posebice u odnosu na dokaze o nepostojanju obveznih osnova za isključenje, u najvećem dijelu proizašle su iz prakse Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: DKOM) i Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (dalje u tekstu: VUS RH). Uvođenjem novih instituta javne nabave te ustaljivanjem prakse u postupanju tijekom pregleda i ocjene ponuda, ustalila su se nova pravila i u načinima dokazivanja nepostojanja obveznih osnova za isključenje.

Načelno, provedbu otvorenog postupka mogli bismo podijeliti u dvije faze: prvu, provedba postupka od njegove obja-

ve do otvaranja ponuda, te drugu, od otvaranja ponuda do objave odluke o odabiru ili poništenju. Upravo u toj drugoj fazi postupka dolazi do najviše promjena u postupanju naručitelja, ali posljedično time i ponuditelja. Ta druga faza, također se sastoji od dva dijela. U prvom dijelu se putem Europske jedinstvene dokumentacije o nabavi (ESPD obrazac)³ dokazuje nepostojanje osnova za isključenje, te je time pojednostavljen postupak pregleda ponude. Međutim, drugi dio dokazivanja putem ažuriranih popratnih dokumenata u postupcima velike vrijednosti, nameće dvojbe i nesigurnosti u pregledu i ocjeni dokumenata dostavljenih od stranih ponuditelja.

2. Zakonodavni okvir osnove za isključenje „kažnjavanosti“

Zakonski okvir predstavlja članak 251. ZJN-a 2016 koji propisuje da je javni naručitelj obavezan isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave ako utvrdi da je gospodarski subjekt koji ima poslovni nastan u Republici Hrvatskoj ili osoba koja je član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela ili ima ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili nadzora toga gospodarskog subjekta i koja je državljanin Republike Hrvatske pravomoćnom presudom osuđena za jedno od taksativno navedenih kaznenih djela u tom članku. Stavkom 2. istoga članka je propisana takva obveza i u slučaju da je gospodarski subjekt koji nema poslovni nastan u Republici Hrvatskoj ili osoba koja je član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela ili ima ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili nadzora toga gospodarskog subjekta i koja nije državljanin Republike Hrvatske, pravomoćnom presudom osuđena za kaznena djela iz točke 1. podtočaka od a) do f) toga stavka i za odgovarajuća kaznena djela koja, prema nacionalnim propisima države poslovnog nastana gospodarskog subjekta, odnosno države čiji je osoba državljanin, obuhvaćaju razloge za isključenje iz članka 57. stavka 1. točaka od (a) do (f) Direktive 2014/24/EU.⁴

* Kristina Rihtar, dipl.iur., univ.spec.pol., Zagreb, krihtar@gmail.com

¹ Vidi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0024>

² Vidi članak 269. ZJN 2016. e-Certis je internetsko spremište potvrda koje sadrži podatke o vrstama i oblicima dokaza te nadležnim tijelima koja ih izdaju u državama članicama.

³ Vidi članak 260. ZJN 2016. Europska komisija je 5. siječnja 2016. godine donijela „Provedbenu uredbu 2016/7 o utvrđivanju standardnog obrasca za europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi“, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0007>

⁴ Vidi članak 251. ZJN 2016.

Proizlazi da strani gospodarski subjekti i strani državljani moraju dokazati da nisu pravomoćnom presudom osuđeni za navedena kaznena djela, ne samo u državi svog poslovnog nastana odnosno državi svog državljanstva, nego, da isto tako nisu pravomoćnom presudom osuđeni u RH.

Nadalje, člankom 253. ZJN 2016 propisana je iznimka od obveze isključenja zbog postojanja „kaznjavanosti“, i to samo u slučaju bitnih zahtjeva koji se odnose na javni interes kao što je javno zdravlje ili zaštita okoliša⁵, dok su člankom 255. ZJN-a 2016 propisane „mjere samokorigiranja“, zabrane sudjelovanja u postupcima javne nabave, te razdoblje isključenja u slučaju postojanja „kaznjavanosti“ koje se odnosi na rok od pet godina od dana pravomoćnosti presude, osim ako pravomoćnom presudom nije određeno drukčije⁶. S obzirom na to da ove odredbe imaju *jednak učinak kod domaćih i stranih ponuditelja*, u ovom radu se neće posebno razmatrati.

Za klasifikaciju postojanja osnove za isključenje stranih gospodarskih subjekata i državljana primjenjiv je opis razloga za isključenje propisan Direktivom o javnoj nabavi. Naime, člankom 57. Iste Direktive propisano je da „*javni naručitelji isključuju gospodarskog subjekta iz sudjelovanja u postupku nabave ako utvrde, provjerom u skladu s člankom od 58., 59.a i 61., ili na drugi način doznaju da je gospodarski subjekt bio osuđen pravomoćnom presudom iz nekog od sljedećih razloga: a) sudjelovanje u kriminalnoj organizaciji kako je definirano člankom 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP (32); b) korupcija, kako je naznačeno u članku 3. Konvencije o borbi protiv korupcije koja uključuje dužnosnike Europskih zajednica ili dužnosnike država članica Europske unije (33) i članku 2. stavku 1. Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP (34) kao i korupcija kako je definirano u nacionalnom pravu javnog naručitelja ili gospodarskog subjekta; c) prijevara u smislu članka 1. Konvencije koja se odnosi na zaštitu financijskih interesa Europskih zajednica (35); d) kazneno djelo terorizma kako je definirano u članku 1. ili kaznena djela povezana s terorističkim aktivnostima kako je definirano u članku 3. Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP (36) ili poticanje, pomažanje, potpora ili pokušaj počinjenja kaznenog djela, kako je navedeno u članku 4. te Okvirne odluke; e) pranje novca ili financiranje terorizma, kako je definirano u članku 1. Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (37); i f) dječji rad i drugi oblici trgovanja ljudima kako je određeno člankom 2. Direktive 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća (38)*“.

Iz navedenog je vidljivo da jedino terorizam kao razlog isključenja nosi klasifikaciju kaznenog djela, dok su ostali razlozi za isključenje nabrojani neovisno radi li se o kaznenom djelu ili nekoj drugoj klasifikaciji djela (npr. prekršaj) prema pojedinom nacionalnom propisu. Za isto je bitno postojanje pravomoćne presude za jedan od navedenih razloga, ali ne i njegova klasifikacija kao kaznenog djela u nacionalnom propisu. U prilog tome govori i shvaćanje DKOM-a: „*U konkretnom slučaju dakle, radi se o korupciji koja je kao razlog isključenja propisana člankom 57. stavkom 1. citirane Direktive, te je naručitelj bio dužan primijeniti članak 251. ZJN u vezi s navedenim člankom Direktive*“⁸.

⁵ Vidi članak 253. ZJN 2016.

⁶ Vidi članak 255. ZJN 2016.

⁷ Vidi članak 57. Direktive o javnoj nabavi.

⁸ Rješenje DKOM, KLASA: UP/II-034-02/19-01/168, URBROJ: 354-01/19-12 od 18. travnja 2019.

Danas se u praksi rijetko događa da gospodarski subjekti, kod kojih postoji osnova za isključenje kako je propisana točkom 251. ZJN-a 2016, podnose ponude u postupcima javne nabave, budući da u slučaju i postojanja te osnove za isključenje, najčešće kod odgovornih osoba gospodarskih subjekata, u pravilu će savjesni gospodarski subjekt uspostaviti stanje da ne postoji osnova za isključenje odnosno zamijeniti će osobu ovlaštenu za zastupanje.

3. Načini dokazivanja „nekažnjavanosti“

U prvoj fazi pregleda i ocjene ponude, strani ponuditelji dokazuju „nekažnjavanost“ u ponudi ESPD obrascem, kao i hrvatski ponuditelji. Dokazivanje je jednostavno u postupcima javne nabave male vrijednosti u kojima ne postoji obveza zahtijevanja ažuriranih popratnih dokumenata, već je dostatan dokaz ESPD obrazac, ako naručitelj u određenoj konkretnoj situaciji ne postupi drugačije. Postupak dokazivanja je složeniji u postupcima javne nabave velike vrijednosti u kojima naručitelj obvezno mora zatražiti ažurirane popratne dokumente od ponuditelja koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu⁹. U toj drugoj fazi dokazivanja propisana je primarnost dohvata iz registara putem EOJN RH, te tek po neuspješnom odnosno nemogućem dohvat, traženje dostave dokaza o „nekažnjavanosti“ od samog ponuditelja. Naručitelji putem dohvata iz registara kroz sustav EOJN RH imaju mogućnost zaprimiti izvadak iz kaznene evidencije, ali samo za ponuditelja ili članove zajednice ponuditelja s poslovnim nastanom u RH, ali ne i za podugovaratelje, gospodarske subjekte na čiju sposobnost se oslanja ponuditelj niti za strane ponuditelje.

S obzirom na to da naručitelj nije u mogućnosti putem dohvata iz registara zaprimiti dokaze za strane ponuditelje, isto mora zatražiti od samog ponuditelja. Strani ponuditelj dostavlja dokaze „nekažnjavanosti“ za gospodarski subjekt, i to dokaze propisane zakonodavstvom države njegova poslovnog nastana, kako za njihovu državu, tako i za RH, te za sve osobe navedene u članku 251. ZJN-a 2016, uključujući prokurista, kako za državu njihova državljanstva, tako i za Republiku Hrvatsku. Za državu poslovnog nastana odnosno državljanstva dostavlja se sukladno njihovom zakonodavstvu, dok je za RH nepostojanje osnove za isključenje dovoljno dokazati izjavom o nekažnjavanju ovjerenom kod javnog bilježnika, budući da je to dokaz koji je valjan u RH.

4. Sustav e-Certis kao internetsko spremište potvrda

Redoslijed načina dokazivanja propisan je člankom 265. ZJN-a 2016. Za države članice EU, uključujući Lihtenšajtn, Norvešku i Island, informacije o dokazima i tijelima koja ih izdaju, a kojima se dokazuje „nekažnjavanost“, naručitelj lako može pribaviti iz javno dostupnog sustava e-Certis. U pojedinim slučajevima, provjerom e-Certisa navedeno je da se izdaje potvrda i prikazuje se primjerak te potvrde, kao što je to primjer Rumunjske, Austrije, Slovačke i sl. Ali, unatoč tome postoje slučajevi kada se ne može utvrditi za koga se izdaje potvrda odnosno izdaje li se za pravnu osobu i/ili fizičku osobu. Naime, postoji mogućnost da pravni poredak uređuje kaznenu odgovornost drugačije od države u kojoj se provodi postupak javne nabave. U tom slučaju, potrebno je da strani ponuditelj dokaže te okolnosti, pozivanjem na odredbe mje-

⁹ Vidi članak 263. ZJN 2016.

rodavnih zakona te države ili dostavom potvrde nadležnog tijela da ne postoji kaznena odgovornost pravne osobe. Naručitelji po potrebi te činjenice mogu provjeriti kod službenih predstavništava tih država.

Primjerice, u postupku javne nabave ekonomski najpovoljniju ponudu je dostavio ponuditelj iz Grčke, te ga je naručitelj zatražio ažurirane popratne dokumente. U sustavu e-Certis za Helensku Republiku (Grčka), je navedeno da se izdaje potvrda, ali se ne specificira za koju osobu se izdaje, pravnu ili fizičku. U postupku javne nabave ponuditelj je pojasnio da ne postoji kaznena evidencija za pravne osobe, jer grčki pravni poredak ne poznaje kaznenu odgovornost pravnih osoba te je za pravnu osobu ponuditelja dostavio *izjavu pod prisegom*. Naručitelj provjerom sustava e-Certis nije bio u mogućnosti utvrditi izdaje li se potvrda za pravnu osobu te se obratio Veleposlanstvu Grčke u Republici Hrvatskoj kako bi provjerio tu činjenicu, te je zaprimio potvrdu da *grčki pravni poredak ne poznaje kaznenu odgovornost pravnih osoba*. Prihvaćena je izjava pod prisegom za pravnu osobu kao valjani dokaz sukladno ZJN 2016. Kontrolno tijelo provodeći *ex-post kontrolu* nije imalo dodatnih zahtjeva za pojašnjenjem ovakvog postupanja, budući da je naručitelj detaljno opisao dokazivanje u zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda.

Ako su u sustavu e-Certis navedeni različiti dokazi alternativno kao valjani za utvrđivanje određene činjenice, kao što je to primjer Španjolske, onda bilo koji dokaz s popisa koji gospodarski subjekt dostavi može biti dokaz da ne postoji dotična osnova za isključenje¹⁰. Ali, ako je navedeno više dokaza kumulativno za dokazivanje jedne osnove za isključenje, tada se moraju dostaviti svi dokazi koji su navedeni. Kod alternativnog navođenja dokaza i prihvaćanja u postupku npr. ovjerenih izjava povrh izvataka iz kaznene evidencije, potrebno je biti vrlo oprezan, jer će kontrolno tijelo u projektima koji se sufinanciraju sredstvima EU strogo formalno postupati u pogledu redosljeda načina dokazivanja te zahtijevati obrazloženja zbog prihvaćanja dokaza koji nisu primarni u redosljedu načina dokazivanja. Iz tog razloga potrebno je snimiti prikaz ekrana e-Certisa u trenutku dostavljanja i prihvaćanja takvog dokaza, koji će poslužiti naručitelju kao dokaz u *ex-post* kontroli da je naručitelj postupio sukladno upisima iz e-Certisa. Kontrolno tijelo će takav dokaz prihvatiti kao dostatan.

Za države za koje ne postoji evidencija kao što je e-Certis, potrebno je da ponuditelj dokaže način dokazivanja u svojoj državi. Tako, dokazivanje *izjavom pod prisegom* je moguće samo ako ne postoji jedinstvena kaznena evidencija ili ne obuhvaća sva kaznena djela (odnosno razloge) iz članka 251. ZJN 2016, ali se mora dokazati navedena činjenica. Primjerice, ponuditelj iz Republike Hrvatske čiji je zakonski zastupnik državljanin SAD-a je u postupku, za tu osobu, dostavio potvrdu Saveznog istražnog ureda (FBI) i Okružnog suda savezne države iz kojih se može zaključiti da su pojedina kaznena djela u nadležnosti različitih tijela vlasti te da ne postoji jedinstvena kaznena evidencija. U tom slučaju, „nekažnjavanost“ bi se dokazivala izjavom pod prisegom (*eng. Affidavit*¹¹), koju

poznaje američki pravni poredak. Međutim, u ovom slučaju osoba ovlaštena za zastupanje pravne osobe iz Republike Hrvatske je dostavila izjavu ovjerenu kod javnog bilježnika iz Republike Hrvatske te je naručitelj prihvatio takvu izjavu kao valjani dokaz jer se u Republici Hrvatskoj ne izdaje izjava pod prisegom, te uzimajući i u obzir sve dostavljene dokumente kumulativno.

U slučaju dokazivanja izjavom ovjerenom kod javnog bilježnika ili nadležne vlasti, mora se dokazati i nemogućnost dokazivanja izvatkom iz kaznene evidencije i nepostojanje izjave pod prisegom u toj državi. Primjerice, ponuditelj iz BiH, koja je po svom državnom uređenju federacija, je naveo da ne postoji jedinstvena kaznena evidencija te dostavio uvjerenja različitih tijela vlasti (Sud iz Sarajeva, Sud iz Banja Luke i policijska uprava) iz kojih je razvidno da je svako tijelo nadležno za pojedina kaznena djela te se pozvao na Zakon o notarima Bosne i Hercegovine¹² koji ne predviđa mogućnost davanja izjave pod prisegom u slučaju javne nabave. Takvim postupanjem je dokazao da je valjani dokaz „nekažnjavanosti“ izjava ovjerena kod javnog bilježnika.

U slučaju da naručitelj nije u mogućnosti lako utvrditi načine dokazivanja, te ako ponuditelj ne dokaže načine dokazivanja, jedino što mu preostaje jest da putem *međunarodne pravne pomoći* ili *službenih predstavništava država* dobije informacije o načinima dokazivanja kriterija. Primjerice, ponuditelj iz NR Kine je dostavio izjavu ovjerenu kod javnog bilježnika kao dokaz, pozivajući se da ne postoji jedinstvena kaznena evidencija odnosno nadležno tijelo za vođenje jedinstvene kaznene evidencije, zbog kompleksnog teritorijalnog državnog uređenja, podjelom na pokrajine, niti izjava pod prisegom. Naručitelj se obratio Veleposlanstvu NR Kine u Republici Hrvatskoj radi provjere navedenih informacija te dobio potvrdu da ne postoji nadležno tijelo za vođenje kaznene evidencije, kao niti da se može izdati izjava pod prisegom. Kontrolno tijelo u provedbi *ex-post* kontrole nije imalo primjedbi na ovakvo postupanje.

5. Europski informacijski sustav o kaznenim evidencijama (ECRIS)

U EU je uspostavljen Europski informacijski sustav o kaznenim evidencijama (ECRIS)¹³, kako bi se poboljšala razmjena informacija o kaznenim evidencijama i u kojem su povezane sve države članice. Sustav osigurava da se informacije o osudama razmjenjuju između zemalja EU na jedinstven, brz i kompatibilan način te uklanja mogućnost da počinitelji izbjegniju posljedice svojih prijašnjih osuda u drugoj državi članici. Potvrda ECRIS-a predstavlja pravovaljani dokument kojim se dokazuje nepostojanje osnova za isključenje. Tendencija je EU da sve države članice budu povezane u mogućnosti utvrđivanja postojanja kaznenih djela njezinih državljana. Uspostavljanje sustava je i u duhu ostvarenja jednog od ciljeva EU,

¹² Zakon o notarima Federacije Bosne i Hercegovine "Sl. novine FBiH", br. 45/2002 i 30/2016 - odluka US

¹³ Uspostavljen u travnju 2012. Odlukom Vijeća 2009/316/PUP od 6. travnja 2009. o uspostavi Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije (ECRIS) na temelju članka 11. Okvirne Odluke 2009/315/PUP; Direktiva (EU) 2019/884 EU Parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o izmjeni Okvirne odluke Vijeća 2009/315/PUP u vezi s razmjenom podataka o državljanima trećih zemalja i u vezi s Europskim informacijskim sustavom kaznene evidencije (ECRIS) te o zamjeni Odluke Vijeća 2009/316/PUP

¹⁰ Rješenje DKOM, KLASA: UP/II-034-02/19-01/92, URBROJ: 354-01/19-7 od 1. ožujka 2019.

¹¹ Garland, David S.; McKinney, William M. (1909). *The American and English Encyclopedia of Law and Practice*, Vol. 2. New York: Edward Thompson Company. p. 656.

suradnje u području pravosuđa i unutarnjih poslova odnosno pravosudnoj suradnji u kaznenim i građanskim stvarima. Ponuditelj može dostaviti potvrdu iz ECRIS-a i isto predstavljati valjani dokaz o nepostojanju osnove za isključenje¹⁴. Presudom VUS RH, UsII-296/20 od 23. rujna 2020. je utvrđeno: „Iz Europske potvrde o nekažnjavanju jasno proizlazi da osoba nije kažnjavana, budući da iz potvrde Saveznog Ministarstva pravosuđa proizlazi da nema upisa, a iz obavijesti iz grčke evidencije da inozemno tijelo nadležno za pružanje informacije iz kaznene evidencije nije pružilo informaciju. Naime, da informacija o evidentiranim kaznenim djelima postoji tada bi takva informacija o osuđivanosti i postojala.“

Jednako tako, primjerice, ponuditelj je za člana uprave koji ima austrijsko državljanstvo, ali je rođenjem iz Češke, dostavio uvjerenje nadležnog tijela u Austriji i potvrdu ECRIS-a iz koje je vidljivo da je zemlja pošiljatelj Češka, a zemlja primatelj Austrija, da je upit bio uspješan te da se potvrdom iz ECRIS-a dokazuje da isti nema evidentiranih presuda. Naručitelj nije imao osnovu sumnjati u potvrdu dostavljenu iz ECRIS-a te je utvrdio kao dokazano da ne postoji osnova za isključenje u obje zemlje njegova državljanstva. Tijekom provedbe ex-post kontrole, kontrolno tijelo se rukovalo upisima iz sustava e-Certis, u kojem potvrda ECRIS-a nije navedena. Ali, kao sustav koji je uspostavljen Uredbom u Europskoj uniji i primjenjiv u svim državama članicama, kontrolno tijelo je moralo prihvatiti potvrdu kao valjani dokaz.

U slučaju stranih državljana vrijedi pravilo da se dokazuje „nekažnjavanost“ u državi njihova državljanstva i u Republici Hrvatskoj. Specifično je kada se radi o osobi koja uz strano državljanstvo posjeduje i hrvatsko državljanstvo. Naime, u slučaju da se za takvu osobu dokaže da ima hrvatsko državljanstvo (npr. osobna iskaznica, putovnica ili domovnica), tada ono ima prednost pred drugim državljanstvom i smatra se isključivo hrvatskim državljaninom, te je dovoljno da se za tu osobu dostavi izjava o nekažnjavanju ovjerena kod javnog bilježnika, čime se dokazalo nepostojanje osnove za isključenje u Republici Hrvatskoj¹⁵. U slučaju da osoba stranog državljanstva posjeduje više državljanstava, mora dostaviti dokaze o „nekažnjavanosti“ za sve države čije državljanstvo posjeduje. Takva situacija nastaje kada dvije ili više država omogućuju da njihov državljanin posjeduje više državljanstva te kada se državljanstvo može steći na više načina.

Primjerice, dostavljena je potvrda nadležnog tijela u Austriji o nekažnjavanju austrijskog državljanina, koji je ujedno i talijanski državljanin. Za Italiju je kao dokaz dostavljena potvrda ECRIS-a iz koje je bilo vidljivo da je zemlja pošiljatelj Italija, a zemlja primatelj Austrija, da je upit bio uspješan te da se potvrdom iz ECRIS-a dokazuje da isti nema evidentiranih presuda u Italiji. Time je osoba s više državljanstava, dokazala „nekažnjavanost“ u obje države svog državljanstva. I u ovom je slučaju kontrolno tijelo moralo prihvatiti potvrdu ECRIS-a kao valjani dokaz o nepostojanju „kažnjavanosti“.

6. Strana pravna osoba može trajno obavljati djelatnosti u RH putem podružnice

Posebnim zakonima može biti propisano da je za obavljanje djelatnosti u Republici Hrvatskoj potrebno osnovati podružnicu. Tako primjerice, Zakon o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje (NN, br.: 78/15, 118/18 i 110/19) propisuje da je za trajno obavljanje djelatnosti prostornog uređenja, projektiranja, stručnog nadzora građenja, građenja, upravljanja projektom gradnje, ispitivanja i prethodnih istraživanja, potrebno osnovati podružnicu u Republici Hrvatskoj. Odnosno, strana pravna osoba može trajno obavljati te djelatnosti pod istim uvjetima kao i osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj¹⁶, što znači putem podružnice. Sve veća otvorenost tržišta, a posebice širenje jedinstvenog tržišta EU, dovodi do situacije da sve više stranih ponuditelja osniva podružnice u Republici Hrvatskoj ili ih već ima osnovanu.

Ako ponuditelj ima osnovanu podružnicu u Republici Hrvatskoj, za podružnicu je moguće zaprimiti uvjerenje o „nekažnjavanju“ dohvaćanjem iz registara putem EOJN RH, kako za samu pravnu osobu, tako i za osobe ovlaštene za zastupanje podružnice. Dohvaćenim dokazima iz registra se dokazuje „nekažnjavanost“/„kažnjavanost“ u Republici Hrvatskoj za podružnicu osnivača i neće biti potrebno dostavljati dodatne dokaze za podružnicu, osim ako podružnicu ne zastupaju strani državljanin. U tom slučaju, potrebno je za strane državljanine zatražiti dokaze „nekažnjavanosti“ iz države njihova državljanstva. Primjerice, ponuditelj iz Austrije ima osnovanu podružnicu u Republici Hrvatskoj te je naručitelj dohvaćanjem iz registara putem EOJN RH zaprimio dokaze „nekažnjavanosti“ za podružnicu i zakonske zastupnike podružnice. Time je dokazano nepostojanje osnove za isključenje u Republici Hrvatskoj. U nastavku postupka, naručitelj je zatražio ponuditelja iz Austrije da dostavi dokaze „nekažnjavanosti“ za osnivača i njegove zakonske zastupnike, ali i za zakonske zastupnike podružnice koji imaju strano državljanstvo odnosno dokaze „nekažnjavanosti“ iz države njihova državljanstva.

7. Zakonodavni okvir osnove za isključenje „nepodmirena porezna i socijalna davanja“

Kao druga obvezna osnova za isključenje propisana je člankom 252. ZJN-a 2016 obveza „podmirenja poreznih i socijalnih davanja“, na način da je javni naručitelj obavezan isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave ako utvrdi da gospodarski subjekt nije ispunio obveze plaćanja dospjelih poreznih obveza i obveza za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, i to u Republici Hrvatskoj, dok za strane ponuditelje i u Republici Hrvatskoj i u državi svog poslovnog nastana. Ono što se razlikuje u odnosu na „nekažnjavanost“ je odredba članka 255. ZJN-a 2016 koja ne omogućuje da se poduzimaju mjere „samokorigiranja“ kod ove osnove za isključenje. Međutim, iznimka od obveznog isključenja je propisana u slučaju da gospodarskom subjektu sukladno posebnom propisu plaćanje obveza nije dopušteno ili mu je odobrena odgoda

¹⁴ Presuda VUS RH, UsII-296/20 od 23. rujna 2020.

¹⁵ Članak 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu (NN, br.: 53/91, 70/91, 28/92, 113/93, 4/94, 130/11, 110/15, 102/19, 138/21).

¹⁶ Vidi članak 70. Zakona o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje („Narodne novine“, broj: 78/15, 118/18 i 110/19)

plaćanja¹⁷, te u slučaju bitnih zahtjeva koji se odnose na javni interes kao što je javno zdravlje ili zaštita okoliša¹⁸.

Hrvatski zakonodavac je za ovu osnovu propisao odredbe u skladu s odredbama Direktive o javnoj nabavi. Međutim, rečena Direktiva je omogućila da države članice mogu predvidjeti odstupanje od tih obvezujućih isključenja ako bi isključenje bilo jasno nerazmjerno, osobito ako nisu plaćeni mali iznosi poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje ili ako je gospodarski subjekt bio obaviješten o točnom iznosu kojeg duguje nakon neispunjenja svojih obveza koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje u vrijeme u kojem nije imao mogućnost poduzimanja mjera prije isteka roka za zahtijevanje sudjelovanja ili, u otvorenim postupcima, roka za podnošenje svoje ponude¹⁹. Hrvatski zakonodavac se nije odlučio za mogućnost odstupanja od isključenja u slučaju nerazmjernosti ili neplaćenih manjih iznosa, kao što je to propisao primjerice slovenski zakonodavac²⁰, koji je omogućio odstupanje od *pedeset eura*. Ali, protekom vremena i različitih novonastalih okolnosti, s kojima su se suočili naručitelji i ponuditelji, u praksi je zauzet stav da se tolerira nerazmjernan dug na osnovi neplaćenih poreza i socijalnih davanja²¹, pozivajući se na *načelo razmjernosti* prema kojemu bi isključenje za dug u neznatnom iznosu predstavljalo nerazmjernu sankciju.

8. Načini dokazivanja „podmirenih poreznih i socijalnih davanja“

Redoslijed i pravila dokazivanja nepostojanja ove osnove za isključenje su isti kao i za dokazivanje „nekažnjavanosti“. Strani ponuditelji moraju dokazati da ne postoji osnova za isključenje u državi njihovog poslovnog nastana niti u RH. U državi njihovog poslovnog nastana dokazuju se prema pravilima te države i vrijedi dokazivanje dostavljanjem dokaza sukladno redoslijedu dokazivanja propisanom člankom 265. ZJN-a 2016, uvažavajući upise u sustav e-Certis za države EU.

U slučaju da e-Certis propisuje različite dokaze alternativno kao valjane za utvrđivanje određene činjenice, bilo koji od propisanih dokumenata vrijedi kao valjani dokaz²², primjerice Danska ili u slučaju da su propisani kumulativno, dužan je dostaviti sve dokaze, kao što je to u slučaju na primjer Francuske ili Belgije. Ovom osnovom za isključenje su zapravo obuhvaćene dvije okolnosti koje se dokazuju, i to: plaćeni porezi i plaćena socijalna davanja. U nekim državama obje okolnosti su obuhvaćene jednom potvrdom koju izdaje nadležno tijelo, kao što je to u slučaju Hrvatske. Postoji mogućnost da su u nekim državama te okolnosti obuhvaćene dvjema potvrdama, jer evidenciju vode dva tijela, primjerice Belgija, ili ne postoji tijelo koje bi vodilo evidenciju za jednu od tih okolnosti. U tom slučaju, za okolnost za koju postoji evidencija, npr. o plaćenim porezima, ponuditelj bi bio dužan

dostaviti potvrdu za tu okolnost, dok bi drugu okolnost dokazivao izjavom pod prisegom ili ako ista ne postoji, ovjerenom izjavom kod nadležne vlasti.

Primjerice, ponuditelj iz Belgije je dostavio potvrdu o plaćenim doprinosima za socijalno osiguranje, ali nije dostavio potvrdu o plaćenim porezima, već je za tu okolnost dostavio izjavu ovjerenu kod javnog bilježnika. Naručitelj je izvršio uvid u e-Certis te utvrdio da se za okolnost plaćenih poreza izdaje potvrda i nadležno tijelo koje izdaje tu potvrdu. Na temelju izvršenog uvida, pozvao je ponuditelja da dostavi potvrdu nadležnog tijela o plaćenim porezima. Ponuditelj nije dostavio potvrdu te je naručitelj utvrdio da nije dokazao nepostojanje ove osnove za isključenje u državi svog poslovnog nastana, budući da nije dostavio dokument koji ima prvenstvo u redoslijedu dokazivanja te nije prihvatio izjavu ovjerenu kod javnog bilježnika kao valjani dokaz.

Dokazivanje nepostojanja ove osnove za isključenje u državama koje nisu članice EU i koje naručitelji nisu u mogućnosti provjeriti u sustavu e-Certis, je obveza ponuditelja. U slučaju da se ne izdaje potvrda porezne vlasti ili drugog nadležnog tijela u državi poslovnog nastana gospodarskog subjekta za vođenje evidencije o podmirenim obvezama ili ne obuhvaća sve okolnosti, ponuditelj te činjenice dokazuje izjavom pod prisegom, ili ako ona ne postoji, izjavom ovjerenom kod nadležne vlasti. Dakle, u slučaju da se činjenice podmirenih poreznih i socijalnih davanja u državi stranog ponuditelja dokazuju izjavom ovjerenom kod nadležne vlasti, ponuditelj je dužan dokazati da prethodni načini dokazivanja nisu mogući. U slučaju sumnje, naručitelj može putem stranog predstavništva u RH ili predstavništva Republike Hrvatske u toj državi, provjeriti te činjenice. Iz prakse, strana predstavništva su u pravilu kooperativna te dostavljaju podatke o načinima dokazivanja osnove za isključenje.

Kao što je već navedeno za „nekažnjavanost“, posebnim zakonima može biti propisano da je za trajno obavljanje djelatnosti u RH potrebno osnovati podružnicu, posebice u slučaju Zakona o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje. U slučaju da strani ponuditelji imaju osnovanu podružnicu u Republici Hrvatskoj, moraju dokazati da ne postoji osnova za isključenje i za gospodarski subjekt osnivača i za podružnicu, sukladno gore opisanim načinima i redoslijedu dokazivanja. Za osnivača će se dokazivati prema pravu države sjedišta osnivača, dok se za podružnicu dokazuje potvrdom porezne uprave Republike Hrvatske, koju naručitelj može zaprimiti dohvatom iz registra putem EOJN RH i time je dokazano nepostojanje/postojanje osnove za isključenje u RH.

Nerijetko se dogodi slučaj da postoje dvojbene situacije kod postojanja poreznog duga na potvrdi porezne uprave dohvaćene iz registra putem EOJN RH. U tim slučajevima potrebno je tražiti dostavu dokaza od samih ponuditelja te voditi računa o datumu izdavanja istih, odnosno o stanju duga na određeni dan. Ne/postojanje poreznog duga potrebno je utvrditi u odnosu na datum traženja ažuriranih popratnih dokumenata putem dohvata iz EOJN RH. Naručitelj može od samih ponuditelja zahtijevati pojašnjenje dohvaćenih potvrda na način da isti dokaže nepostojanje duga novom potvrdom iz porezne uprave na isti dan na koji je potvrdu dohvatio naručitelj i kojom se potvrđuje nepostojanje poreznog duga na

¹⁷ Vidi članak 252. ZJN 2016.

¹⁸ Vidi članak 253. ZJN 2016.

¹⁹ Vidi članak 57. Direktive o javnoj nabavi.

²⁰ Vidi članak 75. Zakona o javnem naročanju Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US in 100/22 – ZNUZSZS

²¹ Presuda VUS RH, UsII-107/21 od 14. travnja 2021.

²² Rješenje DKOM, KLASA: UP/II-034-02/19-01/92, URBROJ: 354-01/19-7 od 1. ožujka 2019.

taj dan. Budući da je isključenje ponuditelja jedna od najstrožih sankcija, ona mora biti razmjerna povredi. Stoga, prilikom utvrđivanja postojanja poreznog duga potrebno je uzeti sve činjenice i okolnosti bitne za donošenje odluke, kao što su: iznos duga (otpisuje li se slučajno iznos po poreznim zakonima), osnova duga, vanjske okolnosti nemogućnosti podmirenja duga, je li dug prestao postojati (npr. prijebaj), je li odobrena odgoda plaćanja. Uzimajući sve okolnosti nastalog slučaja donosi se odluka o postojanju odnosno nepostojanju osnove za isključenje.

Ako strani ponuditelj nema osnovanu podružnicu u Republici Hrvatskoj, tada mora dokazati da nema porezni broj u Republici Hrvatskoj, i dostaviti izjavu pod prisegom ili izjavu ovjerenu kod javnog bilježnika ili drugog tijela nadležne vlasti da ne postoji osnova za isključenje. Dostavljanje rješenja Porezne uprave da pravnoj osobi nije dodijeljen porezni broj (OIB) i da ne vodi službenu evidenciju o toj pravnoj osobi predstavlja dokument koji je po svom značenju i pravnoj snazi istovjetan izjavi ovlaštene osobe za zastupanje o nepostojanju ove osnove u Republici Hrvatskoj.²³

Tako na primjer, u postupku nabave građevinskih radova je sudjelovao ponuditelj iz Federacije BiH koji u trenutku podnošenja ponude nije imao osnovanu podružnicu, a isti taj ponuditelj je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu. U postupku pregleda i ocjene ponuda, odnosno u fazi dostavljanja ažuriranih popratnih dokumenata, ponuditelj je osnovao podružnicu u Republici Hrvatskoj. S obzirom na to da je u fazi traženja i dostave ažuriranih popratnih dokumenata ponuditelj osnovao podružnicu, to je naručitelj bio dužan utvrditi i za podružnicu osnivača da ima podmirene poreze i socijalna davanja u Republici Hrvatskoj. Neovisno što je podružnica tek osnovana, naručitelj je dužan utvrditi nepostojanje ove osnove i za podružnicu. Za tek osnovanu podružnicu osnivača je dostavljena potvrda Porezne uprave u Republici Hrvatskoj kojom je dokazano nepostojanje ove osnove za isključenje.

9. Zaključak

Implementacija odredbi Direktive o javnoj nabavi u državama članicama EU imala je za cilj ujednačiti postupanje na području EU te ostvariti ciljeve: otvorenost javne nabave tržišnom natjecanju i održivosti, otvorenost malim i srednjim poduzećima, smanjenje administrativnog opterećenja ponuditelja, brži, jednostavniji i učinkovitiji postupci, poštivanje načela transparentnosti, zabrane diskriminacije i jednakog postupanja, dobivanje bolje vrijednosti za novac, smanjenje korupcije i prijebave te uvažavanje socijalnih i ekoloških zahtjeva i upotreba prihvatljivih standarda. Kao što je ovim radom prikazano, do promjena u postupanju dovele su ne samo izmjene odredbi o obveznim osnovama za isključenje, već i sudjelovanje sve većeg broja stranih ponuditelja koji dokazuju uvjete sukladno s pravnim uređenjem i pravnim odredbama države svog poslovnog nastana.

Sustav e-Certis je uveden upravo da bi se pojednostavio postupak pružanjem pravovaljanih informacija o načinima dokazivanja za države članice EU, te je kao takav koristan alat za utvrđivanje načina dokazivanja i nadležnih tijela. Međutim, ono što se dodatno komplicira je sudjelovanje stranih

ponuditelja iz država za koje naručitelji nemaju mogućnosti uvida i saznanja o načinima dokazivanja. Posebno je situacija komplicirana budući da postoje različiti pravni poredci i instituti koji su propisani radi dokazivanja činjenica. Naručitelji u tim situacijama moraju uložiti dodatne napore kako bi pravovaljano utvrdili načine dokazivanja i činjenice. Za takve provjere, naručitelji često nemaju stručne, tehničke, ljudske niti vremenske resurse, a osobito uzimajući u obzir imperativ osiguranja točnih podataka i revizijskog traga.

Važno je naglasiti da je takve aktivnosti potrebno provoditi s posebnom pozornošću i oprezom u postupcima javne nabave projekata sufinanciranih iz sredstava EU, jer podliježu dodatnim kontrolama uz provjeru osiguravanja nedvojbenog revizijskog traga. I pored toga što se naručitelji mogu i moraju koristiti bazama podataka iz sustava e-Certis, koji je osmišljen sa svrhom pojednostavljenja postupanja, svakako je potrebno kontinuirano unaprijeđivati i razvijati sustav kako bi se olakšala dostupnost točnih i ažuriranih informacija. Stoga, potrebna su dodatna ulaganja i provedba aktivnosti kako bi se pojednostavilo postupanje, a u kojem EU ide u dobrom smjeru.

Izvori:

Garland, David S.; McKinney, William M. (1909). *The American and English Encyclopedia of Law and Practice*, Vol. 2. New York: Edward Thompson Company. p. 656.

Direktiva o javnoj nabavi 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća EU od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ

Odluka Vijeća 2009/316/PUP od 6. travnja 2009. o uspostavi Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije (ECRIS) na temelju članka 11. Okvirne Odluke 2009/315/PUP; Direktiva (EU) 2019/884 EU Parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o izmjeni Okvirne odluke Vijeća 2009/315/PUP u vezi s razmjenom podataka o državljanima trećih zemalja i u vezi s Europskim informacijskim sustavom kaznene evidencije (ECRIS) te o zamjeni Odluke Vijeća 2009/316/PUP

Zakon o javnoj nabavi („Narodne novine „, broj: 120/16)

Zakon o hrvatskom državljanstvu („Narodne novine“, broj: 53/91, 70/91, 28/92, 113/93, 4/94, 130/11, 110/15, 102/19, 138/21)

Zakon o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje („Narodne novine“, broj: 78/15, 118/18 i 110/19)

Zakon o notarima Federacije Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, br. 45/2002 i 30/2016 - odluka US)

Zakon o javnem naročanju Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US in 100/22 – ZNUZSZS

Presuda VUS RH, UsII-296/20 od 23. rujna 2020.

Presuda VUS RH, UsII-107/21 od 14. travnja 2021.

Presuda VUS RH, UsII-447/20 od 8. siječnja 2021.

Rješenje DKOM, KLASA: UP/II-034-02/19-01/168, URBROJ: 354-01/19-12 od 18. travnja 2019.

Rješenje DKOM, KLASA: UP/II-034-02/19-01/92, URBROJ: 354-01/19-7 od 1. ožujka 2019.

²³ Presuda VUS RH, UsII-447/20 od 8. siječnja 2021.

Dvojbe u radu lokalnog predstavničkog tijela

Željka Tropina*

U članku se daje osvrt na pojedina pitanja u radu predstavničkog tijela koja se javljaju u praksi, a odnose se na stupanje na snagu općih akata, „vjerodostojno tumačenje“ općih akata, sazivanje sjednica, održavanje sjednice elektroničkim putem u redovnim okolnostima, tj. ukazuje na pojedina zakonita postupanja predstavničkog tijela te postojeću sudsku praksu koja se odnosi na ista.

1. Uvod

U radu predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (općinsko i gradsko vijeće, županijska skupština), u praksi često dolazi do čitavog niza prijevora koji se odnose na primjenu odredbi Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi¹ koji predstavlja sustavi propis kojim se uređuje materija rada predstavničkog tijela.

Isto tako, vezano uz pojedina pitanja rada predstavničkog tijela na lokalnoj razini postoji i recentna sudska praksa mjerodavnih sudova – upravnih sudova, Visokog upravnog suda RH i Ustavnog suda RH.

2. Kada opći akt predstavničkog tijela stupa na snagu?

Vezano za pitanje stupanja na snagu općih akata koje donose predstavnička tijela jedinica ukazuje se da je ta materija uređena odredbama članka 73. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi kojim je propisano sljedeće:

„Predstavničko tijelo općine, grada i županije u svom samoupravnom djelokrugu donosi odluke i druge opće akte, u skladu sa svojim statutom.

Prije nego što stupi na snagu opći akt obavezno se objavljuje u službenom glasilu jedinice.

Ako općina i grad nema svoje službeno glasilo, opći akt općine i grada objavljuje se u službenom glasilu županije.

Opći akt stupa na snagu najranije osmi dan od dana njegove objave. Iznimno, općim se aktom može iz osobito opravdanih razloga odrediti da stupa na snagu prvog dana od dana objave.

Opći akt ne može imati povratno djelovanje.“

Iz citiranog članka jasno proizlazi kada opći akti stupaju na snagu te isti stoga na snagu nikako ne mogu stupiti danom donošenja, već obvezno moraju biti prethodno objavljeni u službenom glasilu jedinice², a sve to sukladno zahtjevima vla-

davine prava i pravne sigurnosti pravnog poretka. Navedena načela zajamčena su odredbama članka 90. Ustava Republike Hrvatske³. Također, citirana odredba komplementarna je odredbi članka 90. stavka 4. Ustava kojom je propisano da zakon stupa na snagu najranije osmi dan od dana njegove objave, osim ako nije zbog osobito opravdanih razloga zakonom drukčije određeno.

Ujedno, vezano uz stupanje na snagu i početak primjene zakona i drugih propisa, a time i općih akata, ukazuje se na **Izvjeshće Ustavnog suda Republike Hrvatske Broj: U-X-80/2005 od 1. lipnja 2006. godine** u kojem se Ustavni sud očitovao glede stupanja na snagu i početka primjene zakona i drugih propisa.

Ustavni sud je zauzeo stav da zakonodavac, sukladno Ustavu, može propisati stupanje na snagu zakona na sljedeće načine:

- određivanjem dana, mjeseca i godine kada zakon stupa na snagu (kalendarski), ili
- nastupom određenog događaja.

Pri tome, Ustavni sud u Izvjeshću ističe da je s ustavnopravnog aspekta važno samo to, da stupanjem na snagu zakona (ili pojedinih njegovih glava/odredbi) istodobno započne i njihova primjena, odnosno da se u svim zakonima propisuje samo njihovo stupanje na snagu koje će ujedno značiti i početak njihove primjene.

Ustavni sud u svom Izvjeshću je, također, naveo da se navedeno na odgovarajući način odnosi i na druge (podzakonske) propise čije je donošenje u nadležnosti drugih tijela državne vlasti, *tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave* i pravnih osoba s javnim ovlastima.

Drugim riječima, nema zapreke da se utvrđenja iz Izvjeshća Ustavnog suda primijene i na opće akte koje donose predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno da se u općem aktu navede da se objav-

no: „..... iako odredba članka 16. Odluke, kojom je propisano stupanje na snagu Odluke danom objave u službenom glasilu____, nije suglasna odredbi članka 73. stavka 4. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Odluka je protekom propisanog vremena od dana objave u službenom glasilu postala punovažna pa nezakonitost odredbe članka 16. Odluke ne utječe na važenje Odluke, o čemu je Sud već izrazio stav u dosadašnjoj praksi“.

³ NN, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske

* Željka Tropina, dipl. iur., Ministarstvo pravosuđa i uprave, Zagreb

¹ NN, br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15 – ispravak, 123/17, 98/19 i 144/20

² Ovdje se ukazuje i na stav/praksu Visokog upravnog suda iznesen u Presudi Poslovni broj: Usoz-127/22-10 od 27. veljače 2023., u kojoj je navede-

ljuje u službenom glasilu jedinice, a stupa na snagu točno određenog datuma - dana, mjeseca i godine, primjerice 1. travnja 2023. godine, a što onda znači da se toga dana počinje ujedno i primjenjivati⁴.

3. Pravna osnova donošenja općeg akta

Sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 73.), predstavničko tijelo općine, grada i županije u svom samoupravnom djelokrugu donosi odluke i druge opće akte, u skladu sa svojim statutom.

Donositelj općeg akta, tj. predstavničko tijelo, donošenje općeg akta kojim se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga treba temeljiti na valjanoj pravnoj osnovi, odnosno propisu u kojem se nalazi osnova za donošenje općeg akta.

Naime, kada predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne samouprave regulira određena pitanja, prvenstveno mora navesti zakonsku osnovu iz koje crpi ovlaštenje za regulaciju društvenih odnosa na generalan i apstraktan način.

Navedeno znači, da se u preambuli općeg akta ne poziva samo na odredbu Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz koje proizlazi formalna ovlast predstavničkog tijela za donošenje općih akata, kao i iz odredbi statuta, već je potrebno navesti i *materijalan propis* kojim se reguliraju pitanja koja su predmet općeg akta (primjerice ukoliko se radi o komunalnim pitanjima, komunalnoj naknadi ili nerazvrstanim cestama – Zakon o komunalnom gospodarstvu⁵), odnosno propis kojim se uređuje materija upravnog područja na koje se opći akt odnosi.

Stoga je potrebno ukazati na recentnu sudsku praksu, **Presudu Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usoz-87/20-8 od 27. rujna 2021. godine, te Presudu Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usoz-47/22-5 od 27. veljače 2023. godine i dr.**

Navedenim presudama Visoki upravni sud Republike Hrvatske jasno je zauzeo stav da u slučajevima kada predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave regulira određena pitanja, prvenstveno mora navesti zakonsku osnovu iz koje crpi ovlaštenje za regulaciju društvenih odnosa na generalan i apstraktan način. Sukladno stavu Visokog upravnog suda, u slučaju izostanka valjane pravne osnove tako doneseni akti *biti će nezakoniti*.

4. Savjetovanje s javnošću prije donošenja općeg akta

Temeljem Zakona o pravu na pristup informacijama⁶, tijela državne uprave, druga državna tijela, *jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave* i pravne osobe s javnim ovlastima dužne su provoditi savjetovanje s javnošću pri donošenju zakona i podzakonskih propisa, a pri donošenju općih akata⁷ odnosno drugih strateških ili planskih dokumenta kad se njima utječe na interese građana i pravnih osoba.

⁴ Navedeni stav zauzelo je i Ministarstvo pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-03/22-01/206 od 20. prosinca 2022.

⁵ NN, br. 68/18, 110/18 i 32/20

⁶ NN, br. 25/13, 85/15 i 69/22

⁷ Pri tome se navedeno odnosi i na donošenje izmjena i dopuna općih akata jedinica.

Savjetovanje s javnošću jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima provode preko internetske stranice ili preko središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanje s javnošću, objavom nacрта općeg akta odnosno drugog dokumenta, s obrazloženjem razloga i ciljeva koji se žele postići donošenjem akta ili drugog dokumenta te pozivom javnosti da dostavi svoje prijedloge i mišljenja.

Tijela javne vlasti, među kojima su i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su provesti savjetovanje s javnošću u pravilu u trajanju od 30 dana, osim u slučajevima kad se savjetovanje provodi sukladno propisu kojim se uređuje postupak procjene učinaka propisa.

Navedeno je potvrdio Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojom Presudom Poslovni broj: Usoz-122/21-7 od 24. listopada 2022.⁸ kojom je ukinuo odluku/opći akt. Sud je polazeći od načela vladavine prava i radi ostvarenja sigurnosti objektivnog poretka, utvrdio da odluka nije donesena u skladu s odredbom članka 11. Zakona o pravu na pristup informacijama. Naime, tom odredbom propisano je da su tijela državne uprave, druga državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima dužne provesti savjetovanje sa javnošću pri donošenju zakona i podzakonskih propisa, a pri donošenju općih akata odnosno drugih strateških i planskih dokumenata kad se njima utječe na interese građana i pravnih osoba.

Nadzor nad provedbom Zakona o pravu na pristup informacijama obavlja povjerenik za informiranje temeljem odredbi samog Zakona.

5. Može li se „vjerodostojno tumačiti“ opći akt?

U odnosu na mogućnost davanja vjerodostojnog tumačenja općeg akta od strane predstavničkog tijela koje je donijelo navedeni opći akt, ističe se da je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, člankom 35. točkom 2., propisano da predstavničko tijelo donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave. Navedeno je utvrđeno i člankom 73. stavkom 1. Zakona.

Stoga, nesporno je da je za *tumačenje primjene propisa* mjerodavno tijelo koje ga je i donijelo pa je tako za tumačenje *primjene* općih akata nadležno predstavničko tijelo koje je opći akt donijelo.

Međutim, što se tiče mogućnosti vjerodostojnog tumačenja općeg akta kojeg je donijelo predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne samouprave, ukazuje se na **Odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-II-3438/2005 od 16. svibnja 2007. godine** kojom je poništeno vjerodostojno tumačenje, u konkretnom slučaju vjerodostojno tumačenje Prostornog plana jedinice.

U predmetnoj Odluci Ustavni sud je, između ostalog, istaknuto da donositelji (podzakonskih) propisa nisu ovlašteni donositi vjerodostojna tumačenja propisa.

Ustavni sud ukazuje da vjerodostojno tumačenje po svojoj naravi proizvodi pravne učinke od dana stupanja na snagu propisa, što znači da ima povratno djelovanje. Prema članku

⁸ NN, br. 130/22

89. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske, drugi propisi državnih tijela i tijela koja imaju javne ovlasti ne mogu imati povratno djelovanje. Isto tako, sukladno članku 73. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi opći akt ne može imati povratno djelovanje.

U smislu navedenog, opći akti predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pravnu narav podzakonskog propisa, stoga po sili Ustava ne mogu imati povratno djelovanje te, u skladu sa stavom Ustavnog suda, *nije ih dopušteno ni vjerodostojno tumačiti*.

S druge strane, primjerice davanje odgovora stranci o načinu primjene određene odredbe općeg akta, odnosno davanje odgovora na koji način općina, grad ili županija kao donositelj općeg akta primjenjuje neku odredbu tog akta, tj. postupila ili je postupila u drugim sličnim situacijama, nije isto što i vjerodostojno tumačenje⁹.

6. Mogućnost „ispravka“ općeg akta

Prije svega potrebno je razlikovati akt kojim se nešto mijenja i dopunjava od akta kojim se vrši ispravak.

Ispravkom objavljenog općeg akta mogu se mijenjati samo detalji tehničke naravi (pravopisne pogreške, razvidni propusti primjerice u numeraciji ili pozivu na pojedini članak, omaške i sl.), no ne mogu se mijenjati detalji koji su od utjecaja na pitanja materijalno-pravne naravi, odnosno sam sadržaj akta. Slijedom toga, ako u objavljenom općem aktu bude uočena očita tehnička pogreška tada se može izvršiti ispravak konkretnog akta.

Međutim, u slučaju ako su u objavljenom aktu uočeni bitni nedostaci u sadržaju toga akta, tada se ne može vršiti ispravak istog¹⁰, već se tada radi o izmjeni akta.

U takovom slučaju se onda donosi akt/odluka o izmjeni konkretnog općeg akta. Izmjene akta vrše se propisom iste pravne snage i po istom postupku po kojem je taj akt i donesen¹¹.

7. Tko je ovlašten potpisivati opće akte?

Općinsko vijeće, gradsko vijeće, županijska skupština i Gradska skupština Grada Zagreba su predstavnička tijela građana i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave koja donose opće akte i druge odluke u okviru djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Predstavničko tijelo ima predsjednika i do dva potpredsjednika, koji se biraju većinom glasova svih članova predstavničkog tijela, a predsjednik predstavlja to tijelo (članak 34. Zakona). Predsjednik predstavničkog tijela saziva sjednice predstavničkog tijela, predsjedava sjednicama i predstavlja to tijelo.

Stoga se stiče da predsjednik predstavničkog tijela rukovodi radom predstavničkog tijela, predstavlja predstavničko tijelo, te slijedom toga potpisuje i akte koje predstavničko tijelo donosi.

⁹ Navedeni stav zauzelo je Ministarstvo pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-03/22-01/189 od 7. prosinca 2022.

¹⁰ Presuda Visokog upravnog suda Republike Hrvatske Poslovni broj: Usoz-77/20-10 od 13. travnja 2023. NN, br. 47/23) kojom je ukinut zaključak o ispravku tehničke pogreške u općem aktu jer se nije radilo o ispravku tehničke pogreške, već o izmjeni općeg akta.

¹¹ Stav Ministarstva pravosuđa i uprave iznesen u predmetu KLASA: 024-02/22-01/159 od 29. studenoga 2022.

Slijedom toga, vezano uz pitanje potpisivanja općih akata donesenih na sjednici predstavničkog tijela, ističe se da akte nakon njihova donošenja potpisuje predsjednik predstavničkog tijela, odnosno ona osoba koja je predsjedala sjednicom.

U praksi su moguće i izuzetne situacije, te ukoliko je sjednici predsjedao potpredsjednik predstavničkog tijela, u slučaju spriječenosti predsjednika, akte će u tom slučaju potpisati osoba koja je predsjedala sjednicom predstavničkog tijela, odnosno potpredsjednik.

Isto tako, akte s konstituirajuće sjednice donesene prije izbora predsjednika predstavničkog tijela, potpisuje ona osoba koja je predsjedala konstituirajućom sjednicom u trenutku donošenja pojedinog akta, bilo da je to pročelnik u jedinici ili osoba koju je ovlaštena za otvaranje i predsjedanje konstituirajućom sjednicom ili prvi izabrani član s kandidacijske liste koja je dobila najviše glasova, a koji predsjedava sjednicom do izbora predsjednika predstavničkog tijela.

8. Nadzor nad zakonitošću općih akata

Predstavničko tijelo općine, grada i županije u svom samoupravnom djelokrugu donosi odluke i druge opće akte sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 35. i 73.). Reguliranje društvenih odnosa putem općeg akta odnosi se na neodređeni broj slučajeva, jer se njime na generalan način, unaprijed uređuju određeni društveni odnosi u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno radi se o aktima koji imaju djelovanje *erga omnes*.

Dakle, predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odlučuju na temelju Ustava i zakona o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba donošenjem općih akata. Općim aktima predstavničko tijelo uređuje određena pitanja iz djelokruga jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave. Opći akti koje donose jedinice u samoupravnom djelokrugu čine golemi dio pravnog poretka Republike Hrvatske i proizvode neposredni, ali i posredni, pravni učinak na prava i obveze fizičkih i pravnih osoba.

Utvrđeno je da su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave samostalne u odlučivanju u poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog, odnosno područnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana. Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti određuju se poslovi čije su obavljanje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne organizirati, odnosno obaviti te poslovi koje mogu obavljati.

Temeljem članka 79. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija **obavljaju nadležna tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu**, sukladno posebnom zakonu. Djelokrug tijela državne uprave određen je Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave¹². Stoga je predsjednik predstavničkog tijela dužan dostaviti donesene opće

¹² NN, br. 85/20

akte - statut, poslovnik, proračun ili svaki drugi opći akt, onom tijelu državne uprave u čijem je djelokrugu pojedini opći akt, u roku od 15 dana od dana donošenja općeg akta.

Dakle, navedeno znači da svako tijelo nadzire primjenu propisa iz svoga djelokruga i obavlja nadzor zakonitosti akata tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u odnosu na propise iz svoga djelokruga, slijedom čega se svaki opći akt dostavlja na nadzor resorno nadležnom tijelu državne uprave, onom u čijem je djelokrugu upravno područje i zakoni na koje se akt odnosi¹³.

Slijedom toga, na nadzor zakonitosti temeljem članka 79. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi dostavljaju se nadležnim tijelima državne uprave samo opći akti predstavničkog tijela koji imaju djelovanje *erga omnes*, a ne svi akti koje donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne jedinice.

Odredbama članka 79. do 82. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisan je točan način postupanja tijela državne uprave s dostavljenim općim aktima u postupku nadzora zakonitosti istih.

9. Može li sjednicu predstavničkog tijela sazvati potpredsjednik?

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, odredbom članka 34. stavka 1. propisano je da predstavničko tijelo ima predsjednika i do dva potpredsjednika, koji se biraju većinom glasova svih članova predstavničkog tijela. Stavkom 3. istog članka propisano je da predsjednik predstavničkog tijela saziva sjednice predstavničkog tijela, predsjedava sjednicama i predstavlja to tijelo.

Slijedom zakonskih odredbi nesporno je da predsjednik predstavničkog tijela jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave saziva sjednice predstavničkog tijela, predsjedava sjednicama i predstavlja to tijelo. Međutim, u situaciji kada je iz određenih razloga navedeno onemogućeno, predstavničko tijelo ne smije biti onemogućeno u svojem radu. Činjenica da predstavničko tijelo u određenom trenutku nema predsjednika (primjerice podnio ostavku) ne smije utjecati na rad tog predstavničkog tijela. Sve dok predstavničko tijelo ima potreban broj članova za valjano odlučivanje i donošenje odluka, nema zapreke da se i u situaciji kada nema predsjednika, predstavničko tijelo sastane, valjano radi i donosi odluke.

Stoga se ukazuje da do izbora novog predsjednika predstavničkog tijela, sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi nema zapreka, ako je predsjedniku predstavničkog tijela prestala dužnost, da sjednicu predstavničkog tijela sazove potpredsjednik, odnosno jedan od potpredsjednika predstavničkog tijela, kako bi se osiguralo nesmetano funkcioniranje predstavničkog tijela do izbora novog predsjednika. Naime, izostanak jednog od uvjeta, odnosno prestanak dužnosti predsjednika predstavničkog tijela temeljem podnošenja ostavke na vijećničku dužnost ili dužnost predsjednika ili nekih drugih razloga, nije razlog za neodržavanje sjednice predstavničkog tijela ukoliko su ispunjeni ostali uvjeti za nesmetan rad predstavničkog tijela.

Nastavno na navedeno ukazuje se na stav *Ustavnog suda Republike Hrvatske izražen u odlukama U-III-1612/2006 od 04. srpnja 2006. godine i III/2678/2006 od 04. travnja 2007. godine.*

Pozivajući se na članak 133. stavke 1. i 2. Ustava Republike Hrvatske kojima je propisano da se građanima jamči pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu te da se pravo na samoupravu ostvaruje preko lokalnih, odnosno područnih (regionalnih) predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabраниh na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općega biračkog prava, Ustavni sud ukazuje da propise iz područja lokalne i područne (regionalne) samouprave valja tumačiti u korist nesmetanog i redovitog funkcioniranja lokalne i područne (regionalne) samouprave i njezine zaštite, pri čemu je poštivanje demokratskih pravila postupanja u predstavničkom tijelu temeljna pretpostavka za ostvarenje tih ciljeva. Ustavni sud nadalje ističe da je jedno od temeljnih demokratskih pravila postupanja ugrađeno u članak 36. stavak 1. Zakona kojim je propisano da predstavničko tijelo donosi odluke većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina članova predstavničkog tijela.

Također, bitno je naglasiti da u slučaju sazivanja sjednica od strane potpredsjednika predstavničkog tijela, do izbora novog predsjednika, radi o izuzetnoj situaciji koja predstavlja iznimku od pravila da sjednice predstavničkog tijela saziva predsjednik toga tijela, a kojom se omogućuje da ne dođe do blokade rada predstavničkog tijela posebno u situaciji kao što je prethodno navedeno kada postoje ostali uvjeti za nesmetan rad predstavničkog tijela (prvenstveno kvorum)¹⁴. Slijedom toga, iznimna situacija da sjednice saziva potpredsjednik predstavničkog tijela do izbora novog predsjednika, ne može prerasti u trajnu situaciju te treba trajati što kraće. Navedeno znači prevladavanje izvanredne situacije u kojoj predstavničko tijelo više nema predsjednika, a što ne može biti razlog za neodržavanje sjednice, odnosno blokade rada predstavničkog tijela (radi volje i postupanja jedne osobe) sve dok postoji kvorum.

10. Dužnost predsjednika predstavničkog tijela po zahtjevu vijećnika

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, člankom 34., propisano je da predsjednik predstavničkog tijela saziva sjednice predstavničkog tijela, predsjedava sjednicama i predstavlja to tijelo.

Člankom 34.a stavkom 1. istoga Zakona propisano je da je predsjednik predstavničkog tijela *dužan* sazvati sjednicu predstavničkog tijela na obrazloženi zahtjev najmanje jedne trećine članova predstavničkog tijela u roku od 15 dana od primitka zahtjeva.

Stavkom 2. navedenog članka propisano je da ukoliko predsjednik predstavničkog tijela ne sazove sjednicu u roku iz stavka 1. ovoga članka, na obrazloženi zahtjev najmanje jedne trećine članova predstavničkog tijela sjednicu će sazvati općinski načelnik, gradonačelnik ili župan u roku od 8 dana. Sjednica predstavničkog tijela sazvana sukladno navedenim odredbama mora se održati u roku od 15 dana od dana sazivanja.

¹³ Uputa tadašnjeg Ministarstva uprave KLASA:023-07/20-01/6 od 10. siječnja 2020.

¹⁴ Navedeni stav iznosi Ministarstvo pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-03/22-01/203 od 12. prosinca 2022.

Sukladno navedenim zakonskim odredbama predsjednik predstavničkog tijela dužan je sazvati sjednicu u roku od 15 dana od primitka zahtjeva za sazivanje, a sama sjednica predstavničkog tijela treba se održati i rasprava provesti u roku od 15 dana od dana sazivanja.

Pri tome, treba naglasiti, ne samo da je predsjednik predstavničkog tijela dužan sazvati sjednicu povodom obrazloženog zahtjeva najmanje 1/3 članova predstavničkog tijela, već je potrebno provesti raspravu i odlučivanje o prijedlogu 1/3 vijećnika, odnosno o točkama koje su oni predložili u svojstvu ovlaštenog predlagача u svom zahtjevu za sazivanje sjednice.

Naime, bitno je da svrha i cilj navedene odredbe članka 34.a stavka 1. Zakona, nije isključivo sazivanje sjednice, već je to i rasprava i odlučivanje o podnijetom prijedlogu, jer samo na takav način 1/3 vijećnika, koja je manjina u predstavničkom tijelu može ostvariti pravo da se o njenom prijedlogu raspravlja, a zakonom propisana većina vijećnika donosi odluku u formalno i materijalno pravnom smislu. Iznijeto pravno stajalište potvrdio je i **Ustavni sud Republike Hrvatske u Odluci Broj: U-III-2678/2006 od 04. travnja 2007. godine.**

Ukoliko predsjednik predstavničkog tijela ne sazove sjednicu u gore navedenom roku tada je sjednicu ovlašten sazvati općinski načelnik, gradonačelnik ili župan u roku od 8 dana, na obrazloženi zahtjev najmanje jedne trećine članova predstavničkog tijela.

Pri tome je također bitno da rasprava o predloženim točkama dnevnog reda, u formi u kojoj su ih predložili ovlašteni predlagatelji, je obvezna s obzirom da je obveza provesti raspravu o prijedlogu 1/3 vijećnika sukladno prethodno iznijetom te stavu Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Također, nema zapreke za uvrštavanjem teme, odnosno točaka koju su predložili ovlašteni predlagatelji u svom zahtjevu za sazivanjem sjednice, na dnevni red „redovne“ sjednice predstavničkog tijela (uz ostale točke dnevnog reda) budući da se time omogućuje rasprava i o pitanjima koje su naveli vijećnici koji su podnijeli zahtjev za sazivanjem sjednice predstavničkog tijela. U tom slučaju, održavanjem predmetne sjednice i provedbom rasprave bilo bi konzumirano traženje 1/3 vijećnika da se raspravlja o njihovom prijedlogu, odnosno bila bi ostvarena svrha odredbi članka 34.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Pri tome se ističe, ako su navedene točke uvrštene u dnevni red „redovne“ sjednice rasprava o navedenim točkama dnevnog reda je *obvezna* i predstavničko tijelo ne može odlučivati o njihovom skidanju s dnevnog reda te ne provesti raspravu o istima, s obzirom da je obveza provesti raspravu i odlučivanje o prijedlogu 1/3 vijećnika.

Ističe se da zakon ne ograničava raspravu na sjednicama, odnosno da se na sjednicama predstavničkog tijela može raspravljati o svim pitanjima i temama koje članovi tog tijela (i građani koje predstavljaju) smatraju relevantnima, međutim, mjerodavne odluke predstavničko tijelo donosi samo o pitanjima iz svog djelokruga, odnosno u okvirima svog samoupravnog djelokruga propisanog zakonom.

Pri sazivanju sjednice (temeljem zahtjeva najmanje 1/3 članova predstavničkog tijela) treba voditi računa i o zakonskim rokovima, posebno budući da se sjednica treba održati i rasprava provesti u roku od 15 dana od dana sazivanja.

Zaključno, još jednom je bitno istaknuti da zakonodavac propisuje obvezu sazivanja sjednice, te je slijedom toga važno naglasiti da se treba uvažiti i ispuniti zakonsko pravo najmanje 1/3 članova predstavničkog tijela da se o njihovim prijedlozima raspravlja na sjednici predstavničkog tijela¹⁵.

11. Održavanje sjednica elektroničkim putem

Što se tiče načina održavanja sjednica predstavničkog tijela, Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da je predsjednik predstavničkog tijela ovlašten sazivati sjednice predstavničkog tijela, a člankom 33. propisano je da se način rada predstavničkog tijela uređuje poslovníkom predstavničkog tijela, u skladu s tim Zakonom i statutom.

Nadalje, u članku 37. stavcima 5. i 6. Zakona propisano je da se sjednice predstavničkih tijela *iznimno* mogu održavati elektroničkim putem ukoliko nastupe okolnosti koje podrazumijevaju događaj ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje trenutačno ugrožavaju pravni poredak, život, zdravlje ili sigurnost stanovništva te imovinu veće vrijednosti, pri čemu će se poslovníkom o radu predstavničkih tijela osigurati praćenje rasprave i sudjelovanje u radu i odlučivanju.

Iz navedenog je vidljivo da Zakon jasno propisuje u kojim slučajevima je moguće održavanje sjednica elektroničkim putem, odnosno da je održavanje sjednica elektroničkim putem moguće samo u izvanrednim okolnostima, kao što je bio slučaj pandemije bolesti Covid-19, a koja se može podvesti pod situaciju koja se nije mogla predvidjeti, na koju se nije moglo utjecati i koja je ugrožavala zdravlje stanovništva. Navedena situacija je prestala Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 11. svibnja 2023. godine¹⁶.

Naime, uslijed izvanrednih okolnosti kakva je bila, primjerice, izbijanje pandemije izazvane pojavom bolesti Covid-19, zakonodavac je ostavio mogućnost predstavničkim tijelima da svoje sjednice održavaju elektroničkim putem s ciljem osiguravanja njihova nesmetanog rada i odlučivanja, a način na koji će to osigurati predstavnička tijela uređuju svojim poslovníkom.

Stoga je o pitanju načina održavanja sjednice predstavničkog tijela, odnosno održavanju sjednice u fizičkom obliku ili elektroničkim putem (odnosno kombinacijom tih dvaju načina), u takvim *izvanrednim okolnostima*, ovlašten odlučiti predsjednik predstavničkog tijela, koji saziva i predsjedava njegovim sjednicama, u skladu s odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i općim aktima te jedinice.

Također, bitno je ukazati na postojanje recentne sudske prakse u slučaju održavanja sjednice elektroničkim putem, odnosno ukazati na **Odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske Broj: U-I-4208/2020 od 20. listopada 2020. godine** (vezano uz Poslovník Hrvatskog sabora) iz koje proizlazi da pri održavanju sjednice rad predstavničkog tijela treba organizirati tako da se ne ograničavaju prava i dužnosti članova, niti da se članove ograničava u izvršavanju njihove funkcije. Pri tome je ujedno potrebno voditi računa da svi članovi predstavničkog tijela imaju ista prava i dužnosti.

¹⁵ Stav Ministarstva pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-03/22-01/137 od 3. listopada 2022.

¹⁶ NN, br. 51/23

U predmetnoj Odluci Ustavnog suda naglasak je upravo na glasovanju elektroničkim putem u slučaju kombiniranog održavanja sjednice – uz fizičku prisutnost i na daljinu. Iz navedenog proizlazi da u slučaju „kombiniranog“ održavanja sjednice (i elektroničkog održavanja) nije dovoljno osigurati samo glasovanje članova predstavničkog tijela koji na sjednici sudjeluju „na daljinu“ (primjerice u slučaju samoizolacije, a da pri tome glasaju putem e-maila), već ostvarivanje svih prava i dužnosti koje proizlaze iz obavljanja vijećničke dužnosti, a odnose se na sudjelovanje u radu, raspravi i odlučivanju na sjednici. Drugim riječima, prilikom utvrđivanja načina održavanja sjednice predstavničkog tijela treba voditi računa da ne dođe do ograničavanja prava i dužnosti članova predstavničkog tijela, te da svi članovi predstavničkog tijela imaju ista prava i dužnosti.

Slijedom Odluke Ustavnog suda samo glasovanje putem elektroničke pošte (izjašnjavaње po točkama dnevnog reda sa za/protiv/suzdržan putem e-maila), uz danas dostupne tehničke mogućnosti, nije dovoljno jer ne omogućuje realizaciju načela usmene rasprave u realnom vremenu, niti osigurava javno glasovanje na sjednici, kao niti poštivanje načela javnosti rada predstavničkog tijela. Međutim, takav način rada, rasprave i odlučivanja moguće je ostvariti održavanjem sjednice putem videokonferencije (u slučaju postojanja izvanrednih okolnosti).

Člankom 36. stavkom 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da predstavničko tijelo donosi odluke većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina članova predstavničkog tijela. Iz predmetne odredbe proizlazi da je nazočnost članova predstavničkog tijela pretpostavka održavanja sjednice. Također, predstavničko tijelo je kolegijalno tijelo koje raspravlja i donosi odluke na sjednicama uz fizičku prisutnost te je pri tome za valjanost sjednice potrebna prisutnost propisanog broja članova predstavničkog tijela, tj. kvorum. Također, sjednice su javne, a nazočnost javnosti može se isključiti samo iznimno (članak 37. Zakona).

Zbog toga se, sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, sjednice predstavničkih tijela samo **iznimno** mogu održavati elektroničkim putem dok traju (ili su trajale) posebne/izuzetne okolnosti, pri čemu se radi o načinu koji u trenutnim okolnostima omogućava funkcioniranje predstavničkog tijela, kao i sprječavanje moguće blokade rada toga tijela.

Sjednice predstavničkog tijela u redovnim okolnostima održavaju se uz fizičku prisutnost članova tog tijela. Održavanje sjednica elektronički moguće je samo iznimno u slučaju postojanja izvanrednih okolnosti i to na način kako je to u svojoj Odluci iznio Ustavni sud RH. Stoga, budući da na snazi više nisu posebne epidemiološke mjere niti zabrana okupljanja, to se sjednice predstavničkog tijela održavaju na redovan način, uz fizičku prisutnost vijećnika na sjednici, u skladu s općim aktima jedinice¹⁷.

Naime, Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi nije propisana mogućnost održavanja sjednice elektroničkim putem, osim u slučaju nastanka posebnih okolnosti. Održavanje elektroničkih sjednica u uvjetima koji ne predstavljaju posebne okolnosti u smislu članka 37. stavka 5. Zakona o lo-

kalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, kao i glasovanje isključivo putem e-maila, **nije u skladu sa Zakonom**¹⁸.

Ako su ispunjeni zakonski uvjeti za održavanje sjednica elektroničkim putem (a to je u slučaju nastupanja posebnih okolnosti koje podrazumijevaju događaj ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje trenutačno ugrožava pravni poredak, život, zdravlje ili sigurnost stanovništva te imovinu veće vrijednosti, za vrijeme trajanja posebnih okolnosti), to je moguće ostvariti audio i/ili videokonferencijskim putem, no ne i putem e-maila (glasovanje elektroničkom poštom).

Slijedom toga, svaka jedinica ovlaštena je svojim općim aktom, odnosno poslovníkom o radu predstavničkog tijela urediti sazivanje i održavanje elektroničkih sjednica predstavničkog tijela, međutim, to mora biti u duhu i u skladu s mjerodavnim odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te u posebnim situacijama propisanim Zakonom.

12. Javnost rada predstavničkog tijela

Temeljem Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 37.) rad predstavničkog tijela i sjednice predstavničkog tijela su javne. Nazočnost javnosti može se isključiti samo iznimno, u slučajevima predviđenim posebnim zakonima i općim aktom jedinice. Isto tako, na sjednicama predstavničkog tijela u pravilu se glasuje javno, ako predstavničko tijelo ne odluči da se, u skladu s poslovníkom ili drugim općim aktom, o nekom pitanju glasuje tajno, budući da se poslovníkom o radu predstavničkog tijela uređuje praćenje rasprave i sudjelovanje u radu i odlučivanju predstavničkog tijela.

Slijedom iznesenog, javnost rada predstavničkog tijela, pa time između ostalog i najava datuma održavanja sjednica utvrđena je Zakonom, dok o načinu informiranja javnosti odlučuje sama jedinica, odnosno njezina tijela u skladu s općim aktima (primjerice na službenim internetskim stranicama jedinice ili na oglasnoj ploči jedinice). Stoga, pitanja vezana uz način rada predstavničkog tijela, kao što je objava održavanja dana sjednice predstavničkog tijela jedinice ili prisutnosti građana na sjednicama, pitanja su koja Zakon prepušta statutima, odnosno poslovnícima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave jer se radi o pitanjima koja spadaju u samoupravni djelokrug.

Uz navedeno, skreće se pozornost na odredbe Zakona o pravu na pristup informacijama¹⁹, kojim je propisano da su tijela javne vlasti obvezna javnost informirati o: dnevnom redu zasjedanja ili sjednica službenih tijela i vremenu njihova održavanja, načinu rada i mogućnostima neposrednog uvida u njihov rad, kao i o broju osoba kojim se može istodobno osigurati neposredan uvid u rad tijela javne vlasti, pri čemu se mora voditi računa o redosljedu prijavljivanja (članak 12. Zakona). Način na koji će o navedenim pitanjima informirati javnost uređuje jedinica. Međutim, tijela javne vlasti nisu dužna osigurati neposredan uvid u svoj rad kada se radi o pitanjima u kojima se po zakonu javnost mora isključiti, odnosno ako se radi o informacijama za koje postoje ograničenja prava na pristup prema odredbama Zakona.

¹⁸ Uputa Ministarstva pravosuđa i uprave KLASA: 024-04/23-01/18 od 20. srpnja 2023.

¹⁹ NN, br. 25/13 i 85/15

¹⁷ Mišljenje Ministarstva pravosuđa i uprave u predmetu KLASA: 024-02/22-01/176 od 2. siječnja 2023.

Obveze JLP/R/S kod prirodnih nepogoda

Bernard Iljazović*

U članku se podsjeća na obveze jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kod prirodnih nepogoda, te način dodjele pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje šteta od prirodnih nepogoda.

1. Uvod

Svjedoci smo sve većih posljedica klimatskih promjena, čiji se negativni učinci odražavaju ne samo na okoliš, nego i na ljudske živote. Kao očigledni primjer tih promjena možemo vidjeti sve jače prirodne nepogode (npr. poplave, požari, oluje...) koje uništavaju sve pred sobom, uključujući i poljoprivredne usjeve. U takvim slučajevima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu proglasiti prirodnu nepogodu, te odobriti financijska sredstva za sanaciju šteta. No, da bi mogle proglasiti prirodnu nepogodu, potrebno je ispuniti i određene zakonske uvjete.

2. Što je prirodna nepogoda?

Prirodnom nepogodom smatraju se iznenadne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vremenskim prilikama, seizmičkim uzrocima i drugim prirodnim uzrocima koje prekidaju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve, štetu na imovini i/ili njezin gubitak, te štetu na javnoj infrastrukturi i/ili u okolišu. Na primjer: potres, olujni i orkanski vjetar, požar, poplava, suša, tuča, kiša koja se smrzava u dodiru s podlogom, mraz, izvanredno velika visina snijega, snježni nanos i lavina, nagomilavanje leda na vodotocima, klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta te druge pojave takva opsega koje, ovisno o mjesnim prilikama, uzrokuju bitne poremećaje u životu ljudi na određenom području.

3. Nadležna tijela i opis poslova

3.1. Povjerenstva

Poslove u vezi s procjenom štete i dodjele sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda obavljaju:

- Državno povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda
- Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba za procjenu šteta od prirodnih nepogoda
- županijska povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda
- gradska i općinska povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda

3.2. Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba

Članove Gradskog povjerenstva Grada Zagreba imenuje Gradska skupština Grada Zagreba na razdoblje od četiri godine.

Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba obavlja, na primjer, sljedeće poslove: predlaže gradonačelniku Grada Zagreba proglašenje prirodne nepogode, podnosi Državnom povjerenstvu prijedlog s obrazloženjem za odobravanje žurne novčane pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode, utvrđuje i provjerava visinu štete od prirodne nepogode za područje Grada Zagreba, po potrebi izravno na terenu i području zahvaćenom prirodnom nepogodom obavlja izvid štete na imovini u kojem mogu sudjelovati predstavnici nadležnih ministarstava, odnosno pravne osobe, ovisno o vrsti i posljedicama prirodne nepogode i nastale štete, dostavlja putem Registra šteta Državnom povjerenstvu konačne procjene šteta, kao i konačno izvješće o utrošku sredstava žurne pomoći i sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u Gradu Zagrebu, prati i nadzire namjensko korištenje odobrenih sredstava pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda, izrađuje izvješće o utrošku dodijeljenih sredstava žurne pomoći i sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda i dostavlja ih Državnom povjerenstvu putem Registra šteta...

4. Izvori i planiranje novčanih sredstava

4.1. Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda

Predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave do 30. studenog tekuće godine donosi plan djelovanja za sljedeću kalendarsku godinu radi određenja mjera i postupanja djelomične sanacije šteta od prirodnih nepogoda.

Plan djelovanja sadržava sljedeće:

1. popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode
2. procjene osiguranja opreme i drugih sredstava za zaštitu i sprječavanje stradanja imovine, gospodarskih funkcija i stradanja stanovništva
3. sve druge mjere koje uključuju suradnju s nadležnim tijelima i/ili drugih tijela, znanstvenih ustanova i stručnjaka za područje prirodnih nepogoda.

* Bernard Iljazović, dipl.iur., Zagreb

4.2. Izvori sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda

Sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda odnose se na novčana sredstva ili ostala materijalna sredstva, kao što je oprema za zaštitu imovine fizičkih i/ili pravnih osoba, javne infrastrukture, te zdravlja i života stanovništva, koja su potrebna za djelomičnu sanaciju štete nastale od prirodne nepogode.

Novčana sredstva i druge vrste pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda na imovini oštećenika osiguravaju se iz državnog proračuna s proračunskog razdjela ministarstva nadležnog za financije, fondova Europske unije, te donacija.

Sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda su nepovratna i namjenska, te se ne mogu upotrijebiti kao kreditna sredstva niti zadržati kao prihod proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Gradonačelnici i općinski načelnici, kao i krajnji korisnici, odgovorni su za namjensko korištenje sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda.

5. Proglašenje prirodne nepogode

Odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije donosi župan na prijedlog općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika, u slučaju ispunjenja propisanih uvjeta. Naime, prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20 % vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30 % prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave za najmanje 30 %.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan, a za područje Grada Zagreba gradonačelnik Grada Zagreba, u slučaju ispunjenja navedenih uvjeta.

Vlada Republike Hrvatske može, prema vlastitoj prosudbi, proglasiti prirodnu nepogodu na području dviju ili više županija, Grada Zagreba ili na cijelom području Republike Hrvatske.

5.1. Radnje nakon proglašenja prirodne nepogode

Nakon proglašenja prirodne nepogode, radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda, nadležna tijela, odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Grad Zagreb provode sljedeće radnje:

1. prijavu prve procjene štete u Registar šteta
2. prijavu konačne procjene štete u Registar šteta
3. potvrdu konačne procjene štete u Registar šteta

Naime, Registar šteta je jedinstvena digitalna baza podataka o svim štetama nastalim zbog prirodnih nepogoda na području Republike Hrvatske.

5.2. Prva procjena štete i unos podataka u Registar šteta

Oštećenik nakon nastanka prirodne nepogode prijavljuje štetu na imovini nadležnom gradskom ili općinskom povjerenstvu, te Gradskom povjerenstvu Grada Zagreba u pisanom obliku, na propisanom obrascu, najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

Nakon isteka navedenog roka, općinsko odnosno gradsko povjerenstvo, te Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba, unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

Iznimno, oštećenik može podnijeti prijavu prvih procjena šteta i nakon isteka roka od osam dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

Također, rok za unos podataka u Registar šteta od strane općinskog odnosno gradskog povjerenstva, te Gradskog povjerenstva Grada Zagreba, može se, u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojih je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, produljiti za osam dana.

O produljenju navedenog roka odlučuje Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba, dok županijsko povjerenstvo odlučuje na temelju zahtjeva općinskog ili gradskog povjerenstva.

5.3. Konačna procjena štete

Konačna procjena štete predstavlja procijenjenu vrijednost nastale štete uzrokovane prirodnom nepogodom na imovini oštećenika izražene u novčanoj vrijednosti na temelju prijave i procjene štete.

Naime, konačna procjena štete obuhvaća vrstu i opseg štete u vrijednosnim (financijskim) i naturalnim pokazateljima prema području, imovini, djelatnostima, vremenu i uzrocima njezina nastanka, te korisnicima i vlasnicima imovine.

Konačnu procjenu štete utvrđuje općinsko odnosno gradsko povjerenstvo, te Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba, na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika, a tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju: stradanja stanovništva; opseg štete na imovini; opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu; iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda; opseg osiguranja

imovine i života kod osiguravatelja; vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.

Konačnu procjenu štete po svakom pojedinom oštećeniku koji je ispunio propisane uvjete, općinsko odnosno gradsko povjerenstvo prijavljuje županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra šteta.

Konačnu procjenu štete po svakom pojedinom oštećeniku koji je ispunio propisane uvjete, Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba dostavlja Državnom povjerenstvu u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra šteta.

5.4. Način izračuna konačne procjene štete

Pri konačnoj procjeni štete procjenjuje se vrijednost imovine prema jedinstvenim cijenama, važećim tržišnim cijenama ili drugim pokazateljima primjenjivim za pojedinu vrstu imovine oštećene zbog prirodne nepogode.

Za štete na imovini za koje nisu propisane jedinstvene cijene koriste se važeće tržišne cijene za pojedinu vrstu imovine oštećene zbog prirodne nepogode, pri čemu se surađuje s drugim središnjim tijelima državne uprave i/ili drugim institucijama ili ustanovama koje posjeduju stručna znanja i posjeduju tražene podatke.

5.5. Postupanja nadležnih ministarstava prilikom potvrde štete

Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva (ministarstva nadležna za: financije; poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo; gospodarstvo; graditeljstvo i prostorno uređenje; zaštitu okoliša i energetiku; more, promet i infrastrukturu), nakon dostave konačne procjene štete.

Naime, potvrda konačne procjene štete predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na kojoj je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj istoj imovini sukladno podacima unesenim u Registar šteta.

Osim na temelju podataka iz Registra šteta, potvrđivanje se provodi na osnovi cjelokupne i potpuno dostavljene dokumentacije i obrazaca i/ili izravnim izvidom oštećenja na terenu i pristupom imovini koja je predmetom prijave štete.

Nadležna ministarstva nakon potvrde konačne procjene štete, sastavljaju izvješće s prikazom svih potvrđenih šteta iz svoje nadležnosti.

Potom, na temelju tog izvješća izrađuju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih od prirodnih nepogoda, koji dostavljaju Državnom povjerenstvu.

Taj prijedlog sadržava:

- cjelovit prikaz šteta i prijedlog isplate sredstava pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda
- prijedlog i načine određenja kriterija i postotaka davanja sredstava pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od pri-

rodnih nepogoda u odnosu na iskazanu vrijednost štete i vrsti štete koja je nastala zbog prirodne nepogode

- prijedlog ostalih mjera postupanja radi djelomične sanacije šteta od prirodnih nepogoda.

6. Način dodjele pomoći i raspodjele sredstava pomoći

6.1. Provjera i obrada podataka koje provodi Državno povjerenstvo

Državno povjerenstvo pristupa provjeri i obradi podataka o konačnim procjenama šteta na temelju podataka iz Registra šteta i ostale dokumentacije, te utvrđuje iznos pomoći za pojedinu vrstu štete i oštećenike tako da određuje postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrđene štete na imovini oštećenika.

Nakon utvrđivanja navedenih uvjeta, a prije isplate sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda, podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda.

Prilikom raspodjele sredstava pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda, iznos novčanih sredstava ne može biti veći od 5 % iznosa konačne potvrđene štete na imovini pojedinog oštećenika.

Iznimno, Državno povjerenstvo može predložiti Vladi Republike Hrvatske dodjelu većih iznosa pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica od prirodnih nepogoda kada su stradanja imovine i stanovništva takva da prijete ugrozom zdravlja i života i funkcioniranja gospodarstva na području pogođenom prirodnom nepogodom.

O navedenim prijedlozima Državnog povjerenstva, Vlada Republike Hrvatske donosi odluku.

7. Način dodjele i raspodjela sredstava žurne pomoći

7.1. Žurna pomoć

Žurna pomoć je pomoć koja se dodjeljuje u slučajevima u kojima su posljedice na imovini stanovništva, pravnih osoba i javnoj infrastrukturi uzrokovane prirodnom nepogodom i/ili katastrofom takve da prijete ugrozom zdravlja i života stanovništva na područjima zahvaćenim prirodnom nepogodom.

Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini:

1. jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i Gradu Zagrebu za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva, te onečišćenje prirodnog okoliša

2. oštećenima - fizičkim osobama, koje su pretrpjele štete na imovini, posebice ugroženim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijete ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

Žurna pomoć dodjeljuje se iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračuna Grada Zagreba. Sukladno tome, žurnu pomoć dodjeljuju Vlada Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te Grad Zagreb.

7.2. Žurna pomoć Vlade Republike Hrvatske

Vlada Republike Hrvatske o dodjeli žurne pomoći donosi odluku, s tim da odluku o dodjeli žurne pomoći može donijeti i na temelju prijedloga Državnog povjerenstva i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te Grada Zagreba.

Vlada Republike Hrvatske u odluci određuje sljedeće:

- vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
- kriterije, način raspodjele i namjene korištenja žurne pomoći
- ministarstva nadležna za provedbu isplate žurne pomoći
- jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima se dodjeljuje žurna pomoć te
- druge uvjete i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

Izvješća o utrošku dodijeljenih sredstava žurne pomoći nadležna ministarstva, Grad Zagreb, županije, općine, odnosno gradovi dužni su dostaviti Vladi Republike Hrvatske u roku navedenom u odluci.

7.3. Žurna pomoć JLP(R)S-a i Grada Zagreba

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb mogu isplatiti žurnu pomoć iz raspoloživih sredstava svojih proračuna, a u slučaju ispunjenja propisanih uvjeta (članak 36. stavak 1. i 2. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda)¹.

Prijedlog dodjele žurne pomoći predstavničkom tijelu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave upućuje župan ili gradonačelnik, odnosno općinski načelnik, dok prijedlog dodjele žurne pomoći Gradskoj skupštini Grada Zagreba upućuje gradonačelnik Grada Zagreba.

Potom predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Gradska skupština Grada Zagreba donose odluku o prijedlogu kojom se određuje:

1. vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
2. kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći, te
3. drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

8. Izvješća povjerenstava

Gradsko ili općinsko povjerenstvo putem Registra šteta podnosi županijskom povjerenstvu izvješće o utrošku

sredstava za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda dodijeljenih iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Osim izvješća, dostavlja i druge podatke u pisanom i/ili elektroničkom obliku koji osobito uključuju obrazloženja koja se odnose na utrošak i namjensko korištenje novčanih sredstava dodijeljenih iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, uključujući i izvore sredstava iz fondova Europske unije.

Županijsko povjerenstvo na temelju prikupljenih podataka i izvješća podnosi Državnom povjerenstvu izvješće o utrošku dodijeljenih sredstava za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda sa stavke za prirodne nepogode u Državnom proračunu Republike Hrvatske, putem Registra šteta i pisanim putem.

U izvješću županijskog povjerenstva navode se sredstva koja se za tu štetu dodjeljuju na razini županije, grada ili općine, kao i sredstva za naknadu štete iz drugih izvora.

Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba podnosi Državnom povjerenstvu izvješće o utrošku dodijeljenih sredstava za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda sa stavke za prirodne nepogode u državnom proračunu Republike Hrvatske, putem Registra šteta i pisanim putem.

Izvješća županijskih povjerenstava i Gradskog povjerenstva Grada Zagreba objedinjuje Državno povjerenstvo, te izrađuje skupno izvješće o utrošku dodijeljenih sredstava sa stavke za prirodne nepogode u državnom proračunu Republike Hrvatske, koji dostavlja Vladi Republike Hrvatske.

9. Zaključno

Uspostavljen pravni okvir koji uređuje dodjelu pomoći radi ublažavanja i uklanjanja posljedica prirodnih nepogoda omogućuje transparentnost postupanja prilikom dodjele sredstava pomoći, određenje jasnih kriterija i postupanja nadležnih tijela u načelima postupanja, a što zasigurno donosi pozitivne učinke tijekom primjene u praksi. Posebice treba voditi računa da se dodijeljena sredstva pomoći oštećenima i koriste strogo namjenski, kako bi se spriječile moguće zloupotrebe te postigla svrhovitost pravnih normi.

Pregledajte našu ponudu edukacija iz područja financija, računovodstva, revizije, prava i menadžmenta u javnom i neprofitnom sektoru na internet stranici

www.tim4pin.hr

¹ Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda, NN, br. 16/19.

Obavljanje gospodarskih djelatnosti od strane udruga

Dragan Zlatović*

Gospodarske djelatnosti udruga može obavljati pored djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi utvrđeni statutom, ali ih ne smije obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe. Ako u obavljanju gospodarske djelatnosti udruga ostvari višak prihoda nad rashodima, on se mora sukladno statutu udruge koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih statutom. Prema poreznim propisima, udruga koja obavlja gospodarske djelatnosti dužna je prijaviti poreznoj upravi tu činjenicu bitnu za oporezivanje, a time potencijalno postati i obveznikom poreza na dobit. U članku se autor fokusira na pravne aspekte obavljanja gospodarskih djelatnosti u udrugama.

1. Udruge i obavljanje gospodarske djelatnosti

Odredbama Općeg poreznog zakona („Narodne novine“, br. 115/16., 106/18., 121/19., 32/20. i 42/20.; dalje: OPZ) pojašnjeno je kako se gospodarskom djelatnošću smatra razmjena dobara i usluga na tržištu radi ostvarivanja prihoda, dohotka, dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi. Prema čl. 9. Zakona o udrugama („Narodne novine“, br. 74/14., 70/17., 98/19. i 151/22.), djelovanje udruge temelji se na načelu neprofitnosti, što znači da se udruga ne osniva sa svrhom stjecanja dobiti, ali može obavljati gospodarsku djelatnost, sukladno zakonu i statutu.

Prema čl. 31. st. 1. Zakona o udrugama, udruga obavlja gospodarske djelatnosti, ako je to propisano statutom, a sukladno posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti za obavljanje te vrste djelatnosti. Nadalje, prema čl. 31. st. 2. Zakona o udrugama, gospodarske djelatnosti udruga može obavljati pored djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi utvrđeni statutom, ali ih ne smije obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe. Ako u obavljanju gospodarske djelatnosti udruga ostvari višak prihoda nad rashodima, on se mora sukladno statutu udruge koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih statutom.

Rješenje o upisu u registar udruga mora sadržavati, između ostaloga i podatke o gospodarskim djelatnostima ako su propisane statutom udruge. Zakonom o udrugama eksplicitno je propisano kako je ovo rješenje o upisu udruge koja je u statutu propisala obavljanje gospodarske djelatnosti nadležno upravno tijelo dužno odmah po upisu u registar udruga dostaviti Ministarstvu financija – Poreznoj upravi.

Pri upisu u Registar udruga, udruga u Zahtjevu za upis u Registar udruga RH posebno navodi djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi udruge (rubrika 10.) kako su utvrđene statutom i u skladu s Klasifikacijom djelatnosti, a posebno gospodarske djelatnosti udruge (rubrika 11.) ako su propisane statutom udruge. Napominjemo da se udruga može

opredijeliti da obavlja jednake djelatnosti kojima ostvaruje svoje ciljeve i kojima obavlja gospodarske djelatnosti.

Dakle, udruga smije obavljati gospodarske djelatnosti, ali ne radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe. Gospodarske djelatnosti udruga može obavljati pored djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi utvrđeni statutom, ali ih ne smije obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe.

2. Usluge u turizmu

Izvorno, usluge u turizmu mogu pružati trgovačka društva, zadruge, trgovci pojedinci i obrtnici koji ispunjavaju uvjete za pružanje tih usluga, a pod određenim uvjetima pojedine usluge u turizmu mogu pružati i udruge, kao i druge neprofitne organizacije kao što su javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima i druge javne ustanove u okviru svoje osnovne djelatnosti, zdravstvene ustanove, ustanove u kulturi, sindikati, škole, visoka učilišta i druge odgojno-obrazovne ustanove radi obavljanja svoje djelatnosti, odnosno ispunjenja svojih ciljeva, te crkva ili vjerska zajednica.

Prema čl. 4. Zakona o pružanju usluga u turizmu („Narodne novine“, br. 130/17., 25/19., 98/19., 42/20. i 70/21.), usluge u turizmu su: pružanje usluga turističke agencije, turističkog vodiča, voditelja putovanja, turističkog animatora, turističkog predstavnika, usluge u posebnim oblicima turističke ponude (turističke usluge u nautičkom turizmu, turističke usluge zdravstvenog turizma, turističke usluge u kongresnom turizmu, usluge aktivnog i pustolovnog turizma, turističke usluge ribolovnog turizma, turističke usluge na poljoprivrednom gospodarstvu, uzgajalištu vodenih organizama, lovištu i u šumi šumoposjednika, usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car), usluge turističkog ronjenja) i usluge iznajmljivanja opreme za šport i rekreaciju turistima.

Prema čl. 5. st. 2. Zakona, uz klasične pružatelje usluga u turizmu (trgovačka društva, obrtnici, zadruge), pod uvjetima propisanim Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona pojedine usluge u turizmu mogu pružat,

* Izv. prof. dr. sc. Dragan Zlatović, Veleučilište u Šibeniku, Šibenik

između ostalih i udruge radi obavljanja svoje djelatnosti odnosno ispunjenja svojih ciljeva.

Prema čl. 62. st. 1. Zakona, udruge mogu radi ostvarivanja svojih ciljeva i zadataka utvrđenih njihovim statutom ili drugim općim aktom o osnivanju pružati usluge organizacije putovanja (paket-aranžman i izlet) isključivo za svoje članove, s tim da paket-aranžman može trajati do dva dana, uključujući jedno noćenje. Kod toga, udruge mogu organizirati putovanje najviše tri puta godišnje bez svrhe stjecanja dobiti.

Promidžba i predstavljanje ovih putovanja ne može se vršiti neposredno ili posredno, putem sredstava javnog priopćavanja i oglašavanja niti na bilo koji drugi način u komercijalne svrhe. Udruge su obvezne za organizaciju putovanja koristiti prijevozna sredstva u kojima su putnici i prtljaga osigurani. Nadalje, udruge su obvezne pridržavati se obveza pružatelja usluga u turizmu iz članka 6. točaka 1. i 2. Zakona, a to su:

- objaviti uvjete, sadržaj i cijenu svake pojedine usluge na hrvatskom jeziku, a može ih istodobno objaviti i na nekom drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku, i pridržavati se tih uvjeta, sadržaja i cijena
- za svaku izvršenu uslugu korisniku izdati račun, sukladno posebnim propisima kojima se uređuje izdavanje i čuvanje računa.

Usluge koje pruža Hrvatski ferijalni i hostelski savez propisane su odredbom čl. 63. Zakona. Hrvatski ferijalni i hostelski savez može, u svrhu promicanja omladinskog (mladeškog) turizma i turističke kulture mladih, u svojim poslovnim prostorima, za svoje članove i članove međunarodnih udruga omladinskog (mladeškog) turizma kojih je savez član te učenike osnovnih i srednjih škola, pružati usluge turističke agencije iz članka 12. Zakona.

Prema čl. 68. Zakona, odredbe Zakona ne primjenjuju se na putovanja koja bez svrhe stjecanja dobiti organiziraju:

- izviđačke (skautske) udruge za svoje članove u svojim objektima ili opremi za kampiranje
- Hrvatski planinarski savez i njegove članice samo za svoje članove i u okviru svoje osnovne djelatnosti.

Turistički vodič je osoba koja pruža turistima usluge pokazivanja i stručnog tumačenja prirodnih ljepota i vrijednosti, kulturno-povijesnih spomenika, umjetničkih djela, etnografskih i drugih znamenitosti, povijesnih događaja, ličnosti, legendi o tim događajima i ličnostima, gospodarskih i političkih tijekova i zbivanja. Prema čl. 75. st. 2. Zakona, turistički vodič dužan je za pruženu uslugu izdati račun korisniku usluge ako pružanje usluge ne organizira turistička agencija ili drugi prodavatelj ili račun ne izda udruge turističkih vodiča koje je član.

Udruge turističkih vodiča mogu u smislu čl. 78. Zakona u ime i za račun svojih članova, kao i u svoje ime, a za račun svojih članova, posredovati u pružanju usluga turističkog vodiča uz obvezu izdavanja računa korisniku usluge.

Prema čl. 108. st. 1. t. 8. Zakona, novčanom kaznom od 3000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj prav-

na osoba, fizička osoba – obrtnik ako posreduje u pružanju usluga turističkog vodiča turističkim vodičima koji nisu članovi udruge (članak 78. Zakona). Za ovaj prekršaj kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 2500,00 do 8000,00 kuna. U slučaju ponavljanja ovog prekršaja pravna osoba, fizička osoba – obrtnik kaznit će se novčanom kaznom od 6000,00 do 40.000,00 kuna. Za ovaj prekršaj turistički inspektor može pravnoj osobi, fizičkoj osobi – obrtniku na mjestu izvršenja prekršaja naplatiti novčanu kaznu u iznosu od 1500,00 kuna, a odgovornoj osobi u pravnoj osobi i voditelju poslova u iznosu od 1000,00 kuna. Prema odredbama Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 57/22.), koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 13. svibnja 2022. i Odluci o objavi uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 85/22.), euro je postao službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj na dan 1. siječnja 2023., te je fiksni tečaj konverzije određen na 7,53450 kuna za jedan euro. Stoga je ove iznose novčanih kazni potrebno preračunati u eure.

Dakle, novi Zakona donosi niz novina glede obavljanja turističkih usluga od strane udruge i to:

- udruge više nije dužna prije početka putovanja prijaviti organizaciju putovanja mjesno nadležnoj službi Turističke inspekcije Ministarstva turizma;
- udruge može radi ostvarivanja svojih ciljeva utvrđenim statutom pružati usluge organizacije putovanja (paket aranžmana i izleta) isključivo za svoje članove, s time da paket aranžman može trajati najviše dva dana uključujući jedno noćenje, ali to mogu učiniti najviše tri puta godišnje i bez svrhe stjecanja dobiti;
- udruge ne može samostalno organizirati paket aranžmane koji traju dulje od dva dana i uključuju više od jednog noćenja, već njegovu organizaciju moraju povjeriti turističkoj agenciji;
- udruge može biti organizator kongresa, događanja ili sličnog skupa te bez angažiranja turističke agencije može organizirati usluge prijevoza, smještaja i prehrane za sudionike, pod uvjetom da se trošak njihovog sudjelovanja plaća isključivo iz sredstava organizatora ili sponzorstva te bez naplate kotizacije i bilo kakve druge naknade za sudjelovanje od sudionika kongresa, događanja ili sličnog skupa.

3. Ugostiteljske usluge

Prema čl. 4. st. 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti („Narodne novine“, br. 85/15., 121/16., 99/18., 25/19., 98/19., 32/20., 42/20. i 126/21.; dalje: ZUD), ugostiteljska djelatnost je pripremanje i usluživanje jela, pića i napitaka i pružanje usluga smještaja. Ugostiteljska djelatnost je i pripremanje jela, pića i napitaka za potrošnju na drugom mjestu sa ili bez usluživanja (u prijevoznom sredstvu, na priredbama i slično) i opskrba tim jelima, pićima i napitcima (catering).

Prema čl. 5. st. 2. Zakona, ugostiteljsku djelatnost, pod uvjetima propisanim Zakonom za ugostitelja, mogu obavljati i:

- Hrvatski ferijalni i hostelski savez u objektima omladinskog turizma (hostel) za svoje članove i članove međunarodnih udruga omladinskog turizma kojih je savez član,
- Hrvatski planinarski savez i njegove članice u svojim planinarskim objektima prvenstveno za svoje članove i članove međunarodnih udruga planinara kojih je savez član,
- lovačke i ribičke udruge, u svojim klupskim prostorijama i prostorima, za svoje članove i druge registrirane lovce, odnosno ribolovce,
- amaterske sportske udruge za svoje potrebe u svojim poslovnim prostorijama i prostorima.

Ove pravne osobe ne moraju biti registrirane za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, ali moraju ispunjavati propisane minimalne uvjete za obavljanje ove vrste djelatnosti.

Odredbe Zakona ne primjenjuju se, između ostaloga i na:

- organiziranje prehrane i smještaja koje organizira Savez izviđača Hrvatske i njegove udruge - članice, za članove Saveza izviđača Hrvatske i Svjetske organizacije izviđačkog pokreta, radi obavljanja djelatnosti udruge,
- pružanje usluga prehrane („toplog obroka“), napitaka i bezalkoholnih pića, bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, koje a udruge za svoje članove u svojim poslovnim prostorijama i prostorima dok se obavlja njihova osnovna djelatnost ili aktivnost,
- pripremanje i usluživanje jela, pića i napitaka koje organiziraju udruge nacionalnih manjina u svojim prostorijama i prostorima održavanja manifestacija radi očuvanja, promicanja i iskazivanja nacionalnog i kulturnog identiteta
- organiziranje smještaja za sudionike domaćih ili međunarodnih umjetničkih programa koji u vlastitim objektima organiziraju udruge i druge organizacije u kulturi, uz prethodno mišljenje ministarstva nadležnog za kulturu,
- pripremanje i usluživanje jela, pića i napitaka, koje organiziraju dobrovoljna vatrogasna društva za svoje članove, članove drugih vatrogasnih organizacija te građane, u svojim poslovnim prostorijama i prostorima, za vrijeme održavanja vatrogasnih natjecanja, obilježavanja obljetnica i ostalih vatrogasnih manifestacija, do najviše četiri puta u jednoj kalendarskoj godini, uz prethodnu prijavu mjesno nadležnom uredu turističke inspekcije tijela državne uprave nadležnog za inspekcijske poslove u području ugostiteljstva prema svome sjedištu, najkasnije tri dana prije održavanja navedenih događaja, te obvezu izdavanja čitljivog i točnog računa za svaku pruženu ugostiteljsku uslugu
- pripremanje i usluživanje jela, napitaka i pića, bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, koje udruge umirovljenika organiziraju za članove udruga umirovljenika u svojim klupskim prostorijama.

Udruge mogu pružati usluge pripremanja i usluživanja toplih i hladnih napitaka, bezalkoholnih pića i jela koje organiziraju za potrebe svojih zaposlenika i svojih članova

u svojim poslovnim prostorijama i prostorima (tzv. „kantine“).

Pravne osobe iz čl. 5. st. 2. ZUD-a, pa tako dakle i navedene udruge, moraju se u obavljanju ugostiteljske djelatnosti pridržavati odredbi čl. 10. ZUD-a koje uređuju obveze ugostitelja. Tako će navedene udruge morati: 1. vidno istaknuti na ulazu u ugostiteljski objekt, odnosno u ulazu ugostiteljskog objekta smještenog u građevini zaštićenoj kao kulturno dobro, na propisani način, natpis s oznakom vrste ugostiteljskog objekta, odnosno vrste i kategorije ugostiteljskog objekta, posebnog standarda te oznake kvalitete utvrđene rješenjem nadležnog tijela odnosno Ministarstva nadležnog za turizam; 2. vidno istaknuti na ulazu u objekt obavijest o radnom vremenu i radnim, odnosno neradnim danima i pridržavati se istaknutoga radnog vremena; 3. utvrditi kućni red; 4. utvrditi normative o utrošku namirnica za pojedino jelo, piće i napitak, pružiti usluge u količinama i kakvoći sukladno normativima, normativ za vrijeme rada imati u ugostiteljskom objektu te na zahtjev normativ predočiti korisniku; 5. vidno istaknuti cijene usluga koje se nude na hrvatskom i najmanje jednom svjetskom jeziku, na način dostupan gostima i pridržavati se istaknutih cijena, a kod pružanja usluga smještaja u cjenicima istaknuti i iznos boravišne pristojbe te cjenike (jelovnik i/ili karta pića) staviti na raspolaganje gostima u dovoljnom broju primjeraka; 6. izdati gostu čitljiv i točan račun za svaku pruženu ugostiteljsku uslugu, s naznakom vrste, količine i cijene pruženih usluga, odnosno odobrenog popusta, a kod pružanja usluga smještaja navesti u računu i iznos boravišne pristojbe, s tim da račun za usluge pružene gostu, u slučaju kada gost koristi ugostiteljske usluge putem turističke agencije ili drugog naručitelja usluge, može izdati turističkoj agenciji ili drugom naručitelju usluge; 7. pridržavati se propisanog radnog vremena; 8. na propisani način voditi knjigu gostiju u ugostiteljskom objektu za smještaj; 9. u ugostiteljskom objektu za smještaj osigurati goste od posljedica nesretnog slučaja; 10. omogućiti gostu podnošenje pisanog prigovora u ugostiteljskom objektu i bez odgađanja pisanim putem potvrditi njegov primitak te omogućiti gostu podnošenje pisanog prigovora putem pošte, telefaksa ili elektroničke pošte, u ugostiteljskom objektu vidljivo istaknuti obavijest o načinu podnošenja pisanog prigovora, u pisanom obliku odgovoriti na prigovor u roku od 15 dana od dana zaprimljenog prigovora te voditi i čuvati evidenciju prigovora gostiju godinu dana od dana primitka pisanog prigovora; 11. u ugostiteljskom objektu u kojem pruža usluge turistima, uz naziv vrste ugostiteljskog objekta, istaknuti i oznaku da se u tom objektu pružaju usluge turistima; 12. pisanim putem obavijestiti nadležno upravno tijelo, odnosno Ministarstvo o trajnom prestanku obavljanja djelatnosti u ugostiteljskom objektu, u roku od osam dana od nastale promjene; 13. ispunjavati uvjete propisane posebnim propisima o hrani; 14. pružati ugostiteljske usluge koje su utvrđene rješenjem nadležnog tijela, odnosno Ministarstva; 15. prema gostu odnositi se uljudno, korektno i profesionalno; 16. postupati s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog

stručnjaka); 17. ispunjavati uvjete odgovarajućeg stupnja i vrste obrazovanja, stručne osposobljenosti ili majstorskog ispita, potrebnih za obavljanje ugostiteljske djelatnosti ovisno o vrstama ugostiteljskih objekata, odnosno imati zaposlenu osobu koja ispunjava te uvjete; 18. onemogućiti iznošenje pića i napitaka radi konzumiranja izvan zatvorenih prostora ugostiteljskog objekta.

Sudionici proslava i manifestacija koje u promidžbeno-turističku svrhu organiziraju turističke zajednice i/ili jedinice lokalne samouprave ili drugi organizator uz odobrenje jedinice lokalne samouprave, mogu na tim događanjima pružati ugostiteljske usluge pripremanja i usluživanja jela, pića i napitaka. Sudionici proslava i manifestacija, pored ugostitelja i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, mogu biti i pravne osobe, pa tako i udruge kao i fizičke osobe – obrtnici, koji nisu ugostitelji, uz obvezu isticanja tvrtke odnosno naziva, isticanja i pridržavanja istaknutih cijena, izdavanja čitljivog i točnog računa za pruženu uslugu i isticanja na vidljivom mjestu oznake o zabrani usluživanja alkoholnih pića, drugih pića i/ili napitaka koji sadržavaju alkohol osobama mlađim od 18 godina te poštivanja te zabrane.

Dakle, prema ZUD-u određene udruge i druge neprofitne organizacije mogu obavljati ugostiteljsku djelatnost pod kondicijama koje ZUD propisuje za ugostitelja, dok ostale udruge i druge neprofitne organizacije mogu u zakonom navedenim slučajevima pružati određene usluge na koje se ne primjenjuju odredbe ZUD-a, jer se tada ne radi o ugostiteljskoj djelatnosti u smislu odredbi ZUD-a. Ovo sve u smislu čl. 31. Zakona o udrugama (ZU), prema kojoj odredbi udruga obavlja gospodarske djelatnosti ako je to propisano statutom, a sukladno posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti za obavljanje te vrste djelatnosti. Gospodarske djelatnosti udruga može obavljati pored djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi utvrđeni statutom, ali ih ne smije obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe. Ako u obavljanju gospodarske djelatnosti udruga ostvari višak prihoda nad rashodima, on se mora sukladno statutu udruge koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih statutom.

4. Obavljanje trgovine

Djelatnost trgovine mogu obavljati neprofitne prave osobe pod uvjetima i na način propisan odredbama posebnog propisa kojima se uređuje obavljanje djelatnosti trgovine. Prema čl. 3. st. 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20. i 33/23.), trgovina je, u smislu ovoga Zakona, gospodarska djelatnost kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini u svrhu ostvarivanja dobiti ili drugog gospodarskog učinka. Trgovina se obavlja kao trgovina na veliko i kao trgovina na malo. Trgovac je, u smislu čl.4. Zakona, pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini.

Da bi udruge mogle obavljati djelatnost trgovine obavljanje trgovine mora biti propisano statutom udruge, sukladno posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti za obav-

ljanje trgovine, da svrha trgovine nije stjecanje dobiti, te da višak prihoda se koristi sukladno posebnim pravilima propisanim u Zakonu o udrugama.

Prema čl. 5. st. 1. Zakona, osim trgovca, djelatnost trgovine mogu obavljati i pravne osobe, među kojima su posebno apostrofirane udruge, koje prema posebnim propisima radi ostvarivanja svojih ciljeva, a sukladno odredbama statuta ili drugih općih akata, svoje proizvode prodaju na malo izvan prodavaonica na način iz članka 10. stavka 1. podstavka 2., 3., 4., 9. i 13. Zakona.

Udruga kao neprofitna organizacija može prodavati robu iz donacija i poklonjenu robu za koju ne pruža nikakvu protuuslugu davateljima te se takva roba može tretirati kao vlastiti proizvod, ali ne može prodavati robu za koju dio naknade mora isplatiti donatoru.

U obavljanju poslova trgovine udruge moraju ispunjavati minimalne tehničke uvjete glede opreme i sredstava pomoću kojih se obavlja trgovina, općih sanitarnih i zdravstvenih uvjeta prema propisima o hrani, kojima moraju udovoljavati prodajni objekti te opreme, sredstava i osoba koje neposredno posluju s robom i mogu utjecati na zdravlje ljudi, sukladno posebnim propisima. Iznimno, ne traži se ispunjavanje minimalnih tehničkih i drugih uvjeta kada se radi o prodaji koju pravne osobe, među kojima i udruge obavljaju u okviru svoje redovne djelatnosti.

Primjer uređenja obavljanja djelatnosti udruge u statutu udruge:

DJELATNOSTI KOJIMA SE OSTVARUJU CILJEVI SPORTSKE UDRUGE

Članak ____.

1. Djelatnosti Udruge jesu:

- *poticanje i promicanje sporta ;*
- *razvoju i očuvanju tjelesnog i duševnog zdravlja, održavanje vitalnosti, kvalitete života;*
- *planiranje rada i razvitka sporta i rekreacije ;*
- *sudjelovanje, organizacija i vođenje u sportskim natjecanjima;*
- *briga o zdravlju i zdravstvenoj zaštiti članova udruge;*
- *poduka i trening u rekreativne i/ili natjecateljske svrhe;*
- *organiziranje izleta i sličnih akcija;*
- *ukupnom aktivnosti Udruge poticati razumijevanje i usvajanje etičkih vrijednosti kroz bavljenje sportom;*
- *osiguravanje materijalnih sredstava, te trošenje finansijskih sredstava u skladu s propisima zakonodavca;*
- *suradnja s drugim sportskim klubovima i udrugama;*
- *obavljanje i drugih zadaća koje su utvrđene ovim Statutom, drugim propisima i pravilima , a od interesa su za sport i rekreaciju.*

2. Pored djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni Statutom, Udruga može obavljati gospodarske djelatnosti (najam klupskih prostora, ugostiteljske usluge, nabava i prodaja suvenira i robe s klupskim obilježjima, i sl.) sukladno posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti za obavljanje te vrste djelatnosti.

NPOO – isplata od 700 milijuna eura bespovratnih sredstava

Željko Dominis*

Hrvatska Vlada je Europskoj komisiji 24. srpnja 2023. uputila zahtjev za isplatom treće rate u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, vrijedne 700 milijuna eura. Komisija će ocijeniti zahtjev i zatim Gospodarskom i financijskom odboru Vijeća poslati preliminarnu ocjenu ostvarenja ključnih etapa i ciljnih vrijednosti u Hrvatskoj koji su preduvjet za plaćanje. Nakon što se do kraja godine uplati treća rata u iznosu od 700 milijuna eura, Hrvatska će biti prva zemlja u Europskoj uniji s uplaćenih preko 50% raspoloživih sredstava u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost EU-a.

1. Uvod

NextGenerationEU je privremeni instrument Europske unije (dalje: EU) za oporavak, vrijedan 800 milijardi eura, namijenjen podršci gospodarskom oporavku od pandemije koronavirusa i izgradnji zelenije, digitalnije i otpornije budućnosti. Središnji dio NextGenerationEU je Instrument za oporavak i otpornost (The Recovery and Resilience Facility – dalje: RRF) koji nudi bespovratna sredstva i zajmove za potporu reformama i ulaganjima u državama članicama EU-a u ukupnom iznosu od 723,8 milijardi eura.

RRF je stupio na snagu 19. veljače 2021. Financira reforme i ulaganja u državama članicama EU-a od početka pandemije u veljači 2020. do 31. prosinca 2026. Zemlje mogu dobiti financiranje do prethodno dogovorenog maksimalnog iznosa. Kako bi iskoristile potporu u okviru Instrumenta, vlade EU predale su nacionalne planove oporavka i otpornosti, u kojima su navedene reforme i ulaganja koja će provesti do kraja 2026., s jasnim prekretnicama i ciljevima. Planovi su morali izdvojiti najmanje 37% svog proračuna za zelene mjere i 20% za digitalne mjere.

Dio sredstava RRF-a, do 338 milijardi eura, daje se državama članicama u obliku bespovratnih sredstava. Drugi dio, do 385,8 milijardi eura, financira zajmove pojedinačnim državama članicama. Te će zajmove otplaćivati te države članice. Ako države članice ne zatraže punu omotnicu zajmova dostupnih u okviru instrumenta, preostali iznos zajmova koristit će se za financiranje REPowerEU¹, programa za ubrzanje zelene tranzicije EU-a i smanjenje ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima.

* Željko Dominis, mag.ing, Dubrovnik – Lumbarda

¹ REPowerEU je plan Europske komisije za brzo smanjenje ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima i ubrzanje zelene tranzicije kao odgovor na teškoće i poremećaje na globalnom energetsom tržištu uzrokovane ruskom invazijom na Ukrajinu. Postoji dvostruka hitnost za transformaciju europskog energetskeg sustava: okončanje ovisnosti EU-a o ruskim fosilnim gorivima, koja se koriste kao ekonomsko i političko oružje i koštaju europske porezne obveznike gotovo 100 milijardi eura godišnje i rješavanje klimatske krize. Cilj je plana REPowerEU što prije smanjiti ovisnost o ruskim fosilnim gorivima ubrzanjem prelaska na čistu energiju i udruživanjem snaga kako bi se postigao otporniji energetskeg sustav i istinska energetska unija.

Sredstva u okviru fondova za oporavak i otpornost daju se državama članicama u skladu s njihovim nacionalnim planovima za oporavak i otpornost – putokazima za reforme i ulaganja čiji je cilj učiniti gospodarstva EU-a zelenijima, digitalnijima i otpornijima. Dio sredstava NextGenerationEU koristi se za jačanje nekoliko postojećih programa EU-a.

Preko RRF-a Komisija prikuplja sredstva zaduživanjem na tržištima kapitala (izdavanjem obveznica u ime EU). Oni su zatim dostupni državama članicama za provedbu ambicioznih reformi i ulaganja koja će:

- učiniti svoja gospodarstva i društva održivijima, otpornijima i spremnijima za zelene i digitalne prijelaze, u skladu s prioritetima EU-a;
- riješiti izazove utvrđenih u preporukama za pojedine zemlje u okviru Europskog semestra koordinacije ekonomske i socijalne politike.

RRF je također ključan za provedbu plana REPowerEU – odgovora Komisije na socioekonomske poteškoće i poremećaje na globalnom energetsom tržištu uzrokovane ruskom invazijom na Ukrajinu. Planom REPowerEU poznato je da RRF može igrati važnu ulogu u postizanju sigurne, pristupačne i čiste energije. Osiguravanjem dodatnog financiranja EU-e RRF će pomoći zemljama EU-e u provedbi ključne reforme i potrebnim ulaganjima kako bi se brzo prekinula ovisnost o ruskim fosilnim gorivima.

RRF se temelji na učinku. To znači da Komisija isplaćuje iznose svakoj zemlji samo kada su postigle dogovorene prekretnice i ciljeve prema dovršetku reformi i ulaganja uključenih u njihov plan. Kada ispune dogovorene prekretnice i ciljeve, vlade podnose zahtjev za plaćanje (do dva puta godišnje). Komisija procjenjuje te zahtjeve za plaćanje kako bi provjerila jesu li ispunjene prekretnice i ciljevi. Ako su ispunjeni, Komisija isplaćuje iznose koji su se prikupili na tržištima kapitala.

Države članice mogu revidirati svoje planove na temelju dostupnih pravnih osnova prema Uredbi (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (Službeni list Europske unije, br. L 57/17 od 18. veljače 2021. – dalje: Uredba RRF). Smjernice

o planovima oporavka i otpornosti u kontekstu REPowerEU iz veljače 2023. detaljno opisuju kako države članice mogu zatražiti takve izmjene.

Revizija se može povezati s financijskim aspektima, odnosno:

- iskoristiti dodatna sredstva REPowerEU;
- kako bi se odrazila promjena u maksimalnoj financijskoj dodjeli države članice u okviru RRF-a;
- sredstva potrebna za uzimanje dodatnih RRF zajmova.

Države članice također mogu izmijeniti svoj plan ako mogu pokazati da objektivne okolnosti čine provedbu određenih prekretnica i ciljeva neizvedivom. Na primjer, te objektivne okolnosti mogu biti povezane s inflacijom, nedostatkom u opskrbnom lancu ili činjenicom da postoji bolja alternativa za ispunjavanje predviđenog cilja politike mjere.

Treći zahtjev Hrvatske za plaćanje 700 milijuna eura (bez predfinanciranja) obuhvaća 32 ključne etape i 13 ciljnih vrijednosti (Slika 1.). Njima su obuhvaćena ulaganja u područjima kao što su zaštita od poplava, recikliranje komunalnog otpada, digitalizacija administrativnih, zdravstvenih i pravosudnih usluga, energetska obnova zgrada, održivi, zeleni i digitalni turizam, kupnja seizmičke opreme i izgradnja skele „Križnica“². Zahtjev za plaćanje uključuje i niz reformi za promicanje uporabe obnovljivih izvora energije i poboljšanje upravljanja u sektorima voda, otpada, pomorstva i turizma, s naglaskom na održivosti. Daljnje reforme odnose se na područja javne nabave, visokog obrazovanja, zdravstva, tržišta rada, uključujući suzbijanje neprijavljene rada te uspostavu jedinstvene internetske kontaktne točke za obnovu nakon potresa i energetska obnovu.

Slika 1. Zahtjev za isplatom treće rate u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti³

Nacionalni plan za oporavak i otpornost (dalje: NPOO)⁴ financirat će se bespovratnim sredstvima u iznosu od 5,51

² Radi se dodjela bespovratnih sredstava Općini Pitomača kojim se planira nabava/izgradnja skele i nabava popratne opreme. Bespovratna sredstva u ovom okviru mogu se koristiti za nabavu/izgradnju skele i popratne opreme nužne za funkcioniranje skele.

³ Izvor: Vlada Republike Hrvatske.

⁴ Nacionalni plan za oporavak i otpornost usvojen je od strane Vlade RH i odobren od strane Europske komisije na temelju Provedbene Odluke Vijeća Europske unije o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske od 20. srpnja 2021.

milijardu eura. Plaćanja u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost (dalje: Mehanizam) ovise o uspješnosti i o tome provodi li Hrvatska ulaganja i reforme iz plana za oporavak i otpornost.

Hrvatska se u pogledu bespovratnih sredstava Mehanizma dosad pokazala jednom od revnijih članica Unije. Uz 800 milijuna eura na ime predfinanciranja, dosad su joj isplaćene dvije tranše od po 700 milijuna eura za koje je trebalo ispuniti niz „domaćih zadaća“ zacrtanih NPOO-om.

2. Planovi oporavka i otpornosti koji određuju koherentan paket reformi i investicijskih inicijativa do 2026.

Države članice pripremaju planove oporavka i otpornosti koji određuju koherentan paket reformi i investicijskih inicijativa koje će se provesti do 2026. uz podršku RRF-a. Ove planove ocjenjuje Komisija, a odobrava Vijeće.

Kvaliteta planova trebala bi biti prvi prioritet. Kvalitetan plan ne samo da će omogućiti nesmetan proces usvajanja, već će također olakšati provedbu i plaćanja u godinama koje dolaze.

Komisija procjenjuje planove oporavka i otpornosti na temelju jedanaest kriterija navedenih u Uredbi RRF. Procjene posebno razmatraju da li ulaganja i reforme navedene u planovima:

- predstavljaju uravnotežen odgovor na gospodarsku i socijalnu situaciju države članice, pridonoseći na odgovarajući način svim šest stupova RRF-a;
- doprinose učinkovitom rješavanju relevantnih preporuka za pojedinu zemlju;
- posvećuju najmanje 37% ukupnih rashoda ulaganjima i reformama koje podržavaju klimatske ciljeve;
- posvećuju najmanje 20% ukupnih izdataka digitalnoj tranziciji;
- doprinose jačanju potencijala rasta, otvaranju radnih mjesta te gospodarskoj, institucionalnoj i socijalnoj otpornosti države članice;
- nanose ili ne nanose znatnu štetu okolišu.

Komisija je intenzivno radila s državama članicama na pripremi njihovih planova oporavka i otpornosti. Tijekom ove faze Komisija je davala preporuke za rješavanje nedostataka i neriješenih pitanja. Na taj način se željelo izbjeći prijavu planova s problematičnim mjerama, koje bi trebalo odbaciti.

Nakon što se planovi službeno predaju, Komisija mora:

- ocijeniti njihov sadržaj prema 11 kriterija navedenih u Uredbi RRF; i
- prevesti njihov sadržaj u pravno obvezujuće akte, uključujući prijedlog Provedbene odluke Vijeća, Radni dokument osoblja i operativnu dokumentaciju (ugovor o financiranju/ugovor o zajmu, operativne aranžmane).

Povjerenstvo će postupiti što je brže moguće, ali kvaliteta procjene i pravnih akata bit će primarna briga i zato što će se buduća plaćanja temeljiti na takvim procjenama i aktima.

Komisija je u rujnu 2020. dala državama članicama jasne smjernice kao podršku u pripremi planova za oporavak i otpornost. Ažurirala je te smjernice u siječnju 2021. koje zadržavaju ključne aspekte prethodnih smjernica. Odražava da je opseg RRF-a sada strukturiran oko šest stupova, kao i činjenicu da države članice trebaju objasniti na koji način planovi doprinose jednakosti i načelima Europskog stupa socijalnih prava. Planovi bi također trebali sadržavati sažetak postupka savjetovanja na nacionalnoj razini, kao i prezentaciju sustava kontrole i revizije uspostavljenog kako bi se osigurala zaštita financijskih interesa Unije. Smjernice također traže od država članica da detaljno navedu pregled svojih komunikacijskih planova kako bi osigurale da potpora EU-a bude vidljiva svim Europljanima koji od nje imaju koristi.

Komisija je također objavila standardni predložak koji se države članice potiče da koriste za svoje planove. Komisija je državama članicama dala smjernice o primjeni načela „ne čini značajnu štetu”⁵.

RRF je prilika za stvaranje vodećih europskih projekata s opipljivim koristima za gospodarstvo i građane diljem EU-a. Ti bi se vodeći projekti trebali baviti pitanjima koja su zajednička svim državama članicama, zahtijevaju značajna ulaganja, stvaraju radna mjesta i rast te su potrebni za dvostruku tranziciju. Komisija stoga snažno potiče države članice da u svoje planove oporavka i otpornosti uključe ulaganja i reforme u sljedećim područjima:

- Uvođenje čistih tehnologija spremnih na budućnost i ubrzanje razvoja i korištenja obnovljivih izvora energije.
- Poboljšanje energetske učinkovitosti javnih i privatnih zgrada.
- Promicanje čistih tehnologija spremnih na budućnost za ubrzanje korištenja održivog, pristupačnog i pametnog prijevoza, stanica za punjenje i dolijevanje goriva te proširenje javnog prijevoza.
- Brzo uvođenje brzih širokopoljnih usluga za sve regije i kućanstva, uključujući optičke i 5G mreže.
- Digitalizacija javne uprave i usluga, uključujući pravosudni i zdravstveni sustav.
- Povećanje kapaciteta europskog industrijskog podatkovnog oblaka i razvoj najsnažnijih, najsuvremenijih i održivih procesora.
- Prilagodba obrazovnih sustava za podršku digitalnim vještinama te obrazovnom i strukovnom osposobljavanju za sve uzraste.

RRF osigurat će do 672,5 milijardi eura za potporu ulaganjima i reformama⁶. To se dijeli na 312,5 milijardi eura bespovratnih sredstava i 360 milijardi eura zajmova.

Za 70% od ukupno 312,5 milijardi eura dostupnih bespovratnih sredstava, ključ raspodjele će uzeti u obzir:

- stanovništvo države članice;
- obrnuto od njegovog BDP-a po glavi stanovnika;
- njegova prosječna stopa nezaposlenosti u posljednjih 5 godina u usporedbi s prosjekom EU-a.

Za preostalih 30%, umjesto stope nezaposlenosti, razmatrat će se promatrani gubitak realnog BDP-a tijekom godine i promatrani kumulativni gubitak realnog BDP-a tijekom određenog razdoblja.

Države članice također mogu zatražiti zajam u vrijednosti do 6,8% svog bruto nacionalnog dohotka (dalje: BND⁷), kao dio podnošenja svog plana oporavka i otpornosti.

Plaćanje predujma od 13% izvršeno je nakon odobrenja NPOO-a i usvajanja pravne obveze od strane Komisije. Odluku o vlastitim sredstvima također su morale ratificirati sve države članice, kako bi se Komisija mogla zaduživati na financijskim tržištima. Prve isplate izvršene su od sredine 2021. godine.

Prema RRF-u, plaćanja će biti povezana s učinkom. Komisija odobrava isplate na temelju zadovoljavajućeg ispunjenja skupine prekretnica i ciljeva koji odražavaju napredak u nekoliko reformi i ulaganja iz plana. Prekretnice i ciljevi trebaju biti jasni, realni, dobro definirani, provjerljivi i izravno određeni ili pod utjecajem javnih politika. Budući da se isplate mogu odvijati najviše dva puta godišnje, godišnje ne mogu postojati više od dvije grupe ključnih točaka i ciljeva.

Po dovršetku relevantnih dogovorenih prekretnica i ciljeva navedenih u svom planu oporavka i otpornosti, država članica podnosi zahtjev Komisiji za isplatu financijske potpore. Komisija u roku od dva mjeseca priprema ocjenu i traži mišljenje Ekonomskog i financijskog odbora o zadovoljavajućem ispunjavanju relevantnih prekretnica i ciljeva. U iznimnim okolnostima, kada jedna ili više država članica smatra da postoje ozbiljna odstupanja od zadovoljavajućeg ispunjavanja relevantnih prekretnica i ciljeva druge države članice, može se zatražiti da predsjednik Europskog vijeća uputi predmet sljedećem Europskom vijeću. Povjerenstvo odluku o isplati donosi prema „postupku ispitivanja“ komitologije⁸.

Ako država članica nije na zadovoljavajući način provela prekretnice i ciljeve, Komisija toj državi članici neće platiti cijeli ili dio financijskog doprinosa.

Uredba RRF uspostavlja klimatski cilj od 37% na razini pojedinačnih nacionalnih planova za oporavak i otpornost.

⁵ RRF predviđa da nijedna mjera uključena u Plan oporavka i otpornosti ne bi trebala dovesti do značajne štete ciljevima zaštite okoliša u smislu članka 17. Uredbe o taksonomiji („Uredba o taksonomiji” odnosi se na Uredbu (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivog ulaganja, utvrđivanjem sustava klasifikacije (ili „taksonomije”) za ekološki održive gospodarske aktivnosti). Prema Uredbi RRF-a procjena Plana oporavka i otpornosti trebala bi osigurati da je svaka mjera (tj. svaka reforma i svako ulaganje) unutar Plana u skladu s načelom „nema značajne štete”.

⁶ Izraženo u cijenama iz 2018.

⁷ Bruto nacionalni dohodak je jedan od centralnih pojmova Narodnog gospodarstva. Označava ukupnu vrijednost svih proizvoda i usluga koje se u toku godine proizvedu u jednoj državi uzimajući u obzir poreze, subvencije, otpisnine i prireze. Uključuju se i neto dohodci svih usluga koje se izvezu.

⁸ Komitologija se primjenjuje kad su Komisiji dodijeljene provedbene ovlasti u tekstu zakona. Istim zakonom utvrđuje se i da Komisiji treba pomagati odbor pri utvrđivanju mjera navedenih u konačnom provedbenom aktu. Komitologija nije obvezna za sve provedbene akte. Neke od njih Komisija može donijeti bez savjetovanja s odborom (primjerice, kada dodjeljuje bespovratna sredstva u okviru određenog iznosa).

Svaka država članica bit će odgovorna za predstavljanje dokaza o ukupnom udjelu rashoda povezanih s klimom u svom planu na temelju obvezujuće metodologije praćenja klime. Prilikom ocjenjivanja plana, Komisija će također pomno ispitati je li klimatski cilj postignut. Plan koji ne postiigne cilj neće biti prihvaćen.

Svaka mjera predložena u planu oporavka i otpornosti također će morati poštivati načelo "ne činiti značajnu štetu". Konkretno, postoji šest ekoloških ciljeva kojima se ne bi trebalo činiti značajne štete:

- ublažavanje klimatskih promjena,
- prilagodba klimatskim promjenama,
- vodni i morski resursi,
- kružno gospodarstvo,
- sprječavanje onečišćenja i kontrola, i
- bioraznolikost i ekosustavi.

Ove se obveze odnose na sve reforme i ulaganja i nisu ograničena na zelene mjere. Komisija je dala tehničke smjernice državama članicama dajući dodatnu podršku primjeni ovog načela.

Osim toga, Komisija potiče države članice da predlože vodeće investicijske i reformske inicijative koje bi imale dodanu vrijednost za EU u cjelini. One su usmjerene na, primjerice, ubrzavanje razvoja i korištenja obnovljivih izvora energije.

Države članice trebale bi osigurati visoku razinu ambicije pri definiranju reformi i ulaganja koja omogućuju digitalnu tranziciju kao dio svojih planova za oporavak i otpornost. Uredba RRF zahtijeva da svaki plan oporavka i otpornosti uključuje minimalnu razinu od 20% troškova koji se odnose na digitalnu tranziciju. To uključuje, na primjer, ulaganje u implementaciju 5G i Gigabitne povezivosti, razvoj digitalnih vještina kroz reforme obrazovnih sustava i povećanje dostupnosti i učinkovitosti javnih usluga korištenjem novih digitalnih alata.

Europski parlament igrat će ključnu ulogu u provedbi RRF-a, uz puno poštovanje institucionalne arhitekture EU-a. Uspostavljen je „dijalog o oporavku i otpornosti” koji Parlamentu omogućuje da svaka dva mjeseca pozove Komisiju na raspravu o pitanjima koja se tiču provedbe RRF-a. Od Komisije se traži da uzme u obzir stavove proizašle iz ovog dijaloga. Pregled rezultata oporavka i otpornosti, koji je bio dovršen u prosincu 2021. poslužio je kao osnova za dijalog o oporavku i otpornosti.

Komisija istodobno prosljeđuje informacije Europskom parlamentu i Vijeću o planovima oporavka i otpornosti koje su službeno podnijele države članice te prijedlozima za provedbene odluke Vijeća. Parlament također dobiva pregled preliminarnih nalaza Komisije o ispunjavanju prekretnica i ciljeva povezanih sa zahtjevima za plaćanje i odlukama o isplati.

RRF zahtijeva kontrolni okvir koji je prilagođen i proporcionalan njegovoj jedinstvenoj prirodi. Nacionalni kontrolni sustavi država članica služe kao glavni instrument za zaštitu financijskih interesa Unije.

Države članice moraju osigurati poštivanje zakona Unije i nacionalnih zakona, uključujući učinkovito sprječavanje, otkrivanje i ispravljanje sukoba interesa, korupcije i prijevare te izbjegavanje dvostrukog financiranja. Od njih se traži da objasne relevantne aranžmane u svojim planovima oporavka i otpornosti, a Komisija će procijeniti pružaju li oni dovoljno jamstva. Na primjer, države članice moraju prikupiti podatke o krajnjim primateljima sredstava i učiniti ih dostupnima na zahtjev.

Za svaki zahtjev za plaćanje države članice dostavljaju „izjavu o upravljanju” da su sredstva upotrijebljena za njihovu namjenu, da su dostavljene informacije točne te da su sustavi kontrole uspostavljeni i da su sredstva upotrijebljena u skladu s primjenjivim pravilima. Osim toga, Komisija će provesti vlastitu strategiju kontrole temeljenu na riziku. OLAF, Revizorski sud, Ured europskog javnog tužitelja i sama Komisija mogu pristupiti relevantnim podacima i po potrebi istražiti korištenje sredstava.

3. Hrvatski plan oporavka i otpornosti

Pandemija uzrokovana koronavirusom koja je 2020. iznenada pogodila svijet, pa tako i Europu, izazvala je najveću gospodarsku krizu još od doba Drugog svjetskog rata. Kako bi države članice Europske unije što prije izašle iz te situacije i stvorile temelje za još otpornija društva i održivija gospodarstva, Europska komisija, Europski parlament i europski lideri u veljači 2021. postigli su dogovor o uspostavi posebnog Mehanizma za oporavak i otpornost. Prva je svrha tog paketa vrijednog 1,8 bilijuna eura ublažiti gospodarske i socijalne posljedice pandemije koronavirusa, ali i učiniti gospodarstvo održivijim i otpornijim, a društvo spremnije na izazove i nove prilike.

Kako bi iskoristile dio sredstava osiguranih Mehanizmom, države članice trebaju pripremiti vlastiti plan za oporavak i otpornost, koji je akcijski plan projekata, mjera i reformi.

Uzimajući u obzir glavne ciljeve Mehanizma, u pripremi hrvatskog Plana oporavka i otpornosti, Vlada je posebnu pozornost pridala reformama i investicijama, osobito onima koje se odnose na zelenu i digitalnu tranziciju i transformaciju, koje su okosnica Plana.

Naime, nakon krize bez presedana uzrokovane pandemijom i ruskom agresijom na Ukrajinu, hrvatski plan za oporavak i otpornost odgovara na hitnu potrebu poticanja snažnog oporavka i spremanja Hrvatske za budućnost. Reforme i ulaganja u planu pomoći će Hrvatskoj da postane održivija, otpornija i bolje pripremljena za izazove i prilike zelene i digitalne tranzicije. U tu svrhu plan se sastoji od 146 investicija i 76 reformi. Oni će biti podržani sa 6,3 milijarde eura bespovratnih sredstava. 40,3% plana podržat će klimatske ciljeve, a 20,4% plana poticat će digitalnu tranziciju.

Transformativni učinak hrvatskog plana rezultat je snažne kombinacije reformi i ulaganja koja se bave specifičnim izazovima Hrvatske. Reforme rješavaju uska grla trajnog i održivog rasta, dok su ulaganja usmjerena na ubrzavanje tranzicije prema održivijem gospodarstvu s niskim

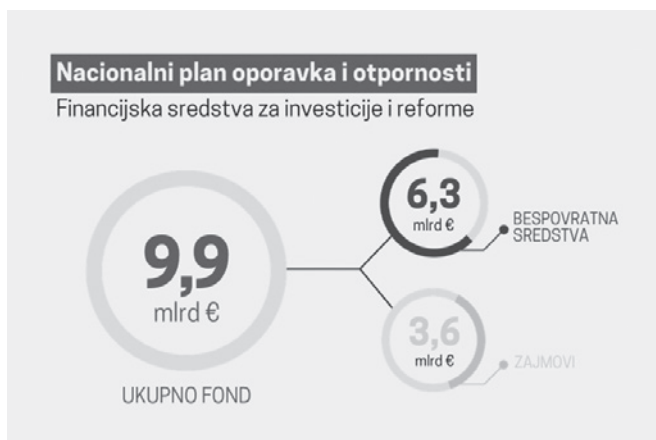
udjelom ugljika i klimatski otpornijim, za potporu oporavku nakon potresa, maksimiziranje prednosti digitalne transformacije i osiguranje društvena kohezija. Sve reforme i ulaganja moraju se provesti u kratkom vremenskom roku, jer Uredba RRF predviđa da moraju biti dovršeni do kolovoza 2026.

Mjere i aktivnosti Plana pridonijet će postizanju pametnog, održivog i uključivog rasta, uz povećanje broja radnih mjesta, produktivnosti i konkurentnosti gospodarstva, kao i jačanju gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije Hrvatske.

Hrvatska je za svoj Plan u okviru Mehanizma osigurala financijska sredstava u iznosu od gotovo 9,9 milijardi eura od čega je 6,3 milijarde eura bespovratnih sredstava, a oko 3,6 milijardi eura povoljnih zajmova (Slika 2.).

U fokusu Plana su mjere koje podupiru jačanje okvira za istraživanje, razvoj i inovacije, te politike za sljedeću generaciju, u čijem su fokusu djeca i mladi. Povrh navedenoga, s obzirom na uzroke i posljedice zadnje krize, Planom će se pružiti potpora aktivnostima vezanim za jačanje otpornosti zdravstvenog sustava za izazove u budućnosti.

- Plan je strukturiran tako da obuhvaća pet komponenti i jednu inicijativu: Gospodarstvo
- Javna uprava, pravosuđe i državna imovina
- Obrazovanje, znanost i istraživanje
- Tržište rada i socijalna zaštita
- Zdravstvo
- Inicijativa: Obnova zgrada

Slika 2. Nacionalni plan oporavka i otpornosti⁹

Plan će potaknuti gospodarski rast i otvoriti radna mjesta. Podići će hrvatski bruto domaći proizvod između 1,9% i 2,9% do 2026. Ovaj poticaj gospodarstvu će zaposliti do 21.000 građana. Hrvatska će imati značajne koristi od planova oporavka i otpornosti drugih država članica, primjerice kroz izvoz. Ti učinci prelijevanja čine 0,5 postotnih bodova bruto domaćeg proizvoda u 2026. godini. Ove procjene ne uključuju mogući pozitivni učinak strukturnih reformi, koji može biti znatan. Sve u svemu, to pokazuje dodanu vrijednost zajedničkog i koordiniranog djelovanja na europskoj razini.

⁹ Izvor: <https://planoporavka.gov.hr/o-planu/9>

Plan je u skladu s relevantnim izazovima i prioritetima specifičnim za pojedinu zemlju utvrđenim u Europskom semestru¹⁰, godišnjem ciklusu koordinacije i nadzora ekonomskih politika EU-a. Isplata bespovratnih sredstava iz Mehanizma obavlja se temeljem izvršenja pokazatelja rezultata definiranih Planom oporavka i otpornosti, za svaku od planiranih reformi i investicija.

3.1. Zeleni prijelaz

U području klimatskih i ekoloških politika Hrvatska se suočava s izazovom postpotresne obnove i energetske obnove zgrada, povećanja udjela obnovljive energije i energetske učinkovitosti, poboljšanja upravljanja otpadom i vodama te mobilnosti koje treba učiniti održivom i inovativnijom. Očuvanje bioraznolikosti i ekosustava te prelazak na zelene poslove i kružno gospodarstvo također su visoko na dnevnom redu.

Plan podržava zeleni prijelaz kroz ulaganja od 789 milijuna eura u energetska učinkovitost i obnovu zgrada nakon potresa. Nadalje, 728 milijuna eura uložiti će se u održivu mobilnost, osobito u nadogradnju željezničkih linija, autonomnih električnih taksija s pratećom infrastrukturom prilagođenom osobama s invaliditetom, ugradnju punionica za električna vozila i uvođenje vozila i plovila s nultom emisijom. Osim toga, planom se dodjeljuje 658 milijuna eura za niskougličnu energetska tranziciju kroz modernizaciju energetske infrastrukture, podupiranje ulaganja u proizvodnju naprednih biogoriva i obnovljivog vodika te financiranje inovativnih projekata za skladištenje ugljika. U potporu poduzećima za zelenu tranziciju i energetska učinkovitost bit će uloženo 542 milijuna eura, podržavajući njihove projekte usmjerene na poticanje zelene ekonomije, održivi turizam i ulaganje u zelene tehnologije.

3.2. Poslijepotresna obnova objekata

Planom će se financirati postpotresna obnova i energetska nadogradnja zgrada oštećenih u razornim potresima koji su pogodili Hrvatsku 2020. godine. Planirano je obnoviti 45.000 m² privatnih i 274.000 m² javnih zgrada na području Grada Zagreba, Krapine- Zagorska, Zagrebačka, Sisačko-moslavačka i Karlovačka županija. Osim povećanja njihove seizmičke otpornosti (načelo bolje izgradnje), sve će zgrade ostvariti najmanje 30% uštede energije u usporedbi sa stanjem prije renoviranja i time pridonijeti čišćem i sigurnijem okolišu.

3.3. Digitalna tranzicija

Digitalni izazovi za Hrvatsku uključuju digitalizaciju javne uprave i pružanje online javnih usluga te povećanje

¹⁰ Europski semestar godišnji je postupak koordinacije gospodarskih, fiskalnih i socijalnih politika te politika zapošljavanja unutar Europske unije. Europski semestar dio je okvira Europske unije za gospodarsko upravljanje. Tijekom europskog semestra države članice usklađuju svoje proračunske i gospodarske politike s pravilima dogovorenima na razini EU-a. Iako se europski semestar u početku prvenstveno odnosio na područje gospodarstva, u međuvremenu se razvio te su u njega uključena i druga relevantna područja politike. Proces koordinacije socioekonomske politike odvija se svake godine od studenoga do srpnja.

fiksne i bežične digitalne povezanosti kako bi se olakšalo ulaganje u digitalnu infrastrukturu u udaljenim ruralnim područjima koja zaostaju u pogledu usluga gigabitne povezanosti.

Hrvatski plan podupire digitalnu tranziciju ulaganjima i reformama u digitalizaciju javne uprave i visokog obrazovanja te digitalnu povezanost ruralnih područja. Planom će se u digitalnu tranziciju javne uprave uložiti 283 milijuna eura kroz digitalizaciju pravosudnog sustava, uvođenje digitalne osobne iskaznice i stvaranje jedinstvenog mjesta

za sve online usluge javne uprave. Štoviše, 130 milijuna eura uložiti će se u povećanje nacionalne širokopojsne pokrivenosti gigabitnom vezom u ruralnim područjima i izgradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture za 5G mrežu čime će se povećati digitalna povezanost ruralnih područja. Osim toga, plan će s 84 milijuna eura podržati digitalizaciju visokog obrazovanja ulaganjem u e-učenje i digitalne nastavne alate.

U Tablici 1. prikazana je aktivnost K541046 – Digitalna transformacija iz NPOO-a po godinama.

Tablica 1. Digitalna transformacija-NPOO¹¹

Naziv aktivnosti	Izvršenje 2021. (eur)	Plan 2022. (eur)	Plan 2023. (eur)	Plan 2024. (eur)	Plan 2025. (eur)	Indeks 2023/ 2022
K541046	00	14.493.558	28.084.535	40.985.415	14.905.744	193,8

Za projekt Digitalna transformacija Porezne uprave u 2023. godini planirano je 22.270.519 eura, u 2024. godini 30.297.962 eura, a u 2025. godini 14.771.134 eura. Za projekt Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom u 2023. godini planirano je 5.814.016 eura, u 2024. godini 10.687.453 eura, a u 2025. godini 134.610 eura.

3.4. Ekonomska i socijalna otpornost

Ključni makroekonomski izazovi za hrvatsko gospodarstvo uključuju niske stope zaposlenosti i aktivnosti, opterećenje i složeno poslovno okruženje, nisku učinkovitost i visoku rascjepkanost javne uprave, pravosuđa, rascjepkani i neučinkoviti sustav socijalne zaštite te nisku kvalitetu obrazovanja. Ovi izazovi opterećuju potencijalni rast i zašljavanje.

Plan jača gospodarsku i društvenu otpornost s 277 milijuna eura za redizajn aktivnih politika tržišta rada kako bi se potaknulo zapošljavanje i samozapošljavanje, prekvalifikacija i usavršavanje te poboljšanje pružanja i primjerenosti socijalnih naknada i usluga. Osim toga, 995 milijuna eura bit će uloženo u obrazovanje i istraživanje, uključujući poboljšanje pristupa obrazovanju i skrbi u ranom djetinjstvu. Mjerama za poboljšanje poslovnog okruženja bit će dodijeljeno 739 milijuna eura kroz smanjenje administrativnih opterećenja, smanjenje regulatornih zahtjeva za profesionalne usluge i povećanje pristupa financiranju za poduzeća. Plan će također podržati povećanje učinkovitosti javnog sektora i pravosudnog sustava s 200 milijuna eura.

3.5. Obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu

Ovom reformom poboljšat će se pristup ranom obrazovanju i skrbi za djecu od treće godine do polaska u osnovnu školu, posebice za djecu iz skupina u nepovoljnom položaju. Otvaranjem 22 500 novih mjesta u vrtićima osigurati će

se da svako dijete nakon navršene četvrte godine ima zajamčeno mjesto u vrtiću. Reformom će se osigurati dodatni specijalizirani učitelji i uključiti novi model financiranja kako bi se osigurala dugoročna održivost i veća pristupačnost dječjih vrtića.

4. Zaključak

Šokovi koje je izazvala invazija Rusije na Ukrajinu izravno i neizravno pogađaju gospodarstvo cijele Europske unije, pa tako i gospodarstvo Hrvatske, uzrokujući općenito niži gospodarski rast i višu stopu inflacije. Brzo povećanje cijena energenata i prehrambenih proizvoda potiče globalne inflatorne pritiske, smanjuje kupovnu moć kućanstava i izaziva bržu reakciju monetarne politike nego što se prije očekivalo. Usporavanje rasta u SAD-u i stroga kineska politika nulte borbe protiv COVID-a dodatno su doprinijeli negativnim pritiscima. Zbog velike ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima, gospodarstvo Europske unije bilo je izuzetno osjetljivo na kretanja na tržištima energenata. S cijenama plina koje su se bile približile najvišim razinama u povijesti, cijene energenata su rasle. Cijene hrane su također u velikom porastu, a pritisci se šire i na usluge i ostala dobra. Kućanstva s nižim primanjima posebno su pogođena dugotrajnim rastom cijena.

Sadašnji i modernizirani dugoročni proračun Europske unije 2021.-2027. zajedno s novim Instrumentom EU-a za oporavak NextGenerationEU iznosi nezapamćenih 2,018 bilijuna eura u tekućim cijenama namijenjen oporavku od krize koju je uzrokovala pandemija COVID-19 i ruska agresija na Ukrajinu te prelasku na napredniju, održiviju, zelenu i digitalnu Europu. Iz Instrumenta za oporavak NextGenerationEU. Hrvatskoj je na raspolaganju nešto više od 11 milijardi eura.

Novi višegodišnji financijski okvir i Instrument za oporavak odraz su nastojanja da se potaknu sektori i područja u kojima EU ima što izraženiju dodatnu vrijednost kao što su, između ostalog, istraživanja, obrazovanje i zaštita granica, dok su modernizirane politike dosadašnjih tradicionalno najsnažnijih područja kohezije i politike s ciljevima koji podržavaju zelenu i digitalnu tranziciju.

¹¹ Izvor: Vlada Republike Hrvatske – Obrazloženje posebnog dijela prijedloga državnog proračuna za 2023. godinu i projekcija za 2024. i 2025. godinu.

Okosnica Instrumenta za oporavak je Mehanizam za oporavak i otpornost čija sredstva države članice koriste na temelju pripremljenih vlastitih akcijskih planova projekata, mjera i reformi. Vlada Republike Hrvatske je usvojila Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026. koji je Europska komisija odobrila u srpnju 2021. godine. Hrvatska je posljedično osigurala financijska sredstava u iznosu od gotovo 9,9 milijardi eura, od čega 6,3 milijarde eura bespovratnih sredstava i 3,6 milijardi eura povoljnih zajmova (Slika 2.). Navedeni Plan predviđa povećani realni rast BDP-a RH, a obuhvaća pet komponenti (prva je gospodarstvo, druga je uprava, pravosuđe i državna imovina, treća je obrazovanje, znanost i istraživanje, četvrta je tržište rada i socijalna zaštita, a peta je zdravstvo) i inicijativu: obnova zgrada. Na komponentu gospodarstva usmjereno je 54% ukupnih sredstava, a za svaku komponentu definirane su podkomponente te glavne reforme i mjere koje će se provesti. Neke od najvećih reformskih mjera i investicija komponente gospodarstvo su povećanje strukturne održivosti gospodarstva i poticanje zelene tranzicije kroz ulaganja u nove investicijske projekte. Planom se također predviđa, između ostalog, digitalizacija i unaprjeđenje praksi dobrog upravljanja javne uprave i pravosuđa kako bi se oslobodili potencijali rasta i odgovorilo na očekivanja građana, reforma obrazovnog sustava, jačanje mjera i pravnog okvira za moderno tržište rada, jačanje otpornosti zdravstvenog sustava te podrška sveobuhvatnoj obnovi nakon potresa i povećanje energetske učinkovitosti zgrada i otpornosti Hrvatske na rizike vezane uz seizmološke aktivnosti.

Komisija je 24. srpnja 2023. od Hrvatske primila treći zahtjev za plaćanje bespovratnih sredstava u iznosu od 700 milijuna eura u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, koji (bez pretfinanciranja) obuhvaća 32 ključne etape i 13 ciljnih vrijednosti. Zahtjev za plaćanje uključuje i niz reformi za promicanje uporabe obnovljivih izvora energije i poboljšanje upravljanja u sektorima voda, otpada, pomorstva i turizma, s naglaskom na održivosti. Daljnje reforme odnose se na područja javne nabave,

visokog obrazovanja, zdravstva, tržišta rada, uključujući suzbijanje neprijavljenog rada te uspostavu jedinstvene internetske kontaktne točke koja pokriva obnovu nakon potresa i energetske obnovu. Komisija će ocijeniti zahtjev i zatim Gospodarskom i financijskom odboru Vijeća poslati preliminarnu ocjenu ostvarenja ključnih etapa i ciljnih vrijednosti u Hrvatskoj koji su preduvjet za plaćanje koje se očekuje do konca ljeta ove godine. Budući da joj je iz EU-ova Mehanizma do 2026. ukupno na raspolaganju 5,5 milijardi eura, to znači da će Hrvatska za nekoliko mjeseci biti na 53% isplata.

Literatura:

1. European commission: „The Recovery and Resilience Facility“, dostupno na: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en;
2. European commission: „Technical guidance on the application of ‘do no significant harm’ under the Recovery and Resilience“, Službeni list Europske unije, br. C 58/1 od 18. veljače 2021.
3. Glavina, D.: „Hrvatska perspektiva u instrumentu Europske unije za oporavak“, Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet Ekonomija, 2022.;
4. Predstavništvo Europske komisije u Hrvatskoj: „Komisija od Hrvatske primila treći zahtjev za plaćanje bespovratnih sredstava u iznosu od 700 milijuna eura u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost“, dostupno na: Komisija od Hrvatske primila treći zahtjev za plaćanje bespovratnih sredstava u izn (europa.eu);
5. Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost, Službeni list Europske unije, br. L 57/17 od 18. veljače 2021.
6. Vlada Republike Hrvatske: „Obrazloženje posebnog dijela prijedloga državnog proračuna za 2023. godinu i projekcija za 2024. i 2025. godinu“, 2022.;
7. Vlada Republike Hrvatske: „Nacionalni plan za oporavak i otpornost 2021.–2026.“, 2021.

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Odgovori na vaša pitanja

U nastavku objavljujemo izbor odgovora na vaša sistemska pitanja našim savjetnicima primljena tijekom ljetnih mjeseci. Vjerujemo da će i ostalim čitateljima biti korisni i pomoći u otklanjanju mogućih dilema s kojima se susreću u svojem radu.

Objava obrazloženja izvještaja o izvršenju financijskog plana

Pitanje: Sukladno Pravilniku o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana (NN 85/23) polugodišnji i godišnji izvještaj proračuna sadrži opći dio, posebni dio, obrazloženje i posebne izvještaje. Da li onda i obrazloženje, koje ponekad ima popriličan broj stranica, čini sastavni dio i predmet je objave kao i sam izvještaj?

Odgovor: Člankom 76. Zakona o proračunu (dalje: Zakon) propisano je da polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju proračuna sadrže opći i posebni dio, obrazloženje i posebne izvještaje. Člankom 81. Zakona propisano je da polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju financijskog plana proračunskog i izvanproračunskog korisnika sadrže opći i posebni dio, obrazloženje i posebne izvještaje.

OBRAZLOŽENJE POLUGODIŠNJEG I GODIŠNEJG IZVJEŠTAJA O IZVRŠENJU PRORAČUNA

Člankom 17. Pravilnika o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana (dalje: Pravilnik) utvrđeno je da se **obrazloženje** polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna **sastoji se od** obrazloženja općeg i posebnog dijela izvještaja o izvršenju proračuna.

S obzirom na navedene odredbe Zakona i Pravilnika odgovor na vaše pitanje je li obrazloženje polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sastavni dio i predmet objave kao i sam izvještaj, odgovor je DA, obrazloženje polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sastavni je dio i predmet objave kao i sam izvještaj.

Kao što je u samom pitanju navedeno da obrazloženje ponekad ima popriličan broj stranica, ovdje treba istaći da bi bilo dobro da se iz obrazloženja izvještaja o izvršenju financijskih planova proračunskih korisnika napravi sažetak obrazloženja izvještaja o izvršenju proračuna jer puno stranica obrazloženja ne znači nužno da je obrazloženje dobro.

Naknada za neiskorišteni godišnji odmor državnoj službenici

Pitanje: Molimo savjet vezano za isplatu naknade za neiskorišteni godišnji odmor državnoj službenici kojoj je temeljem rješenja o pravu na invalidsku mirovinu prestala državna služba s danom 13.08.2023. godine, a kojoj smo do pravomoćnosti rješenja isplaćivali naknadu pla-

će prema članku 95. Zakona o radu, te naknadu plaće za bolovanje i godišnji odmor počevši od srpnja 2021. godine. Koji prosjek uzeti u obzir kod izračuna naknade za godišnji odmor da li prosjek prije početka bolovanja od srpnja 2021. godine ili izračun naknade u visini kao da je radila u redovnom radnom vremenu prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je dostavljeno pravomoćno rješenje u kolovozu 2023.

Odgovor: U odredbama Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike nije izričito propisan način utvrđivanja naknade za neiskorišteni godišnji odmor, no budući da se ta naknada utvrđuje na isti način kao i naknada za godišnji odmor, upućujemo na njegove odredbe kojima se uređuje naknada plaće za godišnji odmor.

Članak 14. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, propisuje, tako, da se za vrijeme korištenja godišnjeg odmora službeniku i namješteniku isplaćuje naknada plaće u visini njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem koristi godišnji odmor (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad) ili u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu, ovisno o tome što je za službenika i namještenika povoljnije. Pod ostvarenim plaćama u prethodna tri mjeseca smatraju se plaće ostvarene za rad u tri mjeseca koja prethode mjesecu korištenja godišnjeg odmora. Ako je u prethodna tri mjeseca službenik i namještenik za dio razdoblja ili za cijelo razdoblje **ostvario pravo na naknadu plaće, tada mu se za to vrijeme obračunava naknada plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu.**

Na isti način utvrđivanje naknade za godišnji odmor, u slučaju kada zaposlenik nije radio cijelo razdoblje ili dio razdoblja od kojega se utvrđuje naknada plaće, tumači i Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (vidjeti stajalište od 21. 2. 2023. godine, dostupno na <https://uznr.mrms.hr/naknada-place-za-vrijeme-godisnjeg-odmora/>).

Slijedom navedenih odredbi, državnoj službenici kojoj je temeljem rješenja o pravu na invalidsku mirovinu prestala državna služba s danom 13. 08. 2023. godine, a kojoj ste do pravomoćnosti rješenja isplaćivali naknadu plaće prema članku 95. Zakona o radu, te naknadu plaće za bolovanje i godišnji odmor, naknadu plaće za neiskorišteni godišnji odmor utvrđujete u visini kao da je radila u redovnom radnom vremenu (u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojemu joj je prestao radni odnos).

Ovrha na otpremnini

Pitanje: *Zaposlenica koja je bila na dugotrajnom bolovanju odlazi u starosnu mirovinu. Trebali bismo joj isplatiti otpremninu, a ista ima otvoren zaštićeni račun. Da li je otpremnina u određenom dijelu zaštićena, da se može isplatiti na zaštićeni račun, ili u cijelosti ide na redovan tekući račun?*

Odgovor: Primanja izuzeta od ovrhe u cijelosti ili u određenom dijelu utvrđena su odredbama članka 172. i 173. Ovršnog zakona (Nar. nov., br. 112/12. – 114/22.).

U članku 172. su, tako, navedena pojedina materijalna prava zaposlenih koja ne podliježu oporezivanju **do neoporezivih iznosa** utvrđenih propisima o oporezivanju dohotka (na primjer, naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla; dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja *per diem* koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije; pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe; dar za djetu do 15. godine života i potpore za novorođenčce; potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika; novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade kao, na primjer, božićnica, naknada za godišnji odmor i sl., novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža). U pobrojanim primanjima nisu navedene otpremnine (zbog odlaska u mirovinu odnosno zbog otkaza ugovora o radu) pa se iste, sukladno članku 172. Ovršnog zakona ne mogu isplatiti na zaštićeni račun zaposlenika već se u cijelosti isplaćuju na redovan tekući račun.

Pri isplati otpremnine zbog odlaska u mirovinu se ne mogu primijeniti niti odredbe članka 173. Ovršnog zakona koje propisuju ograničenja ovrhe pri isplati plaće i naknade plaće (naime, otpremnina nije niti plaća niti drugo stalno novčano primanje zaposlenog koje obuhvaća ograničenje ovrhe u ovom članku Ovršnog zakona).

Jubilarna nagrada u JLS

Pitanje: *Planiramo isplatiti jubilarne nagrade zaposleniku za navršених 5 godina neprekidnog rada u općini. Pravilnikom o unutarnjem redu Općine određeno je da službeniku pripada pravo na isplatu jubilarne nagrade za neprekidnu službu odnosno rad u općini. Da li za obračun jubilarne nagrade zaposleniku trebamo uzeti u obzir proračunsku osnovicu kako je navedeno u našem Pravilniku ili se držati propisanog iznosa Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike?*

Odgovor: Materijalna prava zaposlenih se uređuju u pojedinom izvoru radnog prava – u kolektivnom ugovoru, u pravilniku o radu, ugovoru o radu ili nekom drugom aktu poslodavca. Vaša jedinica lokalne samouprave ta prava uređuje u Pravilniku o radu u Jedinostvenom upravnom

odjelu Općine Krnjak pa poslodavca, stoga, pri utvrđivanju prava na jubilarnu nagradu obvezuju njegove odredbe, a ne odredbe Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike. Naime, Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike se odnosi na zaposlene u državnoj službi, a ne i na zaposlene u jedinicama lokalne samouprave. Napominjemo da pojedine jedinice lokalne samouprave u svojim aktima, kojima se uređuju pitanja iz radnog odnosa, propisuju da se materijalna prava zaposlenih uređuju na način kako je to utvrđeno za državne službenike i namještenike, pa tada pri isplati pojedinog materijalnog prava postupaju sukladno Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike. Međutim, Općina je donijela svoj Pravilnik o radu kojim je uredila, između ostaloga, i materijalna prava zaposlenih pa ćete pri isplati jubilarne nagrade postupiti sukladno njegovom članku 44. u kojemu je navedeno da zaposleniku pripada pravo na isplatu jubilarne nagrade u **visini jedne proračunske osnovice** kada navršši 5 godina neprekidne službe odnosno rada u Općini i njenim pravnim prednicima (napominjemo da je odredbama 48. vašeg Pravilnika navedeno da je navedeni iznos utvrđen u **neto iznosu**). Kako Pravilnik o porezu na dohodak ne propisuje mogućnost neoporezive isplate nagrade za navršених 5 godina radnoga staža, ukupan iznos jubilarne nagrade podliježe obvezi plaćanja doprinosa, poreza na dohodak i prireza, pa ste stoga pri isplati dužni njen iznos preračunati na bruto svotu.

Troškovi školovanja radnika

Pitanje: *Namjeravamo uputiti jednog zaposlenog radnika na prekvalifikaciju za zanimanje vatrogasac u školu u Zagrebu. Platit ćemo školarinu, smještaj u Zagrebu u cijelosti i trošak prehrane do iznosa 132,73 EUR mjesečno, a temeljem računa koje će biti ispostavljeni odnosno glasiti će na našu ustanovu. Je li ispravno troškove školarine i smještaja knjižiti na 32132 - Stručno usavršavanje zaposlenika - Tečajevi i stručni ispiti, a trošak prehrane na 31219 - Ostali navedeni rashodi za zaposlene? Što od navedenog treba iskazati kroz JOPPD obrazac?*

Odgovor: Troškovi školovanja i stručnog usavršavanja se ne iskazuju u obrascu JOPPD sukladno odredbi članka 78. stavka 1. točke 17. Pravilnika o porezu na dohodak kojom je propisano da se navedeni obrazac ne podnosi, između ostaloga, za primitke koji se ne smatraju dohotkom odnosno na koje se ne plaća porez na dohodak, a koji nisu navedeni u prilogu 4. Obrasca JOPPD (u prilogu 4. se navode šifre neoporezivih primitaka odnosno primitaka koji se ne smatraju dohotkom, a u njemu nisu navedeni troškovi školovanja i stručnog usavršavanja).

Napominjemo da se troškovima školovanja i stručnog usavršavanja smatraju plaćene školarine, naknade za tečajeve, seminare, specijalizacije, konferencije, kongrese te izdaci za nabavu knjiga, udžbenika, priručnika, skriptata i druge literature u papirnatom ili elektroničkom obliku, a ako se obrazovanje i izobrazba obavlja izvan mjesta prebivališta ili uobičajenog boravišta radnika, izdacima školovanja i stručnog usavršavanja se smatraju i troškovi

prijevoza prilikom upućivanja na i povratka s obrazovanja i izobrazbe, i to sredstvima javnog prijevoza, te troškovi smještaja do visine stvarnih izdataka. U slučajevima kada seminar, savjetovanje i izobrazba ne traje dulje od sedam dana, navedenim se izdacima smatraju i dnevnice do propisanih neoporezivih iznosa, te naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe. Trošak prehrane nije, dakle, posebno naveden kao trošak školovanja i stručnog usavršavanja već se može radniku nadoknaditi samo kao sastavni dio dnevnice (koja, prije svega, služi za podmirenje troškova hrane i pića), ali isključivo u slučaju školovanja i stručnog usavršavanja koje traje do 7 dana (tada se, naime, dnevnicu smatra sastavnim dijelom troškova školovanja i stručnog usavršavanja).

Ako je radnik bio na stručnom usavršavanju dužem od 7 dana, tada mu se ne može neoporezivo isplatiti dnevnicu, odnosno trošak prehrane se ne smatra sastavnim dijelom troška stručnog usavršavanja. Međutim, kako je radnik u radnom odnosu kod poslodavca, tijekom školovanja ima pravo na nadoknađivanje troškova prehrane na teret poslodavca ili u paušalnom novčanom iznosu koji ne podliježe oporezivanju do visine 66,37 eura mjesečno ili poslodavac može podmiriti troškove prehrane na temelju vjerodostojne dokumentacije koja glasi na njega, do visine 132,73 eura mjesečno.

Kako se u upitu navodi da će poslodavac, na temelju računa koji će mu biti ispostavljen, bezgotovinski podmiriti račun za prehranu u iznosu od 132,73 eura (koliko iznosi i neoporezivi mjesečni iznos troška prehrane na temelju vjerodostojne dokumentacije pa pretpostavljamo da, osim navedenog iznosa, poslodavac neće u istom mjesecu imati i troškove prehrane radnika za razdoblje kada nije na stručnom osposobljavanju), navedeni iznos se evidentira u obrascu JOPPD uz navođenje oznake neoporezivog primitka 66 i dostavlja nadležnoj ispostavi Porezne uprave 15 dana po isteku mjeseca u kojemu je navedeni trošak nastao.

Budući se radi o prekvalifikaciji, školarina se knjiži na 37215 Stipendije i školarine. Trošak prehrane i smještaja knjižite na 31219 jer se ne radi o službenom putovanju.

Umanjenje dnevnica

Pitanje: *Djelatnicima imaju pravo na pola dnevnice u iznosu od 13,28 eura, no isto tako su imali jedan uključeni obrok na teret poslodavca. Molim vas informaciju da li ide umanjeње dnevnice bez obzira što imaju pravo samo na pola dnevnice?*

Odgovor: Pravo zaposlenika na isplatu dnevnica za službeno putovanje te uvjeti za njihov obračun i isplatu utvrđuju se u izvorima radnog prava koji obvezuju poslodavca – u kolektivnom ugovoru, pravilniku o radu, ugovoru o radu ili drugom aktu pa vas, stoga, upućujemo da provjerite kako je navedena materija uređena u izvorima radnog prava koji obvezuju županiju.

Nakon što se, u skladu s odredbama izvora radnog prava koji vas obvezuje, utvrdi način obračuna i pripadajući iznos dnevnice, potrebno je provjeriti može li se dobiveni iznos dnevnice

u cijelosti isplatiti neoporezivo ili određeni iznos podliježe oporezivanju jer premašuje iznos koji se, prema propisima o oporezivanju dohotka, može isplatiti neoporezivo.

U upitu navodite da zaposlenik ima pravo na pola dnevnice u iznosu od 13,28 eura, a za službeno putovanje u tuzemstvu koje je trajalo više od 8 a manje od 12 sati (dakle, iznos dnevnice utvrđen u izvoru radnog prava istovjetan je neoporezivom iznosu dnevnice iz članka 7. stavka 2. točke 20. Pravilnika o porezu na dohodak) i da mu je osiguran jedan obrok na teret poslodavca. U tom se slučaju, prema odredbama članka 7. stavka 13. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 56/23.), **neoporeziv iznos dnevnice** za službeno putovanje u tuzemstvu iz stavka 2. red. br. 20. istoga članka Pravilnika koji se isplaćuje u novcu (iznos dnevnice za službeno putovanje koje traje više od 8, a manje od 12 sati dnevno, tj. „pola” dnevnice) umanjuje za 30 % ako je osiguran jedan obrok (ili ručak ili večera) odnosno za 60 % ako su osigurana oba obroka (i ručak i večera) na teret poslodavca.

Dakle, u slučaju koji navodite u upitu, zaposleniku koji je na službenom putovanju u tuzemstvu proveo više od 8 a manje od 12 sati dnevno i osiguran mu je jedan obrok na teret poslodavca, može se **neoporezivo** isplatiti iznos od 9,30 eura (pola dnevnice u iznosu od 13,28 eura umanjeno za 30 %). Napominjemo da je navedeni iznos utvrđen prema odredbama Pravilnika o porezu na dohodak kao neoporeziv iznos, a da u izvoru radnoga prava koji obvezuje poslodavca može biti utvrđeno drugačije - na primjer, ako u izvoru radnog prava koji obvezuje poslodavca nije propisana obveza umanjeња dnevnice u slučaju kada je zaposleniku osigurana prehrana na teret poslodavca, pa poslodavac radniku koji je na službenom putovanju proveo više od 8, a manje od 12 sati, isplaćuje iznos utvrđen za pola dnevnice bez umanjeња (tj. isplaćuje mu 13,28 eura), tada se razlika između neoporezivog iznosa i isplaćenog iznosa dnevnice u poreznom smislu smatra plaćom i podliježe oporezivanju (tj. oporezivanju bi tada, uz navedene pretpostavke, podlijegao iznos od 3,98 eura).

Korištenje službenog vozila za prijevoz na posao/s posla

Pitanje: *Zaposlenik koristi službeni automobil za dolazak na posao i odlazak s posla. Ne isplaćuje mu se naknada za prijevoz na koju ima pravo. Radi li se ovdje o plaći naravi, korištenju službenog vozila u poslovne svrhe ili nešto treće?*

Odgovor: Načelno, to je plaća u naravi pa treba utvrditi tržišnu vrijednost primitka u naravi (1 % nabavne vrijednosti automobila ili 20 % mjesečne rate za operativni namj). Međutim, od tako utvrđenog iznosa plaće u naravi može se odbiti iznos neoporezive naknade za dolazak na posao i s posla (u visini mjesečne ili pojedinačne karte) pa se samo razlika koja premašuje neoporeziv iznos naknade za dolazak na posao i povratak s posla tada smatra plaćom u naravi (iznos razlike treba preračunati na bruto svotu i platiti doprinose, porez i prirez). Na navedeni se način izjasnila Porezna uprava u mišljenju: MF, klasa: 121-05/06-01/15, ur. broj: 513-07-21-01/06-2, od 9. listopada 2006.

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina¹

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
I. Naknade		
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.29. i 30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte ²
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 0,40 po prijeđenom kilometru
II. Dnevnice, terenski dodatak i naknada za odvojeni život		
1.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 26,55 ³ (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 13,28 (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna

¹ Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23 i 56/23).

² Čl. 7. st.33. Pravilnika o porezu na dohodak: Naknade troškova prijevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prijevozom i/ili naknade stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte mjesnim javnim prijevozom ne odnose se na isplate radnicima koji cijeli mjesec nisu radili odnosno koji su cijeli mjesec proveli na bolovanju ili plaćenom odnosno neplaćenom dopustu u skladu s posebnim propisima ili su cijeli mjesec radili od kuće.

³ Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):

- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
5.	Dnevnice za službena putovanja <i>per diem</i> koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 33,19 dnevno
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 53,09 dnevno
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
III. Otpremnine i darovi		
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 862,71 (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnine zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.061,79 (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,73 godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,72 godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknade za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 663,62 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 995,43 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 796,44 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.592,76 godišnje pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
13.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova radnika za rad od kuće	Do 3,98 po danu rada od kuće, a najviše do 66,37 mjesečno
IV. Potpore		
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 995,43
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 398,17
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
6.	Potpore za novorođenčce (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak ⁴)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	66,37 eura mjesečno, odnosno 796,44 eura godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpore djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim ⁵ u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatiatelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

⁴ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 i 151/22).

⁵ Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
V. Nagrade zaposlenicima		
1.	Za navršenih: <ul style="list-style-type: none"> 10 godina radnog staža 15 godina radnog staža 20 godina radnog staža 25 godina radnog staža 30 godina radnog staža 35 godina radnog staža 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 199,09 do 265,45 do 331,81 do 398,17 do 464,53 do 530,90 do 663,62
VI. Stipendije		
1.	Stipendije učenicima i studentima za redovno školovanje u tuzemstvu i inozemstvu na srednjim, višim i visokim školama te fakultetima (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 530,90 mjesečno
3.	Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII. Stipendije, nagrade i naknade športašima		
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja ⁶ (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.654,48 godišnje
VIII. Primici učenika i studenata		
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.185,38 godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatiatelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose

zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju se doprinosi te porez na dohodak i prerez (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

Oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se vođa te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.⁷

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 0,40 eura po prijeđenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade kod korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 39. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (NN, br. 145/22 i 63/23), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2023. godini iznosi 441,44 eura.

⁶ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja (NN, br. 46/14 i 9/17).

⁷ Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji***	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Dodatak za rad na terenu	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade****	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur
Regres za korištenje godišnjeg odmora*****	300,00 eur	300,00 eur
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur	232,27 eur
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	753,45 kn odnosno 100,00 eur	100,00 eur
Naknada za odvojeni život od obitelji*****	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur	
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće državnog službenika i namještenika koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska državnog službenika i namještenika u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće zaposlenika, koja je važeća na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska u mirovinu
Naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe*****	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru

* Članak 109. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22): Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovorenih za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22) i Dodatak I. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (NN 127/22).

*** Ako dođe do promjene poreznih propisa kojima se neoporezivi iznos dnevnice povećava, od dana primjene toga propisa toliko se povećava iznos dnevnice. (čl.62.st.5.)

**** O visini osnovice za isplatu jubilarne nagrade Vlada RH i sindikati javnih službi (čl.67.st.2.) kao i sindikat državne službe (čl.55.st.3.) pregovarati će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da ako se dogovor ne postigne, osnovica za jubilarnu nagradu iznosi najmanje 1.800,00 kuna neto.

***** Odluka o visini regresa za korištenje godišnjeg odmora državnih službenika i namještenika i službenika i namještenika u javnim službama za 2023. godinu (NN 65/23)

***** Naknada za odvojeni život za službenike i namještenike u javnim službama uredit će se granskim kolektivnim ugovorima (članak 64.).

***** Ako je zaposleniku odobreno korištenje privatnog automobila u službene svrhe, nadoknadit će mu se troškovi u visini neoporezivog iznosa prema poreznim propisima. (članak 66. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama)

Napomena: iznosi dnevnica za službeni put u zemlji i za rad na terenu, osnovice za jubilarnu nagradu i naknade za odvojeni život od obitelji preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarne nagrade prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: 1.800,00 kn* odnosno 238,90 eura	Neoporezivi iznosi jubilarne nagrade u eurima i centima
1	2	3
5	1.800 kn – 238,90 eur	Oporezivo u cijelosti
10	2.250 kn – 298,63 eur	199,09
15	2.700 kn – 358,35 eur	265,45
20	3.150 kn – 418,08 eur	331,81
25	3.600 kn – 477,80 eur	398,17
30	4.500 kn – 597,25 eur	464,53
35	5.400 kn – 716,70 eur	530,90
40	7.200 kn – 955,60 eur	663,62
45	9.000 kn – 1.194,51 eur	663,62

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 55. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 67. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19) suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu (200,00 kn odnosno 26,55 eura dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima⁸

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn odnosno 0,40 eur po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	500,00 kn odnosno 66,36 eur mjesečno

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

⁸ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos **dnevnica za službeni put u inozemstvo** (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavcima 18. i 19. Pravilnika o porezu na dohodak⁹, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnicu se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnicu se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnicu za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnicu, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka¹⁰

Osnovni osobni odbitak i dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenta na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 331,81 euro. Osnovni osobni odbitak iznosi 530,90 eura (koeficijent 1,6 osnovice osobnog odbitka).

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji ¹¹	0,7	232,27
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	232,27
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	331,81
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	464,53
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	630,44

⁹ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 128/17).

¹⁰ Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

¹¹ Sukladno članku 14., od 1. siječnja 2019. uzdržanim članovima uže obitelji smatraju se bračni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćeha odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	829,53
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	1061,79
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	1327,24
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	1625,87
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	1957,68
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	132,72
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	497,72

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada¹²

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjen za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se po stopi od 20% od mjesečne porezne osnovice do visine 3.981,69 eura te po stopi od 30% na poreznu osnovicu iznad 3.981,69 eura¹³.

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2022. i 2023. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenoj plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine utvrđena je u bruto iznosu 700,00 eura. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), **minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine** utvrđena je u **bruto iznosu 700,00 eura**. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

¹² Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

¹³ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

Najniža mjesečna osnovica¹⁴

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinos se treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice**, koja za 2023. godinu iznosi **519,53 eura**¹⁵.

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica iznosi za 2023. godinu iznosi **8.203,08 eura**¹⁶. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica za 2023. godinu iznosi **98.436,96 eura**¹⁷ i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁸ (NN, br. 106/18), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope
• Za mirovinsko osiguranje	20 %
• I. stup	15 %
• II. stup	5 %
Doprinosi iz plaće	Stope
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom¹⁹,

¹⁴ Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

¹⁵ Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br. 1/23, 27/23 i 43/23).

¹⁶ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

¹⁷ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

¹⁸ Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima primjenjuje se počevši od obračuna plaće za siječanj 2019.

¹⁹ Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odje-

plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak broja osoba s invaliditetom, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020., a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%.²⁰ Za 2022. godinu mjesečna naknada iznosi 937,50 kn, a za 2023. godinu 140,00 eur.

Sukladno točki III: Odluke o namjeni korištenja sredstava i odgodi plaćanja novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom (NN 36/20) odgođena je obveza plaćanja novčane naknade poslodavcima obveznicima kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom koja je nastala za mjesec ožujak, travanj i svibanj 2020. godine, uz mogućnost odgode plaćanja obveze koje su nastale u naredna 3 mjeseca. Odgođene obveze mogu se podmiriti obročnom otplatom u roku od 24 mjeseca od dana dospelosti obveze. Za vrijeme trajanja odgode plaćanja i obročne otplate ne obračunavaju se kamate i ne teče zastara.

Poslodavac je obvezan na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem²¹

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplatitelji drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18 i 33/23) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

- **Države članice Europske unije** (od 1.7.2013.)
- **Veliku Britaniju i Sjevernu Irsku**
- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska – od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

će, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

²⁰ Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

²¹ Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18 i 33/23).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec²²

Osnovica za obračun doprinosa	2023. ²³
	eur i centi
	519,53
Stopa	20 %
Iznos doprinosa	103,91

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu Iznosi u kunama za 2022.			Broj dana u mjesecu Iznosi u eurima za 2023.		
	28	30	31	28	30	31
Dnevna osnovica	129,43	120,80	116,91	18,55	17,32	16,76
Dnevna obveza	25,89	24,16	23,38	3,71	3,46	3,35

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

**Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje
HR6510010051550100001**

poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa –
oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik **boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno** (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema **Zakonu o doprinosima** (NN, br. 84/08 do 33/23):

- Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću** (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
- Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života** uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17, 98/19 i 84/21) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina, oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključenja ugovora o radu na neodređeno vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

²² Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima. Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osigurano osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20%.

²³ (NN, br. 1/23, 27/23 i 43/23)

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. i 2023. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama

	Bruto osnovica	Propis
Državni službenici i namještenici	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN 127/22)
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023.	
Javne službe	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023. 884,39 eur	Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
	od 1. travnja 2023. godine pa nadalje 902,08 eur	Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
Državni dužnosnici	516,29 eur (3.890,00 kn)	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Pravosudni dužnosnici	516,29 eur (3.890,00 kn)	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 16/19), primjena od 1. ožujka 2019. do 30. lipnja 2023.
Pravosudni dužnosnici	706,50 eura bruto	Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 71/23), primjena od 1. srpnja 2023.

Sukladno Odluci o isplati privremenog dodatka na plaću državnim službenicima i namještenicima te službenicima i namještenicima u javnim službama (NN 65/23) državnim službenicima i namještenicima te službenicima i namještenicima u javnim službama Vlada RH odredila je isplatu privremenog dodatka na plaću i to:

- u bruto iznosu od 163,62 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 0,631 – 1,110
- u bruto iznosu od 130,89 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 1,111 – 1,529
- u bruto iznosu od 98,17 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 1,530 – 1,867.

Privremeni dodatak na plaću isplaćuje se za puno radno vrijeme od 40 sati tjedno, a u slučaju nepunog radnog vremena, razmjerno ugovorenom odnosno utvrđenom radnom vremenu. Ako su službenici i namještenici raspoređeni na radna mjesta na kojima, bez dodatka iz ove Odluke, ne ostvaruju Zakonom propisani iznos minimalne plaće, privremeni dodatak isplaćuje se na iznos minimalne plaće.

Privremeni dodatak na plaću određen ovom Odlukom isplaćivat će se uz plaću, jedanput mjesečno za prethodni kalendarski mjesec počevši s plaćom za lipanj 2023., koja se isplaćuje u srpnju 2023., a do dana ostvarivanja plaće prema uredbama kojima će se utvrditi nazivi radnih mjesta i koeficijenti za obračun plaće u skladu s novim zakonom o plaćama u državnoj službi i javnim službama.

Sukladno Odluci o isplati dodatka na plaću državnim službenicima i namještenicima u pravosudnim tijelima (NN

87/23), počevši s plaćom za srpanj 2023., koja se isplaćuje u kolovozu 2023., državnim službenicima i namještenicima u tijelima sudbene vlasti i državnim odvjetništvima (u daljnjem tekstu: pravosudna tijela), raspoređenim na radna mjesta za koje je utvrđen koeficijent složenosti poslova do 2,30, određuje se isplata dodatka na plaću u visini od 12 %.

Ako su državni službenici i namještenici u pravosudnim tijelima raspoređeni na radna mjesta na kojima, bez dodatka iz navedene Odluke, ne ostvaruju Zakonom propisani iznos minimalne plaće, dodatak se isplaćuje na iznos minimalne plaće.

Dodatak na plaću će se isplaćivati do dana ostvarivanja plaće prema uredbi kojom će se utvrditi nazivi radnih mjesta i koeficijenti za obračun plaće u skladu s novim zakonom o plaćama u državnoj službi i javnim službama.

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu. Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 117/21) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. u bruto iznosu od 4.687,50 kuna. Primjenjuje se od 1. siječnja 2022. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022.

Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 122/22) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. u bruto iznosu od **700,00 eura**. **Primjenjuje se od 1. siječnja 2023. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023.**

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00 kn	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00 kn	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78 kn	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61 kn	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55 kn	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00 kn	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00 kn	115/16
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80 kn	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00 kn	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51 kn	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00 kn	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50 kn (neto 3.750,00 kn)	117/21
od 1.1.2023. do 31.12.2023.	700,00 eur	122/22

3.6. Koeficijenti za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Tablica 12. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
0,00	1,562500	1,785714
1,00	1,566416	1,793400
2,00	1,570352	1,801153
3,00	1,574307	1,808973
4,00	1,578283	1,816860

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
5,00	1,582278	1,824818
6,00	1,586294	1,832845
6,25	1,587302	1,834862
6,50	1,588310	1,836885
7,00	1,590331	1,840943
7,50	1,592357	1,845018
8,00	1,594388	1,849112
9,00	1,598465	1,857355
10,00	1,602564	1,865672
12,00	1,610825	1,882530
13,00	1,614987	1,891074
14,00	1,619171	1,899696
15,00	1,623377	1,908397
18,00	1,636126	1,934985

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiteljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 13. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od 43. dana , odnosno od 8. dana za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur*
2.	Njega oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur
3.	Za njegu oboljelog djeteta do tri godine života – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
4.	Privremena nesposobnost za rad zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za pratitelja bolesnika	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % od osnovice, ne više od 565,04 eur

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
6.	Izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
7.	Komplicacije u vezi s trudnoćom i porođajem – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
8.	Rodiljni dopust** 98 dana, od kojih 28 dana prije dana očekivanog poroda te 70 dana nakon rođenja djeteta (obvezni rodiljni dopust), a nakon proteka obveznog rodiljnog dopusta do navršenih 6 mjeseci života djeteta (dodatni rodiljni dopust) – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % od osnovice, bez ograničenja
9.	Očinski dopust: 10 radnih dana za jedno dijete 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istodobnog rođenja više djece	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % osnovice bez ograničenja
10.	Roditeljski dopust: od navršenih 6 mjeseci života djeteta a) 8 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 6 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za prvo i drugo rođeno dijete b) 30 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 28 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za rođene blizance, 3. i svako sljedeće dijete c) u polovici radnog vremena	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	a) 100 % osnovice, ali ne više od 225,5 % proračunske osnovice mjesečno (995,45 eur) b) 125% proračunske osnovice mjesečno (551,80 eur) c) 110% pr. osnovice mjesečno (485,58 eur)
11.	Stanka za dojenje djeteta	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	100% proračunske osnovice (441,44 eur) ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	Prenatalni pregled (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

*Prema čl. 55 st. 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju najviši mjesečni iznos naknade plaće za puno radno vrijeme ne može iznositi više od proračunske osnovice uvećane za 28%.

**Prema čl. 32., st. 8. Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji na dan koji prethodi danu započinjanja prava ne ispunjava uvjet prethodnog osiguranja u trajanju od najmanje 6 mjeseci neprekidno ili 9 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja rodiljnog dopusta od 1. siječnja 2023. ima pravo na naknadu, u iznosu od 125% proračunske osnovice (551,80 eur).

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju dulje od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (110,36 eur) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka umanjenog za propisane izdatke. Drugi dohodak ostvaruje se po osnovi primitaka koji se ne smatraju primicima određenim po osnovi: nesamostalnog rada (plaća i mirovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka.

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatitelji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
  - a) Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
  - b) Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
  - c) Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, artistske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 14. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak, porez i prirez

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	Primitak				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	Osnovica za doprinos (1 – 2)				
4.	Doprinos za MO (3 x stopa)	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	Dohodak /porezna osnovica (1 – 2 – 4)				
6.	Porez i prirez (6.a + 6.b)				
6.a	(5 x stopa)	20%	20%	20%	20%
6.b	prirez prema odluci (6.a x stopa)				
7.	Neto primitak (1 – 4 – 6)				
8.	Doprinos za ZO (3 x stopa)	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplatitelja (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. Od 2021. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 360.000,00 kuna, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 360.000,00 kuna²⁴. Od 2023. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 47.780,28 eura, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 47.780,28 eura.

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predijam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predijam poreza na dohodak od drugog dohotka po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanje za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanje za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

Tablica 15. Pregled koeficijenta za preračunavanje neto iznosa u bruto iznos drugog dohotka

Stopa prireza	Ugovor o djelu	Autorske naknade Izdatak 30%	Umjetničke naknade Izdatak 55%
0%	1,388889	1,243781095	1,14416476
1%	1,39237	1,245733363	1,145226125
2%	1,395868	1,24769177	1,146289461
3%	1,399384	1,249656345	1,147354774
4%	1,402918	1,251627115	1,148422068
5%	1,40647	1,253604112	1,14949135
6%	1,410039	1,255587364	1,150562625
7%	1,413627	1,257576901	1,151635899
7,5%	1,415428	1,258574036	1,152173287
8%	1,417234	1,259572753	1,152711177
9%	1,420858	1,26157495	1,153788464
10%	1,424501	1,263583523	1,154867768
12%	1,431844	1,267619917	1,157032443
13%	1,435544	1,2696478	1,158117827
14%	1,439263	1,271682181	1,159205249
15%	1,443001	1,273723093	1,160294715
18%	1,454334	1,279885322	1,163575435

Tablica 16. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose, porez i prirez na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR761001005170003601 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka	Poziv na broj primatelja
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Napatku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (NN, br.13/23 i 46/23)	HR 68 1945-OIB isplatitelja poreza – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka Ustavnoga suda RH 73/17, 131/20 i 114/22) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,
2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,

²⁴ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odličja i priznanja,
9. roditeljske i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,
11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za izvršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,

23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 17. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, - naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i - naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 7.583,00 kn ²⁵ odnosno 1.006,44 eur (st.1.)	½ prosječne neto plaće u RH 503,22 eur	⅓ prosječne neto plaće u RH 670,96 eur	¼ prosječne neto plaće u RH 251,61 eur
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 7.583,00 kn odnosno 1.006,44 eur (st.2)	½ neto plaće ovršenika	¾ plaće ovršenika, ali ne više od ⅓ prosječne neto plaće u RH	¼ neto plaće ovršenika

7. Financijske obavijesti

Tablica 18. Stope zateznih kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 % ²⁶	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 % ²⁷	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

²⁵ Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. (NN, br. 125/22).

²⁶ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

²⁷ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

Tablica 19. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklapaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građanskopravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41%	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7. – 31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1. – 30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22
1.7. – 31.12.2022.	7,31%	7,31%	5,31%	NN 75/22
1.1. – 30.6.2023. ²⁸	10,5%	10,5%	5,5%	NN 1/23
1.7. – 31.12.2023.	12,0%	12,0%	7,0%	NN 69/23

Tablica 20. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH

Tromjesečno razdoblje	Iznos u eurima		Mjesec	Iznos u eurima		Godina	Iznos u eurima	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
XI/2022.-I/2023.	1.452	1.063	I/2023.	1.499	1.094	2021.	1.274	946
XII/2022.-II/2023.	1.482	1.081	II/2023.	1.522	1.106	2022.	1.380	1.016
I/2023.-III/2023.	1.526	1.110	III/2023.	1.556	1.130			
II/2023.-IV/2023.	1.542	1.120	IV/2023.	1.547	1.122			
III/2023.-V/2023.	1.566	1.135	V/2023.	1.590	1.150			
IV/2023.-VI/2023.	1.577	1.141	VI/2023.	1.580	1.141			
V/2023.-VII/2023.			VII/2023.					

* Izvor: Državni zavod za statistiku (<https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58107>)

²⁸ Ulaskom RH u eurozonu izmijenjen je i način utvrđivanja visine zateznih kamata. Sukladno izmjenama Zakona o obveznim odnosima (NN, br. 114/22., Uredba 156/22.) i Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN, br. 114/22.) od 1. 1.2023. polazna osnovica za izračun zatezne kamate je kamatna stopa koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta. Za referentno razdoblje ta kamatna stopa iznosi 4,00 %. Visina zatezne kamate utvrđuje se uvećanjem navedene referentne kamatne stope za 8 postotnih poena na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava, a u ostalim odnosima za 3 postotna poena.

8. Ostale informacije

Tablica 21. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 i 64/23 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate
1.	Poslovno uvjetovani otkaz		Najmanje: Otpremnina za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca = 1/3 prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. Najviše: Šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije određeno drukčije	Do visine 862,71 eur za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)
2.	Osobno uvjetovani otkaz			
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti	Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostruko svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 152/22)	Do visine 1.061,79 eur za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu			Najviše 1.327,24 eur (čl. 7., st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu			Svota koja se isplaćuje u cijelosti podliježe plaćanju poreza i doprinosa (kao dohodak od nesamostalnog rada)

Tablica 22. Pregled radnih sati po mjesecima u 2023. godini

Mjesec 2023.g	Broj dana	Radnih dana	Dana praznika	Ukupno sati	Radnih sati	Sati praznika
I	22	21	1	176	168	8
II	20	20	0	160	160	0
III	23	23	0	184	184	0
IV	20	19	1	160	152	8
V	23	21	2	184	168	16
VI	22	20	2	176	160	16
VII	21	21	0	168	168	0
VIII	23	22	1	184	176	8
IX	21	21	0	168	168	0
X	22	22	0	176	176	0
XI	22	21	1	176	168	8
XII	21	19	2	168	152	16
Ukupno u 2023.g.	260	250	10	2080	2000	80

Ukupan broj radnih sati u 2023. godini iznosi **2080**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 23. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u listopadu 2023.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD
1.	23274	12.	23285	23.	23296
2.	23275	13.	23286	24.	23297
3.	23276	14.	23287	25.	23298
4.	23277	15.	23288	26.	23299
5.	23278	16.	23289	27.	23300
6.	23279	17.	23290	28.	23301
7.	23280	18.	23291	29.	23302
8.	23281	19.	23292	30.	23303
9.	23282	20.	23293	31.	23304
10.	23283	21.	23294		
11.	23284	22.	23295		

Tablica 24. Rokovi za podnošenje poreznih i financijskih izvješćaja u listopadu 2023. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrazac JOPPD	<ul style="list-style-type: none"> na dan isplate primitka ili najkasnije sljedeći dan u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. listopada za rujan
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 20. listopada za rujan

Tablica 25. Rokovi za podnošenje financijskih izvješćaja u listopadu 2023. godine za proračune, proračunske i izvanproračunske korisnike

Obveznik	Financijski izvješćaji	Rok predaje
proračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> Izvješćaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvješćaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) 	do 10. listopada 2023.
razdjeli državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> Konsolidirani Izvješćaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) 	do 16. listopada 2023.
proračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvješćaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) 	do 10. listopada 2023.
jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvješćaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvješćaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 10. listopada 2023.
izvanproračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> Izvješćaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvješćaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 20. listopada 2023.

Obveznik	Financijski izvješćaji	Rok predaje
izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvješćaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) 	do 20. listopada 2023.

Tablica 26. Novi ekonomsko-finanicijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Odluka o isplati dodatka na plaću državnim službenicima i namještenicima	97/23	24.8.23.
Uredba o izmjeni Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju	101/23	2.9.23.
Uredba o izmjeni i dopunama Uredbe o plaćama, dodacima i naknadama u službi vanjskih poslova	101/23	9.9.23.
Pravilnik o podacima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	101/23	9.9.23.
Ispravak Pravilnika o podacima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	103/23	
Uredba o dopunama Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama	104/23	16.9.23.
Pravilnik o izmjenama Pravilnika o naknadama za dežurstva sudaca, državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika	106/23	21.9.23.
Uredba o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje iznosa sredstava za fiskalnu održivost dječjih vrtića –	109/23	23.9.23.

Tablica 27. Nove stope prireza u 2023. godini

Grad/općina	Dosadašnja stopa	Nova stopa	Datum primjene	Narodne novine, br.
Rijeka	14%	13%	1.1.23.	150/22
Lekenik	0%	10%	1.1.23.	155/22
Brcckovljani	3%	0%	1.7.23.	66/23

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Poštovani čitatelji!

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici

www.tim4pin.hr

Poštovani čitatelji!

Pregledajte našu ponudu edukacija iz područja financija, računovodstva, revizije, prava i menadžmenta u javnom i neprofitnom sektoru.

SVEUČILIŠNA **TISKARA**

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428 • **F:** 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr • sveucilisna@net.hr

LibusoftCicom
in2GRUPA

NP PLITVIČKA JEZERA

AKADEMIJA ZA ČELNIKE I PROČELNIKE

25. - 26. listopad 2023.

Prijave na
www.spi.hr